

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ץ שליט"א

פרשת
בשלח
ד' שבט – י' שבט תשפ"ה

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'

או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד :

הַלְמוּד בָּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יִהְיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

נבזה בעיניו נמאס. בתהלים (כד) כתיב מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב וגו' וקחשיב נמי הא: **על מטה של חבלים.** דרך בזיון מפני שהיה אביו רשע וביזהו לעיני כל כדי שיתייסרו האחרים ולבבדה עצמו לא חש ומפני כבוד אב נמי ליכא למיחש דנשיא בעמך כתיב (שמות כב) דאפי' מאן דאית ליה דחוי מעיקרא נתבזה ונמאס בפני עצמו שלא חש לכבודו במקום קידוש ה' ואי אמרת כבוד שעושין למת אינו שלו אלא של חיים מ"ט עביד הכי למת אינו יודע מה נעשה לו? **אל תספדוני בעיירות.** למה ביזה את החיים: **מאי לאו לכבודו של מת.** אלמא יקרא דעבדי ליה דילילה הוא: **ומבית ליה למת.** תרגומו של מלין: **כי אמר רחמנא לא תלין.** ורבינו נמי שאר כל המתים היינו כי משהו ליה לדחוייה בעלמא דלא איכפת ליה ביה דהיינו בזיון וודומיא דתלוי אבל האי דליתייקרו ביה קרוביו לאו בזיון הוא לדידיה: **לשמע.** כמו (שמואל א טו) וישמע שאול לשון אסיפה להספידו: **סימן יפה לתת.** כשנפרעין ממנו בעוה"ז לאחר מיתה דיש לו כפרה בקבר: **ש"מ יקרא דשכבי הוא.** דאי לאו יקרא דשכבי אמאי מיכפר בבזיוניה: **ויחי ויקם על רגליו.** אותו הנקבר נביא השקר היה הוא הנביא אשר השיב את עידו לאבול ולשתות בבית אל ונענש עידו על ידו והמיתו הארי וכשמת לאחר ימים קברוהו אצל אלישע ולא הובשר אצל המקום שיקבר אצלו והחייהו: **נא פי שנים.** אליהו החזיה את המת והיה לו לאלישע להחזיות שני מתים והוא לא החזיה אלא בנה של שונמית: **לא הלך.** ואי משום ברכתא דאליהו הוא היכי מקיימת בהכי: **ובשם שאין קוברים בו.** לפרושי טעמא דמתני' מהדר דלפיכך נתקנו שתי קברות שאין קוברין נסקלין ונשרפין שהן רשעים חמורים אצל נהרגין ונחנקין שהן רשעים קלים: **וליתקין ארבע.** דהא נשרפין אצל נסקלין קלים הם: **גמרא** גמירי לה. הלכה למשה מסיני: **הואיל ונדחה.** הקרבן כשהמיר דתו דאין מקבלין קרבן מן המומרים כדתניא מע"ה פרט למומר בשחיטת חולין בפ"ק (דף ה): שוטה נמי לאו בר כפרה היא דיקריב אותו לרצונו כתיב (ויקרא א): **כישן דמי.** בכל אדם הישנים בלילה ואינם נדחים בכך לאחר שניעורו: **אבל התם.** דיש בידו לחזור:

אימא לא. הוי דיחוי: **הוי בה קדשים.** בעיר הנדחת אינן נשרפין עם שללה דכתיב (דברים יג) שללה ולא שלל שמים ומיזבו מיקרב לא קרבו משום דכתיב (משלי כא) זבח רשעים תועבה ואם קדשי מזבח הן ואפילו עולות ושלמים נדבה ימותו: **קדשי בדק הבית יפדו.** כשאר בדק הבית והפודה אותם יאבלם שהרי לא נאסרו דלאו דידהו הוו ומדקתני יפדו ש"מ משום דנדחו מהקרבה כשהמירו בעליהן הוא דמומר לע"ז לא מקבלינן שום קרבן מיניה כדאמרי' בהכל שוחטין (חולין דף ה): **דהואיל ונדחו יהדו.** דאי משום זבח רשעים הא כיון דאיקטול אית להו כפרה: **יכול פירשו.** אבוי ואמו של כותי: **מדרבי צבור.** כגון מומר: **ימצא.** להם במומם ת"ל (ויקרא כא) לנפש לא יטמא בעמיו כי אם לשארו וגו' בעושה מעשה עמיו יטמא לו ואם לאו אל יטמא אפי' לשארו אלמא לא ביקרה לו מיתתו אם לא חזר בו:

אבל חלב והפריש קרבן. כה"ג נראה ונדחה הוא והוי מצי לאשמעינן רבותא טפי דאפי' המיר דת והפריש קרבן דהוי דחוי ואע"ג דדחוי מעיקרא הוי דחוי כדשמעי' ליה לר' יוחנן בפ"ק דקידושין (דף ז. ושם) גבי בהמה של שני שותפין ורבותא הוא טפי מדחוי מעיקרא כדמוכח בפ' לולב הגזול (סוכה דף לג. ושם) דאפי' מאן דאית ליה דחוי מעיקרא לא הוי דחוי מודה בנראה ונדחה דהוי דחוי והא דנקט הכא בה"ג אורחא דמילתא נקט דאין דרך מומר להפריש קרבן ועוד גבי נשתטה אי אפשר לומר אלא שהפריש קודם שנשתטה דאי משנשתטה שוטה שהפריש קרבן אין הקדשו הקדש:

אימא כישן דמי. לאו דלגמרי כישן דחזי אפי' בשעה שהוא ישן כדתנן בפרק כל הגט (גיטין דף כח.) השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותו בחוקת שהוא קיים ולא חיישינן שמא ישן בשעת הקרבה אלא כלומר כישן דמי דאפי' דלא הוי חזי אין ראוי להיות דחוי משום דממילא מיתער והא נמי ממילא משתפי:

ואמאי כיון דמיקטיל הוה להו כפרה. והא דתנן בחלק (לקמן דף קיא:) אנשי עיר הנדחת אין להם חלק לעה"ב הני מילי דלא איקטול אבל אם דנו אותם והרגום יש להם חלק: **הואיל** ונדחו יהדו. רב יוסף ס"ל כרבי יוחנן דמפרש טעמא בחלק (לקמן דף קיב:) משום דזבח רשעים תועבה דאי כר"ל דמוקי לה בקדשים קלים ואליבא דרבי יוסי הגלילי דאמר ממן בעלים הן ע"ב אין תלוי משום דחויא אלא משום ממונם אבד דהני ממון בעלים הן וקצת תימה גבי המיר דתו או נשתטה לא יועיל בהם רעייה כמו בעיר הנדחת וידחו אפי' דמים: משיסתום

פָּא שָׁמַע, 'נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס' זֶה חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה, שֶׁגִּירֵר עַצְמוֹת אָבִיו עַל מִטָּה שֶׁל חֲבָלִים. וְאִי מִשּׁוּם יְקָרָא דְּחַיֵּי הוּא, מַאי טַעֲמָא. כִּי הֵיכִי דְּתֶהֱוֵי לֵיהּ כַּפָּרָה לַאֲבוּהּ. וּמִשּׁוּם כַּפָּרָה דַּאֲבוּהּ, מַשְׁמַע לֵיהּ לִיקָרָא דְּיִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל גּוֹפַיְיהוּ נִיחָא לְהוּ, דְּמִיחַלְּ יְקָרַיְיהוּ לְגַבֵּיהּ. תָּא שְׁמַע, אָמַר לָהֶן אַל תִּסְפְּדוּנִי בְּעֵיירוֹת. וְאִי אֲמָרַת יְקָרָא דְּחַיֵּי, מַאי טַעֲמָא לֵיהּ מִינַּהּ. קָסָבַר, לִיתַיְיקְרוּ בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל טְפֵי. תָּא שְׁמַע, הֲלֵינוּ לְכִבְודוֹ, לְהָבִיא לוֹ אֶרוֹן וְתַכְרִיכִין, אֵינוֹ עוֹבֵר עָלָיו. מַאי לָאו, לִכְבוֹדוֹ שֶׁל מֵת. לֹא, לִכְבוֹדוֹ שֶׁל חַי. וּמִשּׁוּם כְּבוֹדוֹ שֶׁל חַי, מְבִית לֵיהּ לַמֵּת. אִין, כִּי אָמַר רַחֲמָנָא 'לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ', דִּוְמִיָּא דְּתָלוּי דְּאִית בֵּיהּ בְּזָיוֹן, אֲבָל הָכָא בְּיָקָר דְּלֵית בֵּיהּ בְּזָיוֹן, לֹא. תָּא שְׁמַע, הֲלֵינוּ לְכִבְודוֹ, לְשַׁמֵּעַ עָלָיו עֵיירוֹת, לְהָבִיא לוֹ מִקְּנָנוֹת, לְהָבִיא לוֹ אֶרוֹן וְתַכְרִיכִין, אֵינוֹ עוֹבֵר עָלָיו, שֶׁכָּל הָעוֹשֶׂה אֵינוֹ אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ שֶׁל מֵת. הָכִי קָאָמַר, כָּל הָעוֹשֶׂה לִכְבוֹדוֹ שֶׁל חַי, אֵין בּוֹ בְּזָיוֹן לַמֵּת. תָּא שְׁמַע, רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, סִימָן יָפֶה לַמֵּת שֶׁנִּפְרָעִין מִמֶּנּוּ לְאַחַר מִיתָה. מֵת שֶׁלֹּא נִכְפַּד וְלֹא נִקְבַּר אוֹ שֶׁהָיָה גּוֹרְרוֹ, אוֹ שֶׁהָיוּ גְּשָׁמִים מְזַלְּפִין עַל מִטָּתוֹ, זֶהוּ סִימָן יָפֶה לַמֵּת. שְׁמַע מִינָּהּ, יֵקָרָא דְּשָׁכְבֵי הוּא, שְׁמַע מִינָּהּ: לֹא הָיוּ קוֹבְרִין כו': וְכָל כַּךְ לָמָּה, לְפִי שֶׁאֵין קוֹבְרִין רָשָׁע אֵצֶל צַדִּיק, דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא, מְנַיִן שֶׁאֵין קוֹבְרִין רָשָׁע אֵצֶל צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר 'וַיְהִי הֵם קוֹבְרִים אִישׁ, וְהִנֵּה רָאוּ אֶת הַגְּדוּד, וַיַּשְׁלִיכוּ אֶת הָאִישׁ בְּקֶבֶר אֱלִישָׁע, וַיֵּצֵא הָאִישׁ בַּעֲצָמוֹת אֱלִישָׁע, וַיִּחִי, וַיָּקָם עַל רַגְלָיו'. אָמַר לֵיהּ רַב פָּפָּא, וְדִילְמָא לְאִיקְיוֹמֵי 'וַיִּחִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי'. אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי, הֵיינוּ דְּתֵיגְיָא, עַל רַגְלָיו עָמַד, וּלְבֵיתוֹ לֹא חָלַךְ. אֶלָּא, 'וַיִּחִי נָא פִּי שְׁנַיִם' הֵיכִי מַשְׁמַע לֵיהּ דְּאַחֲיֵיהּ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן, שָׁרִיקָא צָרַעַת נַעֲמָן, שֶׁהִיא שְׁקוּלָה כַּמֵּת, דִּכְתִיב 'אַל נָא תְּהִי כַּמֵּת'. וּכְשֵׁם שֶׁאֵין קוֹבְרִין רָשָׁע אֵצֶל צַדִּיק, כָּךְ אֵין קוֹבְרִין רָשָׁע חֲמוֹר אֵצֶל רָשָׁע קַל. וְלִיתְקְנוּ אַרְבַּע קְבָרוֹת? שְׁנֵי קְבָרוֹת, גְּמָרָא גְּמִירִי לָהּ. אָמַר עוּלָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אֲבָל חֵלֶב וְהִפְרִישׁ קָרְבָּן, וְהֶמְיר דָּתוֹ וְחָזַר בּוֹ, הוֹאִיל וְנִדְחָה יְדָחֶה. אִיתְמַר נָמֵי, אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אֲבָל חֵלֶב וְהִפְרִישׁ קָרְבָּן, וְנִשְׁתַּטָּה וְחָזַר וְנִשְׁתַּפָּה, הוֹאִיל וְנִדְחָה יְדָחֶה, וְצָרִיכָא, דְּאִי אִשְׁמְעִינַן קַמָּיְיתָא, מִשּׁוּם דְּאִיהוּ דָּחֶה נַפְשֵׁיהּ בְּיָדַיִם, אֲבָל הָאי דְּמִמְּילָא קָא דָּחֵי, אֵימָא לֵיכָּיְיתֵי דְּמֵי. וְאִי אִשְׁמְעִינַן הָכָא, מִשּׁוּם דְּאִין בְּיָדוֹ לַחְזוֹר, אֲבָל הָתָם דְּיָכוֹל לַחְזוֹר, אֵימָא לֵא, צְרִיכָא. אָמַר רַב יוֹסֵף, אַף אֲנַן נָמֵי תְּנִינָא, הָיוּ בָהּ קָדָשִׁים, קָדָשִׁים מְזֻבָּח יָמוּתוּ, קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת, יִפָּדוּ. וְהֵיזִינּ בָּהּ, אַמַּאי יָמוּתוּ, כֵּיוָן דְּאִיקְטוֹל הָוְיָא לְהוּ כַּפָּרָה, וְלִיפְקוּ לְגָבוֹהַּ. לָאו, מִשּׁוּם דְּאַמְרִינַן הוֹאִיל וְנִדְחוּ יְדָחוּ. אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי, מִי סָבְרַת מֵת מִתּוֹךְ רִשְׁעוֹ הָוְיָא לֵיהּ כַּפָּרָה, מֵת מִתּוֹךְ רִשְׁעוֹ לֹא הָוְיָא לֵיהּ כַּפָּרָה, דְּתָנֵי רַב שְׁמַעְיָה, יָכוֹל אֲפִילּוּ פֵּירְשׁוּ אֲבוֹתָיו מִדַּרְכֵי צִיבּוּר, יְתֵמָּא, תַּלְמוּד לוֹמַר 'בְּעֲמָיו', בְּעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה עַמּוֹ. אָמַר לֵיהּ רָבָא, מִי קָא מְדַמֵּית, נֶהֱרָג מִתּוֹךְ רִשְׁעוֹ, לְמֵת מִתּוֹךְ רִשְׁעוֹ. מֵת מִתּוֹךְ רִשְׁעוֹ, כֵּיוָן דְּכִי אוֹרְחֵיהּ קָמַיְית, לֹא הָוְיָא לֵיהּ כַּפָּרָה. נֶהֱרָג מִתּוֹךְ רִשְׁעוֹ, כֵּיוָן דְּלָאו כִּי אוֹרְחֵיהּ מְיַית, הָוְיָא לֵיהּ כַּפָּרָה. תַּדַּע, דִּכְתִיב 'מְזֻמּוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ טִמְּאוּ אֶת הֵיכַל קָדְשֶׁךָ [וְגוֹ'] נָתְנוּ אֶת גְּבֹלַת עַבְדֶיךָ מַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם בְּשַׂר חֲסִידֶיךָ לְחַיְתוֹ אֶרֶץ'. מַאי עֲבָדֶיךָ, וּמַאי חֲסִידֶיךָ. לָאו, חֲסִידֶיךָ, חֲסִידֶיךָ מַמָּשׁ. עֲבָדֶיךָ, הָנָךְ דְּמִחַיְּבֵי דִּינָא דְּמַעְקָרָא, וְכֵיוָן דְּאִיקְטוֹל קָרֵי לְהוּ עֲבָדֶיךָ. אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי, מִי קָא מְדַמֵּית

משיסתום הגולל. פי' הקונט' הוא דף הנתון לארון לכסוי ואותו שבדפנות קרוי דופק והקשה ר"ת דאמרינן בפ' מי שמתו (ברכות דף יט:) דא"ר אלעזר ברבי צדוק מדלג היינו על גבי ארונות לקראת מלכי ישראל ואי כיסוי ארון הוא גולל הא קא משמע דקא דרשינן בפ' בהמה המקשה (חולין דף עב.) וכל אשר יגע על פני השדה לרבות גולל ודופק ואפי' הוא טמון בארץ דכיון דגולל מטמא באהל טומאה בוקעת ועולה ויש מפרשים אע"ג דגולל מטמא באהל מ"מ היו יכולים לדלג ולטמאות עצמן מגולל בדאמרינן במסכת שמחות (פ"ד) כל שאין הנזיר מגלח עליה אין כהן מוזהר עליה ואומר ר"ת דמשבשתא היא דהא רביעית דם דאין הנזיר מגלח עליה וכהן מוזהר עליה ואין זו קושיא דשם טומאה בעי למימר במסכת שמחות דעל חצי לוג דם נזיר מגלח ולא אתא למעוטי אלא כלים הנוגעים במת דאין נזיר מגלח ואין כהן מוזהר ועוד קשה לר"ת דמדמרבינן ליה מעל פני השדה משמע שהוא מגולה וסתם כיסוי ארון טמון הוא ויש מפרשים דלא מרבינן ליה כיסוי ארון לשם גולל אלא כשהוא מגולה ולא כשהוא טמון והשתא ניחא ההיא דמדלגין היינו ומיהו קשה דאמרי' בפ"ק דעירובין (דף טו:) כל דבר שיש בו רוח חיים אין עושין אותו גולל ולקבר ואין דרך לעשות כיסוי ארון מבעלי חיים ומיהו אשכחן דמיירי הש"ס בדבר שאינו הזה בפ' בהמה המקשה (חולין דף ע.) הדביק שני רחמים יצא מזה ונבנס לזה ומפרש ר"ת דגולל היינו אבן גדול מלשון וגללו את האבן (בראשית כט) שמניחין על הקבר לסימן והיא מצבה דכתיב (שם לה:) היא מצבת קבורת רחל ואותן האבנים שמניחין בצדדין שהאבן גדולה יושבת עליהם שלא תכבד על המת נקראין דופק ויש קושר בהמה לסימן עד שימצא אבן פן יאבד מקום הקבר והוה"א דמדלגין לא היה שם מצבה וכ"ת היכא דליכא גולל מאימת חיילא אבילות מ"מ חיילא משיסתום הקבר בהוייתו:

איתיביה החוצב קבר. פ"ה דסלקא דעתך דהוא הדין לצורך אחר והיינו טעמא דלא בעי למימר משום כבוד אביו כדלקמן דאי במחובר לא מיתסר כלל בעלמא משום כבוד אביו אין לאסור:

מאי טעמא לא גמר מעגלה ערופה. תימה כי גמר נמי מעגלה ערופה הא אמר ר' יוחנן בפרק אותו ואת בנו (חולין דף פב.) עריפתה אטורתה ורבא פסיק רבי יוחנן בר משלש ועוד הקשה ריב"א אמאי לא קא אמר ורבא מ"ט לא אמר כאביי דבדאי לישנא רגיל הש"ס בכל דוכתא ויש לפרש דהכי קאמר מ"ט לא גמר מעגלה ערופה לטעמיה וכן אביי מאי טעמא לא גמר מעבודה זרה לטעמיה פי' מעבודה זרה עצמה שאסורה מיד מיהו פירש הקונטרס דעבדו שם לא איירי בעבודה זרה: משמשין

הרוגי מלכות. הני דגמרי: **הרוגי ב"ד.** עיר הנדחת: **מיתה וקבורה בעינן.** אם נקברו מכפרת מיתתן עליהן ולעולם טעמא דקדשי עיר הנדחת משום דהוראת ונדחו ידחו הוא: **רב אשי אמר.** לעולם לא בעינן עיכול הבשר אלא צערא דחיבוט הקבר פורתא וטעמא דלא היו מתאבלים משום דאבילות מסתמית הגולל חיילא בדתניא באלו מגלחין גולל הוא הדף הנתון על הארון לכסוי ואותן שבדפנות קרי להו דופק: **הואיל ונדחו.** שלא נראו להתאבל בשעת התחלת אבילות ידחו אף לאחר מכאן ואע"ג דגבי קובר את מתו ברגל תנן (מו"ק דף יט.) מונה שבעה אחר הרגל ולא אמרי' הואיל ונדחו ידחו התם לא אידחו להו לגמרי שהרי עסקי רבים נוהג ברגל שמנחמין אותו כל הרגל בדאמרינן התם כל שהוא משום עסקי רבים אין הרגל מפסיקן: **אי הכי.** לענין קבורת אבותיו למה לי להמתין עיבול הבשר: **משום דלא אפשר.** ליטלו משום דנבקע כריסו ומסריח: **לאישתא בת יומא.** ביום ראשון שלה והן מתרפאין באותו עפר: **אמרי ליה לשמואל.** משום דמת וכל הנך הנקבר בו איסורי הנאה נינהו דגמר שם שם מעגלה ערופה בלקמן: **יאות עבדין.** כדמפרש לקמן שהקרקע אינו נאסר: **ע"ז לא מיתסרא במחובר לקרקע.** דכתיב אלהיהם על הדרים ולא הדרים אלהיהם: **החוצב קבר לאביו.** משמע: **לא יקבר בו.** הבן עולמית דכיון דהזמנן למת נאסר בכל הנאה ובקש"ד דה"ז נמי אם חצבו לצורך איש אחר ואורחא דמילתא נקט: **בקבר בנין.** שבנאו למעלה מן הקרקע (והוי תלוש) דכוותיה בע"ז בית שבנאו מתחלה לענין ע"ז אסור דתלוש ולבסוף חיברו הוי תלוש לענין ע"ז וקבר נמי איתקש לע"ז: **קבר חדש.** ולא למת הזמן אלא שמצאו סתם ולכשימות לו מת יקברנו בו: **שלשה קבריות.** חלוקים בהלכותיהן: **קבר נמצא.** כגון שהוא חדש וידוע בעל השדה שלא צוה מעולם לקוברו שם ובגדולה נקבר שם: **קבר הידוע.** שנקבר שם מדעת בעל השדה: **וקבר המזיק את הרבים.** שקבור במקום הילוך רבים ומטמאין באהלו: **מותר.** לפנותו שלא קנה את מקומו: **מקומו טהור.** שאע"פ שגזרו טומאה על הקברות ואע"פ שניטלו משם לא גזרו על זה ובהנאה נמי מותר ואע"ג דאיסורא דאורייתא הוא דאין תורת קבר עליו: **מקומו טמא.** גזירה דרבנן היא שגזרו טומאה עולמית על הקבר כדי שלא יפנוהו: **קבר המזיק את הרבים.** ניתן רשות לפנותו מפני נזקו של רבים: **פינהו מקומו טהור.** דלא גזור עליה מפני הנזק ומיהו אסור בהנאה דאיסורא דאורייתא הוא ולא פקעא: **מת מצוה קנה מקומו.** מתנאים הוא שהתנה יהושע בבניסתן לארץ בפרק מרובה (ב"ק דף פא.): **האורג בגד למת.** לאחר שמתו: **הזמנה.** שהזמינו לכך ונקרא שם המת עליו: **מילתא היא.** כאילו כרכו בו: **שם שם.** במרים כתיב (במדבר ב) ותמת שם מרים ותקבר שם ובע"ז כתיב (דברים יב) אשר עבדו שם הגוים: **עגלה ערופה בהזמנה מיתסרא.** דק"ל ירידתה

1 הֲרוּגֵי מַלְכוּת לַהֲרוּגֵי בֵית דִּין. הֲרוּגֵי מַלְכוּת, כֵּיוָן
2 דְּשָׁלְפָא בְּדִין קָא מִיקַטְלֵי, הֲוֵי לְהוּ כְּפָרָה. הֲרוּגֵי בֵית
3 דִּין, כֵּיוָן דְּבִדִין קָא מִיקַטְלֵי, לֵית לְהוּ כְּפָרָה. תַּדַּע,
4 דִּתְנַן לֹא הָיוּ קוֹבְרִין אוֹתוֹ בְּקִבְרוֹת אֲבוֹתָיו, וְאִי
5 סָלְקָא דַּעְתָּךְ, כֵּיוָן דְּאִיקְּטוּל הֲוֵי לְהוּ כְּפָרָה, לִיקְבְּרוּ.
6 מִיתָה וּקְבוּרָה, בָּעֵינַן. מוֹתִיב רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה, לֹא
7 הָיוּ מְתָאַבְּלִין אֶלָּא אוֹנֵנִין, שֶׁאֵין אֲנִינוּת אֶלָּא בַּלֵּב.
8 וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ, כֵּיוָן דְּאִיקְּטוּל הֲוֵי לְהוּ כְּפָרָה,
9 לֵיאַבְּלוּ. בָּעֵינַן נַמִּי, עִיכּוּל בָּשָׂר. דַּיְקָא נַמִּי,
10 נִתְעַכֵּל הַבָּשָׂר, מַלְקָטִין אֶת הָעֲצָמוֹת וְקוֹבְרִין אוֹתָן
11 בִּמְקוֹמָן, שְׁמַע מִינַּהּ. רַב אַשֵׁי אָמַר, אֲבֵילוּת מֵאֵימָתַי
12 קָא מַתְחֶלֶת, מִסְּתִימַת הַגּוֹלֵל. כְּפָרָה מֵאֵימָתַי קָא
13 הֲוֵיָא, מִכִּי חֲזוּ צְעָרָא דְּקִבְרָא פּוּרְתָּא, הִלְכָּךְ הוֹאִיל
14 וְאִידְּחוּ יְדֵחוּ. אִי הָכִי, לְמָה לִי עִיכּוּל בָּשָׂר. מִשּׁוּם
15 דְּלֹא אֶפְשָׁר. קְבֵרֵיהּ דְּרַב, הֲוֹ שְׁקְלֵי מִינֵיהּ עֶפְרָא
16 לְאִשְׁתָּא בַּת יוֹמָא. אָתוּ, אָמְרוּ לֵיהּ לִשְׁמוּאֵל. אָמַר
17 לְהוּ, יָאוּת עָבְדִין. קִרְקָע עוֹלָם הוּא, וְקִרְקָע עוֹלָם
18 אֵינָהּ נֶאֱסֶרֶת, דִּכְתִיב וַיַּשְׁלֵךְ אֶת עֲפָרָהּ עַל קֶבֶר בְּנֵי
19 הָעָם, מִפְּנֵי בְּנֵי הָעָם לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, מָה
20 עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, בְּמְחוּבָּר לֹא מִיתַּסְרָא, דִּכְתִיב אֲשֶׁר
21 אֹתָם יוֹרְשִׁים אוֹתָם אֶת אֱלֹהֵיהֶם עַל הֶהָרִים הָרָמִים,
22 עַל הֶהָרִים אֱלֹהֵיהֶם, וְלֹא הֶהָרִים אֱלֹהֵיהֶם. הָכָא נַמִּי,
23 בְּמְחוּבָּר לֹא מִיתַּסְרָא. מֵיתִיבִי, הַחוֹצֵב קֶבֶר לְאָבִיו וְהִלְבִּין
24 וְקָבְרוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר, הֲרֵי זֶה לֹא יִקְבֹּר בּוֹ עוֹלְמִית.
25 הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, בְּקֶבֶר בְּנִין. תָּא שְׁמַע, קֶבֶר חָדָשׁ,
26 מוּתָּר בַּהֲנָאָה. הָטֵיל בּוֹ גַּפַּל, אָסוּר בַּהֲנָאָה. הָכָא
27 נַמִּי, בְּקֶבֶר בְּנִין. תָּא שְׁמַע, נִמְצָא אוֹתָהּ אוֹמֶרֶת, שָׁלֹשׁ
28 קְבוּרוֹת חֵן. קֶבֶר הַנִּמְצָא, קֶבֶר הַיָּדוּעַ, קֶבֶר הַמַּזִּיק אֶת
29 הָרַבִּים. קֶבֶר הַנִּמְצָא, מוּתָּר לְפַנּוֹתוֹ, פִּינָּהוּ, מְקוֹמוֹ
30 טָהוֹר וּמוּתָּר בַּהֲנָאָה. קֶבֶר הַיָּדוּעַ, אָסוּר לְפַנּוֹתוֹ.
31 פִּינָּהוּ, מְקוֹמוֹ טָמֵא וְאָסוּר בַּהֲנָאָה. קֶבֶר הַמַּזִּיק אֶת
32 הָרַבִּים, מוּתָּר לְפַנּוֹתוֹ. פִּינָּהוּ, מְקוֹמוֹ טָהוֹר, וְאָסוּר
33 בַּהֲנָאָה. הָכָא נַמִּי, בְּקֶבֶר בְּנִין. וְקֶבֶר הַנִּמְצָא מוּתָּר
34 לְפַנּוֹתוֹ? דֵּילְמָא מֵת מִצְוָה הוּא, וּמֵת מִצְוָה קָנָה
35 מְקוֹמוֹ. שְׁאנֵי מֵת מִצְוָה, דְּקָלָא אִית לֵיהּ. אִיתְּמַר,
36 הָאוֹרֵג בֶּגֶד לַמֵּת. אַבַּיֵי אָמַר, אָסוּר. וְרָבָא אָמַר,
37 מוּתָּר. אַבַּיֵי אָמַר אָסוּר, הַזְמָנָה מִילְתָא הִיא. וְרָבָא
38 אָמַר מוּתָּר, הַזְמָנָה לָאו מִילְתָא הִיא. מַאי טַעְמָא
39 דְּאַבַּיֵי, גְּמַר "שָׁם" "שָׁם" מֵעֶגְלָה עֲרוּפָה, מָה עֶגְלָה עֲרוּפָה, בְּהַזְמָנָה מִיתַּסְרָא. הָאי נַמִּי, בְּהַזְמָנָה
40 מִיתַּסְרָא. וְרָבָא, גְּמַר "שָׁם" "שָׁם" מֵעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, מָה עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, בְּהַזְמָנָה לֹא מִיתַּסְרָא.
41 אַף הָכָא נַמִּי, בְּהַזְמָנָה לֹא מִיתַּסְרָא. וְרָבָא, מַאי טַעְמָא לֹא גָּמַר מֵעֶגְלָה עֲרוּפָה. אָמַר לָךְ,

משמשין

לנחל איתן היא אוסרתה בקידושין (דף נז.) ובברייתות (כה.): **ע"ז בהזמנה לא מיתסרא.** להדיוט דתניא במס' ע"ז (דף מד:) האומר בית זה לע"ז שור זה לע"ז מותר שאין הקדש לע"ז:

משמשין

משמשין. של מת: **משמשין.** של עבודה זרה: **נמרינן.** דלא מיתסרי בהזמנה דהאי קרא אשר עבדו שם במשמשי עבודה זרה מוקמינן ליה במס' ע"ז (דף נא:) דתניא אבד תאבדון את כל המקומות בכלים שנשתמשו בהן לע"ז הכתוב מדבר דאילו מקומות ממש לא מיתסרי דכתיב אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם יכול יהו נאסרין מיד משעת הזמנה ת"ל אשר עבדו שם מתשמיש ואילך: **מידי דאורחיה.** שדרך היהודים לעשות כן אבל ע"ז אסורה לעבוד אף לבני נח הלכך לא מיתסרא משמיש דידה בהנאה אף בהזמנה דילמא מהדרי בהו ולא משמשי בהו עבודה זרה: **כפה.** צעיף: **שהוא טמא מדרס.** שאף הוא ראוי למדרס פעמי' שמקפלתו וישוכב עליו או נשענת ראשה עליה: **ונתנתו לספר.** תורה: **מהור מן המדרס.** בלא שום טבילה דבטיל ליה שם מדרס דאומנים לו עמור ונעשה מלאכתנו ואינו מטמא עוד אדם וכלים אבל שם כלי עליו שאף מטפחת הספרים מטמאות טומאה במגע וזה הרי נגע בעצמה בעודו מדרס וכשאבד שם מדרס ממנו מ"מ עדיין כלי הוא ונשאר עליו טומאת מגע שהרי הוא ראוי לה מדקתני טהור מן המדרס בהזמנה בעלמא אלמא הזמנה מילתא היא: ה"ג ל"ל **נתנתו וכרכתו בדרך חסדא.** כלומר למה לי תרוייהו תיכני בכרכתו לחודיה דהא איכא מעשה ומשני בדרב חסדא דאמר תרוייהו בעינן דכרכתו אקראי בעלמא הוא דהוה: **אומניה ולא צר ביה.** הזמנה לאו מילתא היא צר ביה ולא אומניה אקראי בעלמא הוא ואביי פליג עליה דרב חסדא ואית ליה הזמנה מילתא היא הלכך אומניה אע"ג דלא צר ביה (ובריימתא) נתנתו דוקא קאמר ולא בעי כרכתו: **צר ביה אי אומניה אין לא אומניה לא.** דאקראי בעלמא הוא: **נפש.** בנין שעל הקבר שבנאו לשם חי לכשימות יקבר בו: **דימום.** נדבך של אבנים: **אסור.** אלמא הזמנה מילתא היא: **לא צריכא.** דאי הוסיף אלא לאשמועינן דאע"ג דפנייה למת לאחר זמן מתוך הקבר הקבר אסור בהנאה משום הוסיף דה"ל הזמנה ומעשה דאי לא הוסיף שרי אי פנייה דה"ל כצר ביה ולא אומניה: **אם היה מביריו.** לאותו דימוס: **לא יקבר בו.** אלמא הזמנה מילתא היא: **משום כבוד אביו.** יש לחוש אבל משום איסורי הנאה ליכא כגון אם חצבו לשם מת אחר מתחילה לא: **החוצב אבנים.** מן הדר לבנות בהן קבר לאביו ולא בנה הרי זה בו: **טוי לאריג טי איבא לפ"ה.** אפי' אביי לא קאמר אלא בארוג דאריג חזי למת אבל טוייה פשתן לארוג בגד למת לא אמר דהיתוי הזמנה: **קבר חדש.** השתא קס"ד אפילו זמנו למת: **לא הטיל לא.** ואע"ג דהזמן: **ה"ח אע"ג דלא הטיל.** וקבר חדש דקאמר כשחצבו לאדם חי או סתם לכשיצטרך והאי דקאמר הטיל משום דבעי לאשמועינן דנפל תופס קברו לאוסרו אף ע"ג שפינהו: **ולאפוקי דר"ש בו'.** לאחרים: **מותר המת.** גבו לשם מת פלוני: ליורשיו. ליהנות מהן אלמא הזמנה לאו מילתא היא: **אימא סיפא.** אדרמית לה מרישא סיפיא מסיפא: **לא יגע בהן.** כדמפרש טעמא לקמן: **דימום.** בנין: **יולוף.** יין: **מתרין למטעיה.** לאוקומי כולי תנאי בהזמנה: **דלא חזי ליה.** שאינו צריך להרגיע בו דהיינו מותר: **מספקא ליה.** הלכך בלא דעת יורשין לא יעשה דימום דילמא לא תפיס ומפסדת להו ליורשין: **לאו מילתא היא.** וטעמייהו דר"מ ורבי נתן לאו משום איסורי הנאה הוא אלא לפי שנתבזה המת עליהן כשגבו אותם בשמנו: **ת"ק מבר.** מחזים אחליה לזילותיה וניתא ליה שיתבזה לאחר מיתתו להנאת יורשין: **מזדקן בו כלים.** זורקין בגדיהם עליו יותר מפני חיבתו ומחמת צערן מתכוונין לאסור את כל ממונם עליו: **מצוה על אחרים.** הרואין אותם להצילם וליטלן מעליו דאין השבת אבידה גדול מזה אלמא הזמנה לאו מילתא היא דאי מילתא היא ליכא הצלה:

משמשין

משמשין ממשמשין. מידהו מת מצוה גופיה ילפינן מעגלה ערופה כדאיתא בפ"ב דסמכתא ע"ג (דף כט: ושם) וא"ת ועורו של מת מי גרע מתכריכין דאמרי' בהעור והרוטב (חולין דף קכב.) דבר תורה עור אדם טהור ומפני מה אמרו טמא מפני שלא יעשה אדם מעור אביו ואמו שיחזיק לחמור אלמא ליכא איסורא דאוריי'תא ומפרש ר"ת דאע"ג דאסור מדאורייתא הוצרכו לגזור טומאה משום דחמירא להו לאינשי טומאה מאיסורא כדאשכחן בסוף כיצד צולין (פסחים דף פח.) הפיגול והנותר מטמאין את הידים משום חשדי כהונה ומשום עצלי כהונה אע"ג דבלאו הכי איכא לאו דבל תותירו:

נתנו לספר. תימה תקשה נמי לאביי דנקט הואיל דמשמע אבל ייחד לא והמ"ל הכא בדאיתא שינוי מעשה דהא אין כלי עולה מטומאתו אלא בשינוי מעשה וכן ההיא דנפש שבנאו לשם חי והוסיף בו דימוס אחד לשם מת משמע דלא הוסיף לא מדני מדפריך מיניה לרבא ולאביי ניחא וכן מדנקט כיס שעשאו להניח תפילין ולא נקט יחדו ובופת שאור שייחדה לישיבה דפ' אלו עוברין (שם דף מה: ושם) וסדין שעשאו וילון דהקומץ רבה (מנחות דף כה: ושם) דנך נמי בדאיתא שינוי מעשה מידהו קשה דא"כ בלא נתנתו לספר נמי טהור מן המדרס אי איכא שינוי מעשה ומהדהיא דהיו אביו ואמו מזדקן בו כלים משמע דבזרקיה בעלמא בלא שום מעשה מדני לאביי וצ"ל דייחוד דדיבור בעלמא לא מהני אלא א"כ נטלו ואמר זה יהיה למת דלספר לא והאי דנקט האורג לאו דוקא אלא משום רבותא דרבא דאפ"ה שרי: **מותר** המת ליורשיו. תימה אי בגבו מעות טווי לאריג מי איכא למ"ד ואי בגבו בגדים היאך יעשה דימוס לקברו הא אי אפשר לקנותו דאסור בהנאה כי ההיא איצטלא דמילתא דאפרסוה אמיתנא בפ' אלמנה ביבמות (דף סו:) ופ"ל דפרסוהו שאני א"נ מעות עדיפי מטווי לאריגה משום דחזו למיקני בהו כל מילי:

אע"פ שלא עיברן לשמן. פי' הקונטרס דהזמנה לאו מילתא היא ולא איכפת לן בה וקשה לר"ת דקיימא לן בהזמנה הלכה ברבא ובעיבור לשמה קיימא לן כרשב"ג כדמוכח בפרק הניזקין (גיטין דף נד:) בההוא דאתא לקמיה דר' אמי אמר ליה ספר תורה שכתבתיו גוילין לא נעבדו לשמן אמר להו להפסיד שכרך (ואי) אתה נאמן להפסיד ס"ת ואין לחלק בין עור של תפילין לגויל של ס"ת דהא ש"ן של תפילין הלכה למשה מסיני ומפרש ר"ת דרבא דאמר הזמנה לאו מילתא היא סבר כרשב"ג דבעי עיבוד לשמה משום דלא סגי בהזמנה וקשה דא"כ אביי בת"ק דלא בעי עיבוד לשמה ובפ' התכלת (מנחות דף מב: ושם) א"ל אביי לרב שמואל בר יהודה האי תכלתא היכי צבעינן לה וריש מינה דבעי צביעה לשמה והתם מדמי טוהייה לשמה לעיבוד דהכא וה"ה צביעה וצ"ל דאביי לא קיבלה מיניה התם:

בשלמא למ"ד נכסים למלך. תימה דבסוף הגולין (מכות דף יב.) משמע דברח לפי שהיה סבור דמוכח קולט דאמר שלשה טעיות טעה יואב ויל דלהמלט אי אפשר דיכול לשומרו שלא יברח ומשום ברעב ולא נתכוון אלא להורידו נכסיו לבניו ובירושלמי איכא פלוגתא דאמוראי דאיכא מ"ד סבור היה יואב דקרנותיו של מזבח היו קולטין ואין לך קולט אלא גגו של בית עולמים אבל של שילה אינו קולט ואיכא מאן דאמר מאן דכתיב ביה תחכמוני ראש השלישי היה טועה אלא לסנהדרין ברח אמר מוטב יהרג בב"ד וירשו בניו את נכסיו ואל יהרגוהו המלך וירשוהו המלך:

מאי

1 **התם מחמת מרירותו.** מתוך צערן הן עושין כן ואין זו הזמנה: **אבל נגעו במטה אסורין.** ואי משום מרירותו למה נאסרין בנגיעת המטה: **במטה הנקברת עמו.** שנושאין אותו בה לקבורה ורגילין היו לקוברה עמו אע"ג דמשום מרירותו הוא נאסרין בנגיעה ומדרבנן משום דמיחלפי בתכריכי המת ואתי למימר תכריכי המת מותרין אבל במטה שמת בה אין רגילין לכורכו עליה בתכריכי קבורה אין נאסרין דמשום הזמנה ליכא דהא מחמת צערא הוא ומשום גזירה נמי ליכא דהא לא מיחלפא בתכריכי המת: **אבור להניח בו מעות.** דהזמנה מילתא היא וקשיא לרבא: **הניח בו תפילין בו'.** באקראי בעלמא: **אימא הכי.** כיס שעשאו לתפילין והניח בו תפילין אסור להניח בו מעות ומשום סיפא איצטריך למיתנייה לאשמועינן כרב חסדא דצר ביה ולא אומניה לא הוו תשמישי מצוה בהכי: **ציפון וחב.** לתפילין: **פסולות.** הלכה למשה מסיני הוא: **טלה עליהם.** לשון טלאי כלומר חיפן בעור בהמה טמאה: **פסולות.** דכתיב בהן (שמות יג) למען תהיה תורת ה' בפיך: **אע"ג שלא עבדו.** לעור זה לשמו דהזמנה לאו מילתא היא ולא איכפת לן בה: **איבא דיוקתא דרמו בה מיתי.** שמת מוטל בה בבזיון כזה להשהותו עד שיראגו לו בגד ואת ואביי במילתיה דיליה פליגי: **שכבי דהדרגיא.** עניים היו ואלחר מיתה גובין להן ואורגין להן בגדים קלושים לאחר מיתה: **הדינו טלטול.** שנתחייבו מיתה למלכי ישראל בגון שמרדו בו דכתיב (יהושע א) כל איש אשר ימרה את פיך וגו': **לרשתו.** משמע ירושה גמורה ומן הדין: **והלא הרבה בנים היו לו.** לא ידענא מהיכא ילפי: **היינו דכתיב ומלך.** העידוהו שמרד במלכות כדי שיתחייב מיתה למלכות ויהיו נכסיו למלך: **למה לי ומלך.** אי משום דבעי למיקטליה וירשנו מחמת קורבה בברך גבות אלהים סגי: **וליטעמיך.** דמלך לחייבו מיתת מלכות נאמר: **אלהים למה לי.** הא מחייב ליה משום מלכות: **לאפושי רישתא.** דדיינין עליו שלא ירגנו אחר אחאב למימר בשביליו הרגו ובלי פשע: **כי פה אמות.** ביואב כתיב לא אזהיה נדון למלכות כדי שלא יהיו נכסי למלך: **לחיי שעה.** דחויי בעלמא עד שישיבו הדברים לשלמה ויבואו: **כה דבר יואב וכה ענני.** משמע דבר ועניה הרבה וקרא כי פה אמות הוא דכתיב ותו לא אלא הכי קאמר ליה תרתי לא תעביד ליה: **בולן נתקיימו בזרעו של דוד.** מפני שקיבלן שלמה עליו: **לעלות במרכבה.** וגבי זב כתיב נמי מרכב אסמכתא לגזירה שוה: **בחזיק בשלך.** אוחז מקל לישען עליו מחמת חולי הרגלים: **פודגרא.** כן שם החולי אף בלשוננו: **מנא ידע.** רב נחמן: **ואורחתו ארוחת תמיד.** מאת נבוזרדנר היתה לו:

1 הָתָם, מִשּׁוּם מְרִירְיוּתוֹ. אִי הָכִי, הַיְינוּ דְּקָתָנֵי עֲלָהּ, אָמַר
2 רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, שֶׁלֹּא נָגְעוּ
3 בַּמִּטָּה. אֲבָל נָגְעוּ בַּמִּטָּה, אֲסוּרִין. תַּרְגְּמָהּ עוּלָּא, בְּמִטָּה
4 הַנִּקְבֶּרֶת עִמּוֹ, דְּמִחְלְפֵי בְּתַכְרִיכֵי הַמֵּת. תָּא שְׁמַע, כֵּיס
שֶׁעָשָׂאוֹ לְהַנִּיחַ בּוֹ תְּפִילִּין, אָסוּר לְהַנִּיחַ בּוֹ מָעוֹת.
הִנִּיחַ בּוֹ תְּפִילִּין, יַנִּיחַ בּוֹ מָעוֹת. אֵימָא, עֲשָׂאוֹ וְהִנִּיחַ
5 בּוֹ תְּפִילִּין, אָסוּר לְהַנִּיחַ בּוֹ מָעוֹת, כְּדָרַב חִסְדָּא. תָּא
שְׁמַע, אָמַר לְאוּמָּן עֲשֵׂה לִי תִּיק שֶׁל סֵפֶר אוֹ נַרְתִּיק שֶׁל
תְּפִילִּין, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן קוֹדֶשׁ, מוּתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ
6 בָּהֶן חוֹל. נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן קוֹדֶשׁ, אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן
7 חוֹל. תַּנָּאֵי הִיא, דְּתַנְיָא, צִיפָּן וְחָבָב, אוֹ שֶׁטָּלָה עֲלֵיהֶן,
8 עוֹר שֶׁל בְּהֵמָה טְמֵאָה, פְּסוּלוֹת. עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה,
9 כְּשֵׁרוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא עִיְּבָן לִשְׁמָן. רַבָּן שִׁמְעוֹן
10 בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אַף עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה, פְּסוּלוֹת,
11 עַד שֶׁיְּעַבְּדוּ לִשְׁמָן. אָמַר לֵיהּ רַבִּינָא לְרָבָא, מִי אִיכָּא
12 דְּאוֹקְמָא דְּרַמּוּ בֵּיהּ מַר, וְאָרְגִי בֵּהּ לְמַת. אָמַר לֵיהּ, אִין,
13 כְּגוֹן שֶׁכְּבֵי דְּהַרְפַּנְיָא. דְּרַשׁ מָרֵימָר, הִלְכְתָא בְּוָותֵיהּ
14 דְּאַבָּיֵי, וְרַבָּנָן אָמְרִי, הִלְכְתָא בְּוָותֵיהּ דְּרָבָא. וְהִלְכְתָא
15 בְּוָותֵיהּ דְּרָבָא. תָּנוּ רַבָּנָן, הָרוֹגֵי מַלְכוּת, נִכְסֵיהֶן לְמַלְכָּן.
16 הָרוּגֵי בֵּית דִּין, נִכְסֵיהֶן לְיוֹרְשֵׁיהֶן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אַף
17 אֵלּוּ נִכְסֵיהֶן לְיוֹרְשֵׁיהֶן, וְהָלֹא כְּבָר נֶאֱמַר ״הִנֵּה בְּכֹרֶם נָבוֹת
18 אֲשֶׁר יָרַד שָׁם לְרִשְׁתּוֹ״, אָמַר לָהֶן בֶּן אֲחִי אָבִיו הָיָה, וְרָאוּי לְיוֹרְשׁוֹ הָיָה. וַהֲלֹא הַרְבֵּה בָּנִים
19 הָיוּ לוֹ, אָמַר לָהֶן, אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו הָרַג, שֶׁנֶּאֱמַר ״אִם לֹא אֶת דְּמֵי נָבוֹת וְאֶת דְּמֵי בָנָיו רָאִיתִי״.
20 וְרַבָּנָן, הַהוּא, בָּנִים הָרְאוּיִן לָצֵאת מִמֶּנּוּ. בְּשִׁלְמָא לְמַאן דְּאָמַר, נִכְסֵיהֶן לְמַלְכָּן, הַיְינוּ דִּכְתִיב
21 ״בְּרַךְ נָבוֹת אֱלֹהִים וָמֶלֶךְ״. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר, נִכְסֵיהֶן לְיוֹרְשֵׁיהֶן, לָמָּה לִי ״וָמֶלֶךְ״. וְלִטַּעְמָיךְ,
22 ״אֱלֹהִים״ לָמָּה לִי. אֶלָּא, לְאַפּוֹשֵׁי רֵישְׁתָא. הָכָא נָמֵי, לְאַפּוֹשֵׁי רֵישְׁתָא. בְּשִׁלְמָא לְמַאן דְּאָמַר,
23 נִכְסֵיהֶן לַמֶּלֶךְ, הַיְינוּ דִּכְתִיב ״וַיָּקָם יוֹאָב אֶל אֹהֶל ה' וַיַּחֲזֵק בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ״, וְכִתִיב ״וַיֹּאמֶר לֹא
24 כִּי פֹה אָמוּת״. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר, נִכְסֵיהֶן לְיוֹרְשִׁין, מַאי נָפְקָא לֵיהּ מִינַּהּ. לְחֵיי שָׁעָה. ״וַיַּשַׁב
25 בְּנָיָהוּ אֶת הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר, כֹּה דִּבֶּר יוֹאָב וְכֹה עָנָנִי״, אָמַר לֵיהּ, זִיל אֵימָא לֵיהּ, תַּרְתֵּי
26 לָא תַּעֲבֵיד בְּהַאי גַּבְרָא. אִי קָטְלַת לֵיהּ, קָבוּל לְטוּתֵיהּ דְּלָטְיֵיהּ אָבוּךְ. וְאִי לֹא, שָׁבְקֵיהּ דְּלֵילֵי
27 בְּלָטוּתֵיהּ דְּלָטְיֵיהּ אֲבוּךְ. ״וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ עֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר וּפְגַע בּוֹ וּקְבַרְתּוֹ״, אָמַר רַב יְהוּדָה
28 אָמַר רַב, כָּל קְלָלוֹת שֶׁקִּילֵל דָּוִד אֶת יוֹאָב, נִתְקַיְּמוּ בְּזַרְעוֹ שֶׁל דָּוִד, ׳אַל יִכָּרֵת מִבֵּית יוֹאָב
29 זָב, וּמְצוֹרָע, וּמַחֲזִיק בַּפֶּלֶךְ, וְנוֹפֵל בַּחֶרֶב, וְחָסֵר לֶחֶם׳. זָב, מֵרַחֲבָעָם. דִּכְתִיב ״וְהַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם
30 הִתְאַמֵּץ לַעֲלוֹת בַּמֶּרְכָּבָה לָנוּס יְרוּשָׁלָיִם״, וּכְתִיב ״וְכָל הַמֶּרְכָּב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הַזָּב יִטְמָא״.
31 ׳מְצוֹרָע, מֵעֻזִּיָּהוּ. דִּכְתִיב ״וּכְהִתְחַזְּקוֹ גָּבְהָ לִבּוֹ עַד לְהַשְׁחִית, וַיִּמְעֹל בַּה׳ אֱלֹהָיו, וַיָּבֹא אֶל הֵיכַל
32 ה' לְהַקְטִיר עַל מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת״, וּכְתִיב ״וְהִצָּרַעַת וֵרָחָה בְּמִצְחוֹ״. ׳מַחֲזִיק בַּפֶּלֶךְ׳, מֵאָסָא. דִּכְתִיב
33 ״רַק לֹעַת זִקְנָתוֹ חָלָה אֶת רַגְלָיו״, וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, שֶׁאָחֲזוֹ פּוֹדַגְרָא. אָמַר לֵיהּ מַר
34 זוּטְרָא בְּרֵיהּ דְּרַב נַחְמָן, לְרַב נַחְמָן, הֵיכִי דָּמֵי. אָמַר לֵיהּ, בְּמַחַט בְּבֹשֶׂר הַחַי. מָנָא יָדַע, אִי
35 בְּעֵית אֵימָא, מֵרֵיחָא דְּרַב נַחְמָן, וְאִיבְּעֵית אֵימָא, מֵרַבִּיָּה הָוָה גָּמִיר לָהּ. וְאִיבְּעֵית אֵימָא,
36 ׳סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם׳. ׳נוֹפֵל בַּחֶרֶב, מֵיאָשַׁיָּהוּ. דִּכְתִיב ״וַיּוֹרוּ [הַיֹּרִים] לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ״, וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, שֶׁעָשׂוּ
37 כָּל גּוּפוֹ כְּכַבָּרָה. ׳וַחֲסַר לֶחֶם׳, מִיְּכָנְיָה. דִּכְתִיב ״וַאֲרוּחָתוֹ אֲרוּחַת תָּמִיד נִתְּנָה לוֹ״, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, הַיְינוּ דְּאָמְרִי אִינְשֵׁי,

---

בחודש אלול נמצא המלך בשדה ו"מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם" – "כולם" דייקא, גם מי שהוא בדרגת "אביון", אם רק יש אצלו הרצון להתקשר אל המלך.

משיחת שבת פרשת תצא ה'תשכ"ז

תהא לוטא ולא לטה. נוח לך להיות מן המקוללים ולא מן המקללים לפי שסוף קללת חנם לשוב אל המקלל: **היה לו.** לאבנר להציל את עצמו באחד מאיבריו של עשאל ולא יהרגנו דהכי אמרינן [בבן סורר ומורה] (לקמן דף עד.) רודף אחר חבירו להרגו ויכול זה להציל את עצמו באחד מאיבריו של רודף ולא עשה כן אלא חזר כנגדו והרגו נהרג עליו: **אמרי ליה לא יכיל ליה.** אבנר לכוון באחד משאר איבריו: **אמר להו.** יואב השתא בדופן חמישית כנגד צלע חמישי: **אמר ליה ניזיל אבנר.** דינו של אבנר פשוט אתה עליו: **אבין ורקין דרש.** אשכחן שמצאן שהיו עסוקין במסכת ולא רצה לבטלן מדמפרש ואזיל דאינו מורד במלכות דכתיב רק חזק ואמץ רקין מיעוטין שאם בא להמלך לבטל דברי תורה אין שומעין לו: **והשמועה.** כשנמשח שלמה באה אל יואב ונתיירא: **כי יואב נטה אחרי אדוניהו ואחרי אבשלום לא נטה.** כשמרד בדוד אביו: **מאי לא נטה.** כלומר מה לנו להזכיר כאן וכי מה היה לו לירא שלא נטה אחר אבשלום וכאן נטה אלא מגיד לך הכתוב שבקש לנטות גם אחרי אבשלום אלא שלא נמר מחשבתו כדמפרש מפני שעדיין היה ליחלוחית גבורתו של דוד קיימת אבל עכשיו שהזקין יצא מדרכו ונטה אחרי אדוניה: **איצטגניני דוד.** בעלי אגרופי"ש שלו שעל ידם הוא נלחם ויוצא ובא על פיהם איצטגנינות דכל הש"ס לשון מזלות וחוזים בכוכבים והנך קרי הכי משום שהיה דוד נמסך עליהם ועושה על פיהם והולך אחר דברים: **ילדים.** בחורים: **ומגדלי בלוריה.** במשפטי הגוים כדי שיראו בעלי אימה ויפחדו מהן ובני יפת תואר נשי גוים שהיו לוקחים בשביה והתירן הכתוב כדכתיב (דברים כב) וראית בשביה וגו': **אילמלא דוד.** שהיה עוסק בתורה לא עשה יואב מלחמה אבל זכותו של דוד עומדת לו ליואב במלחמותיו של דוד: **בור סוירה גרמו לו לאבנר שנהרג.** בור צפחת מים שלקח דוד מראשותיו של שאול כשהיה ישן במעגל וכשאמר להם דוד בני מות אתם שלא שמרתם את אדוניכם שכבר הייתי יכול להורגו (שמואל א כו) ראו נא איפוא חנית המלך ואיה צפחת המים וגו' היה לו לאבנר למחות בשאול ולומר לו ראה כמה צדיק הוא שלא הרגך ולא מיחה אלא אמר שמא אחד מבני הצבא נתנם לו: **וסירה קוין.** כשברח דוד את בנף מעילו של שאול במערה היה לו לאבנר ללמד זכות על דוד ולומר לשאול ראה במה חס עליך ולא הרגך בהיותך יחד עמו במערה ולא לימד זכות אלא אמר שמא בשעברתם אצל הקוצים והסירים נכנס אחד מן הקוצים בבגף מעילך והוא היה טמון שם ותחכו: **שדנו דין סנהדרי.** כמו (דברים כא) אל זקני עירו ואל שער מקומו דסחם שער לשון סנהדרי הוא שהיו דנין שם: **על עסקי שלו.** לשון של נעלך (שמות ג) שאל לו בערמה יבמה גדמת האיך חולצת התחלת שוחה מלפניו ומראהו כך היא חולצת בשיניה והוא שלף חרבו והרגו כדכתיב (מלכים א ב) בחגורתו אשר במתניו ובנעלו אשר ברגליו: **שהם דרשו אבין** ורקין. שלא לקיים מצות המלך לעבור על דברי תורה עשאה כדאמרן אבנר כשאמר לו שאול לעבדיו (שמואל א כב) סובו והמיתו את כהני ה' וגו' וכתיב (שם) ולא אבו עבדי שאול לשלוח ידם ולפגוע וגו': **והוא לא היה דורש.** והרג אוריה במצותו של דוד אע"ג שלא צוה דוד אלא באיגרת כדכתיב (שם ב יא) ויכתב בספר לאמר הבו את אוריה וגו': **ויקבר בביתו במדבר.** ביואב כתיב: **מופקר לבל.** לעניים להתפרנס מביתו: **אפי' מוניי וצחנתא טעים.** אפילו דברים דקים ועגונים: **טעים.** שהיה טועם: **פריס להו.** משלח להם למזונות לעניים של עיר: פריס לשון פרס שנוטלין מבית המלך ופסוק זה בדברי הימים כשלכד דוד את מצודת ציון: **מוניי.** דגים קטנים וצחנתא מין דגים קטנים:

מאי טעמא קטלתיה לעמשא. ואם תאמר היאך נתחייב יואב במאי דקטליה לעמשא הא בעי התראה ואפילו למ"ד חבר אינו צריך התראה הכא לא היה חבר בדבר זה שהיה חושבו מורד במלכות וה"ל שוגג וי"ל דלא נתחייב אלא משום הוא גופיה דהוה מורד במלכות:

1 תְּהֵא לוֹטָא וְלָא תְּהֵא לָאטָה. אַתְיוּהּ לְיוֹאָב, דַּיְינֵיהּ.
2 אָמַר לֵיהּ, מַאי טַעֲמָא קְטַלְתֵּיהּ לַאֲבֵנֶר. אָמַר לֵיהּ,
3 גּוֹאֵל הַדָּם דַּעֲשָׂאֵל הֲוַאי, עֲשָׂאֵל, רוֹדֵף הֲוָה. אָמַר לֵיהּ,
4 הָיָה לוֹ לְהַצִּילוֹ בְּאֶחָד מֵאֲבָרָיו. אָמַר לֵיהּ, לָא יָכִיל
5 לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, הָשְׁתָּא בְּדוֹפֶן חֲמִישִׁית כְּיוָן לֵיהּ,
6 דִּכְתִיב ״וַיַּכֵּהוּ אֲבנֶר בְּאַחֲרֵי הַחֲנִית אֶל הַחֹמֶשׁ״, וְאָמַר
7 רַבִּי יוֹחָנָן, בְּדוֹפֶן חֲמִישִׁית, בְּמָקוֹם שָׁמָּרָה וְכָבֵד תְּלוּיִין
8 בּוֹ. בְּאֶחָד מֵאֵבָרָיו, לָא יָכִיל לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, נֵיזִיל
9 אַבְנֶר. מַאי טַעֲמָא קְטַלְתֵּיהּ לְעַמָּשָׂא. אָמַר לֵיהּ, עַמָּשָׂא מוֹרֵד בַּמַּלְכוּת הָוָה, דִּכְתִיב ״וַיֹּאמֶר
10 הַמֶּלֶךְ לַעֲמָשָׂא הֲזֹנַעַ אַתָּה לִי אֶת אִישׁ יְהוּדָה שְׁלֹשֶׁת יָמִים״, ״וַיֵּלֶךְ עֲמָשָׂא לְהַזְעִיק אֶת יְהוּדָה וַיְאַחֵר״.
11 אָמַר לֵיהּ, עַמָּשָׂא, אֲפִין וְרַקִּין דָּרַשׁ. אִשְׁתְּהִינְהוּ דִּפְתַח לְהוּ בְּמַסֶּכְתָּא, אָמַר, כְּתִיב ״כָּל אִישׁ
12 אֲשֶׁר יְמָרֶה אֶת פִּיךָ וְלֹא יִשְׁמַע אֶת דְּבָרֶיךָ לְכָל אֲשֶׁר תְּצַוֵּנוּ יוּמָת״, יָכוֹל אֲפִילּוּ לְדִבְרֵי תּוֹרָה,
13 תַּלְמוּד לוֹמַר ״רַק חֲזַק וֶאֱמָץ״. אֶלָּא, הָהוּא גַּבְרָא מוֹרֵד בְּמַלְכוּת הָוָה, דִּכְתִיב ״וְהַשְׁמָעָה בָּאָה
14 עַד יוֹאָב, כִּי יוֹאָב נָטָה אַחֲרֵי אֲדֹנִיָּה, וְאַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם לֹא נָטָה״. מַאי ׳לֹא נָטָה׳. אָמַר רַב יְהוּדָה,
15 שֶׁבִּיקֵּשׁ לִבְטוֹת וְלֹא נָטָה. וּמַאי טַעֲמָא לֹא נָטָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עֲדַיִין לְיחְלוּחִית שֶׁל דָּוִד
16 קַיְימָת. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא אָמַר, עֲדַיִין אִיצְטַגְנִינֵי שֶׁל דָּוִד קַיְימִין. דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב,
17 אַרְבַּע מֵאוֹת יְלָדִים הָיוּ לוֹ לְדָוִד, כּוּלָּן בְּנֵי יְפַת תּוֹאַר הָיוּ, וּמְגַדְּלֵי בְּלוֹרִית הָיוּ, וּמַהֲלִכִין בָּרֹאשֵׁי
18 הַגַּיָּיסוֹת הָיוּ, וְהֵן הֵן בַּעֲלֵי אַגְרוֹפִין שֶׁל דָּוִד. וּפְלִיגָא דְּרַבִּי אַבָּא בַּר כַּהֲנָא, דְּאָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר
19 כַּהֲנָא, אִילְמָלֵא דָּוִד, לֹא עָשָׂה יוֹאָב מִלְחָמָה. וְאִילְמָלֵא יוֹאָב, לֹא עָסַק דָּוִד בַּתּוֹרָה, דִּכְתִיב
20 ״וַיְהִי דָּוִד עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל עַמּוֹ, וְיוֹאָב בֶּן צְרוּיָה עַל הַצָּבָא״, מַה טַּעַם דָּוִד עָשָׂה
21 מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל עַמּוֹ, מִשּׁוּם דְּיוֹאָב עַל הַצָּבָא. וּמַה טַּעַם יוֹאָב עַל הַצָּבָא, מִשּׁוּם דְּדָוִד
22 עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל עַמּוֹ. ״וַיֵּצֵא יוֹאָב מֵעִם דָּוִד, וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אַחֲרֵי אַבְנֵר, וַיָּשִׁבוּ אוֹתוֹ
23 מִבּוֹר הַסִּרָה״. מַאי ׳בּוֹר הַסִּירָה׳. אָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר כַּהֲנָא, בּוֹר וְסִירָה גָּרְמוּ לוֹ לְאַבְנֵר שֶׁיֵּהָרֵג.
24 ״וַיַּטֵּהוּ יוֹאָב אֶל תּוֹךְ הַשַּׁעַר לְדַבֵּר אִתּוֹ בַּשֶּׁלֶו״, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שָׁדְנוּ דִּין סַנְהֶדְרִי. אָמַר לֵיהּ,
25 מַאי טַעֲמָא קְטַלְתֵּיהּ לַעֲשָׂאֵל. עֲשָׂאֵל, רוֹדֵף הָיָה. הָיָה לְךָ לְהַצִּילוֹ בְּאֶחָד מֵאֵבָרָיו, לָא יָכִיל
26 לֵיהּ. הָשְׁתָּא בְּדוֹפֶן חֲמִישִׁית כְּיוָן לֵיהּ, בְּאֶחָד מֵאֵבָרָיו לָא יָכְלְתָּ לֵיהּ. לְדַבֵּר אִתּוֹ בַּשֶּׁלֶו״,
27 אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, עַל עִיסְקֵי שֶׁלּוֹ. ״וַיַּכֵּהוּ שָׁם אֶל הַחֹמֶשׁ״, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בְּדוֹפֶן
28 חֲמִישִׁית, מָקוֹם שָׁמָּרָה וְכָבֵד תְּלוּיִין בּוֹ. ״וַיַּשֵּׁב אֶת דָּמוֹ עַל רֹאשׁוֹ, אֲשֶׁר פָּגַע בִּשְׁנֵי אֲנָשִׁים
29 צַדִּיקִים וְטוֹבִים מִמֶּנּוּ״. ׳טוֹבִים׳ שֶׁהָיוּ דּוֹרְשִׁין אַפִּין וְרַקִּין, וְהוּא לֹא דָּרַשׁ. ׳צַדִּיקִים׳ שֶׁהֵן בַּפֶּה וְלֹא
30 עָשׂוּ, וְהוּא בְּאִיגֶּרֶת, עָשָׂה. ״וַעֲמָשָׂא לֹא נִשְׁמַר בְּחֶרֶב אֲשֶׁר בְּיַד יוֹאָב״, אָמַר רַב, שֶׁלֹּא חָשָׁדוֹ.
31 ״וַיִּקְבֹּר בְּבֵיתוֹ בַּמִּדְבָּר״, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, כַּמִּדְבָּר, מַה מִּדְבָּר
32 מוּפְקָר לַכֹּל, אַף בֵּיתוֹ שֶׁל יוֹאָב מוּפְקָר לַכֹּל. דָּבָר אַחֵר, כַּמִּדְבָּר, מַה מִּדְבָּר מְנוּקֶּה מָגֵּל וַעֲרָיוֹת,
33 אַף בֵּיתוֹ שֶׁל יוֹאָב מְנוּקֶּה מָגֵּל וַעֲרָיוֹת. ״וְיוֹאָב יִהְיֶה אֶת שְׂאָר הָעִיר״, אָמַר רַב יְהוּדָה, אֲפִילּוּ
34 מוּנְיֵי וְצַחֲנָתָא טָעֲמִי, פָּרֵיס לְהוּ:

הדרן עלך נגמר הדין

כל העניינים שלמעלה נעשים על־ידי עבודת האדם למטה, כתורת רבינו הזקן על מאמר המשנה "דע מה למעלה ממך", שכל העניינים "למעלה" הם "ממך", מצד עבודת האדם.

משיחת שבת פרשת תבוא ה'תשכ"ז

אמר רבא אמר רב סחורא אמר רב הונא. בכמה דוכתי איכא הכי והא דאמר רבא בס"פ אלו מציאות (ב"מ דף לג.), בגון רב סחורא דאסברן זוהמי' ליסטרין משמיה דנפשיה לא אגמריה טפי א"נ ה"ק אפילו לא למד מרבו אלא דבר זה בלבד נחשב רבו בכך א"נ בההיא שעתא אבתי לא גמר מיניה טפי:

מעבירין על הכתם. פ"ה לבודקו אם הם נדה הוא ור"ת מפרש דאפילו הם נדה ודאי אע"ג דמטמא לח ויבש כיון דאין עובר על ידי ז' סממנים בטל וטהור דתני ר' חייא הם נדה ודאי מעבירי עליו שבעה סממנין ומבטלה:

כל לא נאמר חוקה אלא בדברים הנעשים בבגדי לבן בפנים לא איירי בדברים שנעשים בבגדי זהב בחוץ:

אף סדר תמיד. תימה דלא קאמר אף סדר ברכות דתנן בפרק בתרא דר"ה (ד' לב.) סדר ברכות אבות וגבורות וקדושת השם עד תנן התם (ד' לג:) סדר תקיעות ג':

קסברי

משנה אַרְבַּע מִיתוֹת נִמְסְרוּ לְבֵית דִּין, סְקִילָה, שְׂרֵיפָה, הֶרֶג, וְחֶנֶק. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, שְׂרֵיפָה, סְקִילָה, חֶנֶק, וְהֶרֶג. זוֹ מְצִוַּת הַנֶּסְקָלִין: **גמ' אָמַר** רָבָא, אָמַר רַב סְחוֹרָא, אָמַר רַב הוֹנָא, כָּל מָקוֹם שֶׁשָּׁנוּ חֲכָמִים דֶּרֶךְ מְנִיָּן, אֵין מוּקְדָּם וּמְאוּחָר, חוּץ מִשְּׁבָעָה סְמָנִין. דְּתַנְיָן, שִׁבְעָה סְמָנִין מַעֲבִירִין עַל הַכֶּתֶם, רוֹק תָּפֵל, וּמֵי גְּרִיסִים, וּמֵי רַגְלַיִם, וְנֶתֶר, וּבוֹרִית, קְמוֹלִים, [וְאַשְׁלָג]. וְקָתָנֵי סֵיפָא, הָעֲבִירָן שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן, אוֹ שֶׁהֶעֱבִירָן שִׁבְעָתָן כְּאֶחָד, לֹא עָשָׂה וְלֹא כְלוּם. **רב** פָּפָּא סָבָא מְשַׁמֵּיהּ דְּרַב אָמַר, אַף אַרְבַּע מִיתוֹת. מִדְּקָא מְפַלֵּיג רַבִּי שִׁמְעוֹן, שְׁמַע מִינַּיהּ, דְּזָקֵא קָתָנֵי.

וְאִידָךְ, בְּפִלּוּגְתָּא לֹא קָא מִיירִי. **רב** פָּפָּא אָמַר, אַף סֵדֶר יוֹמָא, דְּתַנְיָן, כָּל מַעֲשֵׂה יוֹם הַכִּפּוּרִים הָאֲמוּרִים עַל הַסֵּדֶר, אִם הִקְדִּים מַעֲשֶׂה לַחֲבִירוֹ, לֹא עָשָׂה וְלֹא כְלוּם. וְאִידָךְ, הָהוּא חוּמְרָא בְּעַלְמָא. **רב** הוֹנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, אַף סֵדֶר תָּמִיד. דְּקָתָנֵי עֲלָהּ, זֶהוּ סֵדֶר תָּמִיד. וְאִידָךְ, הָהוּא לְמִצְוָה בְּעַלְמָא, וּלְאַפּוֹקֵי מִמִּצְוַת חֲלִיצָה, דְּתַנְיָן, מִצְוַת חֲלִיצָה, בָּא הוּא וּבֵית אָבִיו וּבֵית דִּין, חָיְּבִין נוֹתְנִין לוֹ עֲצָה תְּחִלָּה וְגוֹמֶרֶת לוֹ, שֶׁנָּאֱמַר 'וְקָרְאוּ לוֹ וְקִנֵּי עִירוֹ וְדִבְּרוּ אֵלָיו', וְהִיא אוֹמֶרֶת 'מֵאֵן יְבַמִי', וְהוּא אוֹמֵר 'לֹא חָפַצְתִּי לְקַחְתָּהּ', וּבִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הָיוּ אוֹמְרִין. 'וְנִגְּשָׁה יְבִמְתּוֹ אֵלָיו לְעֵינֵי הַזְּקֵנִים וְחָלְצָה נַעֲלוֹ וְיָרְקָה בְּפָנָיו', רוֹק הַנִּרְאֶה לְדַיָּינִין. 'וְעָנְתָה וְאָמְרָה כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ' וְגוֹ' 'וְנִקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל'. וְאָמַר רַב יְהוּדָה, מִצְוַת חֲלִיצָה, קוֹרְאָהּ, וְקוֹרֵא. חוֹלְצָת וְלֹא נִקְרֶאת, וְקוֹרֵאת. וְהַיְינוּ דָּבָּה, מַאי קָא מַשְׁמַע לָן, מַתְנִיתִין הִיא. הָא קָא מַשְׁמַע לָן, מִצְוָה הָכִי. וְאִי אַפֵּיהּ, לַיְת לָן דָּבָּה. תְּנֵיא נַמִי הָכִי, בֵּין שֶׁחָקְקוּם חֲלִיצָה לְרֵיקָה, אוֹ רֵיקָה לְחֲלִיצָה, מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי. וּלְאַפּוֹקֵי מֵהָא דְּתַנְיָן, כֹּהֵן גָּדוֹל מְשַׁמֵּשׁ בִּשְׁמוֹנָה בְּגָדִים, וְהֶדְיוֹט בְּאַרְבָּעָה. בִּכְתֹנֶת, בְּמִכְנְסַיִם, בְּמִצְנֶפֶת, וְאַבְנֵט. מוֹסִיף עֲלֵיהֶן כֹּהֵן גָּדוֹל, חוֹשֶׁן, וְאֵפוֹד, וּמְעִיל, וְצִיץ. וְתָנֵיָא, מִנַּיִן שֶׁלֹּא יְהֵא דָּבָר קוֹדֵם לְמִכְנְסַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר 'וּמִכְנְסֵי בַד יִהְיוּ עַל בְּשָׂרוֹ'. וְתָנָא, מַאי טַעֲמָא אַקְדְּמֵיהּ לַכַּתֹּנֶת, מִשּׁוּם דְּאַקְדְּמֵיהּ קְרָא. וּקְרָא, מַאי טַעֲמָא אַקְדְּמֵיהּ, מִשּׁוּם דְּמְכַסֵּיא כּוּלֵּיהּ גּוּפֵיהּ, עֲדֵיפָא לֵיהּ: סְקִילָה שְׂרֵיפָה כוּ': סְקִילָה חֲמוּרָה מִשְּׂרֵיפָה, שֶׁכֵּן נִיתְּנָה עֲלֵיהֶן וּלְעוֹבֵר עֲבוֹדַת גִּלּוּלִים. מַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן פּוֹשֵׁט יָדוֹ בְּעָקֵר. אַדְרַבָּה, שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה, שֶׁכֵּן נִיתְּנָה לְבַת כֹּהֵן שֶׁזִּנְּתָה. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן מְחַלֶּלֶת אֶת אָבִיהָ.

קסברי

ארבע מיתות. **סקילה שריפה הרג וחנק.** דווקא נקט סידרא סקילה חמורה משריפה ושתיהן מהרג ושלשתן מחנק ונפקא מינה למתחייב שתי מיתות דקי"ל לקמן (דף פא.) דניתנו בחמורה: **רבי שמעון כו'.** פליגותא מפרש בגמרא: **זו מצות הנסקלין.** שפירשנו בפרקין דלעיל (דף מה.) בית הסקילה היה גבוה שתי קומות כו'

משנה ארבע מיתות נמסרו לבית דין, סקילה, שריפה, הרג וחנק. רבי שמעון אומר, שריפה, סקילה, חנק, והרג. זו מצות הנסקלין: **גמרא** אמר רבא, אמר רב סחורא, אמר רב הונא, כל מקום ששנו חכמים דרך מנין, אין מוקדם ומאוחר, חוץ משבעה סממנין. דתנן, שבעה סממנין מעבירין על הכתם, רוק תפל, ומי גריסים, ומי רגלים, ונתר, ובורית, קמולים, [ואשלג]. וקתני סיפא, העבירן שלא כסדרן, או שהעבירן שבעתן כאחד, לא עשה ולא כלום. **רב** פפא סבא משמיה דרב אמר, אף ארבע מיתות. מדקא מפליג רבי שמעון, שמע מינה, דזקא קתני.

ואידך, בפלוגתא לא קא מיירי. **רב** פפא אמר, אף סדר יומא, דתנן, כל מעשה יום הכפורים האמורים על הסדר, אם הקדים מעשה לחבירו, לא עשה ולא כלום. ואידך, ההוא חומרא בעלמא. **רב** הונא בריה דרב יהושע אמר, אף סדר תמיד. דקתני עלה, זהו סדר תמיד. ואידך, ההוא למצוה בעלמא, ולאפוקי ממצות חליצה, דתנן, מצות חליצה, בא הוא ובית אביו ובית דין, חייבין נותנין לו עצה תחלה וגומרת לו, שנאמר 'וקראו לו זקני עירו ודברו אליו', והיא אומרת 'מאן יבמי', והוא אומר 'לא חפצתי לקחתה', ובלשון הקדש היו אומרין. 'ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחלצה נעלו וירקה בפניו', רוק הנראה לדיינין. 'וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש' וגו' 'ונקרא שמו בישראל'. ואמר רב יהודה, מצות חליצה, קוראה, וקורא. חולצת ולא נקראת, וקוראת. והיינו דבה, מאי קא משמע לן, מתניתין היא. הא קא משמע לן, מצוה הכי. ואי אפיה, לית לן דבה. תניא נמי הכי, בין שחקקום חליצה לריקוקה, או ריקוקה לחליצה, מה שעשה עשוי. ולאפוקי מהא דתנן, כהן גדול משמש בשמונה בגדים, והדיוט בארבעה. בכתונת, במכנסים, במצנפת, ואבנט. מוסיף עליהן כהן גדול, חושן, ואפוד, ומעיל, וציץ. ותניא, מנין שלא יהא דבר קודם למכנסים, שנאמר 'ומכנסי בד יהיו על בשרו'. ותנא, מאי טעמא אקדמיה לכתונת, משום דאקדמיה קרא. וקרא, מאי טעמא אקדמיה, משום דמכסיא כולה גופיה, עדיפא ליה: סקילה שריפה כו': סקילה חמורה משריפה, שכן ניתנה על העבודה זרה ועובד כוכבים ומזלות. מאי חומרא, שכן פושט ידו בעקר. אדרבה, שריפה חמורה, שכן ניתנה לבת כהן שזינתה. ומאי חומרא, שכן מחללת את אביה.

קסברי

מיתות ב"ד דתמני' עלה כדפליג רב פפא עליה ואמר אף ארבע מיתות דווקא נישנו הקודם במשנה קודמת לחברתה אם נתחייב שתי מיתות: **בפלוגתא לא קמיירי.** רב סחורא נמי אית ליה דתמני' דזקא תנן ומיהו כי נקט אידהו לא נקט מילי דפלוגתא: **אף סדר יומא.** דעבודת יום הכפורים הסדורות במשנה במסכת יומא זו אחר זו דווקא קתני: **ואידך.** אמר לך וודאי דזקא קתני ומיהו חומרא בעלמא הוא שהחמיר הכתוב בעבודת אותו היום שאם שינה בסידרו פסול ולא משום חשיבות דעבודות הוא שתהא זאת חמורה וחשובה מחבירתה אלא חומר היום שנכתבה חוקה בסידורה לעכב וכי אמרינן אנן במידי דחשיבותה גרם ליה כגון ארבע מיתות דאמרינן לקמן דזו חמורה מזו וכן בשבע סמנין שצורכו וכחו של כל אחד ואחד גורם לו ליקרם וכן מכנסיים שחישבן הכתוב להקדימן בדלקמן אבל יום הכפורים חומר היום בעלמא הוא שלא לשנות בו ולא כח עבודות: **ואידך.** רב פפא דאיירי נמי בחומרי אמר לך ההוא מצוה בעלמא ואי אפיך ליית לן בה: **ולאפוקי ממצות חליצה.** דאי לא מקום דקאמר רב סחורא דלא דיקדקו בו לאפוקי מסדר השנוי במצות חליצה אתא דלא תימא דווקא הוא ואע"ג דמצותיה הכי כדקא מסדר ואזיל: **היא אומרת כו'.** תחילה מאן יבמי והוא אומר לה לא חפצתי ואחר כך חולצת ואחר כך רוקקת ואחר כך קוראה ככה יעשה אפי' הכי אי אפיך ליית לן בה כדתקני לקמן: **עצה ההונגת לו.** שאם היה הוא זקן והיא ילדה יולד והיא זקינה אומרין לו כלך אצל שכמותך ולא תבניס קטטה לתוך ביתך: **ובלשון הקודש היו אומרין.** במסכת סוטה יליף לה בפרק אלו נאמרין בכל לשון (דף לב.): **ריוק הנראה.** שיהא בו כדי לראות בשיורא מפיה דבעינן לעיני הזקנים וירקה: **קוראה וקוראת חולצת ורוקקת וקוראה.** קוראה מאן יבמי וקורא לא חפצתי חולצת ורוקקת וקוראה ככה יעשה לאיש: ה"ג **והיינו בה מאי קמשמע לן בו'.** ומהא דרב יהודה שמעינן דמתניתין לאו דווקא משום הכי נקט לה הכא: **ולאפוקי.** אהא דרב סחורא קא מהדר: **על בשרו.** משמע בשלובשן יהא בשרו מבלי לבוש דאי לא הא אתא לאשמועינן למה לי על בשרו: **מאי מעמא אקדמה לכתונת.** הואיל ומכנסיים קודמין: **דאקדמיה קרא.** כתונת בד קדש ילבש ומכנסי בד וגו' (ויקרא טז): **סקילה חמורה כו'.** טעמא דמתניתין מהדר לפרושי מ"ט דרבנן דאמרו סקילה קודמת לשריפה ושריפה להרג והרג לחנק: **שכן נתנה למגדף.** מברך את השם והוא בסקילה כדכתיב (שם כד) והוצא את המקלל וגו': **ולעבודה זרה.** שהן עבירות חמורות: **ומאי חומרא.** דמגדף ועבודה זרה דקאמרת דמיתה הניתנה להם ודאי חמורה משאר מיתות שהרי ניתנה לעבירה חמורה: **שכן מחללת את אביה.** כדקאמרינן לקמן (דף נב.) שאם היו נותנין בו קדש נותנין בו חול אומר ארור שזו ילד ארור שזו גידל:

קסברי

קסבר רבנן: דמתני': נשואה. בת כהן יצאה מכלל נשואה בת ישראל מחנק לשריפה אבל ארוסה דגבי בת ישראל בסקילה לא יצאה בבת כהן מכלל ארוסה בת ישראל: ומדאפקיה רחמנא לארוסה. בת כהן מכלל נשואה בת כהן משריפה לסקילה ש"מ סקילה חמורה דעל כרחיך ארוסה חמורה מנשואה שמחללת ומזנה בית אביה והכותב החמיר עליה דהא נשואה בת ישראל בחנק שהיא קלה מכולן וארוסה בסקילה לפום ריהטא דסוגיא הכי מיפרשא בדפרישית ומיהו כי דייקת בה שפיר לא אשכחת קרא לרבנן מנא להו דנשואה יצאה ולא ארוסה אלא משום דאית להו סקילה חמורה הוא דקאמרי על כרחיך לא יצאה ארוסה בת כהן מכלל ארוסה בת ישראל מסקילה לשריפה להקל ויש להקשות היכי ילפינן מהכא דסקילה חמורה הא איהי לא קמה להו לרבנן אלא משום דסקטרי סקילה חמורה הלכך על כרחיך האי מדאפקיה רחמנא לארוסה בת כהן בסקילה דנקט הכא לאו טעמא למילתייהו היא אלא יתובי מילתא בעלמא ועיקר טעמייהו מדניתנה למגדף ולעובד עבודה זרה הוא ודקשיא לך אדרבה שריפה חמורה שכן ניתנה לבת כהן ומאי חומרא שכן מחללת את אביה הכי מתרצה לה כדמתרצינא לקמן גבי מכה אביו ואמו אפ"ה פושט ידו בעיקר עדיף והאי דקאמר דקסברי רבנן נשואה יצאה לשריפה כו' על כרחיך נקט ליה דלא תימא מדיצאה ארוסה בת כהן מארוסה בת ישראל מסקילה לשריפה ש"מ שריפה חמורה וה"ק לעולם סקילה חמורה דפושט ידו בעיקר עדיף והאי דקאמר דקסברי רבנן נשואה יצאה לשריפה לאו לגבי סקילה אחשבה לשריפה אלא לגבי חנק אחשבה דנשוא' היא דיצאה ולא ארוסה והאי מדאפקיה רחמנא כו' אורך דברים הוא ונראה בעיני דלא גרסינן לה: בראמרן. שכן פושט ידו בעיקר: איזה כח מרובה. כלומר אי זה ענן חמור: מדיחיד עיר הנדחת בסקילה. באלו הן הנזנקין (לקמן דף פט:) יליף טעמא ומדמדיח בסקילה ונידחו בסייף ש"מ סקילה חמורה: מכה אביו ואמו בחנק. דכתיב ביה (שמות כא) יומת סתמא וקיימא לן (לקמן דף נב:) כל מיתה האמורה בתורה סתם אינו אלא חנק: חוקש בבודם לכבוד המקום. נאמר כאן (שמות ב) כבד את אביך ונאמר להלן (משלי ג) כבד את ה' מהנוך: על כרחיך אריכה. חמורה מנשואה שרעה לשמים ולבריות ולעצמה שפגמה בבודה ומשפחתה ואיכא קלון טפי מנשואה שכבר נפגמה ומדאפקה רחמנא מכלל מות יומת הנואף (ויקרא כ) דזיינו חנק דאף ארוסה היתה בכלל אשת רעהו (שם) ואפקה בהדיא לסקילה כדכתיב (דברים כב) כי תהיה נערה בתולה מאורסה וגו' ש"מ סקילה חמורה ואי קשיא לך למה לי להדורי בתר טעמא בבולהו דתיהוי סקילה חמורה מיניהו מכיון דאשכח סקילה חמורה משריפה ולקמן יליף שריפה חמורה מסייף ממילא ידעינן דסקילה חמורה מסייף תרתי משום דלקמן לא קיימא לן שריפה חמורה מסייף אלא מגזירה שוה מסקילה דאשכחן בה דחמיר מסייף הלכך מיבעי ליה לאהדורי אטעמא דחמורה סקילה מסייף: ונאמר אביה בסקילה. בנערה המאורסה לזנות בית אביה (דברים כב): ונאמר אביה בשריפה. בבת כהן את אביה היא מחללת (ויקרא כא): סקילה חמורה מסייף. בדיליף טעמא לעיל ממדיחין וניידחין: מדאפקיה לנשואה דבת כהן. סתמא כתיב ארוסה ונשואה משמע ורבנן הוא דמפקי ארוסה מההיא כלל ושבקי לה במילתא דבין ישראלית בסקילה משום דאית להו סקילה חמורה שכן ניתנה למגדף ונשואה מיהא אפקה קרא מדין נשואה ישראלית מחנק לשריפה אלמא שריפה חמורה ואע"ג דמצי לאיתויי בגזירה שוה דאביה אביה כדאיתיה לסייף ניחא לאיתויי מגופה: ר"ש לטעמיה. לקמן (שם) יליף מקרא דכתיב בת כהן סתמא:

קָסְבְּרֵי רַבָּנָן, נְשׂוּאָה יוֹצְאָה לִשְׂרֵיפָה, וְלֹא אֲרוּסָה.
וּמִדְּאַפְקֵיהּ רַחֲמָנָא לַאֲרוּסָה בְּסִקּוּלָה, שְׁמַע מִינַּהּ.
סְקִילָה חֲמוּרָה. סְקִילָה חֲמוּרָה מִסַּיִיף, שֶׁכֵּן נִיתְּנָה
לְמַגְדֵּף וְלִעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. וּמַאי חוּמְרָא, כְּדַאֲמַרַן.
אֲדַרְבָּה, סַיִיף חֲמוּר, שֶׁכֵּן נִיתַּן לְאַנְשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת.
וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן מְמוֹנָן אָבֵד. אָמַרַתְּ, אֵיזֶה כֹּחַ
מְרוּבֶּה, כֹּחַ הַמַּדִּיחַ אוֹ כֹּחַ הַנִּידָּח, הֲוֵי אוֹמֵר כֹּחַ
הַמַּדִּיחַ. וְתָנֵיָא, מַדִּיחֵי עִיר הַנִּדַּחַת בְּסִקּוּלָה. סְקִילָה
חֲמוּרָה מֵחֶנֶק, שֶׁכֵּן נִיתַּן לְמַגְדֵּף וְלִעוֹבֵד עֲבוֹדַת
כּוֹכָבִים. וּמַאי חוּמְרָא, כְּדַאֲמַרַן. אֲדַרְבָּה, חֶנֶק חָמוּר
שֶׁכֵּן נִיתַּן לְמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ, וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן הוֹקַשׁ
בְּבוֹזֶן לִכְבּוֹד הַמָּקוֹם. מִדְּאַפְקֵיהּ רַחֲמָנָא לַאֲרוּסָה בַּת
יִשְׂרָאֵל, מִכְּלַל נְשׂוּאָה בַּת יִשְׂרָאֵל, מֶחֱנֶק לְסִקּוּלָה,
שְׁמַע מִינַּהּ, סְקִילָה חֲמוּרָה. שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסַּיִיף,
שֶׁכֵּן נִיתְּנָה לְבַת כֹּהֵן שִׁוּיְּנָתָהּ. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן
מְחַלֶּלֶת אֶת אָבִיהָ. אֲדַרְבָּה, סַיִיף חָמוּר, שֶׁכֵּן נִיתַּן
לְאַנְשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן מְמוֹנָן אָבֵד.
אָמַר אַבָּיֵי, נֶאֱמַר אָבִיהָ, וְנֶאֱמַר אָבִיהָ: מָה
אָבִיהָ, הָאָמוּר בְּסִקּוּלָה, סְקִילָה חֲמוּרָה מִסַּיִיף. אַף
אָבִיהָ, הָאָמוּר בְּשְׂרֵיפָה, שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסַּיִיף.
שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מֵחֶנֶק, שֶׁכֵּן נִיתְּנָה לְבַת כֹּהֵן שִׁוּיְּנָתָהּ.
וּמַאי חוּמְרָא, כְּדַאֲמַרַן. אֲדַרְבָּה, חֶנֶק חָמוּר, שֶׁכֵּן נִיתַּן
לְמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן הוֹקַשׁ בְּבוֹזֶן
לִכְבּוֹד הַמָּקוֹם. מִדְּאַפְקֵיהּ רַחֲמָנָא לִנְשׂוּאָה בַּת כֹּהֵן,
מִכְּלַל נְשׂוּאָה בַּת יִשְׂרָאֵל, מֶחֱנֶק לְסִקּוּלָה, שְׁמַע מִינַּהּ,
שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסַּיִיף. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן נִיתְּנָה
לְבַת כֹּהֵן שִׁוּיְּנָתָהּ. אֲדַרְבָּה, סַיִיף חָמוּר, שֶׁכֵּן נִיתַּן
לְאַנְשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן מְמוֹנָן אָבֵד.
אָמַר אַבָּיֵי, נֶאֱמַר אָבִיהָ, וְנֶאֱמַר אָבִיהָ: מָה
אָבִיהָ, הָאָמוּר בְּשְׂרֵיפָה, שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסַּיִיף. אַף
אָבִיהָ, הָאָמוּר בִּסְקִילָה, סְקִילָה חֲמוּרָה מִסַּיִיף.
שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מֵחֶנֶק, שֶׁכֵּן נִיתְּנָה לְבַת כֹּהֵן שִׁוּיְּנָתָהּ.
וּמַאי חוּמְרָא, כְּדַאֲמַרַן. אֲדַרְבָּה, חֶנֶק חָמוּר, שֶׁכֵּן נִיתַּן
לְמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן הוֹקַשׁ בְּבוֹזֶן
לִכְבּוֹד הַמָּקוֹם. מִדְּאַפְקֵיהּ רַחֲמָנָא לִנְשׂוּאָה בַּת כֹּהֵן,
מִכְּלַל נְשׂוּאָה בַּת יִשְׂרָאֵל, מֶחֱנֶק לְסִקּוּלָה, שְׁמַע מִינַּהּ,
שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסַּיִיף. שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסְּקִילָה,
שֶׁכֵּן נִיתְּנָה לְבַת כֹּהֵן שִׁוּיְּנָתָהּ. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן
מְחַלֶּלֶת אֶת אָבִיהָ. אֲדַרְבָּה, סְקִילָה חֲמוּרָה, שֶׁכֵּן נִיתְּנָה
לְמַגְדֵּף וְלִעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן
נִיתַּן לְאַנְשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן מְמוֹנָן אָבֵד.
אָמַר אַבָּיֵי, נֶאֱמַר אָבִיהָ, וְנֶאֱמַר אָבִיהָ: מָה
אָבִיהָ, הָאָמוּר בִּסְקִילָה, סְקִילָה חֲמוּרָה מִסַּיִיף. אַף
אָבִיהָ, הָאָמוּר בְּשְׂרֵיפָה, שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסַּיִיף.
שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מֵחֶנֶק, שֶׁכֵּן נִיתְּנָה לְבַת כֹּהֵן שִׁוּיְּנָתָהּ.
וּמַאי חוּמְרָא, כְּדַאֲמַרַן. אֲדַרְבָּה, חֶנֶק חָמוּר, שֶׁכֵּן נִיתַּן
לְמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן הוֹקַשׁ בְּבוֹזֶן
לִכְבּוֹד הַמָּקוֹם. מִדְּאַפְקֵיהּ רַחֲמָנָא לִנְשׂוּאָה בַּת כֹּהֵן,
מִכְּלַל נְשׂוּאָה בַּת יִשְׂרָאֵל, מֶחֱנֶק לְסִקּוּלָה, שְׁמַע מִינַּהּ,
שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסַּיִיף. שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסְּקִילָה,
שֶׁכֵּן נִיתְּנָה לְבַת כֹּהֵן שִׁוּיְּנָתָהּ. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן
מְחַלֶּלֶת אֶת אָבִיהָ. אֲדַרְבָּה, סְקִילָה חֲמוּרָה, שֶׁכֵּן נִיתְּנָה
לְמַגְדֵּף וְלִעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן
נִיתַּן לְאַנְשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן מְמוֹנָן אָבֵד.
אָמַר אַבָּיֵי, נֶאֱמַר אָבִיהָ, וְנֶאֱמַר אָבִיהָ: מָה
אָבִיהָ, הָאָמוּר בִּסְקִילָה, סְקִילָה חֲמוּרָה מִסַּיִיף. אַף
אָבִיהָ, הָאָמוּר בְּשְׂרֵיפָה, שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסַּיִיף.
שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מֵחֶנֶק, שֶׁכֵּן נִיתְּנָה לְבַת כֹּהֵן שִׁוּיְּנָתָהּ.
וּמַאי חוּמְרָא, כְּדַאֲמַרַן. אֲדַרְבָּה, חֶנֶק חָמוּר, שֶׁכֵּן נִיתַּן
לְמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן הוֹקַשׁ בְּבוֹזֶן
לִכְבּוֹד הַמָּקוֹם. מִדְּאַפְקֵיהּ רַחֲמָנָא לִנְשׂוּאָה בַּת כֹּהֵן,
מִכְּלַל נְשׂוּאָה בַּת יִשְׂרָאֵל, מֶחֱנֶק לְסִקּוּלָה, שְׁמַע מִינַּהּ,
שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסַּיִיף. שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסְּקִילָה,
שֶׁכֵּן נִיתְּנָה לְבַת כֹּהֵן שִׁוּיְּנָתָהּ. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן
מְחַלֶּלֶת אֶת אָבִיהָ. אֲדַרְבָּה, סְקִילָה חֲמוּרָה, שֶׁכֵּן נִיתְּנָה
לְמַגְדֵּף וְלִעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן
נִיתַּן לְאַנְשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן מְמוֹנָן אָבֵד.
אָמַר אַבָּיֵי, נֶאֱמַר אָבִיהָ, וְנֶאֱמַר אָבִיהָ: מָה
אָבִיהָ, הָאָמוּר בִּסְקִילָה, סְקִילָה חֲמוּרָה מִסַּיִיף. אַף
אָבִיהָ, הָאָמוּר בְּשְׂרֵיפָה, שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסַּיִיף.
שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מֵחֶנֶק, שֶׁכֵּן נִיתְּנָה לְבַת כֹּהֵן שִׁוּיְּנָתָהּ.
וּמַאי חוּמְרָא, כְּדַאֲמַרַן. אֲדַרְבָּה, חֶנֶק חָמוּר, שֶׁכֵּן נִיתַּן
לְמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן הוֹקַשׁ בְּבוֹזֶן
לִכְבּוֹד הַמָּקוֹם. מִדְּאַפְקֵיהּ רַחֲמָנָא לִנְשׂוּאָה בַּת כֹּהֵן,
מִכְּלַל נְשׂוּאָה בַּת יִשְׂרָאֵל, מֶחֱנֶק לְסִקּוּלָה, שְׁמַע מִינַּהּ,
שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסַּיִיף. שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִסְּקִילָה,
שֶׁכֵּן נִיתְּנָה לְבַת כֹּהֵן שִׁוּיְּנָתָהּ. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן
מְחַלֶּלֶת אֶת אָבִיהָ. אֲדַרְבָּה, סַיִיף חָמוּר, שֶׁכֵּן נִיתַּן
לְאַנְשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן מְמוֹנָן אָבֵד. אָמַרַתְּ,
אֵיזֶה כֹּחַ מְרוּבֶּה, כֹּחַ הַמַּדִּיחַ אוֹ כֹּחַ הַנִּידָּח, הֲוֵי אוֹמֵר כֹּחַ הַמַּדִּיחַ.

קסברי רבנן נשואה יצאה כו'. פ"ה דעיקר טעמא דאפ"ה פושט ידו בעיקר עדיף וכן משמע בפ' הנשרפין (לקמן דף עט:) דתנן אמרו לו אילו לא היתה סקילה חמורה לא ניתנה למגדף ולעובד עבודה זרה וא"ת סייף יוכיח שניתן לאנשי עיר הנדחת שפרשטין ידידהם בעיקר ואפ"ה שריפה חמורה ממנו בדמובהת בשמעתתא וי"ל דסייף יש לו חומרא אחריתי עמו שממונו אבד ושקולין שניהם בסקילה ואע"ג דאמרינן בסמוך אדרבה סייף חמור מסקילה שכן ניתן לאנשי עיר הנדחת ומאי חומרא שכן ממונו אבד דמשמע שזה גורם לו שהוא חמור כיון שיש בו חומרא זו תהם היינו טעמא דאבתי לא ידעינן דסייף קל ואית לן למימר מסברא דכיון דיש בו חומרא זו דממונו אבד מיתתו נמי חמורה אבל כיון דידעינן דסייף קל איכא למימר שזה גורם לו שניתן לפרשט יד בעיקר משום חומרא דאיכא בהדיה דממונו אבד:

סקילה חמורה מחנק. ה"ה דהמ"ל מק"ו משריפה או מסייף דחמורין מחנק וסקילה חמורה מהן דבה"ג קאמר לקמן לר"ש:

אדרבה חנק חמור שכן ניתן למכה אביו. ותימה סקילה נמי ניתנה למקלל אביו ואמו דתוקש בבודון לכבוד המקום ועוד וכי שהוקש יהא חמור מכבוד המקום עצמו ועוד דבבריצד הרגל (ב"ק דף כח.) אמר ר"ו לשבינא י"ד יום וי"ל דלא קאמר שיהא חמור מסקילה אלא כלומר חמור בסקילה שכן הוקש:

נאמר אביה בסקילה כו'. תימה אע"ג דמסברא סייף חמור אתיא ג"ש ומפיק ליה מדשריפה כדפ"ה דפושט ידו בעיקר עדיף אמאי לא אתי גזירה שוה ומפקא מסברא ונימא אחת ארוסה ואחת נשואה יצאה לשריפה דמה אביה האמור בסקילה בארוסה אף אביה האמור בשריפה בארוסה:

מה כשהרציא נשואה. הא דפשיטא ליה דנשואה להחמיר היינו בג"ש דלעיל דמה אביה האמור בסקילה סקילה חמורה מחנק אף אביה האמור בשריפה חמורה מחנק:

נאמר כאן אביה. תימה א"כ לזנות למה לי דלא מיתוקם בחילול שבת מג"ש דאביה בפיו ולא ששנאה במשנה וברייתא אלא כך קיבלה שמועה מרבו: **בסקילה.** דרבנן אית להו דארוסה לא יצאה לשריפה דאם כן נמצא אתה מיקל בבת בתו: **ר' שמעון אומר בשרייפה.** דשריפה חמורה הלכך ליה לך לאפוקי מכלל סתם בת בתו דקרא סתמא כתיב: **זינתה מאביה.** ארוסה בת ישראל שזינתה מאביה דאיכא שתי מיתות סקילה משום ארוסה ושריפה משום דמאביה זינתה דבשריפה היא כדילפינן באלו הן הנשרפין (לקמן דף עה:): **בסקילה.** לרבנן דסקילה חמורה: **ר"ש אומר בשרייפה.** הא קמ"ל דלרבנן משום דאית להו סקילה חמורה סבירא להו דארוסה לא יצאה לשריפה כדמפרש ואזיל וטעמא מאי כו': **ונפקא מינה.** מהא דרבי יוחנן דאמר דמשום דלרבנן סקילה חמורה היא ארוסה בת כהן בסקילה ומשום דלר"ש שריפה חמורה מוקי לה בשריפה ש"מ המתחזיא שתי מיתות נידון בחמורה דהכא נמי שתי מיתות איכא סקילה כדין ארוסה ושריפה כדין בת כהן הלכך לרבנן על כרחך ארוסה לא יצאה לשריפה ולר"ש יצאה: **מאי ר"ש.** לעיל מהדר דאמרן לעיל ר"ש לטעמיה דאמר אחת ארוסה ואחת נשואה יצאה לשריפה היכי שמעינן ליה: **שני כללות נאמר בבת כהן.** אחת בארוסה ואחת בנשואה כלומר כשכלל התכוב באשת איש (ויקרא כ) מות יומת הנואף והנואפת אף בת כהן משמע בחנק ובשהרציא ארוסה לסקילה אף בת כהן במשמע היינו כלל שני: **ופרכינן בבת כהן ולא בבת ישראל.** האי קראי סתמא כתיבי: **אימא אף בבת כהן.** וה"ק שתי כללות שנאמרו בתורה בארוסה בסקילה ובנשואה בחנק אף בת כהן היתה תחילה במשמע ובא התכוב והוציא לך בת כהן לידון בשריפה וסתמא כתיבא ואחת ארוסה ואחת נשואה הוציא לשריפה: **ארוסה בת כהן מכלל ארוסה בת ישראל.** מסקילה לשריפה: **נשואה מכלל נשואה.** מחנק לשריפה דמה שהשריפה חמורה דמה כשהרציא נשואה מכלל נשואה להחמיר עליה יצאה דהא הכל מודים דחמורה מחנק אף כשהוציא ארוסה מכלל הארוסה להחמיר עליה הוציאוה: **זוממי נשואה בת כהן בכלל זוממי נשואה בת ישראל.** בחנק שלא הוציא הכתוב אלא אותה לבדה דכתיב (ויקרא כא) היא באש תשרף ולא בועלה ולא זוממיה: **גבי זוממין הוי אומר בת המדיין.** ור"ש אית ליה מדיחיי עיר הנדחת בחנק וליף לה מקרא באלו הן הנחנקין (לקמן דף פט:) ומדמדיחיין בחנק ונדחין בסייף אלמא חנק חמור מסייף וכבר קיימא לן לעיל בשריפה חמורה מחנק הלכך ב"ש דחמורה היא מסייף מק"ו מה חנק דחמור מסייף כו': **מרנלא בפומיה דרבי יוחנן.** סדור היה הדבר הזה

חֲיֵי אוֹמֵר, כֹּהֵן הַמְּדִיחַ. וְקָל וָחוֹמֶר, וּמָה חֶנֶק שֶׁחָמוּר מִסַּיִיף, שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה מִמֶּנּוּ. סַיִיף הַקֵּל, לֹא כָּל שֶׁכֵּן. סְקִילָה חֲמוּרָה מֵחֶנֶק, שֶׁכֵּן נִיתְּנָה לַמַּגֵּדְף וּלְעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. וּמַאי חוּמְרָא, כְּדְאָמְרַן. אַדְרַבָּה, חֶנֶק חָמוּר, שֶׁכֵּן נִיתַּן לְמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן הוֹקַשׁ כו'. מְדְּאִפְּקֵיהּ רַחֲמָנָא לַאֲרוּסָה בַּת יִשְׂרָאֵל, מִכְּלַל נְשׂוּאָה בַּת יִשְׂרָאֵל, מֻחְנָק לְסְקִילָה, שְׁמַע מִינַּה. סְקִילָה חֲמוּרָה. סְקִילָה חֲמוּרָה מִסַּיִיף, שֶׁכֵּן נִיתְּנָה לְמַגֵּדְף. אַדְרַבָּה, סַיִיף חָמוּר, שֶׁכֵּן נִיתַּן לְאַנְשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן מְמוֹנָם אָבֵד. אֲמָרַתְ, וְכִי אֵיזֶה כֹּהֵן מְרוּבֶּה, כֹּהֵן הַמְּדִיחַ אוֹ כֹּהֵן הַנִּדָּח. חֲיֵי אוֹמֵר, כֹּהֵן הַמְּדִיחַ. וְקָל וָחוֹמֶר, וּמָה חֶנֶק שֶׁחָמוּר מִסַּיִיף, סְקִילָה חֲמוּרָה מִמֶּנּוּ. סַיִיף הַקֵּל, לֹא כָּל שֶׁכֵּן. חֶנֶק חָמוּר מִסַּיִיף, שֶׁכֵּן נִיתַּן לְמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ. וּמַאי חוּמְרָא, כְּדְאָמְרַן. אַדְרַבָּה, סַיִיף חָמוּר, שֶׁכֵּן נִיתַּן לְאַנְשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת. וּמַאי חוּמְרָא, שֶׁכֵּן מְמוֹנָם אָבֵד. אֲמָרַתְ, וְכִי אֵיזֶה כֹּהֵן מְרוּבֶּה, כֹּהֵן הַמְּדִיחַ אוֹ כֹּהֵן הַנִּדָּח. חֲיֵי אוֹמֵר, כֹּהֵן הַמְּדִיחַ. וְתַנְיָא, מְדִיחֵי עִיר הַנִּדַּחַת בִּסְקִילָה, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר בְּחֶנֶק. מְרַגְלָא בְּפוּמֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, נַעֲרָה הַמְאוֹרָסָה בַּת כֹּהֵן שֶׁזִּינְּתָה, בִּסְקִילָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, בִּשְׂרֵיפָה. זִינְּתָה מֵאֲבִיהָ, בִּסְקִילָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, בִּשְׂרֵיפָה. מַאי קָא מַשְׁמַע לָן. לְרַבָּנָן, נְשׂוּאָה יָצְאָה לִשְׂרֵיפָה, וְלֹא אֲרוּסָה. לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, אַחַת אֲרוּסָה וְאַחַת נְשׂוּאָה, יָצְאָה לִשְׂרֵיפָה. אֲמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שְׂרֵיפָה חֲמוּרָה. לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, לְהַחֲמִיר. וְזוֹמְמֵי נְשׂוּאָה בַּת כֹּהֵן, בִּכְלַל זוֹמְמֵי אֲרוּסָה בַּת יִשְׂרָאֵל. וְזוֹמְמֵי אֲרוּסָה בַּת כֹּהֵן, בִּכְלַל זוֹמְמֵי אֲרוּסָה בַּת יִשְׂרָאֵל. תָּנוּ רַבָּנָן, 'וְעָבַת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תֶחֱלֶ', יָכוֹל אֲפִילּוּ חִלְּלָה אֶת הַשַּׁבָּת. תַּלְמוּד לוֹמַר, 'לִזְנוּנֶיהָ', בְּחִילּוּלִין שֶׁבְּזְנוּת הַכָּתוּב מְדַבֵּר. יָכוֹל אֲפִילּוּ פְּנוּיָה, נֶאֱמַר כָּאן 'אֲבִיהָ' וְנֶאֱמַר לְהַלָּן 'אָבִיהָ', מַה לְּהַלָּן זְנוּת עִם זִיקַּת הַבָּעַל, אַף כָּאן זְנוּת עִם זִיקַּת הַבָּעַל. אוֹ אֵינוֹ אוֹמֵר 'אֲבִיהָ', אֶלָּא לְהוֹצִיא אֶת כָּל הָאָדָם. כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר 'הִיא מְחַלֶּלֶת', הֲרֵי כָּל אָדָם אָמוּר. הָא מָה אֲנִי מְקַיֵּם 'אֲבִיהָ', נֶאֱמַר כָּאן 'אֲבִיהָ' וְנֶאֱמַר לְהַלָּן 'אָבִיהָ', מַה לְּהַלָּן זְנוּת עִם זִיקַּת הַבָּעַל, אַף כָּאן זְנוּת עִם זִיקַּת הַבָּעַל. אִי, מַה לְּהַלָּן נַעֲרָה וְהִיא אֲרוּסָה, אַף כָּאן נַעֲרָה וְהִיא אֲרוּסָה. נַעֲרָה וְהִיא נְשׂוּאָה, בּוֹגֶרֶת וְהִיא אֲרוּסָה, בּוֹגֶרֶת וְהִיא נְשׂוּאָה, וְאֲפִילּוּ הָזְקִינָה, מְנַיִן. תַּלְמוּד לוֹמַר 'וְעָבַת כֹּהֵן', מִכָּל מָקוֹם. 'בַּת כֹּהֵן', אִין

גרס **בכלל ולא גרס מכלל:** **בת כהן כי תחל.** אי לא כתב לזנות משמע אפילו חיללה שבת: **ת"ל לזנות.** ולקמיה פריך חילללה שבת בת סקילה היא: **ונאמר לחלן.** בנערה המאורסה מה להלן שזינתה בשעה שזיקת הבעל עליה אף כאן זנות בשעה שזיקת הבעל עליה ולא פנויה והאי דנקט תנא האי לישנא ולא נקט מה להלן ארוסה בו' משום דסופו נמי לאיתויי נשואה לשריפה כדילקיש ואזיל: **או אינו אומר אביה.** לגזירה שוה זו אלא להוציא את כל האדם שאם זינתה מאביה תידון בשריפה אבל משאר כל אדם תידון בבת ישראל ולקמיה פריך היכי תיסק אדעתין הא מילתא א"כ מאי אירא בת כהן ואפ' בת ישראל נמי מאביה בשריפה באלו הן הנשרפין (לקמן דף עה.): **כשהוא אומר היא מחללת.** משמע היא מחללת אותו ולא הוא מחללה הרי על כרחיך כשזינתה משאר כל אדם אמור: **הא מה אני מקיים את אביה.** למה לי למיכתביה כלל אלא נאמר כאן בו' והאי תנא לית ליה דרשה דלקמן (דף נב.) שאם היו נוהגין בו קודש בו' א"נ אית ליה לרבות היא מחללת ולא ליכתוב את אביה ולידחי משמע אפי' משפחתה ואביה יותר מכולם: **נערה.** שהביאה שערות ולא הביאה סימני בגרות במס' נדה מפרש להו בפרק [יוצא דופן] (דף מז.) משנתמעך הכף: **ת"ל ובת כהן מכל מקום.** מריבויא דו"ו קא דריש ובר"ע סבר לה דדריש לה לקמן (דף נא.) כי האי גוונא וליכא לפרושי דמדכתיב קרא סתמא יליף טעמא דהא אתא לגזירה שוה ומפקא ליה מסתמיה:

אין לי אלא שנשאת לבהן. לקמיה פריך מהיכא תיתי הא אטו משום דניסת ללוי וישראל לאו בת כהן היא: חלל. כהן שנשא גרושה או זונה וילדה לו בן מיקרי חלל מן הכהונה כדכתיב (ויקרא כא) לא יחלל זרעו: כותי נתין וממזר. אע"פ שאסורין לבא בקהל יש להם קידושין והרי היא אשת איש דקדושין תופסין בחייבי לאוין ואע"ג דהאי מתניתין ר"ע דדריש ויו"ו ושמעינן ליה דאין קדושין תופסין בחייבי לאוין איכא תנא ביבמות (דף סט.) דאית ליה אליבא דר"ע דבי אמר ר"ע אין קדושין תופסין בחייבי לאוין ה"מ בחייבי לאוין דשאר אבל בחייבי לאוין גרידי לא אמר גוי איכא לאו דלא תתחתן בם (דברים ז) וכן נתין דהוא מן הגבעונים: בת איש כהן. איש יתירא למה לי אלא למדרש דאב הוא דבעינן איש כהן אבל בעל לא בעינן איש כהן ואף פי שאינה כהנת אבת כהן קפיד קרא שתהא בת איש כהן ולא אשת כהן: רבי אליעזר אומר כו'. לקמן בעי מאי קאמר: חיללה שבת בת פקילה. וחייבי ס"ד דהקל בה הכתוב משאר בנות ישראל לידון במיתה קלה: ומאי שנא מיניה דיידיה. לענין שבת למה יחמיר לנו בנקיבות יותר מן הזכרים כהנים: איהו אשתראי שבת כו'. ומשה"ה היכא דלא אשתראי ליה מיהו לא יחמיר עליה: הא לזונות כתיב. ופנויה לאו זונות היא דאין לשון זונה אלא שזינתה ויצאת מתחת בעלה לאחרים כמו (הושע ט) כי זנית מעל אלהיך לשון מורדת ויוצאה מזה לזה אשוויר"א בלע"ז: בדיר"א. במסכת יבמות בהבא על יבמתו: עשאה זונה. ליפסל מן הכהונה אלמא זונות אמנו מיקרייא: מאי ניהו. מאי קאמר לן קרא: שזינתה מאביה. בתמיה: אתיא הנה הנה. כתיב (ויקרא יח) בבת בנו ובבת בתו ערות בת בנך או בת בתך וגו' כי ערותך הנה ובתיב (שם) בבת אשתו שארה הנה זימה היא מה באשתו עשה בתה כבת בתה דכתיב (שם) ערות אשה ובתה וגו' אף כאן חייב על בתו בעל בת בתו ומן ק"ו לא תייתיה דאין עונשין מן הדין אבל גזרה שוה הוי כאילו מפורש בו דהא להך דרשה איכתיב הנה יתירא: אתיא זימה זימה. לידון בשריפה כתיב הכא זימה היא ובתיב בשריפה זימה (שם כ) באש ישרפו וגו': פלקא דעתך אמינא. האי אביה קרא יתירא הוא דגליא שריפה בבת כהן שזינתה מאביה לאפוקי מגזירה שוה דרבא אתא למימר דלא תיידינה ליה לישראל הבא על בתו בשריפה דמדגלי רחמנא כו' קא משמע לן היא מחללת דבזינתה (עם) שאר כל אדם קאמר: לאו בת כהן היא. בתמיה למה לי איש יתירא לריבויי: כי תחל לזונות. כשהיא מתחללת על ידי זונות וזו נתחללה בבר ע"י נשואין שנשאת לחלל לנתין ולממזר נתחללה מן התרומה אפי' ימות וזרע אין לה לא תשוב עוד אל בית אביה בנעוריה ונפסלת נמי מן הכהונה שלא תניטא עד לכהן וכולה יליף ביבמות בפרק אלמנה (דף סח.): לפסול לה. כגון נתין וממזר: פקלה. עולמית מתרומה ומכהונה והתם פריך האי מיבעי ליה לגופיה זר שאינו כהן לא תאכל בתרומה בחייו ומשני היה התם וחלל אף על גב דלא פסיל לה הוא דהא כשר לבא בקהל יליף לה בפרק אלמנה לכהן גדול (יבמות דף סט.). מלא יחלל זרעו מקיש זרעו לו מה הוא פוסל אף זרעו פוסל דכהן גדול הבא על האלמנה פוסל מן הכהונה ומן התרומה דיליף לה מלא יחלל שני חילולין במשמע שמחלל אותה ואת הולד: ללוי וישראל נמי. אע"פ שאינה מחוללת עולמית מידו כל ימי חייו מחוללת מן התרומה כדכתיב ושבה וגו': וילא כר"ם. הא דאמרן לעיל בת כהן הנשואה לממזר בקדושתה קיימת ונידונית בשריפה דלא כרבי מאיר: ואבלה בתרומה בשנוי. דגבי זר איכא חיוב קרן וחומש: משלשת את הקרן. דכיון דלא זכי לה רחמנא בגוה גזילה היא אצלה: ואינה משלמת את החומש. דלאו זרה היא הואיל וראויה לחזור אם ימות בעלה לורע אין לה: ומיתתה בשריפה. אם זינתה: נשאת לאחד מן הפסולים. שנפסלת עד עולם ונתחללה הרי היא כזרה גמורה: מאביה. שזינתה מאביה: כלתו בסקילה. במתני' (דף נג.): ברשות אביה. ארוסה: ברשות חמיה. נשואה: אי ברבנן. דאמרי סקילה חמורה איפכא מיבעי ליה דהא ארוסה חמורה מנשואה ולדידהו נשואה יצאת מכלל בת ישראל מחנק לשריפה ולא ארוסה מסקילה לשריפה: ואי ברבי שמעון. דאית ליה שריפה חמורה מסקילה הא אמר אחת ארוסה ואחת נשואה יצאו לשריפה: ואי בר' ישמעאל. הא דאמר שריפה חמורה בר' ישמעאל דאמר לקמן בשמעתא ארוסה יצאת לשריפה ולא נשואה דליף לה מבנין אב דבארוסה הכתוב מדבר: את חמיה חנק הוא. כדין בת ישראל דהא לא יצאת מכללה: כך הצעה של משנת ר"א כמו שהיא שנויה ולא תפכה ולעולם ברבנן דאית להו איפכא ארוסה בסקילה נשואה בשריפה ואיהו נמי הכי אמר כל שהיא בבת ישראל שזינתה מאחר: לפמה ממיתת אביה. שריפה כלומר במיתה שהיא קלה משריפה כגון נשואה דחנק בעלמא הוא הכא בבת כהן במיתת אביה כו' כאילו זינתה מאביה ובשריפה: כל שהיא. בבת ישראלית למעלה ממיתת אביה כגון ארוסה דבסקילה ה"נ בבת כהן לא יצאת מכללה לתקל ונידונית במיתה חמורה באלו זנתה מחמיה בסקילה וה"ק אביה בשריפה הסמוכה למיתת אביה דניחיה מינה דרגא דהייניו נשואה בת ישראל הכא בבת כהן הרציאה הכתוב להחמיר בשריפה ושהיא למעלה משריפה כגון ארוסה את חמיה דיינין לה כדין כלתו דבסקילה יש לגמגם אמאי נקיט את חמיה תיפוק ליה דכן דינה בסקילה אחרי שלא יצאה מן הכלל ומיהו הא מתקפינן אתקפתא אחריתי ומפקינן ליה מטעמא:

לעולם

הא מני ר"ש היא. אע"ג דר"ש לא קרישי ויו"ו דרשופטיך בפרק קמא (דף יד. ושם) הכא דדריש:

סירכא

1 אֵין לִי אֶלָּא שֶׁנִּישֵּׂאת לְכֹהֵן. נִיסֵּת לְלֵוִי, וְלִיְשְׂרָאֵל, לְעֻבַּד
2 כּוֹכָבִים, לְחָלָל, לַמַּמְזֵר, וּלְנָתִין, מַנַּיִן. תַּלְמוּד לוֹמַר 'וּבַת
3 אִישׁ כֹּהֵן', אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ כֹּהֶנֶת. הִיא בִּשְׂרֵיפָה, וְאֵין
בּוֹעֲלָהּ בִּשְׂרֵיפָה. הִיא בִּשְׂרֵיפָה, וְאֵין זוֹמְמָהּ בִּשְׂרֵיפָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אֶת אָבִיהָ בִּשְׂרֵיפָה,
וְאֶת חֲמִיהָ בְּסִקִּילָה. אָמַר מַר, יָכוֹל אֲפִילּוּ חִילְּלָה שַׁבָּת, בַּת פְּקוּלָה הִיא. אָמַר
רָבָא, הָא מַנִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, דְּאָמַר שְׁרֵיפָה חֲמוּרָה. פְּלָקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא, הוֹאִיל וְאַחֲמִיר
בְּהוּ רַחֲמָנָא בְּכַהֲנֵי, דְּרַבֵּי בְּהוּ מִצְוֹת יְתֵירוֹת, תִּידּוֹן בִּשְׂרֵיפָה, קָא מַשְׁמַע לָן. מַאי שְׁנָא, מִינַּיהּ
דִּידֵיהּ. פְּלָקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא, אֵיהוּ דְּאִשְׁתְּרִיָא לֵיהּ שַׁבָּת, לְגַבֵּי עֲבוֹדָה. הֵיא, פְּיָן דְּלָא אִשְׁתְּרִיָא
שַׁבָּת לְגַבָּהּ, אֵימָא תִּידּוֹן בִּשְׂרֵיפָה, קָא מַשְׁמַע לָן. יָכוֹל אֲפִילּוּ פְּנוּיָה, הָא 'לִזְנוּת' כְּתִיב. כְּדְרַבִּי
אֶלְעָזָר, דְּאָמַר, פְּנוּי הַבָּא עַל הַפְּנוּיָה שֶׁלֹּא לְשֵׁם אִישׁוּת, עֲשָׂאָהּ זוֹנָה. אוֹ אֵינוֹ אוֹמֵר 'אֲבִיהָ',
אֶלָּא לְהוֹצִיא אֶת כָּל אָדָם. אֶלָּא, מַאי נִיהוּ שְׁזִינְתָּהּ מֵאֲבִיהָ, מַאי אִירְיָא בַּת כֹּהֵן, אֲפִילּוּ בַּת
יִשְׂרָאֵל נָמֵי. דְּאָמַר רָבָא, אָמַר לִי רַב יִצְחָק בַּר אֲבוּדִימִי, אֶתְיָא 'הֵנָּה הֵנָּה', אֶתְיָא 'אֵמָּה וְאֵמָּה'.
אִיצְטְרִיךְ, פְּלָקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא, קְרָא לְאַפּוֹקֵי מִדְּרָבָא, מִדְּבַלַּי רַחֲמָנָא בְּבַת כֹּהֵן וְלֹא בְּבַת יִשְׂרָאֵל,
קָא מַשְׁמַע לָן 'בַּת כֹּהֵן'. אֵין לִי, אֶלָּא שֶׁנִּישֵּׂאת לְכֹהֵן. נִיסֵּת לְלֵוִי, וְלִיְשְׂרָאֵל, וְלְעֻבַּד כּוֹכָבִים, וּלְחָלָל,
לְנָתִין, וּלְמַמְזֵר, מַנַּיִן. תַּלְמוּד לוֹמַר 'בַּת אִישׁ כֹּהֵן', אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ כֹּהֶנֶת. מְשַׁוּם דְּאִינְטְבָא לְהוּ
לְהָנֵי, לָאו בַּת כֹּהֵן הִיא. וְתוּ, מִידִי כֹּהֶנֶת לִכֹּהֵן כְּתִיב. פְּלָקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא, 'כִּי תְחֵל לִזְנוֹת' אָמַר
רַחֲמָנָא, הָנֵי מִילֵּי, הֵיכָא דְּקָא מִתְחַלָּא הָשְׁתָּא. אֲבָל הָא, כֵּיוָן דְּקָא מִתְחַלָּא וְקַיְימָא מֵעִקָּרָא,
דְּאָמַר מַר 'בַּת כֹּהֵן כִּי תִּהְיֶה לְאִישׁ זָר', כֵּיוָן שֶׁנִּבְעֲלָה לְפָסוּל לָהּ, פְּסָלָה לְלֵוִי וְיִשְׂרָאֵל נָמֵי,
'וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ'. מִכְּלָל, דְּכִי אִיתֵיהּ גַּבֵּיהּ, לֹא אִכְּלָה. אֵימָא, לֹא תִּידּוֹן בִּשְׂרֵיפָה,
קָא מַשְׁמַע לָן. וְדִלְמָא בְּרַבִּי מֵאִיר, [דְּתָנֵן] בַּת כֹּהֵן שֶׁנִּיסֵּת לְיִשְׂרָאֵל וְאָכְלָה תְּרוּמָה, מְשַׁלֶּמֶת
אֶת הַקֶּרֶן וְאֵינָהּ מְשַׁלֶּמֶת אֶת הַחֹמֶשׁ, וּמִיתָתָהּ בִּשְׂרֵיפָה. נִיסֵּת לְאֶחָד מִן הַפְּסוּלִין, מְשַׁלֶּמֶת
קֶרֶן וְחֹמֶשׁ, וּמִיתָתָהּ בְּחֶנֶק, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, זוֹ וְזוֹ מְשַׁלֶּמוֹת קֶרֶן וְלֹא חוֹמֶשׁ,
וּמִיתָתָן בִּשְׂרֵיפָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אֶת אָבִיהָ בִּשְׂרֵיפָה וְאֶת חֲמִיהָ בְּסִקִּילָה. מַאי, אֶת אָבִיהָ
וְאֶת חֲמִיהָ. אִילֵּימָא, 'אֶת אָבִיהָ' מַאֲבִיהָ, וְ'אֶת חֲמִיהָ' מֵחֲמִיהָ. מַאי אִירְיָא בַּת כֹּהֵן, אֲפִילּוּ בַּת
יִשְׂרָאֵל נָמֵי. בְּתוֹ בִּשְׂרֵיפָה, וְכַלָּתוֹ בְּסִקִּילָה. אֶלָּא, 'אֶת אָבִיהָ' בִּרְשׁוּת אָבִיהָ, 'וְאֶת חֲמִיהָ' בִּרְשׁוּת
חֲמִיהָ. כְּמַאן, אִי כְּרַבָּנַן, הָאֲמְרִי נְשׂוֹאָה יָצְאַת לְשָׂרֵיפָה וְלֹא אֲרוּסָה. אִי כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, הָאֲמַר אַחַת
אֲרוּסָה וְאַחַת נְשׂוֹאָה בִּשְׂרֵיפָה. וְאִי כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, הָאֲמַר אֲרוּסָה יָצְאַת לְשָׂרֵיפָה, וְלֹא נְשׂוֹאָה.
אֶת חֲמִיהָ, חֶנֶק הוּא. שָׁלַח רַבָּן מִשְּׁמַיָּה דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא, כָּךְ הִיא הַצָּעָה שֶׁל מִשְׁנָה.
לְעוֹלָם כְּרַבָּנַן, וְהָכִי קָאָמַר, כָּל שֶׁהוּא לְמִטָּה מִמִּיתַת אָבִיהָ, וּמֵאי נִיהוּ, נְשׂוֹאָה בַּת יִשְׂרָאֵל,
דְּאִיהִי נְשׂוֹאָה בַּת יִשְׂרָאֵל, בְּחֶנֶק. הָכָא, בְּמִיתַת אָבִיהָ בִּשְׂרֵיפָה. כָּל שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִמִּיתַת
אָבִיהָ, וּמַאי נִיהוּ, אֲרוּסָה בַּת יִשְׂרָאֵל, דְּאִילּוּ אֲרוּסָה בַּת יִשְׂרָאֵל בָּעֲלָמָא, בְּסִקִּילָה. הָכָא, בְּמִיתַת
חֲמִיהָ בְּסִקִּילָה. מַתְקִיף לָהּ רַבִּי יִרְמְיָה, מִידֵּי 'לְמַעְלָה' לְמַטָּה קָתָנֵי. אֶלָּא אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה,

לעולם

סירכא נקט. פ"ה והא דקאמר את אביה ולא נקט לשון ארוסה ולשון נשואה סירכא נקט ושקיה דבבל הספרים כתיב והא דקאמר את אביה בשריפה ויש לומר דנתון טעם במה טעה התנא ששנה את אביה בשריפה כיון שהיא בסקילה ומשני סירכא נקט סירכיה דקרא דכתיב את אביה היא מחללת באש תשרף ומיהו קשה דלא יהיב טעמא אלא אמאי נקט את אביה בשריפה אבל בכלהו לא יהיב טעמא ור"ל דהא דקתני את אביה בשריפה סירכא נקט משום דבעלמא בתו בשריפה וכלהו בסקילה:

הלכתא למשיחא. בפרק ב"ש בזבחים (מזה. פרק נמי הבי והא דפסקינן הלכה כר' יוסי (במשנת) ר' יוחנן (קדושין דף עב:) דעתידי' ממזרים ליטהר נ"מ בזה"ז שלא להתרחק ממשפחות שאינן ידועות דבממזר שאינו ידוע מיירי ובפ"ק דיומא (ד' יג. ושם) דפסקו כרבי יוסי ראשון חזור לעבודתו נ"מ לנשיא או פרנס שנתמנה על הציבור ועבר מחמת האונס מיהו בס"פ התכלת (מנחות נב. ושם) קשה דפסק ר' יוחנן כאבא (שאול) בן דוסאי ונראה דרב יוסף פריך דוקא הכי הכא ובפ' ב"ש (זבחים ד' מה.) והר"ר חיים פירש דלא פריך אלא היכא דאיכא תרתי שהוא למשיחא וגם עושה איסורא כיון דליכא נפקותא אלא על ידי איסור אין לפסוק הלכה למשיחא ונ"ל דלא פריך אלא היכי דלא נ"מ אלא ליישב לישני דשמעתין כדמסיק אבל הנך יש נפקותא איסור והיתר אף על גב דהוי למשיחא:

לאחיו ולא לאחותו. תימה ת"ל מדכתיב היא ולא בועלת היא ולא זוממת ור"ל דאי מהיא לאחרא לא הוה ממעטינן זוממת משום דבעינן באשר זמם קמ"ל לאחיו ולא לאחותו ואי מהתם ה"א ת"מ היכא דמעידין נמי על הבועל:

ורבי ישמעאל סבר מדקא"ל בת ובת כו'. וא"ת היכי ס"ד דהדר ביה דאם כן בת ובת למה ליה דהא לא אתא בת ובת אלא לאפוקי מג"ש וי"ל דלא תימא דוקא ארוסה מדינא דלעיל דמה כשהוציא בת ישראל לסקילה ארוסה ולא נשואה] הזהיא

1 לְעוֹלָם כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, וְהָכִי קָאָמַר, אֶת אָבִיהָ, בְּרֵישׁוּת
2 אָבִיהָ, בְּשֵׂרֵיפָה. וְאֶת חֲמִיהָ, מַהֲמִיהָ, בְּסִקְלָה. וְכָל
3 אָדָם, בְּחֶנֶק. אָמַר רָבָא, מַאי שְׁנָא, אוֹ אִידִי וְאִידִי
4 מַמָּשׁ, אוֹ אִידִי וְאִידִי רְשׁוּת. אֶלָּא אָמַר רָבָא, לְעוֹלָם
5 כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְקָסָבַר רַבִּי אֶלְעָזָר, נְשׂוֹאָה כַּאֲרוּסָה.
6 מָה אֲרוּסָה, חַד דְּרָגָא מְסָקִינַן לָהּ, מְסִקְלָה לִשְׂרֵיפָה.
7 אַף נְשׂוֹאָה, חַד דְּרָגָא מְסָקִינַן לָהּ, מֵחֶנֶק לְסִקְלָה.
8 מַתְקֵיף לָהּ רַבִּי חֲנִינָא, הָא אִידִי וְאִידִי, רַבִּי שִׁמְעוֹן
9 בְּשֵׂרֵיפָה קָאָמַר. אֶלָּא אָמַר רַבִּינָא, לְעוֹלָם כְּרַבָּנָן,
10 וְאֵיפוֹךְ, אֶת אָבִיהָ בְּסִקְלָה, וְאֶת חֲמִיהָ בְּשֵׂרֵיפָה.
11 וְהָאי דְּקָאָמַר אֶת אָבִיהָ, סֵירְכָא בְּעָלְמָא נָקֵט: אָמַר
12 רַב נַחְמָן, אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ, אָמַר רַב, הֲלָכָה
13 כְּדִשְׁלַח רַבָּן מִשְׁמֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא. אָמַר
14 רַב יוֹסֵף, הִלְכְתָא לְמִשְׁיְחָא. אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי, אֶלָּא
15 מַעֲתָּה, שְׁחִיטַת קָדָשִׁים לָא לֵיתְנֵי, הִלְכְתָא לְמִשְׁיְחָא.
16 אֶלָּא, דְּרוֹשׁ וְקַבֵּל שָׂכָר. הָכָא נַמִּי, דְּרוֹשׁ וְקַבֵּל שָׂכָר.
17 הָכִי קָאָמְרִי, הִלְכְתָא לְמָה לִי, סוֹגְיָא דְּשַׁמְעָתָא הֲלָכָה
18 קָאָמַר. מַאי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, דְּתַנְיָא, 'וּבַת [אִישׁ] כֹּהֵן
19 כִּי תָחֵל לִזְנוֹת', בְּנַעֲרָה וְהִיא אֲרוּסָה, הַכָּתוּב מְדַבֵּר.
20 אַתָּה אוֹמֵר בְּנַעֲרָה וְהִיא אֲרוּסָה, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא אֲפִילּוּ
21 נְשׂוּאָה, תַּלְמוּד לוֹמַר אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ
22 מוֹת יוּמַת הַנֹּאֵף וְהַנֹּאָפֶת, הַכֹּל הָיוּ בִּכְלָל 'הַנֹּאֵף
23 וְהַנֹּאָפֶת' הוֹצִיא הַכָּתוּב בַּת יִשְׂרָאֵל בִּסְקִלָה, וּבַת
24 כֹּהֵן בִּשְׂרֵיפָה. מַה כְּשֶׁהוֹצִיא הַכָּתוּב אֶת בַּת יִשְׂרָאֵל
25 לִסְקִלָה, אֲרוּסָה וְלֹא נְשׂוּאָה, אַף כְּשֶׁהוֹצִיא הַכָּתוּב
26 בַּת כֹּהֵן לִשְׂרֵיפָה, אֲרוּסָה וְלֹא נְשׂוּאָה. וּמִמֵּיתָה וּבְעַלָה,
27 בִּכְלָל 'עֲשׂוֹתָם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם' וגו'. 'בְּעָלָהּ' מַאי
28 כַּאֲשֶׁר זָמַם, אִיכָּא. אֶלָּא, וּמִמֵּיתָה בִּכְלָל מִיתַת בּוֹעֲלָהּ. מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר 'וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר
29 זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו', וְלֹא לַאֲחוֹתוֹ, דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, אַחַת אֲרוּסָה
30 וְאַחַת נְשׂוּאָה, יָצְאת לִשְׂרֵיפָה. יָכוֹל אֲפִילּוּ פְּנוּיָה, נֶאֱמַר כָּאן 'אֲבִיהָ', וְנֶאֱמַר לְהַלָּן 'אֲבִיהָ'.
31 מָה לְהַלָּן זְנוּת עִם זִיקַת הַבַּעַל. אַף כָּאן, זְנוּת עִם זִיקַת הַבַּעַל. אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, אִי
32 מָה לְהַלָּן נַעֲרָה וְהִיא אֲרוּסָה, אַף כָּאן נַעֲרָה וְהִיא אֲרוּסָה. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, יִשְׁמָעֵאל
33 אָחִי, 'בַּת' 'וּבַת' אֲנִי דּוֹרֵשׁ. אָמַר לוֹ, וְכִי מִפְּנֵי שֶׁאָתָּה דּוֹרֵשׁ 'בַּת וּבַת', נוֹצִיא זוֹ לְשֵׂרֵיפָה.
34 אִם מִשְׁמַע לְהָבִיא אֶת הַנְּשׂוּאָה, הֵבִיא אֶת הַפְּנוּיָה. וְאִם מִשְׁמַע לְהוֹצִיא אֶת הַפְּנוּיָה, הוֹצִיא
35 אֶת הַנְּשׂוּאָה. וְרַבִּי עֲקִיבָא, אֲהֲנֵי גְּזֵירָה שָׁוָה לְמַעוֹטֵי פְּנוּיָה. וְאֲהֲנֵי 'בַּת וּבַת' לְרַבּוֹת אֶת
36 הַנְּשׂוּאָה. וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר, מִדְּקָאָמַר לֵיהּ 'בַּת וּבַת', שְׁמַע מִינַּהּ, הָדַר בֵּיהּ מִגְּזֵירָה שָׁוָה.
37 וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, הַאי 'בַּת וּבַת', מַאי דְּרִישׁ בֵּיהּ. מִיבָּעֵי לֵיהּ לְכִדְתָנֵי אֲבוֹהִי דִּשְׁמוּאֵל בַּר
38 אֲבִין, לְפִי שֶׁמָּצִינוּ שֶׁחִלֵּק הַכָּתוּב בְּזִכָּרִים בֵּין תְּמִימִים לְבַעֲלֵי מוּמִין, יָכוֹל נַחֲלוֹק בִּבְנוֹתֵיהֶן.
39 תַּלְמוּד לוֹמַר 'בַּת וּבַת'. וְרַבִּי עֲקִיבָא, מִ'הֵם מַקְרִיבִים וְהֵיוּ קֹדֶשׁ' נִפְקָא. וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, אִי
40 מֵהָהִיא, הָוֶה אָמֵינָא, הָנֵי מִילֵּי אִינְהוּ, אֲבָל בְּנוֹתֵיהֶן לֹא, קָא מַשְׁמַע לָן. וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל,
אאי

1 לעולם רבי ישמעאל. דאמר ארוסה יצתה ולא נשואה והכי קאמר ר' אליעזר את
2 אביה ברשות אביה דהיינו ארוסה בשריפה: **ואת חמיה**. דהיינו נשואה אם מחמיה
3 זינתה בסקילה בבת ישראל ומכל אדם בחנק בישראל דנשואה לא יצתה מן הבלל:
4 **לעולם ר"ש**. דאמר שריפה חמורה לכך ברחיך ארוסה לשריפה
5 ובנשואה קסבר רבי אליעזר הואיל
1 ובישראל קלה מאד דבחנק דיי לך אם
2 תחמיר על בת כהן לדונה בסקילה דסלקא
3 חד דרגא דלר"ש כך סדרן שריפה סקילה
4 חנק והרג ואת אביה ואת חמיה דקאמר
5 **הא אידי ואידי ר"ש בשריפה**
6 **קאמר**. ועל כרחיך לא מצית למימר ר'
7 אליעזר בהא פליג עליה דמהיכא תיתי אי
8 לית ליה בנין אב דר' שמעאל על כרחיך
9 כיון דשריפה חמורה וקרא בת כהן כתיב
10 כתיב שתיהן במשמע ואי אית ליה בנין אב
11 דבארוסה הכתוב מדבר נשואה על כרחיך
12 לא יצתה מכלל נשואה בת ישראל ומי
13 הוציאה לסקילה אם החמיר הכתוב
14 בארוסה בת כהן מבת ישראל שכן היא
15 חמורה תחמיר בנשואה שהיא קלה: **איפוך**.
16 אידי ואידי רשות והאי דקאמר את אביה
17 ולא נקט לשון ארוסה ולשון נשואה סירכא
18 נקט אמילתיה דתנא קמא סריך דאיירי
19 בלישנא דקרא: **הלכתא למשיחא**. הלכה זו
20 כשיבאו ימות המשיח אצטריך לנו שישובו
21 ד' מיתות בית דין למקומן: **הכי קאמינא**
22 **הלכה למה לי סוגיא דשמעתא הלכה**
23 **קאמר**. בתמיה מי שייך למימר הלכה בכי
24 האי מחלוקת שאין בין רבין לרבינא לא חיוב
25 ולא פטור ולא חילוק מיתה דתרוייהו
26 מפרשי נשואה בשריפה ארוסה בסקילה
27 ובתיקון לשון הברייתא פליגי מר מתקן לה
28 ללישנא דלא אצטריך לאפוכה ומר מפיך
29 לה משום דוחקא דלישנא ומאי הלכה איכא
30 למימר בסוגיא דשמעתא אחרי שאין אנו
31 למידין ממנה כלום כשיבא המשיח ויחזיה
32 המתים נשאל את רבי אליעזר באיזה לשון
33 אמרה: **טוב יומת הנואף והנואפת**. כל
34 מיתה שתם תנוק: **הכל היו בכלל הנואף**
35 **והנואפת**. נשואות וארוסות כהנת
36 וישראלית: **הוציא הכתוב**. מכלל זה את
37 ארוסה לסקילה כדכתיב (דברים כב)
38 והוציאו את הנערה והוציאו כתוב אחר בת
39 כהן לשריפה וכתב שתם ולמד שתם מן
40 המפורש מה כשהוציא בישראל מכלל חנק
41 ארוסה הוציא ולא נשואה אף כשהוציא בר'
42 **זוממת**. בכלל מיתת בועלת שלא יצא מן
43 הכלל דכתיב (ויקרא כא) היא ולא בועלת
44 וזוממת בכלל מיתת בועליהן דכתיב כאשר
45 זמם לעשות לאחיו ולא לאחותו במקום
46 שיש חילוק מיתה בעדותן בגון כאן שחייבו
47 לה שריפה ולו סקילה כדינו נדונין ולא
48 כדינה: **אחת ארוסה ואחת נשואה**. דקרא
49 סתמא כתיב: **אמר לו רבי ישמעאל**. הואיל
50 ודורש אתה גזירה שוה דרוש נמי הא
51 דבארוסה משתעי: **בת ובת**. וי"ו יתירה
52 לרבות הנשואה: **נוציא זו בשריפה**. ונחמיר

עליה ממיתה המפורשת בה דדחי חנק דאם משמע גזירה שוה להביא את הנשואה הביא נמי את הפנויה ואם משמע להוציא פנויה הוציא וכו': **ורבי ישמעאל**. דפריך ליה אם משמע וכו' לא ידע דעתיה דרבי עקיבא והוה סבירא ליה מדמהדר ליה בת בת ובת אני דורש שמע מינה דרבי עקיבא הדר ביה מגזירה שוה והכי קאמר ישמעאל אחי אין אני דורש גזירה שוה זו דאתא בת ובת ואפקה והכי קאמר ליה אם כן למעוטי פנויה מנא לך: **בזכרים**. בבהנים: **בין תמימים לבעלי מומין**. לענין עבודה יכול אף בנות בעלי מומין יצאו מכלל קדושתן ויהיה דינם כבנות ישראל אם זנו: **והיו קדש**. לרבות אף בעלי מומין לקדושה: **הני מילי**. דנפקא שאף בעלי מומין בקדושתן מוהיו קדש: **אינהו**. הבהנים עצמן נתרבו לקדושה שלא תאמר הואיל ופסולין לעבודה יהיו מותרין לטמא למתים: **ור' ישמעאל**. דנפקא ליה במה מצינו ולא איצטריך ג"ש:

האי את אביה. מאי דריש ביה: **מאי** זו. אהיכא קאי: **מתני'** משקעין אותו. שלא יתהפך אנה ואנה ותפול הפתילה על בשרו מבחוץ: **קשה לתוך הרכה.** כורכין סודר קשה לתוך הרכה מפני שהרכה אינה חונקת לפתוח פיו והקשה מחבל את גרונו ומנוולתו לפיכך קשה מבפנים לחנוק ורכה מבחוץ להגין: **ומדליק את הפתילה.** בגמרא מפרש פתילה של אבר:

מדליק. מתיר: **וחומרת את בני מעיו.** לשון חמרמרו מעי (איכה ב) כורצת: **רבי יהודה אומר.** אין חונקין אותו בסודרין דאף הוא אם היה מת בידם ע"י חניקתם קודם זריקת הפתילה לא היו מקיימין מצות שריפה אף הוא לישנא בעלמא הוא כלומר אם יחניקוהו אף הוא ימות בידם ואין זו שריפה: **בצבת.** טנליי"ש בלע"ז: **לא היה ב"ד של אותו שעה בקי.** צדוקין היו שאין להם ג"ש אלא קרא כמשמעו: **גמ' מנא לן.** דכי האי גוונא שריפה היא דקאמר רחמנא: **אתיא שריפה שריפה.** כתיב הכא (ויקרא כא) באש תשרוף וכתיב התם (במדבר יז) אשר הקריבו השרופים מה להלן גוף קיים ולקמן פריך מנא לן: **מבני אהרן.** דכתיב בהו (ויקרא י) יבכו את השריפה: **מנא לן.** דעדת קרח הכי הוו: **בנפשותם.** ולא בגופם: **שריפה ממש.** הלכך על כרחיך לא מצי למילף גוף קיים מהתם ולקמן פריך ותהוי שריפה ממש ולילף שריפת בית דין מיניה ותהוי ממש: **על עסקי נפשותם.** על חנופת אכילה ושתיה הנכנסת בנפשותם: **בחנכי לעני מעון.** בשביל חנופת של לגימות מעון שהאכילם והשקם קרח לעדתו ונתחברו עמו חרק עלי וגו' מעון לשון דבר הנאכל כדכתיב (מ"א יז) באלמנה הצרפית שאמרה לאליהו חי ה' אלהיך אם יש לי מעוג: **מנא לן.** דגוף קיים בבני אהרן: **שריפה ממש.** אף הגוף אבל מבפנים התחילה שריפתן ושרפה והלכה עצמות ובשר: **והא כתיב ואבל אותם.** דמשמע מיעוט אותם ולא דבר אחר ואם הכל נשרף מאי קא ממעט ומשני אותם ולא בגדיהם: **שכן אדם חוטא נשמה פיגול.** אדם מאדם חוטא מחוטא נטילת נשמה מנטילת נשמה אבל שריפת פרים אין בהם נטילת נשמה שכבר הן נשחטין: **פיגול.** דבר שאין בו פיגול מדבר שאין בו פיגול: **מכשיר.** שריפת ב"ד מכשיר הכשר מצות המקום וכן פרים הנשרפים אבל שריפה דהני לאו בידי אדם הוה שיקיימו בהם מצות המקום: ולדורות. דבר הנוהג לדורות מדבר הנוהג לדורות: ופרכינן **מאן דיליף מעדת קרח מ"ט לא יליף מבני אהרן** משום דקסבר שריפה ממש הואי והתם שריפה ממש דהוה ליה אדם מאדם וחוטא מחוטא ונשמה ופיגול: **לאו שריפה היא.** ובב"ד שריפה כתיב ואי אתה רשאי לברור לו זו שאינה קרויה שריפה: **ואי** בעי לקיומי ואהבת לרעך כמוך אפיש ליה חבילי זמורות: **לענ"ד.** מהר"י קמ"ל. ג"ש דמיקריא נמי שריפה והשתא דאיתי מיקריא שריפה ברור אותה לו מדרב נחמן: **וכבר** היו. איידי דאיירי בבני אהרן תנא ליה הכא לאשמועינן דבשביל שהיו מבקשים שררה ורבנות מתו: **נפישי נמלי מבי דמעיני משכי דהונאי.** הרבה גמלים זקנים שטעונים עורות גמלים ינוקין שמתו בכרי מדין ועיפה (ישעיה ס) מתרגמינן הוגאי בברה קלה (ירמיה ב) היינו גמלא נערה ויונקה שהיא קלה ועסקיה רעים מחמת שלא הורגלה לטען משאוי:

הא את אביה מאי דריש ביה: **מאי** זו, אהיכא קאי: **מתני'** משקעין אותו. שלא יתהפך אנה ואנה ותפול הפתילה על בשרו מבחוץ: **קשה לתוך הרכה.** כורכין סודר קשה לתוך הרכה מפני שהרכה אינה חונקת לפתוח פיו והקשה מחבל את גרונו ומנוולתו לפיכך קשה מבפנים לחנוק ורכה מבחוץ להגין: **ומדליק את הפתילה.** בגמרא מפרש פתילה של אבר:

מדליק. מתיר: **וחומרת את בני מעיו.** לשון חמרמרו מעי (איכה ב) כורצת: **רבי יהודה אומר.** אין חונקין אותו בסודרין דאף הוא אם היה מת בידם ע"י חניקתם קודם זריקת הפתילה לא היו מקיימין מצות שריפה אף הוא לישנא בעלמא הוא כלומר אם יחניקוהו אף הוא ימות בידים ואין זו שריפה: **בצבת.** טנליי"ש בלע"ז: **לא היה ב"ד של אותו שעה בקי.** צדוקין היו שאין להם ג"ש אלא קרא כמשמעו: **גמ' מנא לן.** דכי האי גוונא שריפה היא דקאמר רחמנא: **אתיא שריפה שריפה.** כתיב הכא (ויקרא כא) באש תשרוף וכתיב התם (במדבר יז) אשר הקריבו השרופים מה להלן גוף קיים ולקמן פריך מנא לן: **מבני אהרן.** דכתיב בהו (ויקרא י) יבכו את השריפה: **מנא לן.** דעדת קרח הכי הוו: **בנפשותם.** ולא בגופם: **שריפה ממש.** הלכך על כרחיך לא מצי למילף גוף קיים ולקמן פריך ותהוי שריפה ממש ולילף שריפת בית דין מיניה ותהוי ממש: **על עסקי נפשותם.** על חנופת אכילה ושתיה הנכנסת בנפשותם: **בחנכי לעני מעון.** בשביל חנופת של לגימות מעון שהאכילם והשקם קרח לעדתו ונתחברו עמו חרק עלי וגו' מעון לשון דבר הנאכל כדכתיב (מ"א יז) באלמנה הצרפית שאמרה לאליהו חי ה' אלהיך אם יש לי מעוג: **מנא לן.** דגוף קיים בבני אהרן: **שריפה ממש.** אף הגוף אבל מבפנים התחילה שריפתן ושרפה והלכה עצמות ובשר: **והא כתיב ואבל אותם.** דמשמע מיעוט אותם ולא דבר אחר ואם הכל נשרף מאי קא ממעט ומשני אותם ולא בגדיהם: **שכן אדם חוטא נשמה פיגול.** אדם מאדם חוטא מחוטא נטילת נשמה מנטילת נשמה אבל שריפת פרים אין בהם נטילת נשמה שכבר הן נשחטין: **פיגול.** דבר שאין בו פיגול מדבר שאין בו פיגול: **מכשיר.** שריפת ב"ד מכשיר הכשר מצות המקום וכן פרים הנשרפים אבל שריפה דהני לאו בידי אדם הוה שיקיימו בהם מצות המקום: ולדורות. דבר הנוהג לדורות מדבר הנוהג לדורות: ופרכינן **מאן דיליף מעדת קרח מ"ט לא יליף מבני אהרן** משום דקסבר שריפה ממש הואי והתם שריפה ממש דהוה ליה אדם מאדם וחוטא מחוטא ונשמה ופיגול: **לאו שריפה היא.** ובב"ד שריפה כתיב ואי אתה רשאי לברור לו זו שאינה קרויה שריפה: **ואי** בעי לקיומי ואהבת לרעך כמוך אפיש ליה חבילי זמורות: **לענ"ד.** מהר"י קמ"ל. ג"ש דמיקריא נמי שריפה והשתא דאיתי מיקריא שריפה ברור אותה לו מדרב נחמן: **וכבר** היו. איידי דאיירי בבני אהרן תנא ליה הכא לאשמועינן דבשביל שהיו מבקשים שררה ורבנות מתו: **נפישי נמלי מבי דמעיני משכי דהונאי.** הרבה גמלים זקנים שטעונים עורות גמלים ינוקין שמתו בכרי מדין ועיפה (ישעיה ס) מתרגמינן הוגאי בברה קלה (ירמיה ב) היינו גמלא נערה ויונקה שהיא קלה ועסקיה רעים מחמת שלא הורגלה לטעון משאוי:

תוספות

ההיא שריפה ממש הואי. בת"כ איכא ב' ברייתות שנויות סתם דפליגי מעיקרא קתני כיצד היתה מיתתן שני חותכין בו' ונשרף גופן ובגדיהן קיימין שנאמר ותצא אש מלפני ה' ואכל אותם וימותו ובתר הכי גבי יבכו את השריפה קתני שריפת נשמה וגוף קיים וא"ת והא אמרי' בפ' הישן (סוכה דף כה: ושם) מישאל ואלצפן היו שנדחו לפסח שני ואי שריפה ממש הואי לא נטמאו ויש לומר דשלדן קיימת הוה כדאמר בהמפלת (נדה דף כג:) מת שנשרף ושלדו קיימת טמא:

אותם ולא בגדיהם. ואם תאמר והא כתיב (ויקרא י) וישאום בכותנתם ויש לומר דלא ידעינא אם בכותנות הנשואים או בכותנות הנישאים:

ונילף מפרים הנשרפים. המ"ל ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה: **שכן** מכשיר. תימה דלא חשיב מכפר כדאמר בפרק נגמר הדין (לעיל דף מב.):

הנך נפישי. ומשום הכי לא קאמר הכא מכשיר ממכשיר עדיף כדאמרינן בפרק נגמר הדין (שם) א"נ מכשיר דהתם עדיף שזה הכשירו בכך וזה אדרבה נפסל בכך: טעה

למה

טעה בזמן בדרב מתנה. ואף רבי אלעזר ב"ר צדוק נמי חזר בו: שיש כהן יש שופט. המ"ל בדדרשינן בפרק הנחנקין (לקמן דף פז:) מלמד שהמקום גורם: **רבי** יהודה אומר ניזול הוא זה. לא קרי ליה ניזול אלא משום דכתיב ובחקותיהם לא תלכו כדמוכח בגמרא: **אלא** כיון דכתיב שריפה. תימה דמשמע הכא דאע"ג דחוקה היא כיון דכתיב באורייתא שרי רבפ"ק דמסכת ע"ז (דף יא. ושם) פריך דשריפה חוקה היא ובחוקותיהם לא תלכו ומסיק לאו חוקה היא וי"ל דדהתם קאמר לאו חוקה היא לשם עבודה זרה דאי הוי חוקה לעבודה זרה אפילו הוה כתוב באורייי לא הוה מהני אבל הכא איירי בחוק הגוים שלא לשם עבודה זרה דומיא דסיף דכיון דכתיב באורייתא לא מיניהו גמרינן ושרי:

איש פרט לקטן. אבל האשה מיחייבא בביאת בן ט' שנים ויום אחד כדתנן בפרק יוצא דופן (נדה דף מה.) ומייתי לה לקמן:

פרט לאשת קטן. הא דאיצטריך קרא היינו במייעד לבנו קטן או בן ט' שבא על יבמתו וס"ד כיון דמדאורייתא רמיא קמיה לחייבי עלה משום א"א קמ"ל והכי מוקמינן לה בפ"ק דקדושין (דף יט. ושם):

פרט לאשת אחרים. והיינו גוי וקמ"ל דאין אישות לגוים אע"ג דאין מיתה ואזהרה איסורא מיהא איכא מדאיצטריך למישרי יפת תואר דדרשינן בפ"ק דקדושין (דף כא: ושם) אשת אפילו אשת איש:

קמיפלגי

1 **לְמָה** תַּלְמִיד חָכָם דּוֹמֶה לְפִגְיֵי עַם הָאָרֶץ, **בַּתְּחִלָּה**
2 **דּוֹמֶה לְקִיתּוֹנוֹ שֶׁל זָהָב. סִיפּוֹ הֵימֶנּוּ, דּוֹמֶה לְקִיתּוֹנוֹ**
3 **שֶׁל פֶּשֶׁף. נֶהֱנָה מִמֶּנּוּ, דּוֹמֶה לְקִיתּוֹנוֹ שֶׁל חֶרֶשׂ. בֵּינַיִם**
4 **שֶׁנִּשְׁבַּר, שׁוּב אֵין לוֹ תַּקָּנָה. אִימְרָתָא בַּת טַלְיָ, בַּת**
5 **כֹּהֵן שֶׁזִּנְּתָה חֲוַאי. אַקְּפָהּ רַב חָמָא בַּר טוֹבִיָּה חֲבֵילֵי**
6 **זְמוֹרוֹת, וּשְׂרָפָהּ. אָמַר רַב יוֹסֵף, טָעָה בְּתַרְתֵּי. טָעָה**
7 **בְּדָרֶב מַתָּנָה, וְטָעָה בְּדַתְנֵיָא 'וּבְאֹת אֶל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם**
8 **וְאֶל הַשּׁוֹפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם', בְּזְמַן שֶׁיֵּשׁ כֹּהֵן,**
9 **יֵשׁ מִשְׁפָּט. בְּזְמַן שֶׁאֵין כֹּהֵן, אֵין מִשְׁפָּט: אָמַר רַבִּי**
10 **אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק, מַעֲשֶׂה בְּבַת כֹּהֵן שֶׁזִּנְּתָה וְכוּ':**
11 **אָמַר רַב יוֹסֵף, בֵּית דִּין שֶׁל צְדוֹקִים הָיָה, וְכִי אָמַר**
12 **לְהוּ וְהֲכִי אֲהַדְּרוּ לֵיהּ? וְהָתְנַיָא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר**
13 **בְּרַבִּי צָדוֹק, זְכוּרַנִי כְּשֶׁהָיִיתִי תִּינוֹק וּמוֹרְכִּין עַל כְּתֵיפוֹ**
14 **שֶׁל אַבָּא, וְהֵבִיאוּ בַּת כֹּהֵן שֶׁזִּנְּתָה, וְהִקִּיפוּהָ חֲבִילֵי**
15 **זְמוֹרוֹת, וּשְׂרָפוּהָ. אָמְרוּ לוֹ, קָטָן הָיִיתָ, וְאֵין מְבִיאִין**
16 **רְאָיָה מִן הַקָּטָן. שְׁנֵי מַעֲשִׂים הָווּ, הֵי אָמַר לְהוּ בְּרִאשָׁה.**
17 **אִילֵימָא, הָא קְמַיְּתָא, אָמַר לְהוּ בְּרִאשָׁה. אָמַר לְהוּ**
18 **כְּשֶׁהוּא גָּדוֹל וְלָא אֲשַׁנְּחוּ בֵּיהּ, אָמַר לְהוּ כְּשֶׁהוּא קָטָן**

למה תלמיד וכו'. משום דאיירי בעדת קרח נקט לה שהיו תלמידי חכמים בדכתיב (במדבר טז) נשיאי עדה קריאי מועד אנשי שם ועל שם שפיתם אותו רשע כשנתנו מממונו הקלו בעיניו להשיאם ולהחזיק ידו במחלוקת ולמרוד בהקב"ה: **בתחלה.** בעודו מתנהג בכבודו שאין צריך לו הוא יקר בעיניו: **רב חמא.** בדורות האחרונים היה כשאר האמוראים: **טעה בדרב מתנה.** דאמר לעיל שריפת ב"ד פחילה של אבר היא: **ומעה בדתניא.** שאין ב"ד ממיתין אלא בזמן לשכת הגזית בעוד סנהדרין נוהגת בלשכת הגזית נוהגת אף בחו"ל דאמרינן במסכת מכות (דף ז. ע"ש): **של צדוקין.** שדורשין מקרא כשבתנו: **ה"ק.** רבי אלעזר לחכמים בתמיה דאמרינן במתניתין דמשמע שראה מעשה זה משגדל ואהבי אהדרו ליה לא היה ב"ד בקי: **ותניא.** דאין מביאין ראיה מן הקטן אהדרו ליה: **אמר להו בשהוא גדול.** מעשה שראה בגדלו ולא אשגחו ביה דאמרו ליה לא היה ב"ד של אותה וכו' והדר אמר להו מעשה שראה בקטנו: **מתני' ניזול הוא זה.** השתא משמע מפני שהרגו מעומד ונופל: **על סדין.** עץ עבה תקוע בארץ כמו של נפחים: **גמ' שורפים על המלבים.** שמתו מטתן וכלי תשמישן ואין בהן משום דרכי האמורי: **אלא משום דכתיב חק שריפה בראוריית.** שנאמר בצדקיהו בשלום תמות ובמשרפות אבותיך המלכים הראשונים כן ישרפו לך וגו': **נקם ינקם.** במכה עבדו כנעני ומת תחת ידו דהוי במיתת ב"ד משום דעבד שיך במצות שהאשה נוהגת בהן: **דבריו ליה מיבריו.** תוקעה בבטנו או בגרונו כמו ברוא דחביתא: **לפי חרב כתיב.** פיפיות של חרב שני צדדין מכאן ומכאן דכתיב (תהלים קמט) חרב פיפיות אלמא תרי נינהו: **גימטריא.** חולקו לאורכו לשנים: **קטל בר חוירי.** דלא כתיב ביה אלא מיתה סתם וכל מיתה סתם חנק הוא: **מגלן.** בסיף: **מן הצואר.** גרון: **ממול עורף.** מאחרי הפנים דכתיב (דברים כא) וערפו לשון עורף מול הרואה את העורף דהיינו אחורי צואר שרואין את העורף ועורף הוא קטר"ל שבנגד הפנים דכתיב (ירמיה לב) ויפנו אלי עורף ולא פנים אלמא עורף לה'דדי פנים: **פרט לאשת קטן.** אשמועינן דקטן אין לו קדושין: **לאשת אחרים.** גוי אשמועינן שאין קדושין לגוי ומדהבא תיפוק לן בכל דוכתא: **אלא** להקל **עליה.** וללקמן מפרש דארבע מיתות בסידרן גמרא גמיר להו ר' יאשיה מסיני וכיון דחנק קלה מכולם על כרחיך נתנה לחייבי מיתות הסתומין שהרי אין לך בה להחמיר עליהם שמנין לך לדונם בחמורה שמא לא נתחייב בה: **לא מפני שהיא** קלה. דסבירא ליה בר"ש דאמר (לעיל דף מט:) חנק והרג: **אינה אלא** חנק. ור' מפרש לה לדרבי יונתן: **נאמר מיתה בידי שמים.** וימת גם אותו (בראשית לח) ונאמרה מיתה סתם בידי אדם: **אין בה** רושם. אין בה חבורה וסימן: מדקאמר רחמנא בת כהן שזינתה בשריפה מכלל דבת ישראל לאו בשריפה הלכך מות יומת הנואף

19 **וְאַשְׁנְּחוּ בֵּיהּ. אֶלָּא, הָא אָמַר לְהוּ בְּרִישָׁא, וַאֲמְרוּ לֵיהּ קָטָן הָיִיתָ. וַאֲמַר לְהוּ כְּשֶׁהוּא גָּדוֹל,**
20 **וַאֲמְרוּ לֵיהּ, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה בֵּית דִּין שֶׁל אוֹתָהּ שָׁעָה, בְּקִי: משנה מְצִוַּת הַנֶּחְנָקִין, הָיוּ**
21 **מַתְנִיזִין אֶת רֹאשׁוֹ בְּפִיּוֹךְ, בְּדֶרֶךְ שֶׁהַמְּלוּכוֹת עוֹשׂוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, נִיזּוֹל הוּא לוֹ, אֶלָּא מְנִיחִין**
22 **אֶת רֹאשׁוֹ עַל הַסַּדָּן וְקוֹצְצִין בְּקוֹפִיץ. אָמְרוּ לוֹ, אֵין מִיתָה מְנוּוֶּלֶת מִזּוֹ: גמרא תַּנְיָא, אָמַר**
23 **לָהֶן רַבִּי יְהוּדָה לַחֲכָמִים, אַף אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁמִּיתָה מְנוּוֶּלֶת הִיא, אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה שֶׁהֲרֵי אָמְרָה**
24 **תּוֹרָה 'וּבְחֻקּוֹתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ'. וְרַבָּנָן, בֵּיוָן דִּכְתִיב 'סִיף' בְּאוֹרַיְיתָא, לָא מנַיְיהוּ קָא גָּמְרִינַן.**
25 **דְּאִי לָא תֵּימָא הָכִי, הָא דְּתַנְיָא, שׁוֹרְפִין עַל הַמַּלְבִּים, וְלֹא מִדִּבְרֵי הָאֱמוֹרִי. הֵיכִי שָׁרְפִינַן,**
26 **וְהָכְתִיב 'וּבְחֻקּוֹתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ'. אֶלָּא, בֵּיוָן דִּכְתִיב שְׂרֵיפָה בְּאוֹרַיְיתָא, דִּכְתִיב 'וּבְמִשְׁרֹפוֹת**
27 **אֲבוֹתֶיךָ' וְגוֹ', לָאו מִינַיְיהוּ קָא גָּמְרִינַן. וְהָכָא נַמִי, בֵּיוָן דִּכְתִיב 'סִיף' בְּאוֹרַיְיתָא, לָאו מִינַיְיהוּ**
28 **קָא גָּמְרִינַן. וְהָא דְּתַנְיָא בְּאִידָךְ פִּירְקִין, 'אֵלּוּ הֵן הַנֶּחְנָקִין, הָרוֹצֵחַ וְאַנְשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת'. בְּשִׁלְמָא**
29 **עִיר הַנִּדַּחַת, כְּתִיב בְּהוּ 'לְפִי חֶרֶב'. אֶלָּא, רוֹצֵחַ מְנָלַן. דִּתְנַיָא, 'עָקֹם יַעֲקֹם', נִקְמָה זוֹ אֵינִי**
30 **יוֹדֵעַ מָה הִוא, כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר 'וְהִבְאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית', הֲוֵי אוֹמֵר, נִקְמָה**
31 **זוֹ סַיִף. וְאֵימָא, דְּבָרִיז לֵיהּ מִיבְרֵי. 'לְפִי חֶרֶב', כְּתִיב. וְאֵימָא, דְּעָבִיד לֵיהּ גִּיסְטְרָא. אָמַר רַב**
32 **נַחְמָן, אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ, אָמַר קְרָא 'וְאַחֲבָטְךָ לְעֵרֶב כֻּמּוֹךָ', בְּרוֹר לוֹ מִיתָה יָפָה. אַשְׁכְּחַן,**
33 **דְּקָטֵל עַבְדָּא. בַּר חוֹרִין, מָנָא לָן. וְלָאו קַל וְחוֹמֶר הוּא? קָטֵל עַבְדָּא, בְּסַיִף. בַּר חוֹרִין, בְּחַנָּק?**
34 **הָנֵיחָא לְמַאן דְּאָמַר, חֶנֶק קַל. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר, חֶנֶק חָמוּר, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר. נִפְקָא לֵיהּ**
35 **מִדִּכְתִיב, 'וְאַתָּה תְּבַעֵר הַדָּם הַנָּקִי מִקִּרְבֶּךָ', הוּקְשׁוּ כָּל שׁוֹפְכֵי דָמִים, לְעֶגְלָה עֲרוּפָה. מַה**
36 **לְּהַלָּן, בְּסַיִף וּמִן הַצַּוָּאר. אַף כָּאן, בְּסַיִף וּמִן הַצַּוָּאר. אִי מַה לְּהַלָּן, בְּקוֹפִיץ וּמְמוּל עוֹרֶף.**
37 **אַף כָּאן, בְּקוֹפִיץ וּמְמוּל עוֹרֶף. אָמַר רַב נַחְמָן, אָמַר רַב רַבָּה בַּר אֲבוּהּ, אָמַר קְרָא 'וְאַחֲבָטְךָ**
38 **לֶעֵרֶב כֻּמּוֹךָ', בְּרוֹר לוֹ מִיתָה יָפָה: משנה מִצְוַת הַנֶּחְנָקִין, הָיוּ מְשַׁקְּעִין אוֹתוֹ בַּיָּבֵל עַד**
39 **אַרְכּוּבוֹתָיו, וְנוֹתֵן סִדְּרָה קָשָׁה לְתוֹךְ חָרְכָּה, וְכוֹרֵךְ עַל צַוָּארוֹ. זֶה מוֹשֵׁךְ אֵצֶל, וְזֶה מוֹשֵׁךְ**
40 **אֵצֶל, עַד שֶׁנַּפְשׁוֹ יוֹצֵאת: גמרא תְּנוּ רַבָּנָן, 'אִישׁ' פָּרָט לְקָטָן. 'אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת אֵשֶׁת אִישׁ',**
41 **פָּרָט לְאֵשֶׁת קָטָן. 'אֵשֶׁת רֵעֵהוּ', פָּרָט לְאֵשֶׁת אֲחֵרִים. 'מוֹת יוּמָת', בְּחֶנֶק. אֲתָה אוֹמֵר בְּחֶנֶק,**
42 **אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בְּאַחַת מִכָּל מִיתוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה. אָמַרְתָּ, כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר מִיתָה בַּתּוֹרָה**
43 **סְתָם, אֵין אַתָּה רַשַּׁאי לְמוֹשְׁכָהּ לְהַחֲמִיר עָלֶיהָ אֶלָּא לְהָקֵל עָלֶיהָ, דִּבְרֵי רַבִּי יְאוֹשִׁיָּה. רַבִּי**
44 **יוֹנָתָן אוֹמֵר, לֹא מִפְּנֵי שֶׁהִיא קַלָּה. אֶלָּא כָּל מִיתָה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה סְתָם, אֵינָהּ אֶלָּא חֶנֶק.**
45 **רַבִּי אוֹמֵר, נֶאֱמַר מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם, וְנֶאֱמַר מִיתָה בִּידֵי אָדָם. מַה מִּיתָה הָאֲמוּרָה בִּידֵי שָׁמַיִם, מִיתָה שֶׁאֵין בָּהּ רוֹשֶׁם. אַף מִיתָה**
46 **הָאֲמוּרָה בִּידֵי אָדָם, מִיתָה שֶׁאֵין בָּהּ רוֹשֶׁם. וְאֵימָא שְׂרֵיפָה? מִדְּאָמַר רַחֲמָנָא בַּת כֹּהֵן בִּשְׂרֵיפָה, מִכְּלָל דְּהָא, לָאו בַּת שְׂרֵיפָה הִיא.**

הכי גרסינן בשלמא לר' יונתן כדמפרש רבי טעמא: **ממאי דאיכא** חנק בעולם. במיתת ב"ד דילמא אין מיתות ב"ד אלא שלש קלה שבהן בסייף. **ארבע מיתות.** בשמן הנקוב לזה וביון שלא פירש למי נתן חנק על כרחיך קלה היא מכולן והניחה לסתומי שאינו רשאי למשבה להחמיר עליה אלא להקל עליה לפיכך לא הוצרך לפרש: **שאר הנסקלין.** דלאו עבודה זרה ונערה המאורסה וחלל שבת ואוב וידעוני ומגדף דהנך בתיבי בהו סקילה ובולהו שאר הנסקלין לא בכתיבא בהו סקילה בהדיא וגמרינן להו לקמן בגזירה שוה דאוב וידעוני: **במאי גמרי.** איזו תיבה מופנית לגזירה שוה דמיתם בהם או מות יומתו: **א"ל רב אחא מדפתי לרבינא.** הא דא"ר זירא לאביי במאי גמרי מאי הוה קשיא ליה לרבי זירא אי נימא **אשת איש קא קשיא ליה.** אנאי קרי ליה מיתה סתם ובחנק תיגמר מינה ג"ש מאוב וידעוני כי היכי דגמרינן כל הנסקלין דלא כתיב בהו אלא מות יומתו סתמא וגמרינן להו מהתם: **מכה אביו ואמו.** אמרינן לקמן דמיתתו בחנק באלו הן הנחנקין (דף פג:) וקשיא ליה לגמריה לסקילה מאוב וידעוני ומאי קשיא ליה אדגמר מאוב וידעוני לגמריה מאשת איש דהכי שפיר דינין דאיכא למיגמר קלה ואיכא למגמר חמורה אי אתה רשאי למשבה להחמיר: **לגמרי מא"א.** כדאמרינן דאינה רשאי למושבה להחמיר הלכך בדמיהם בם גמרי: **מתני' אלו הן הנסקלין.** דכתיב בהו סקילה הא כתיב ביה ודלא כתיב ביה סקילה כתיב בהו דמיהם בם וגמירי מאוב וידעוני: **והאשה המביאה את הבהמה.** עליה: **והנותן מזרעו למולך.** קסבר האי תנא מולך לאו עבודה זרה הוא מדתנן עבודה זרה ותנא מולך אלא חק העבודה זרה בעלמא הוא ורחמנא חייב עליה סקילה והכי אמרינן בגמ': **אוב וידעוני.** במתניתין לקמן (דף סה.) מפרש להו: **והמקלל אביו ואמו.** החמיר במכמה משום דאיכא תרתי קלון אביו ואמו ומוציא שם שמים לבטלה: **והמסית.** את היחידים: **והמדיח.** עיר הנדחת לקמן באלו הן הנחנקין (דף פט:) מפרש לה מנא לן דבסקילה: **מכשף.** בגמרא (דף סז.) יליף לה מנא לן דבסקילה: **הבא על האם.** בשוגג חייב עליה שתי חטאות דבבולהו עריות כתיב בהו כרת וכתיב בהו חלוק חטאות ואפילו בגוף אחד כדאמרינן בפרק בתרא דמסכת מכות (דף יד.) לחייבו על אחותו שתים שהיא אחותו מאביו ואחותו מאמו והכא נמי כתיב בהו חלוק לרבנן דכמה דגמרי בגמרא: **משום אשת אב.** אם נתקדשה לאביו שלא ילדתו בזנות או נתקדשה לו אחרי כן: **אלא משום אם.** וטעמא מפרש בגמרא: **בין לאחר מיתת אביו.** אחיזה דאשת אב קאי דמרבה ליה קרא אף לאחר מיתה בדמפרש בגמרא אבל שם אשת איש לאחר מיתה לא קאמרי: **בין מן האירוסין.** דכיון דקדושה אשתו היא דכתיב (דברים כד) כי יקח איש אשה משעת לקיחה נקראת אשתו והך קיחה קידושין היא דגמרינן קיחה קיחה משדה עפרון: **גמ' תניא ר' יהודה אומר וכו'.** האי תנא פליג אתנא דידן דלא מפליג לדרבי יהודה בין ראויה לשאינה ראויה והאי תנא אית ליה דהיינו טעמא דרבי יהודה דלא היה לו לאביו אישות בה הלכך לא קריינא ביה אשת אב: **חייבי בריתות.** שאסורין עליו באיסור כרת דקיימא לן בקדושין בפרק שלישי (דף סז.) דלא תפסי בהו קדושין: **מכלל דרבנן וכו'.** בתמיה: **אלא בחייבי לאוין.** כגון ממזרת ונתינה או אלמנה לכה"ג דקיי"ל (שם דף סח.) דתפסי בהו קדושי מהאהוב והאהוב ושנאה וטעמא דר"ע התם מפרש מלא יקח איש את אביו וסבר דבאונסו אביו הכתוב מדבר דלאו דלא יגלה בנף אביו בנף שראה אביו הוא דאיכא וקאמר רחמנא דלא יקח אין לו לקוחין בה: **איסור מצוה הוא.** יבמה שנפלה לפני יבם והיא אסורה עליו משום מצוה או משום קדושה חולצת ואינה יוצאה בלא כלום אף על גב דגבי חייבי כריתות קיימא לן בפרק קמא דיבמות (דף ג:) מגזרה שוה דעליה דיוצאה הימנו בלא כלום בלא חליצה התם הוא דאסורה ליה איסור חמור דלא תפסי ביה קדושי אבל איסור מצוה או קדושה דבנות קדושין נינהו מרבינן התם (דף כ.) מיבמתו יבמתו יש לך אחרת שעולה השערה לחלוץ ואינה עולה ליבום ואיזו זו חייבי לאוין: **ולא מתייבמת.** דהא אסירא ליה וכי תימא תיתי עשה ותדחה לא תעשה גזירה ביאה ראשונה שמקיים בה יבמה יבא עליה (דברים כה) אטו ביאה שניה שאין בה מצות עשה:

איסור

קמיפלגי בפלוגתא דר' שמעון ורבנן. תימה ור' ישמעאל דאמר לעיל (דף נא.) אורוסה יצאה לשריפה ולא נשואה מנ"ל דאשת איש בחנק דאר' מנ' יאשיה מסתמא מדסבר בר' שמעון דשריפה חמורה סבר נמי כוותיה דסייף קיל וכדרבי נמי לא מצי דריש דתקשי אימא שריפה ול"מ לשנויי מדאמר רחמנא בת כהן בשריפה מכלל דהאי לאו בשריפה דדילמא ה"מ ארוסה אבל נשואה אימא בשריפה ועוד קשה בסוף פירקין (דף סה:) איבא למ"ד דמוקי רבי כרבי ישמעאל וי"ל דאין סברא להחמיר בנשואה בת ישראל טפי מבארוסה ואף על גב דפריך הכא אימא שריפה ה"מ לשנויי הכי אלא דשפיר משני והך שינויא לא מצי לשנויי למאי דמוקי רבי כרבי ישמעאל:

דאי במות יומתו גמירי עד דגמרי מאוב וידעוני ליגמרי מא"א. תימה א"כ ג"ש מאי אהני דבלאו הכי סתם מיתה חנק ו"ל דלאו דווקא מא"א דאיכא למימר דליגמר מרובין דהוי סתמא בהדיא:

משום אם ומשום אשת אב. הא דלא קתני א"א משום דהכא לאחר מיתה איירי:

הא לית ליה קידושין בגווה. אפילו ר' יהושע דאמר בפרק החולץ (יבמות דף יט. ושם) אין ממזר אלא מחייבי מיתות ב"ד מודה דלא תפסי קידושין בחייבי כריתות כדדרשינן מקרא בסוף האומר (קדושין דף סח.) ובפ"ק דב"מ (דף טו:) אמר אדם יודע שאין קידושין תופסין באחותו משמע דליכא מאן דפליג והא דמשמע בכל דוכתא דממזרות תלי בתפיסת קידושין היינו דלא כרבי יהושע:

וחייבי

וחייבי בריתות לאו בני חליצה ויבום נינהו. תימה מנ"ל לתרומי חייבי לאוין לחייבי בריתות לכל מילי דאע"ג דתמו לענין ממזרות וקידושין לענין חליצה ויבום נימא יבא עשה וידחה ל"ת:

לדבריו דת"ק קא"ל וליה לא ס"ל. המ"ל דסבר כדתניא בסוף החולץ (יבמות דף מט.) דאמר כרבי עקיבא איזהו ממזר כל שאר בשר שהוא בלא יבא אבל מחייבי לאוין גרידא לא:

השתא ר"ל אמו שאינה אשת אביו. לא צריך להאי ק"ו דבלא"ה פריך שפיר משום דקשו קראי אהדדי כדפ"ה אבל אין ענשין מן הדין לא שייך כאן ולא דמי לאחותו בת אביו ובת אמו דפ"ק דמכות (דף ה:) דהתם כתיב בת אביך או בת אמך דמשמע דלישנא דקרא מיירי בבת אביו שלא בת אמו ובת אמו שלא בת אביו אבל הכא כתיב אשת אביך סתם וכן ערות אמך דמשמע שפיר אמו שהיא אשת אביו הויא שפיר בכלל זה וזה ועוד כתיב התם מולדת בית או מולדת חוץ דמתרגמינן דילידא מן אביך מן אתת אוחרי או מן אמך מן גבר אוחרן ואע"ג דדרשינן ליה בפ"ב דיבמות (דף כג.) בין שאומר לו לאביך קיים בין שאומר לו הרוצא מכל מקום אין מקרא יוצא מידי פשוטו:

הבא

1 איסור מצוה, שניות מדברי סופרים. ואמאי קרו להו
2 'איסור מצוה', שמצוה לשמוע דברי חכמים. איסור
3 קדושה, אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן
4 הדיוט. ואמאי קרו להו איסור קדושה, דכתיב 'קדושים
5 יהיו לאלהיהם', ותני עלה רבי יהודה מהלוך. חלופי
6 הוא דמהלוך, הא חליצה בעיא. ואי סלקא דעתך
7 רבי יהודה כרבי עקיבא סבירא ליה, מכדי חייבי לאוין
8 לרבי עקיבא, כחייבי כריתות דמי, וחייבי כריתות לאו
9 בני חליצה ויבום נינהו. לדברי דתנא קמא קאמר,
10 ולית לא סבירא ליה. כי אתא רבי יצחק, תני כדרתנן,
11 רבי יהודה אומר, אינו חייב אלא משום האם בלבד.
12 ומעמא מאי, אמר אביי, דאמר קרא 'אמך היא', משום
13 אמו אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום אשת אב.
14 אלא מעתה, 'ערות אשת אביך לא תגלה ערות אביך
15 היא', משום אשת אב אתה מחייבו, ואי אתה מחייבו
16 משום אמו? אלא, אמו שהיא אשת אביו, קאי הכא ומעמע לה, קאי הכא ומעמע לה. השתא
17 אמו שאינה אשת אביו מיחייב, אשת אביו שאינה אמו מיחייב, אמו שהיא אשת אביו לא
18 מיחייב כלל. ותו לרבנן נמי, הכתיב 'אמך היא'. אלא, ההוא מיבעי ליה לכדרב שישא בריה
19 דרב אידי, לרבי יהודה נמי, ההוא מיבעי ליה לכדרב שישא בריה דרב אידי. אלא אמר רב
20 אחא בריה דרב איקא, אמר קרא 'ערותה', משום ערוה אחת אתה מחייבו, ואי אתה מחייבו
21 משום שתי ערות. אלא מעתה, 'ערות בלתך לא תגלה אשת בנך היא לא תגלה ערותה',
22 הכי נמי, משום ערוה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי ערות. והתנן, הבא
23 על בלתו, חייב עליה משום בלתו ומשום אשת איש, בין בחיי בנו בין לאחר מיתת בנו, ולא
24 פליג רבי יהודה. אלא, ביון דחד גופא הוא, אף על גב דתרי איסורי נינהו, כתיב 'ערותה'.
25 הכא נמי, ביון דחד גופא הוא, אף על גב דתרי איסורי נינהו, כתיב 'ערותה'. אלא אמר רבא,
26 קסבר רבי יהודה 'ערות אביך' זו אשת אביך, ומייתי לה בגזירה שוה. ומשמע בין אשת אביו
27 שהיא אמו, בין אשת אביו שאינה אמו. אמו שאינה אשת אביו, מנין. תלמוד לומר 'ערות
28 אמך לא תגלה, אמך היא', משום אמו אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום אשת אביו.

תניא

אם ערות אביך לבד היא אבל אם יש שם אחר עליה אינך מוזהר עליה והשתא ה"ל אמו שאינה אשת אביו ואשת אביו שאינה אמו חייב אשת אביו שהיא אמו לא לחייבי ולי נראה דהשתא אשת אביו ובו' לישנא יתירא הוא וה"ג קאי הכא וממעט לה קאי הכא וממעט לה ותו לא מידי והכי קא קשיא ליה אם כן קשו קראי אהדדי דא מיחייב ליה באמו וממעט ליה מאשת אביו והאי ממעט ומחייב באשת אב: **ותו.** אי איכא למדרשיה להאי היא למיעוטא כי האי גוונא רבנן מאי עבדי ליה אלא על כרחך לא משמע מהיא מיעוטא למימר דאיסור הוא לבדו עליה ולא אחר וכי משמע היא מיעוטא הכי משמע אמך היא ואין אחרת אמך והאי היא דלא מצית למדרשה הכי על כרחך לאו למיעוטא אתא אלא לדרשה אחריתא אתא לכדרב שישא בריה דרב אידי בשלהי שמעתין לענוש דאמו שאינה אשת אביו דלא כתיב בם דמיתה בם דבאשת אביו כתיב דמיתה בם ומשמע בין אשת אביו שאינה אמו בין שהיא אמו אבל אמו שאינה אשת אביו אזהרה כתיב בה (ויקרא יח) ערות אמך לא תגלה ומשמע אע"פ שאינה אשת אביו אבל ענוש לא כתיב בה וליקי לה מאמך היא בהוייתה תהא כל צדדיה שוין דכי הכי דאמך שהיא אשת אביך ענש בה כך אמך שאינה אשת אביך ענש בה והכי נמי לרבי יהודה להכי מבעי ליה וכן היא דערות אביך לדרשה אחריתא לחייב עליה אפילו לאחר מיתת אביו כלומר בהוייתה תהא לעולם כדלקמן בשמעתין ולאו למעוטי מאיסורא אתי: **מן אלא מעתה עד לכדרב שישא בריה דרב אידי הדא אתקפתא היא: אמר קרא.** ערות אמך היא לא תגלה ערותה: **אלא אמר רבא.** לעולם מקרא קמא דהיא בערות אמך מיעוטא משמע מדהוה דרשינן מעיקרא ומיהו היא דערות אביך דקשיא לך דממעט ליה נמי מאיסור אם לאו פירכא היא דהא רישא דקרא דערות אביך שם אשת אב הוא דאדכר ולא משום איסור אם ומייתי לה בג"ש כדלקמן נאמר כאן ערות אביך לא תגלה ונאמר להלן ערות אביו גלה מה להלן באישות הכתוב מדבר אף כאן באישות הכתוב מדבר ומשמע לן איסורא בין אשת אביו שהיא אמו ובין אשת אביו שאינה אמו דחייב עליה משום איסור אשת אב הלכך כי הדר כתיב בסיפא דאידך קרא ערות אביך היא לאו למדרש מיניה משום אם ולא משום אם דהא רישא דקרא ערות אביך נמי משום אשת אב דהוא דחייביה בין אינה אמו בין היא אמו הלכך לרבי יהודה ערות אביך היא למעוטי משום אשת איש מוקים לה לקמן דלא תימא שם אשת איש לא נפיק מכלל אשת אב דרישא דקרא דהא אביו נמי עמיתו הוא וקרי נמי ביה ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך וגו' (שם) וערות אשת אביך היא דרישא מוקי לאוזהרת אשת אב לאחר מיתה אבל היא דגבי אמך לרבי יהודה למעוטי מאיסור אשת אב אתא דהא נ"ל מרישא דקרא דלחייב עליה משום אשת אב כשהיא אמו ואשת אביו דקסבר רבי יהודה ערות אביך דרישא דקרא זו אשת אביך ולא אביך במשכב זכור ממש דליליף לה בגזירה שוה דלקמן ומשמע אף כשהיא אמו חייב עליה באיסור אשת אב וערות אמך להביא אמו אנוסה והדר כתיב אמך היא לאפוקי ממשמעותיה דרישא ולמימרא דמשום אמו אתה מחייבו וכו' ולדרב שישא בריה דרב אידי לא מיבעי ליה לרבי יהודה דכיון דאית ליה האי גזירה שוה דלקמן מיניה נפקא ליה נמי עונש לאמו שאינה אשת אביו דלרבנן דלית להו גזירה שוה נפקא להו מהאי קרא דאמך היא הא דרב שישא בריה דרב אידי ולמעוטי באיסור אשת אב לא משתמע להו דלרבנן משום דקא סברי האי ערות אביך דרישא דקרא במשכב זכור ממש קאמר כדלקמן ולאו באיסור אשת אב איירי מידי הלכך להו לא אתא סיפא למעוטי מידי דלא דמי ליה:

תניא

[טז.]

תַּעֲשׂוּ שָׁם? דָּבָר שֶׁהוּא בָּא לִידֵי יַשְׁרוּת, וְאֵיזוֹ זוֹ? זוֹ עוֹלָה וּשְׁלָמִים, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַיָּחִיד הַזָּהָר וְהַיָּחִיד הַתָּר. הַזָּהָר - וּבָמָתוֹ בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ, וְהַתָּר - לְעוֹלָה וְלִשְׁלָמִים. רַבָּנָן אָמְרִי: אַף הַצְּבוּר וְהַיָּחִיד הַזָּהָרוּ. צְבוּר הַתָּר מִכְּלָלוֹ, יָחִיד לָן בְּאִסּוּרוֹ. תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן: הַצְּבוּר אֵינוֹ מֵבִיא אֶלָּא מַה שֶּׁקָּבַע עָלָיו הַכָּתוּב. סָבַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מִשֶּׁנִּקְבַּע מַעֲשֵׂר שֵׁנִי - עוֹד לֹא פָסַק. מַה בֵּינֵיהוֹן? רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל אָמַר: פַּר הֶעְלֵם דָּבָר בֵּינֵיהֶן. רַבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר: נִדְבַת הַצְּבוּר בֵּינֵיהֶן. תָּנֵי: אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֵית כָּאן אִשָּׁה, אִישׁ כְּתוּב בַּפָּרָשָׁה. תָּנֵי: אַף הַנְּזִירוּת. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֵית כָּאן נְזִירוּת, נְזִירוּת חוֹבָה הִיא.

תָּנֵי: אַף הַנְּסָכִים. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בֵּי רַבִּי בּוּן: מַן תָּנָא נְסָכִים - דְּלָא כְּרַבִּי, דְּתָנֵי, רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי אַף מִשֶּׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ - אֵין נְסָכִים קְרֵבִין אֶלָּא מִבִּפְנִים. מַה טַּעֲמָא? (בְּמִדְבָּר כח, ז): "בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיְיָ". אֵין כְּתִיב בְּ׳לֹא תַעֲשֶׂה׳ אֶלָּא מִבִּפְנִים, מִנַּיִן מִבַּחוּץ? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: מִנַּיִן לַשּׁוֹחֵט לְפֶסַח וּלְיָחִיד וּלְבָמַת יָחִיד וּלְבָמַת צְבוּר בְּשָׁעַת אִסּוּר בָּמָה, שֶׁהוּא עוֹבֵר בְּ׳לֹא תַעֲשֶׂה׳? תַּלְמוּד לוֹמַר (דְּבָרִים טז, ה): "לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ אֶת הַפֶּסַח בְּאַחַד" - עָנוּשׁ כָּרֵת. וְאַתְּ אָמַר הָכִין?! רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: בְּשׁוֹחֵט מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָן, שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ, בְּשָׁעַת הֶתֵּר בָּמָה, וְלָמָּה הוּא אוֹמֵר בְּשָׁעַת אִסּוּר בָּמָה? בְּשָׁעַת אִסּוּר בָּמָתוֹ.

[טז:]

וְלָמָּה לִי שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ? שֶׁלֹּא תֹאמַר שְׁלָמִים הֵן וְהֵן כְּשֵׁרִין. וְעוֹד מִן הָדָא: יָכוֹל אִם שְׁחָטוֹ מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָן - יְהֵא כָּשֵׁר. מָה אִית לָךְ מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַטָּן יְהֵא כָּשֵׁר. לֹא שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ? אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: הָדָא אָמְרָה, שְׁלָמִים הַבָּאִין מֵחֲמַת פֶּסַח כְּשֵׁרִים בַּבָּמָה. עוֹלָה הַבָּאָה מֵחֲמַת אָשָׁם, עַל דַּעְתֵּהּ דְּרַבִּי לְעָזָר: מַהוּ שֶׁתְּהֵא כְּשֵׁרָה בַּבָּמָה? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: זֶה הַכְּלָל: **׳כָּל שֶׁהוּא נִדָּר וְנִדָּב קָרֵב בַּבָּמָה, וְכָל שֶׁאֵינוֹ לֹא נִדָּר וְלֹא נִדָּב - אֵינוֹ קָרֵב בַּבָּמָה׳.**

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בֶּן חֲנִינָה: אֵין הַבָּמָה נִתֶּרֶת אֶלָּא בְּנָבִיא. מַה טַּעֲמָא? (דְּבָרִים יב, יג-יד): "הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה. כִּי אִם בַּמָּקוֹם" וְגוֹ'. וְאֵלְיָהוּ מַקְרִיב בְּשָׁעַת אִסּוּר הַבָּמוֹת? אָמַר רַבִּי שַׁמְלַאי: דְּבִירָא אֲמַר לֵהּ (מְלָכִים־א יח, לו): "וּבִדְבָרְךָ עָשִׂיתִי" - וּבִדְבוּרְךָ עָשִׂיתִי.

הֲלָכָה יב: מַתְנִיתִין: אֵין בֵּין שִׁילֹה לִירוּשָׁלַיִם אֶלָּא שֶׁבְּשִׁילֹה אוֹכְלִין קָדָשִׁים קַלִּין וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּכָל הָרוֹאֶה, וּבִירוּשָׁלַיִם לִפְנִים מִן הַחוֹמָה, וְכָאן וְכָאן קָדְשֵׁי קָדָשִׁים נֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים, קָדַשַׁת שִׁילֹה - יֵשׁ אַחֲרָיו הֶתֵּר, וּקְדֻשַּׁת יְרוּשָׁלַיִם - אֵין אַחֲרֵיהָ הֶתֵּר.

גְּמָרָא: רַבִּי יוֹחָנָן בַּר מַרְיָה: שְׁמַע לַהּ מִן הָדָא (יְהוֹשֻׁעַ ח, ל): "אָז יִבְנֶה יְהוֹשֻׁעַ מִזְבֵּחַ לַייָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר עֵיבָל" - אֵין לִי אֶלָּא הַר עֵיבָל, שִׁילוֹ מִנַּיִן? (שְׁמוּאֵל־א ז, ט): "וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל טְלֵה חָלָב אֶחָד וַיַּעֲלֵהוּ עוֹלָה כָּלִיל לַייָ".

אָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר כָּהֲנָא: שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת הֻתְּרוּ בְּשִׁיּוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל: הוּא וְעוֹרוֹ, וּמְחַסֵּר זְמַן, וְלֵוִי הָיָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: אֵין מִן הָדָא לֵית שְׁמַע מִנַּהּ כְּלוּם. דְּאָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר כָּהֲנָא: שֶׁבַע עֲבֵרוֹת הֻתְּרוּ בְּפָרוֹ שֶׁל גִּדְעוֹן: אֲבָנִים פְּסוּלוֹת, וַעֲצֵי אֲשֵׁרָה, וּמִקְצָה, וְנֶעֱבָד, וְלַיְלָה, וְזָר, וְאִסּוּר בָּמָה.

[יז.]

מַן דְּבָעֵי יַשְׁמְעִינָן טָבְאוּת מִן הָהִיא דְּרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן (שְׁמוּאֵל־א ז, יז): "וּתְשׁוּבָתוֹ הָרָמָתָה כִּי שָׁם בֵּיתוֹ וְשָׁם שָׁפַט אֶת יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיי".

כְּתִיב (שְׁמוּאֵל־א ט, כד): "וַיָּרֶם הַטַּבָּח אֶת הַשּׁוֹק וְהָעֲלֶיהָ וַיָּשֶׂם לִפְנֵי שָׁאוּל" וְגוֹ'; רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן אָמַר: שָׁקָא וְשׁוּפָה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: שָׁקָא וְאַלְיָה. רַבִּי לְעָזָר אָמַר: חָזֶה וְשׁוֹק. דְּאָמַר רַבִּי לְעָזָר: חָזֶה וְשׁוֹק לַכֹּהֲנִים - בְּבָמָה גְּדוֹלָה, וְלַבְּעָלִים - בְּבָמָה קְטַנָּה. רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: עוֹר הָעוֹלָה לַכֹּהֲנִים בְּבָמָה גְּדוֹלָה, וְלַבְּעָלִים - בְּבָמָה קְטַנָּה. רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה: תְּרוּמַת תּוֹדָה לַכֹּהֲנִים - בְּבָמָה גְּדוֹלָה, וְלַבְּעָלִים - בְּבָמָה קְטַנָּה. רַבִּי יוֹחָנָן בָּעֵי: הַלַּיְלָה - מַהוּ שֶׁיְּהֵא כָּשֵׁר בַּבָּמָה? הֲתֵיב רַבִּי לְעָזָר: וְהָכְתִיב (שָׁם יד, לד): "וַיֹּאמֶר שָׁאוּל פְּצוּ בָעָם וַאֲמַרְתֶּם לָהֶם הַגִּישׁוּ אֵלַי אִישׁ שׁוֹרוֹ" וְגוֹ'; וּכְתִיב (שָׁם לג): "וַיַּגִּידוּ לְשָׁאוּל לֵאמֹר הִנֵּה הָעָם חֹטְאִים לַיי לֶאֱכֹל עַל הַדָּם" וְגוֹ'; הָא כֵיצַד? הַלַּיְלָה לְחֻלִּין, וְהַיּוֹם לְמֻקְדָּשִׁין. כַּד שְׁמַע רַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר: יָפֶה לִמְּדָנוּ רַבִּי לְעָזָר.

רַבִּי פִּינְחָס בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵה בֵּי רַבִּי אִלְעַי: כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר (תְּהִלִּים עח, ס): "וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן שִׁלוֹ"; וְכָתוּב אַחֵר אוֹמֵר (שְׁמוּאֵל־א א, כד): "וַתְּבִאֵהוּ בֵית יְיָ שִׁילוֹ"; הָא כֵיצַד? בַּיִת שֶׁל אֲבָנִים מִלְמַטָּן, וִירִיעוֹת מִלְמַעְלָן, וְהִיא הָיְתָה "מְנוּחָה". אָמַר רַבִּי זְעֵירָה: וּבִלְבַד עֲשָׂרָה טְפָחִים בִּבְנַיִן הַבַּיִת. וְהָא תָנֵי: כְּשֵׁם שֶׁהָיָה אֹהֶל מוֹעֵד נָטוּי - כָּךְ אֹהֶל שֶׁבְּשִׁילֹה נָטוּי; אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בֵּי רַבִּי בוּן: (שְׁמוֹת לט, לג): "קְרָסָיו, קְרָשָׁיו, בְּרִיחוֹ וְעַמֻּדָיו וַאֲדָנָיו"; וְהָיוּ הַקְּרָסִים נִרְאִין מִתּוֹכוֹ כְּכוֹכָבִים בָּרָקִיעַ. רַבִּי חִיָּה רַבָּה אָמַר לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרַבִּי: אֲנִי שָׁמַעְתִּי מֵאֲבִיךָ שֶׁכָּל חֲפוֹת שֶׁהָיוּ, לֹא הָיוּ אֶלָּא בְּתוֹךְ חֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִן. מַה טַּעֲמָא? (דְּבָרִים לג, יב): "וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן"; וְהָא כְתִיב (תְּהִלִּים עח, סז): "וַיִּמְאַס בְּאֹהֶל יוֹסֵף וּבְשֵׁבֶט אֶפְרַיִם לֹא בָחָר"?! "וַיִּבְחַר בְּשֵׁבֶט יְהוּדָה"! וְכִי בִּיהוּדָה בָּחַר? אֶלָּא בְּחִירָה וּבְחִירָה, מַה בְּחִירָה שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן - בִּנְיָמִן בִּכְלָל, אַף בְּחִירָה שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן - בִּנְיָמִן בִּכְלָל. רַבִּי יוֹנָה רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵה בֶּן חֲנִינָה (דְּבָרִים לג, טז): "וּרְצוֹן שֹׁכְנִי סְנֶה"; זֶה שֶׁדָּשִׁים הַמְּרַצִּין - נֶאֱכָלִין בְּחֶלְקוֹ שֶׁל יוֹסֵף. אָמַר רַבִּי אַבּוּדָמָה דְּצִפּוֹרִין: כְּרֹאשׁ תּוֹר הָיָה נִכְנָס מִתּוֹךְ חֶלְקוֹ שֶׁל יוֹסֵף לְתוֹךְ חֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִן, וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ נָתוּן עָלָיו. מַה טַּעֲמָא? (יְהוֹשֻׁעַ טז, ו): "וְנָסַב הַגְּבוּל מִזְרָחָה תַּאֲנַת שִׁלֹה"; עַד אִיסְכּוּפְיָה דְּשִׁילֹה. רַבִּי יוֹנָה רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵה בֶּן חֲנִינָה: "וּרְצוֹן שֹׁכְנִי סְנֶה" - שֶׁשָּׁרַת שְׁכִינָה בִּסְנָאִיו שֶׁל יוֹסֵף. רַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: מִמַּה שֶׁנֶּאֱכְלוּ קָדָשִׁים קַלִּים וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּכָל הָרוֹאֶה, לֹא צָרִיךְ הַשּׁוֹנֶה לְהַזְהִיר עַל אֲכִילָתָן אֶלָּא עַל עֲלִיָּתָן. מַה טַּעֲמָא? (דְּבָרִים יב, יג): "הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ" - פֶּן תַּעֲלֶה עֲלִיָּתְךָ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְיָשָׁא בְּעֵי קֳמֵי רַבִּי לְעָזָר: מַהוּ הָרוֹאֶה שִׁילֹה, אוֹ שִׁילֹה וּמִשְׁכַּן שִׁילֹה? אֲמַר לֵהּ: שִׁילֹה וּמִשְׁכַּן שִׁילֹה.

[יז:]

כְּגוֹן הָדָא בֵּית מָעוֹן, אֶלָּא שֶׁזֶּה מַפְסִיק וְזֶה אֵינוֹ מַפְסִיק. רַבִּי יַסָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: זֶה סִימָן: כָּל זְמַן שֶׁהָאָרוֹן מִבִּפְנִים - הַבָּמוֹת אֲסוּרוֹת, יָצָא - הַבָּמוֹת מֻתָּרוֹת. רַבִּי זְעֵירָא בְּעָא קֳמֵי רַבִּי יַסָּא: אַפְלוּ לְשָׁעָה. כְּגוֹן הָהִיא דְּעֵלִי?

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן (מְלָכִים־א ח, ט): "שָׁם", (שְׁמוּאֵל־א ד, ד): "שָׁם"; מַה שָּׁם שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן - הַבָּמוֹת אֲסוּרוֹת, אַף שָׁם שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן - הַבָּמוֹת אֲסוּרוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּעָא קֳמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: מֵעַתָּה אִם אֵין אָרוֹן - אֵין פֶּסַח? אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בֵּירַבִּי בוֹן: אַזְכָּרָה, אַזְכָּרָה. מָה אַזְכָּרָה שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן - הַבָּמוֹת אֲסוּרוֹת, אַף אַזְכָּרָה שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן - הַבָּמוֹת אֲסוּרוֹת. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּנוֹב וּבְגִבְעוֹן - נִיחָא כְּרַבִּי יוּדָה. דְּרַבִּי יוּדָה אָמַר: חַטָּאת פֶּסַח לַיָּחִיד בְּבָמָה גְּדוֹלָה, אֵין חַטָּאת פֶּסַח לַיָּחִיד בְּבָמָה קְטַנָּה. כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: אַף הַצִּבּוּר אֵינוֹ מֵבִיא אֶלָּא מַה שֶּׁקָּבַע עָלָיו הַכָּתוּב. סָבַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִשֶּׁנִּקְבַּע מַעֲשֵׂר שֵׁנִי - עוֹד לֹא פָסַק.

מִנַּיִן שֶׁהַכֹּהֲנִים יוֹצְאִין יְדֵי חוֹבָתָן בַּחַלָּה וּבַתְּרוּמָה, וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בַּפֶּסַח? תַּלְמוּד לוֹמַר (שְׁמוֹת יב, כ): "תֹּאכְלוּ מַצּוֹת" רַבָּה. יָכוֹל יֵצְאוּ יְדֵי חוֹבָתָן בַּבְּכוּרִין? תַּלְמוּד לוֹמַר: "בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ מַצּוֹת" - מַצָּה הַנֶּאֱכֶלֶת בְּכָל מוֹשָׁב, יָצְאוּ בְּכוּרִין שֶׁאֵינָן נֶאֱכָלִין בְּכָל מוֹשָׁב. הֲתִיבוֹן: הֲרֵי מַעֲשֵׂר שֵׁנִי הֲרֵי הוּא נֶאֱכָל בְּכָל מוֹשָׁב?! רָאוּי הוּא לְהִפָּדוֹת וּלְהֵאָכֵל בְּכָל מוֹשָׁב! רַבִּי בוֹן בַּר חִיָּה בָּעֵי: מֵעַתָּה הַלָּקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי טָמֵא כְּרַבִּי יְהוּדָה, הוֹאִיל וְאֵינוֹ רָאוּי לְהִפָּדוֹת וּלְהֵאָכֵל בְּכָל מוֹשָׁב - אֵין יוֹצְאִין בּוֹ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בָּעֵי: מֵעַתָּה חַלַּת עִסַּת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם, הוֹאִיל וְאֵינָהּ רְאוּיָה לְהִפָּדוֹת וּלְהֵאָכֵל בְּכָל מוֹשָׁב - אֵין יוֹצְאִין בָּהּ. יָכוֹל יֵצְאוּ יְדֵי חוֹבָתָן בְּחַלּוֹת תּוֹדָה וּבִרְקִיקֵי נָזִיר? תַּלְמוּד לוֹמַר (שְׁמוֹת יב, טו): "שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ"; מַצָּה הַנֶּאֱכֶלֶת כָּל שִׁבְעָה. יָצְאוּ חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר שֶׁאֵינָן נֶאֱכָלִין כָּל שִׁבְעָה. רַבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: מִמַּה שֶׁנֶּאֱכְלוּ חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר בְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל, לֹא צָרִיךְ הַשּׁוֹנֶה לְהוֹצִיאָן מִמּוֹשָׁב. רַבִּי יוֹסֵה בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁנֶּאֱכְלוּ חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר בְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל, לֹא צָרִיךְ הַשּׁוֹנֶה לְהוֹצִיאָן מִמּוֹשָׁב. נִיחָה חַלּוֹת תּוֹדָה, רְקִיקֵי נָזִיר? לֹא כֵן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֵית כָּאן נְזִירוּת. נְזִירוּת חוֹבָה הִיא. אָמַר רַבִּי בוֹן בַּר כָּהֲנָא: תִּפְתֵּר, שֶׁקָּרְבָה חַטָּאתוֹ [יח.]

בְּשִׁילֹה, עוֹלָתוֹ וּשְׁלָמָיו בְּנוֹב וּבְגִבְעוֹן. רַבִּי עֻזְרָה בְּעוֹן קֳמֵי רַבִּי מָנָא: לָא כֵן אָמַר רַבִּי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵה: שַׁלְמֵי חֲגִיגָה הַבָּאִים בַּבָּמָה - כְּשֵׁרִים, אֶלָּא שֶׁלֹּא עָלוּ לַבְּעָלִים לְשֵׁם חוֹבָה. אֶלָּא כְּרַבִּי יוּדָה, דְּרַבִּי יוּדָה אָמַר: חַטָּאת פֶּסַח לַיָּחִיד בְּבָמָה גְּדוֹלָה, אֵין חַטָּאת פֶּסַח לַיָּחִיד בְּבָמָה קְטַנָּה. לָא אָתְיָא אֶלָּא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: מִכֵּיוָן שֶׁנִּזְרַק עָלָיו אֶחָד מִן הַדָּמִים - הֶתֵּר הַנָּזִיר בְּיַיִן וְלִטָּמֵא לַמֵּתִים.

אִית תַּנֵּי תָנֵי: מְנוּחָה זוֹ שִׁילֹה, וְנַחֲלָה זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. אִית תַּנֵּי תָנֵי: מְנוּחָה זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, נַחֲלָה זוֹ שִׁילֹה. מַן דְּאָמַר: מְנוּחָה זוֹ שִׁילֹה (דְּבָרִים יב, ט): "כִּי לֹא בָאתֶם עַד עָתָּה אֶל הַמְּנוּחָה" - נַחֲלָה זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. (יִרְמְיָה יב, ט): "הַעַיִט צָבוּעַ נַחֲלָתִי לִי". מַן דְּאָמַר: נַחֲלָה זוֹ שִׁילֹה - (שָׁם ח): "הָיְתָה לִי נַחֲלָתִי כְּאַרְיֵה בַיָּעַר". מְנוּחָה זוֹ יְרוּשָׁלַיִם - זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד וְגוֹ' (תְּהִלִּים קלב, יד). לְאֶחָד שֶׁעָשָׂה לוֹ חֲבִילָה וְהָיָה נִינָח בָּהּ; כָּךְ בְּאֹהֶל מוֹעֵד נֶאֶסְרוּ הַבָּמוֹת, בַּגִּלְגָּל - הֻתְּרוּ הַבָּמוֹת, בְּשִׁילֹה - נֶאֶסְרוּ הַבָּמוֹת, בְּנוֹב וּבְגִבְעוֹן - הֻתְּרוּ הַבָּמוֹת, בִּירוּשָׁלַיִם - נֶאֶסְרוּ הַבָּמוֹת. לְמֶלֶךְ שֶׁאָמַר לְעַבְדּוֹ: 'אַל תִּשְׁתֶּה יַיִן לֹא מִטַּבְרְיָא וְלֹא מִקֵּיסָרִין וְלֹא מִצִּפּוֹרִין'! הָא בֵּינְתַיִם - מֻתָּר. כָּךְ בְּאֹהֶל מוֹעֵד עָשׂוּ אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת, בַּגִּלְגָּל עָשׂוּ אַרְבַּע

עֶשְׂרֵה: שֶׁבַע שֶׁכִּבְּשׁוּ וְשֶׁבַע שֶׁחִלְּקוּ. בְּשִׁילֹה - עָשׂוּ שִׁלֹּשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְתֵשַׁע. בְּנוֹב וּבְגִבְעוֹן - עָשׂוּ חֲמִשִּׁים וְשֶׁבַע. שִׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה בְּנוֹב, וְאַרְבָּעִים וְאַרְבַּע בְּגִבְעוֹן. וּבִירוּשָׁלַיִם עָשׂוּ: בַּבִּנְיָן הָרִאשׁוֹן - אַרְבַּע אַמּוֹת וְעֶשֶׂר, וּבַבִּנְיָן הָאַחֲרוֹן אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים. לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר (חַגַּי ב, ט): "גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן".

מַסֶּכֶת מְגִלָּה פֶּרֶק ב

הֲלָכָה א: מַתְנִיתִין: הַקּוֹרֵא אֶת הַמְּגִלָּה לְמַפְרֵעַ - לֹא יָצָא. קְרָאָהּ עַל־פֶּה, קְרָאָהּ תַּרְגּוּם, בְּכָל לָשׁוֹן - לֹא יָצָא. אֲבָל קוֹרִין אוֹתָהּ לַלָּעוּזוֹת בְּלַעַז, וְהַלָּעוּז שֶׁשָּׁמַע אַשּׁוּרִית - יָצָא.

גְּמָרָא: דִּכְתִיב (אֶסְתֵּר ט, כז): "כִּכְתָבָם". קְרָאָהּ עַל־פֶּה - לֹא יָצָא, דִּכְתִיב: "כִּכְתָבָם". קְרָאָהּ תַּרְגּוּם - לֹא יָצָא, דִּכְתִיב: "כִּכְתָבָם".

'בְּכָל לָשׁוֹן לֹא יָצָא' - דִּכְתִיב (אֶסְתֵּר ח, ט): "כִּכְתָבָם וְכִלְשׁוֹנָם"; רַבִּי יוֹנָה אָמַר, תָּנָה נַחְמָן בַּר אַדָּא, רַבִּי יוֹסֵה אָמַר תָּנָה נַחְמָן סָבָא (דְּבָרִים ו, ו): "וְהָיוּ" - כְּדֶרֶךְ הֲוָיָתָן יִהְיוּ. וְתָנֵי: אַף בְּהַלֵּל וּבְקְרִיַּת הַמְּגִלָּה כֵּן. נִיחָה בִּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה, דִּכְתִיב: "כִּכְתָבָם". בְּרַם בְּהַלֵּלָא?

[יח:]

בְּגִין דִּכְתִיב (תְּהִלִּים קיג, ג): "מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ". "מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ מִמִּזְרַח, שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ"; מָה אַתְּ שָׁמַע מִנֵּהּ? אָמַר רַבִּי אָבוּן: עוֹד הִיא אֲמוּרָה עַל סֵדֶר (תְּהִלִּים קיד): "בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם" - לְשֶׁעָבַר. (תְּהִלִּים קטו): "לֹא לָנוּ יְיָ לֹא לָנוּ - לְדוֹרוֹת הַלָּלוּ. (תְּהִלִּים קטז): "אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע יְיָ" - לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. (תְּהִלִּים קיח, כז): "אִסְרוּ חַג בַּעֲבֹתִים" - לִימוֹת גּוֹג וּמָגוֹג. (תְּהִלִּים קיח, כח): "אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ" - לֶעָתִיד לָבֹא. רַבִּי יוֹסֵה בְּשֵׁם רַב אַחָא, רַבִּי זְעֵירָה בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: וְהוּא שֶׁתְּהֵא כְתָבָה בְּלַעַז. מָה אֲנַן קָיְמִין?

[4] אִם בְּשֶׁהָיְתָה כְתוּבָה אַשּׁוּרִית, וְתִרְגְּמָהּ בְּלַעַז - הָדָא דְתֵנֵינָן: בְּכָל לָשׁוֹן. אִם בְּשֶׁהָיְתָה כְתָבָה בְּלַעַז וְתִרְגְּמָהּ אַשּׁוּרִית - הָדָא הִיא דְתָנֵי: מַה בֵּין סְפָרִים לִמְגִלַּת אֶסְתֵּר? אֶלָּא שֶׁהַסְּפָרִים נִכְתָּבִין בְּכָל לָשׁוֹן וּמְגִלַּת אֶסְתֵּר אֵינָהּ נִכְתֶּבֶת אֶלָּא אַשּׁוּרִית. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר סוֹסַרְטֵי: תִּפְתֵּר, שֶׁהָיְתָה כְתוּבָה גִּיגַנְטוֹן[5].

תָּנֵי שְׁמוּאֵל: טָעָה וְהִשְׁמִיט פָּסוּק אֶחָד וְתִרְגְּמוֹ הַמְתַרְגֵּם - יָצָא. אֲנַן אָמְרִין: בְּכָל לָשׁוֹן - לֹא יָצָא. וְאַתְּ אָמַר הָכֵין?! שְׁמוּאֵל כְּדַעְתֵּהּ! רַבִּי שְׁמוּאֵל אָמַר: הָיְתָה כְתוּבָה כְּהִלְכָתָהּ - הַלָּעוּז יוֹצֵא בָּהּ בְּלַעַז. וְרַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: יוֹדֵעַ אַשּׁוּרִית וְיוֹדֵעַ לַעַז - יוֹצֵא בָּהּ אַשּׁוּרִית, בְּלַעַז - יוֹצֵא בָּהּ בְּלַעַז, יוֹדֵעַ אַשּׁוּרִית וְיוֹדֵעַ לַעַז - מַהוּ שֶׁיּוֹצִיא יְדֵי אֲחֵרִים בְּלַעַז? יֵיבָא כְּהָדָא: כָּל שֶׁאֵינוֹ חַיָּב בַּדָּבָר - אֵינוֹ מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: קְרָאָהּ סְרוּגִין, נִתְנַמְנֵם - יָצָא. הָיָה כּוֹתְבָהּ, דּוֹרְשָׁהּ וּמַגִּיהָהּ: אִם כְּוֵן לִבּוֹ - יָצָא, וְאִם לָאו - לֹא יָצָא, הָיְתָה כְתָבָה בְּסַם וּבְסִקְרָא, וּבְקוֹמוֹס

---

[4] [בַּמֶּה אֲנוּ עוֹסְקִים]

[5] [כְּתָב יְוָנִי]

[יט.]

וּבְקַנְקַנְתּוֹם, עַל הַנֵּיר וְעַל הַדִּפְתְּרָא - לֹא יָצָא, עַד שֶׁתְּהֵא כְתוּבָה אַשּׁוּרִית, עַל הַסֵּפֶר, בִּדְיוֹ.
גְּמָרָא: תָּנֵי: סְרוּגִים - יָצָא, סְרוּסִים - לֹא יָצָא. סְרוּגִין - קְטוּעִין. סְרוּסִים - חַד פְּרָה חַד.
אָמַר רַבִּי חַגַּי: סְרוּגִים וַחֲלוּגְלוּגוֹת, וּמִי גָדוֹל בַּחָכְמָה אוֹ בַּשָּׁנִים אִיצְטְרִכַת לְחַבְרַיָּא. אָמְרִין:
נְסוּק נִישְׁאוֹל לְבֵית רַבִּי, סַלְקוּן מִשְׁאוֹל וְאַמְרוּן, יָצָאת שִׁפְחָה מִשֶּׁל בֵּית רַבִּי אָמְרַת לָהֶם:
׳הִכָּנְסוּ לַשָּׁנִים׳! אַמְרוּן: ׳יֵעוֹל פִּלְן קַמַּי, יֵעוֹל פִּלְן קַמַּי! שְׁרוֹן עָלִין קִטְעִין קִטְעִין, אָמְרָה
לָהֶם: ׳לָמָּה אַתֶּם נִכְנָסִין סְרוּגִין סְרוּגִין׳?! חַד רַבִּי הֲוָה טְעִין פַּרְחִינִין וְנָפְלוּן מִנֵּיהּ, אָמְרָה
לֵיהּ: ׳רַבִּי, נִתְפַּזְּרוּ חֲלַגְלוֹגֶיךָ׳! אָמְרָה לָהּ: ׳אָתְיָא מַטְאֲטֵא׳! וְאַיְתַת אַלְבִּינָה.
רַבִּי מָנָא אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָה, שֶׁאָמַר מִשֵּׁם רַבִּי יוֹסֵה הַגְּלִילִי: הִפְסִיק בָּהּ כְּדֵי לִקְרוֹת אֶת כֻּלָּהּ
- לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ. רַבִּי בָּא רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב: הֲלָכָה כְּרַבִּי מָנָא, שֶׁאָמַר בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה,
שֶׁאָמַר מִשֵּׁם רַבִּי יוֹסֵה הַגְּלִילִי. הִפְסִיק בָּהּ רַבִּי יוֹחָנָן, בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק: אַף בְּהַלֵּל
וּבְמִגְלָה כֵּן. אַבָּא בַּר חוּנָא וְרַב חִסְדָּא הֲווֹן יָתְבִין אָמְרִין: אַף בַּתְּקִיעוֹת כֵּן. סַלְקוּן לְבֵית רַב,
וְשַׁמְעוּן רַב חוּנָה בְּשֵׁם רַב: אֲפִלּוּ שְׁמָעָן עַד תֵּשַׁע שָׁעוֹת - יָצָא. אָמַר רַבִּי זְעֵירָה: עַד דַּאֲנָא
תַמָּן אִצְרְכַת לִי, סְלָקִית לְהָכָא שְׁמָעִית: דְּאָמַר רַבִּי יַסָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֲפִלּוּ שְׁמָעָן כָּל
הַיּוֹם - יָצָא. וְהוּא שֶׁשְּׁמָעָן עַל סֵדֶר.
רַבִּי יוֹסֵה בָּעֵי: הָיָה זֶה צָרִיךְ לִפְשׁוּטָה רִאשׁוֹנָה, וְזֶה צָרִיךְ לִפְשׁוּטָה אַחֲרוֹנָה - תְּקִיעָה אַחַת
מוֹצִיאָה יְדֵי שְׁנֵיהֶן?
רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּה בָּעֵי: כְּגוֹן קְרַיַּת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ, הִיא וְלֹא בִּרְכוֹתֶיהָ, בִּרְכוֹתֶיהָ וְלֹא הִיא?
הִפְסִיק שְׁלִישָׁהּ, וְחָזַר וְהִפְסִיק שְׁלִישָׁהּ. וּבַקּוֹרֵא מְשָׁעֲרִים, וּבְכָל אָדָם מְשָׁעֲרִים? אָמַר רַבִּי
מַתַּנְיָה: לָא מִסְתַּבְּרָה בַּקּוֹרֵא. מְנַשֶּׁה הֲוָה יָתֵב קֳמֵי רַבִּי זְעֵירָה וְאִינְמְנַם, אֲמַר לֵיהּ: חֲזַר לָךְ,
דְּלָא כַוְונִית. ׳הָיָה כּוֹתְבָהּ׳ -

[יט:]

הָדָא אָמְרָה: שֶׁהוּא מֻתָּר בַּעֲשִׂיַּת מְלָאכָה? נֹאמַר בְּאַרְבָּעָה־עָשָׂר בַּכְּרַכִּים. ׳וְדוֹרְשָׁהּ׳ -
וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַפְלִיג עַצְמוֹ לְעִנְיָנוֹת אֲחֵרִים. ׳וּמַגִּיהָהּ׳ - תָּנֵי: אֵין מְדַקְדְּקִין בְּטָעֲיוֹתֶיהָ. רַבִּי
יִצְחָק בַּר אַבָּא בַּר מַחְסֵיָה וְרַב חֲנַנְאֵל הֲווֹן יָתְבִין קֳמֵי רַב: חַד אָמַר: יְהוּדִים, וְחַד אָמַר:
יְהוּדִיִּים, וְלָא חָזַר חַד מִנְּהוֹן. רַבִּי יוֹחָנָן הֲוָה קָרֵי כֻּלָּהּ יְהוּדִים, רַבִּי חֶלְבּוֹ רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם
רַב, כְּתוּב אוֹמֵר (אֶסְתֵּר ט, לב): "סֵפֶר", וְכָתוּב אַחֵר אוֹמֵר (שָׁם): "אִגֶּרֶת", הָא כֵּיצַד? קַל
הֵקֵלוּ בִּתְפִירָתָהּ, שֶׁאִם תָּפַר בָּהּ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה תְּפָרִים - שֶׁהִיא כְּשֵׁרָה.
הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: בֶּן עִיר שֶׁהָלַךְ לִכְרָךְ, וּבֶן כְּרָךְ שֶׁהָלַךְ לְעִיר: אִם עָתִיד לַחֲזוֹר לִמְקוֹמוֹ -
קוֹרֵא כִּמְקוֹמוֹ, וְאִם לָאו - קוֹרֵא עִמָּהֶם.
גְּמָרָא: נִיחָא, בֶּן כְּרָךְ שֶׁהָלַךְ לְעִיר שֶׁזְּמַנּוּ מְאָחָר, בֶּן עִיר שֶׁהָלַךְ לִכְרָךְ, וְאֵין זְמַנּוֹ מֻקְדָּם?!
אָמַר רַבִּי יוּדָן: לֵית כָּאן בֶּן עִיר שֶׁהָלַךְ לִכְרָךְ. וְתַנֵּי דְּבֵית רַבִּי כֵּן: בֶּן כְּרָךְ שֶׁהָלַךְ לְעִיר. אָמַר
רַבִּי יוֹסֵה: אוּף כָּאן בְּעָתִיד לְהִשְׁתַּקַּע עִמָּהֶן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: וְהוּא שֶׁיָּצָא קֹדֶם לְשֶׁהֵאִיר
מִזְרָח, אֲבָל אִם יָצָא לְאַחַר שֶׁהֵאִיר הַמִּזְרָח - כְּבָר נִפְטָר. רַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב בָּעֵי: מֵעַתָּה גַּר
שֶׁמָּל לְאַחַר שֶׁהֵאִיר הַמִּזְרָח - כְּבָר נִפְטָר?

[כ.]

רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּה בְּעֵי: בֶּן עִיר שֶׁעָקַר דִּירָתוֹ לֵילֵי חֲמִשָּׁה־עָשָׂר - נִתְחַיֵּב כָּאן. וּבֶן כְּרָךְ שֶׁעָקַר דִּירָתוֹ בְּלֵיל אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה - נִפְטָר מִכָּן וּמִכָּן. בֶּן עִיר מַהוּ שֶׁיּוֹצִיא בֶּן כְּרָךְ יְדֵי חוֹבָתוֹ? יֵיבָא כְּהָדָא: כָּל שֶׁאֵינוֹ חַיָּב בַּדָּבָר - אֵינוֹ מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן. בֶּן כְּרָךְ מַהוּ שֶׁיּוֹצִיא אֶת בֶּן עִיר יְדֵי חוֹבָתוֹ? יֵיבָא כְּהָדָא: כָּל שֶׁאֵינוֹ חַיָּב בַּדָּבָר - אֵינוֹ מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן, אוֹ יֵיבָא כְּהִיא דְּאָמַר רַבִּי חֶלְבּוֹ, רַב חוּנָה בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּה רַבָּה: הַכֹּל יוֹצְאִין בְּאַרְבָּעָה־עָשָׂר שֶׁהִיא זְמַן קְרִיאָתָהּ?

רַבִּי יוּדָן בְּעֵי: בֶּן עִיר שֶׁנָּתַן דַּעְתּוֹ לַעֲקֹר דִּירָתוֹ לֵילֵי חֲמִשָּׁה־עָשָׂר? לָא מַתְנִיתָא הִיא: בֶּן עִיר שֶׁהָלַךְ לִכְרָךְ?! מַתְנִיתָה כְּשֶׁהָיָה בַּכְּרָךְ. מַה צְרִיכָה לֵהּ? כְּשֶׁהָיָה בָּעִיר.

אֲבָל מְפָרְשֵׁי יַמִּים וְהוֹלְכֵי מִדְבָּרוֹת קוֹרְאִין כִּדְרָכָן בְּאַרְבָּעָה־עָשָׂר. אָמַר רַבִּי מָנָא: בְּעָתִיד לַחֲזוֹר לִמְקוֹמוֹ. אָמַר רַבִּי פִּינְחָס (אֶסְתֵּר ט, יט): "עַל כֵּן הַיְּהוּדִים הַפְּרָזִים" - פָּרוּז הָיָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה.

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: מֵאֵיכָן קוֹרֵא אָדָם אֶת הַמְּגִלָּה וְיוֹצֵא בָהּ יְדֵי חוֹבָתוֹ? רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כֻּלָּהּ. רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: מֵ"אִישׁ יְהוּדִי" (אֶסְתֵּר ב, ה). וְרַבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר: מֵ"אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה" (אֶסְתֵּר ג, א).

גְּמָרָא: רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: מַן דְּאָמַר כֻּלָּהּ - "עַל כֵּן עַל כָּל דִּבְרֵי הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת" (אֶסְתֵּר ט, כו). מַן דְּאָמַר: מֵ"אִישׁ יְהוּדִי" - "וּמָה רָאוּ עַל כָּכָה" (אֶסְתֵּר ט, כו). מַן דְּאָמַר: מֵ"אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה" - "וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם" (אֶסְתֵּר ט, כו). רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: מַן דְּאָמַר: כֻּלָּהּ - "וְכָל מַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ" (אֶסְתֵּר י, ב). מַן דְּאָמַר: מֵ"אִישׁ יְהוּדִי" - "וּפָרָשַׁת גְּדֻלַּת מָרְדְּכַי" (אֶסְתֵּר י, ב). וּמַן דְּאָמַר: מֵ"אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה" - "אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ" (אסתר י, ב). רַבִּי יוֹסֵה בֵּי רַבִּי בוֹן, בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי (אֶסְתֵּר ט, כט): "תֹּקֶף", "כָּל תֹּקֶף", "אֶת כָּל תֹּקֶף". "תֹּקֶף" - זֶה תָּקְפּוֹ שֶׁל הָמָן. "כָּל תֹּקֶף" - זֶה תָּקְפּוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי. "אֶת כָּל תֹּקֶף" - זֶה תָּקְפּוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. תָּנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי אוֹמֵר: מִ"בַּלַּיְלָה הַהוּא" (אֶסְתֵּר ו, א). מִמָּקוֹם שֶׁהָיְתָה מַפַּלְתּוֹ שֶׁל הָמָן - מִשָּׁם הָיְתָה גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי. רַבִּי בָּא רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב: הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר: דְּהוּא אָמַר: כֻּלָּהּ. רַבִּי זְעֵירָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּעֵרוּבִין וּבְתַעֲנִית צִבּוּר - נָהֲגוּ הַכֹּל כְּרַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אַף בִּמְגִלַּת אֶסְתֵּר נָהֲגוּ הַכֹּל כְּרַבִּי מֵאִיר. רַבִּי חֶלְבּוֹ, רַב מַתְנָה, יוֹסֵה בַּר מְנָיְשָׁא, בְּשֵׁם רַב: בֵּין כְּמַאן דְּאָמַר כֻּלָּהּ, בֵּין כְּמַאן דְּאָמַר מֵ"אִישׁ יְהוּדִי", בֵּין כְּמַאן דְּאָמַר מֵ"אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה" - וּבִלְבַד מִסֵּפֶר שָׁלֵם. רַבִּי חֶלְבּוֹ, רַב מַתְנָה, יוֹסֵה בַּר מְנָיְשָׁא, בְּשֵׁם רַב: אִם הָיְתָה כְּתוּבָה חֲמִשִּׁין - אֵין קוֹרְאִין בָּהּ בָּרַבִּים. אָמַר רַבִּי תַּנְחוּמָא:

[כ:]

מִפְּנֵי הַהֲדְיוֹטוֹת. עוּלָּא בְּרֵיהּ, רַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה רָגִיל: צָרִיךְ לִקְרוֹתָהּ בַּלַּיְלָה וְלִשְׁנוֹתָהּ בַּיּוֹם. הֲוִינַן סָבְרִין מֵימַר: לִשְׁנוֹת מִשְׁנָתָהּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא מָרִי בַּבְלָיָה: לִשְׁנוֹת קְרִיָּתָהּ. רַבִּי בֶּרֶכְיָה רַבִּי חֶלְבּוֹ, עוּלָּא בְּרֵיהּ, רַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה: עָתִיד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהַעֲשׂוֹת רֹאשׁ חוֹלָה לַצַּדִּיקִין לֶעָתִיד לָבֹא. מַה טַּעֲמָא? (תְּהִלִּים מח, יד): "שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָהּ"; לְחוֹלָה כְּתִיב. וְהַצַּדִּיקִים מַרְאִין אוֹתוֹ בְּאֶצְבַּע וְאוֹמְרִים (תְּהִלִּים מח, טו): "כִּי זֶה

אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד הוּא יְנַהֲגֵנוּ עַלמוּת"; עַלְמוּת - בַּעֲלִימוּת? בְּזִרִיזוּת? עַלְמוּת - כְּאִלֵּין עֲלָמוֹת? תִּרְגֵּם עֲקִילָס: אַתַּנַסְיָא - עוֹלָם שֶׁאֵין בּוֹ מָוֶת. וְהַצַּדִּיקִים מַרְאִין אוֹתוֹ בְּאֶצְבַּע, וְאוֹמְרִים: "כִּי זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד הוּא יְנַהֲגֵנוּ עַלמוּת"; הוּא יְנַהֲגֵנוּ בָּעוֹלָם־הַזֶּה, הוּא יְנַהֲגֵנוּ לֶעָתִיד לָבוֹא.

רַבִּי חֶלְבּוֹ, רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא בְּשֵׁם רַב חָמָא בַּר עֻקְבָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵה בֶּן חֲנִינָה (אֶסְתֵּר ט, כח): "מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה"; מִכָּן לְמִשְׁמְרוֹת כְּהֻנָּה וּלְוִיָּה שֶׁיְּהוּ בְּטֵלִין. אָמַר רַבִּי חֶלְבּוֹ: מִכָּן לְבֵית הַוַּעַד שֶׁיְּהֵא בָּטֵל. שִׁמְעוֹן בַּר בָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן (שָׁם): "וְזִכְרָם לֹא יָסוּף מִזַּרְעָם"; מִכָּן שֶׁקָּבְעוּ לָהּ חֲכָמִים מַסֶּכֶת.

הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: הַכֹּל כְּשֵׁרִין לִקְרוֹת אֶת הַמְּגִלָּה, חוּץ מֵחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן. רַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר בְּקָטָן. אֵין קוֹרִין אֶת הַמְּגִלָּה וְלֹא מוּלִין וְלֹא טוֹבְלִין וְלֹא מַזִּין, וְכֵן שׁוֹמֶרֶת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם - לֹא תִּטְבֹּל עַד שֶׁתָּנֵץ הַחַמָּה, וְכֻלָּן שֶׁעָשׂוּ מִשֶּׁעָלָה עַמּוּד־הַשַּׁחַר - כָּשֵׁר.

גְּמָרָא: אָמַר רַב מַתָּנָה: דְּרַבִּי יוֹסֵה הִיא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: הֲוֵינַן סָבְרִין מֵימַר: מַה פְּלִיגִין רַבִּי יוֹסֵה וְרַבָּנָן? בִּשְׁמַע, דְּכְתִיב בָּהּ: "שְׁמַע", הָא שְׁאָר כָּל הַמִּצְווֹת - לָא, מִן מַה דְּרַב מַתָּנָה אָמַר דְּרַבִּי יוֹסֵה הִיא - הָדָא אָמְרָה: הִיא "שְׁמַע" הִיא שְׁאָר כָּל הַמִּצְווֹת. וּמַה טַּעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵה? "וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו" (שְׁמוֹת טו, כו) - שַׁמַּע אָזְנֶיךָ מַה שֶּׁפִּיךָ מְדַבֵּר.

[כא.]

רַב חִסְדָּא אָמַר: לֵית כָּאן חֵרֵשׁ בְּאַשְׁגְּרַת לָשׁוֹן הִיא מַתְנִיתָא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: מִסְתַּבְּרָה יוֹדֶה רַב חִסְדָּא בִּתְרוּמוֹת דְּהִיא דְּרַבִּי יוֹסֵה. אֲתָא רַבִּי חֲנַנְיָה בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא: דְּרַבִּי יוֹסֵה הִיא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בֵּי רַבִּי בּוֹן: עַל כָּרְחָךְ אַתְּ אָמַר דְּהִיא דְּרַבִּי יוֹסֵה, דְּתָנֵינַן: חַמְשָׁתֵי קַדְמַיְתָא וְלָא תָּנִינְתָּה עִמְּהוֹן, אִם מִשֵּׁם שֶׁאֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, דְּתָנֵינַן: חַמְשָׁתֵי אַחֲרָיְתָא וְלָא תָּנִינְתָּה עִמְּהוֹן, הָוֵי סוֹפָךְ מֵימַר דְּרַבִּי יוֹסֵה הִיא.

'רַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר בְּקָטָן' - אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: קָטָן הָיִיתִי וּקְרִיתִיהָ לִפְנֵי רַבִּי טַרְפוֹן בְּלוֹד, אָמְרוּ לוֹ: קָטָן הָיִיתָ, וְאֵין עֵדוּת לְקָטָן! אָמַר רַבִּי: מַעֲשֶׂה שֶׁקְּרִיתִיהָ לִפְנֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּאוּשָׁה, אָמְרוּ לוֹ: אֵין זוֹ רְאָיָה, הוּא שֶׁהוּא מַתִּיר, מִכָּן וְהֵילָךְ נָהֲגוּ הָרַבִּים לִקְרוֹתָהּ בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת.

בַּר קַפָּרָא אָמַר: צָרִיךְ לִקְרוֹתָהּ לִפְנֵי נָשִׁים וְלִפְנֵי קְטַנִּים, שֶׁאַף אוֹתָם הָיוּ בְּסָפֵק. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי עֲבַד כֵּן, מַכְנֵשׁ בְּנוֹי וּבְנֵי בֵיתֵהּ וְקָרֵי לָהּ קֳמֵיהוֹן. אֵין קוֹרִין אֶת הַמְּגִלָּה עַד שֶׁתָּנֵץ הַחַמָּה, דְּכְתִיב (אֶסְתֵּר ט, א): "בַּיּוֹם אֲשֶׁר שִׁבְּרוּ אֹיְבֵי הַיְּהוּדִים לִשְׁלוֹט בָּהֶם". 'וְלֹא מוּלִין' - דְּכְתִיב (וַיִּקְרָא יב, ג): "וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ". 'וְלֹא טוֹבְלִין' - דְּכְתִיב (בְּמִדְבַּר יט, יט): "וְהִזָּה וְטָבַל"; מָה הַזָּיָה בַּיּוֹם - אַף טְבִילָה בַּיּוֹם. מִנַּיִן שֶׁהַהַזָּיָה בַּיּוֹם? דְּכְתִיב (שָׁם): "וְהִזָּה הַטָּהֹר עַל הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי";

כָּל מְחֻיְּבֵי טְבִילוֹת - טוֹבְלִין כְּדַרְכָּן בַּיּוֹם, חוּץ מִן הַנִּדָּה וְיוֹלֶדֶת שֶׁאֵינָן טוֹבְלוֹת אֶלָּא בַּלַּיְלָה, נִדָּה שֶׁעִבֵּר[6] זְמַנָּהּ - טוֹבֶלֶת בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה. דְּרָשָׁהּ רַבִּי חִיָּא בַּר בָּא לְצוֹרְיָא: נִדָּה שֶׁעִבֵּר זְמַנָּהּ - טוֹבֶלֶת בֵּין בַּיּוֹם בֵּין בַּלַּיְלָה. תַּמָּן אָמְרִין: אֲפִלּוּ עִבֵּר זְמַנָּהּ - לֹא, מִפְּנֵי

---

6 [שֶׁעִבֵּר]

חֲמוֹתָהּ, מִפְּנֵי כַלָּתָהּ. אִשָּׁה אַחַת מִשֶּׁל בֵּית רַבּוֹתֵינוּ רָאוּ אוֹתָהּ טוֹבֶלֶת כְּדַרְכָּהּ בַּיּוֹם, נֵאמַר מְעֻבֶּרֶת זְמַן הֲוָת. נִדָּה שֶׁנֶּאֱנְסָה וְטָבְלָה - רַבִּי שַׁמַּי בְּשֵׁם רַב: טְהוֹרָה לְבֵיתָהּ, וּטְמֵאָה לְטָהֳרוֹת. רַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה: טְמֵאָה בֵּין לְבֵיתָהּ בֵּין לְטָהֳרוֹת. מַה טַעֲמָא? "וְכִבֵּס שֵׁנִית וְטָהֵר" (וַיִּקְרָא יג, נח) - מַה הָרִאשׁוֹנָה לְדַעַת אַף הַשְּׁנִיָּה לְדַעַת. מִנַּיִן שֶׁהָרִאשׁוֹנָה לְדַעַת? "וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְכִבְּסוּ (שָׁם נד) - לְדַעַת. וַאֲנַן חָמֵי רַבָּנָן מַקְדִּמִין לְעִבּוּרָהּ. רַב נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי מָנָא: מִצְוָה לְהַקְדִּים, כְּדֵי לְזָרֵז בַּמִּצְוֹות.

[כא:]

הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: כָּל הַיּוֹם כָּשֵׁר לִקְרִיאַת הַמְּגִלָּה וְלִקְרִיאַת הַהַלֵּל וְלִתְקִיעַת שׁוֹפָר וְלִנְטִילַת לוּלָב וְלִתְפִלַּת הַמּוּסָפִין וְלַמּוּסָפִין, לְיוּדוּי פָּרִים וּלְיוּדוּי מַעֲשֵׂר וּלְיוּדוּי יוֹם־הַכִּפּוּרִים, לִסְמִיכָה לִשְׁחִיטָה לִתְנוּפָה וּלְהַגָּשָׁה, לִקְמִיצָה, לְהַקְטָרָה, לִמְלִיקָה, לְקַבָּלָה, לְהַזָּיָה וּלְהַשְׁקַיַת סוֹטָה וְלַעֲרֵיפַת הָעֶגְלָה וּלְטָהֳרַת מְצֹרָע.

גְּמָרָא: 'כָּל הַיּוֹם כָּשֵׁר לִקְרִיאַת הַמְּגִלָּה' - דִּכְתִיב (אֶסְתֵּר ט, א): "בַּיּוֹם אֲשֶׁר שִׁבְּרוּ אֹיְבֵי הַיְהוּדִים לִשְׁלוֹט בָּהֶם". 'לִקְרִיאַת הַהַלֵּל' - דִּכְתִיב (תְּהִלִּים קיח, כד): "זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ". 'לִתְקִיעַת שׁוֹפָר' - דִּכְתִיב (בְּמִדְבַּר כט, א): "יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם". **לִנְטִילַת לוּלָב** - דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא כג, מ): "וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן". 'לִתְפִלַּת הַמּוּסָפִין וְלַמּוּסָפִין' - דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא ז, לח): "בְּיוֹם צַוּוֹתוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'. 'לִסְמִיכָה, לִשְׁחִיטָה, לִתְנוּפָה, לְהַגָּשָׁה, לִקְמִיצָה וּלְהַקְטָרָה, לִמְלִיקָה, לְקַבָּלָה, לְהַזָּיָה' - דִּכְתִיב (שָׁם): "בְּיוֹם צַוּוֹתוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל".

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: כָּל הַלַּיְלָה כָּשֵׁר לִקְצִירַת הָעֹמֶר, לְהֶקְטֵר חֲלָבִים וְאֵבָרִים. זֶה הַכְּלָל: דָּבָר שֶׁמִּצְוָתוֹ בַּיּוֹם - כָּשֵׁר כָּל הַיּוֹם, וְשֶׁמִּצְוָתוֹ בַּלַּיְלָה - כָּשֵׁר כָּל הַלַּיְלָה.

גְּמָרָא: כָּל הַלַּיְלָה כָּשֵׁר לִסְפִירַת הָעֹמֶר - אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא. דְּרַבִּי לְעָזָר בֵּי רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: "מֵהָחֵל" לְקָצֹר - "תָּחֵל לִסְפֹּר" (עַיִן דְּבָרִים טז, ט). מֵעַתָּה יָצָא לוֹ חוּץ

[כב.]

לַתְּחוּם, כֵּיוָן שֶׁחֲשֵׁכָה - יַתְחִיל לִקְצֹר, אֶפְשָׁר לוֹ לְכַוֵּן? לְפִיכָךְ כָּל הַלַּיְלָה כָּשֵׁר. הָיָה מַקְרִיב מִנְחַת הָעֹמֶר וְנִטְמֵאת בְּיָדוֹ - אוֹמֵר וּמְבִיאִין לוֹ אַחֶרֶת, וְאִם לָאו - אוֹמֵר לוֹ: 'הֱוֵי פּוֹקֵחַ וּשְׁתוֹק'! דִּבְרֵי רַבִּי.

רַבִּי לְעָזָר בֵּירַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לְעוֹלָם אוֹמֵר לוֹ: 'הֱוֵי פּוֹקֵחַ וּשְׁתוֹק'! שֶׁאֵין עֹמֶר שֶׁנִּקְצַר שֶׁלֹּא לְמִצְוָתוֹ כָּשֵׁר, סָבַר רַבִּי לְעָזָר בֵּי רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁאֵין הָעֹמֶר בָּא מִן הָעֲלִיָּה. אָמַר רַבִּי: אָתְיָא דְּרַבִּי לְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּשִׁיטַת רַבִּי עֲקִיבָה רַבּוֹ שֶׁל אָבִיו, דְּתָנִינַן תַּמָּן: כְּלָל אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: כָּל מְלָאכָה שֶׁאֶפְשָׁר לָהּ לַעֲשׂוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת - אֵינָהּ דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת, וְכָל מְלָאכָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהּ לְהֵעָשׂוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת - דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת. וְהָא תָנִינַן: מַעֲשֶׂה שֶׁעָבְרוּ יוֹתֵר מֵאַרְבָּעִים זוּג, וְעִכְּבָן רַבִּי עֲקִיבָה בְּלוֹד, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ אַרְבָּעִים זוּג, אֲבָל אִם הָיָה זוּג אֶחָד לֹא הָיָה מְעַכְּבוֹ.

קְצִירַת הַיּוֹם מָה אַתְּ עָבֵד לַהּ, כִּקְצִירַת הַלַּיְלָה, אוֹ כְּבָא מִן הָעֲלִיָּה? אִין תֵּימַר כִּקְצִירַת הַלַּיְלָה - אַשְׁכַּחְתְּ אָמַר הָדָא פְלִיגוּ בֵּין רַבִּי לְעָזָר בֵּירַבִּי שִׁמְעוֹן וּבֵין רַבָּנָן: דְּרַבָּנָן אָמְרִין: קְצִירַת

הַיּוֹם כְּקְצִירַת הַלַּיְלָה. וְרַבִּי לְעָזָר בֵּי רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵין קְצִירַת הַיּוֹם כְּקְצִירַת הַלַּיְלָה. אִן תֵּימַר כְּבָא מִן הָעֲלִיָּה - אַשְׁכַּחְתְּ אָמַר תַּרְתֵּין פַּלְגִּין בֵּין רַבִּי אֶלְעָזָר בֵּי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבָּנַן, דְּרַבָּנַן אָמְרִי: קְצִירַת הַיּוֹם כְּקְצִירַת הַלַּיְלָה, וְרַבִּי לְעָזָר בֵּי רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵין קְצִירַת הַיּוֹם כְּקְצִירַת הַלַּיְלָה. רַבָּנַן אָמְרִי: הַבָּא מִן הָעֲלִיָּה - כָּשֵׁר, וְרַבִּי לְעָזָר בֵּי רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַבָּא מִן הָעֲלִיָּה - פָּסוּל.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בָּעֵי: קְצִירַת הָעֹמֶר מַהוּ שֶׁיִּדְחֶה אֶת הַשַּׁבָּת בַּיּוֹם? הֲתִיב רַבִּי אַבַּיי: וְהָתַנִינַן: מִצְוָתוֹ לִקְצֹר בַּלַּיְלָה, נִקְצַר בַּיּוֹם - כָּשֵׁר, וְדוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. וְלָא קַבְּלֵהּ.

אֲמַר רַבִּי אַחָא: חֲזַר בֵּהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ מִן הָדָא, כֵּיוָן

[כב:]

שֶׁחֲשֵׁכָה, אָמַר לָהֶן: בָּא הַשֶּׁמֶשׁ? אוֹמֵר: הֵין! בָּא הַשֶּׁמֶשׁ? אוֹמֵר: הֵין! מָה אֲנַן קָיְמִין? אִם לַלַּיְלָה - כְּבָר הוּא אָמוּר! אֶלָּא אִם אֵינוֹ עִנְיָן לַלַּיְלָה - תְּנֵהוּ לַיּוֹם.

דָּבָר שֶׁהוּא דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת בַּיּוֹם, מַכְשִׁירִיו, מַהוּ שֶׁיִּדְחוּ אֶת הַשַּׁבָּת בַּלַּיְלָה? וְהָא תָּנִינַן: הֶעֱמִידוּ עוֹשֵׂי חֲבִתִּין לַעֲשׂוֹת חֲבִתִּין! תִּפְתֵּר בַּחֹל. תָּנָה רַבִּי חִיָּה בַּר אַדָּא: זֶהוּ סֵדֶר תָּמִיד לַעֲבוֹדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ בֵּין בַּחֹל בֵּין בַּשַּׁבָּת. וְהָא תָּנִינַן: קְצָרוּהוּ וּנְתָנוּהוּ בְּקֻפּוֹת וֶהֱבִיאוּהוּ בָּעֲזָרָה, וְהָיוּ מְהַבְהֲבִין אוֹתוֹ בָּאוּר, כְּדֵי לְקַיֵּם בּוֹ מִצְוֹת קָלִי! אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: מִכֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל בַּמִּצְוָה - אוֹמֵר לוֹ: 'מְרֹק'![7] הֲתִיב רַבִּי יוּדָן קַפּוּדְקָיָא קָמֵי רַבִּי יוֹסֵה: הָגַע עַצְמָךְ, שֶׁבָּא מִן הָעֲלִיָּה, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הִתְחִיל בַּמִּצְוָה - אֵין אוֹמְרִים לוֹ: 'מְרֹק'! הֲתִיב רַבִּי יַעֲקֹב בַּר סוּסִי קָמֵי רַבִּי יוֹסֵה: וְהָא תָּנִינַן, שֶׁעַל מַהֲלַךְ לַיְלָה וְיוֹם מְחַלְּלִין אֶת הַשַּׁבָּת, וְיוֹצְאִין לְעֵדוּת הַחֹדֶשׁ. אָמַר לֵהּ: מִכֵּיוָן שֶׁהַיּוֹם צָרִיךְ לַלַּיְלָה וְהַלַּיְלָה צָרִיךְ לְיוֹם - כְּמִי שֶׁכֻּלּוֹ יוֹם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בֵּי רַבִּי בּוֹן: וְלֹא לְמַפְרֵעוֹ הוּא קָדֵשׁ, מִכֵּיוָן שֶׁהוּא קָדֵשׁ לְמַפְרֵעוֹ - הוּא יוֹם, הוּא לַיְלָה.

מַסֶּכֶת מְגִלָּה פֶּרֶק ג

הֲלָכָה א: מַתְנִיתִין: בְּנֵי הָעִיר שֶׁמָּכְרוּ רְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר - לוֹקְחִין בְּדָמֶיהָ בֵּית הַכְּנֶסֶת. בֵּית הַכְּנֶסֶת - לוֹקְחִין תֵּבָה. תֵּבָה - לוֹקְחִין מִטְפָּחוֹת. מִטְפָּחוֹת - לוֹקְחִין סְפָרִים. סְפָרִים - לוֹקְחִין תּוֹרָה. אֲבָל אִם מָכְרוּ תּוֹרָה - לֹא יִקְחוּ סְפָרִים. סְפָרִים - לֹא יִקְחוּ מִטְפָּחוֹת. מִטְפָּחוֹת - לֹא יִקְחוּ תֵּבָה. תֵּבָה - לֹא יִקְחוּ בֵּית הַכְּנֶסֶת. בֵּית הַכְּנֶסֶת - לֹא יִקְחוּ אֶת הָרְחוֹב. וְכֵן בְּמוֹתְרֵיהֶן.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: דְּרַבִּי מְנַחֵם בֵּי רַבִּי יוֹסֵה הִיא. דְּרַבִּי מְנַחֵם בֵּי רַבִּי יוֹסֵה אָמַר: רְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר יֵשׁ לָהּ קְדֻשָּׁה, שֶׁכֵּן מוֹצִיאִין סֵפֶר תּוֹרָה וְקוֹרִין בּוֹ בָּרַבִּים. בְּרַם, כְּרַבָּנַן עָשׂוּ אוֹתוֹ כְּהֶרְחֵק אַרְבַּע אַמּוֹת. רַבִּי יִרְמְיָה רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר חֲלָף בְּשֵׁם רַב אַדָּא בַּר אַחָוָה: הַמִּתְפַּלֵּל לֹא יָרוֹק עַד שֶׁיְּהַלֵּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בֵּי רַבִּי בּוֹן: וְכֵן הָרוֹקֵק - אַל יִתְפַּלֵּל עַד שֶׁיְּהַלֵּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת. תָּנֵי: הַמִּתְפַּלֵּל לֹא יָטִיל מַיִם עַד שֶׁיְּהַלֵּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, וְכֵן הַמֵּטִיל מַיִם - אַל יִתְפַּלֵּל עַד שֶׁיְּהַלֵּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: לֹא סוֹף דָּבָר עַד שֶׁיְּהַלֵּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, אֶלָּא אֲפִלּוּ שָׁהָא כְּדֵי הִלּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת.

---

7 [סִימָן]

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק חֲמִשָּׁה עָשָׂר

א. בָּרְאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: שְׁלֹשָׁה כֵּלִים נִטְלִין בַּשַּׁבָּת, מִקְצוֹעַ שֶׁל דְּבֶלָה, וְזוֹמָא-לִיסְטְרָא שֶׁל קְדָרָה, וְסַכִּין קְטַנָּה שֶׁעַל גַּבֵּי הַשֻּׁלְחָן. חָזְרוּ לְהָיוֹת מוֹסִיפִין וְהוֹלְכִין, עַד שֶׁאָמְרוּ: כָּל הַכֵּלִים נִטְלִין בַּשַּׁבָּת, חוּץ מִן הַמַּסָּר הַגָּדוֹל וְיָתֵד שֶׁל מַחֲרֵשָׁה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף הָעִגּוּל שֶׁל סְפִינָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף צִפָּרֶן גְּדוֹלָה. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: אֲפִילּוּ טַלִּית, אֲפִילּוּ תַּרְוָד - אֵין נִטְלִין אֶלָּא לְצָרְךָ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין נִטְלִין אֶלָּא לְצָרְךָ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: לְצָרְךָ וְשֶׁלֹּא לְצָרְךָ.

ב. דֶּלֶת שֶׁל תֵּבָה וּמִגְדָּל וְשִׁדָּה - נוֹטְלִין וְלֹא מַחֲזִירִין. דֶּלֶת שֶׁל לוּל, וְשֶׁל בֵּית תַּרְנְגוֹלִין - לֹא נוֹטְלִין וְלֹא מַחֲזִירִין. דֶּלֶת מִטָּה שֶׁנִּשְׁבְּרָה - הִיא וּשְׁבָרֶיהָ נִטְלִין בַּשַּׁבָּת. מַכֹּבֶשׁ[1] שֶׁנִּשְׁבַּר - הוּא וּשְׁבָרָיו נִטְלִין בַּשַּׁבָּת. מְגוּפַת חֶבִית שֶׁנִּשְׁבְּרָה - הִיא וּשְׁבָרֶיהָ נִטְלִין בַּשַּׁבָּת. לֹא יִסְפּוֹת מִמֶּנָּה שֶׁבֶר, לֹא לִסְמֹךְ בָּהּ כַּרְעֵי מִטָּה וְלֹא לְכַסּוֹת בָּהֶן אֶת הַכֵּלִים. זָרְקָהּ לָאַשְׁפָּה - הִיא וּשְׁבָרֶיהָ אֵין נִטְלִין בַּשַּׁבָּת. שִׁבְרֵי תַּנּוּר יָשָׁן - אֵין נִטְלִין בַּשַּׁבָּת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: נִטְלִין. הֵעִיד רַבִּי יוֹסֵי מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, עַל שִׁבְרֵי תַּנּוּר יָשָׁן שֶׁנִּטְלִין בַּשַּׁבָּת, וְעַל כְּסוּיוֹ שֶׁאֵין צָרִיךְ בֵּית יָד. אֵין נוֹטְלִין בְּמוֹט בַּשַּׁבָּת, אֲבָל נוֹטְלִין בִּשְׁנַיִם. שְׁלֹשָׁה וְאַרְבָּעָה - אָסוּר.

ג. קָנָה שֶׁהִתְקִינוֹ בַּעַל הַבַּיִת לִהְיוֹת פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל בּוֹ. אִם הָיָה קָשׁוּר וְתָלוּי - פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בּוֹ. וְאִם לָאו - אֵין פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בּוֹ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מְתַקֵּן אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ קָשׁוּר, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ תָּלוּי. מַקֵּל שֶׁעָשָׂה בְּרֹאשׁוֹ מַסְמֵר, לִהְיוֹת

[1] הַגְּרָסָה עַל פִּי הַיְרוּשַׁלְמִי שַׁבָּת פֶּב ע"ב.

הַשָּׁלֵם

נוֹטֵל בּוֹ אֶת הַפַּת מֵאֲפַאפִּירִיוֹת[2] - הֲרֵי הִיא כְּדוֹקָרָן, וּמְטַלְטֶלֶת בְּחָצֵר.

ד. מְטַלְטְלִין אֶת הַמַּשְׁלִיא[3] לְהַעֲלוֹת בָּהּ דְּלִי אוֹ קִיתוֹן שֶׁל דְּבֶלָה. כַּלְכָּלָה - לְיַשֵּׁב עָלֶיהָ תַּרְנְגֹלֶת. בְּהֵמָה שֶׁנָּפְלָה לְתוֹךְ הַבּוֹר - עוֹשִׂין לָהּ פַּרְנָסָה בְּמְקוֹמָהּ, בְּשֶׁבִיל שֶׁלֹּא תָּמוּת.

ה. אֵין מְפַנִּין אֶת הָאוֹצָר בַּתְּחִלָּה בַּשַּׁבָּת. אֲבָל עוֹשֶׂה בּוֹ שְׁבִיל, כְּדֵי שֶׁיִּהֶא נִכְנָס וְיוֹצֵא.

ו. חָצֵר גְּדוֹלָה שֶׁיָּרַד בָּהּ גְּשָׁמִים, וְהָיָה בָּהּ בֵּית אָבֵל אוֹ בֵּית הַמִּשְׁתֶּה, מֵבִיא תֶּבֶן בַּקֻּפָּה וּמְרַדֵּד, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְרַדֵּד בְּיָדוֹ וּבַקֻּפָּה כְּדַרְכָּהּ שֶׁעוֹשֶׂה בַּחוֹל. נָסְרִים שֶׁל בֵּית אוּמָּן - אַף עַל פִּי מְשׁוּפִין וְאַף עַל פִּי שֶׁמְּתֻקָּנִין - מְטַלְטְלִין אוֹתָן.

ז. חֲבָלִים שֶׁל טַבָּחִין, וְטוּמּוּס שֶׁל שְׁטָרוֹת, וְעוֹרוֹת שֶׁאֵינָן עֲבוּדִין, אִם הִתְקִינָן בַּעַל הַבַּיִת - מְטַלְטְלִין אוֹתָן, וְאִם לָאו - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עוֹרוֹת עֲבוּדִין וְשֶׁאֵינָן עֲבוּדִין - מְטַלְטְלִין אוֹתָן. אֲבָל גִּזֵּי צֶמֶר, וַאֲנִיצֵי פִּשְׁתָּן, וּלְשׁוֹנוֹת שֶׁל אַרְגָּמָן, וּמוֹכִין - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן.

ח. מְטַלְטְלִין אֶת הֶחָדָשׁ בַּשַּׁבָּת, וּמְטַלְטְלִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם, אֲבָל לֹא בַּגְּבוּלִין. מַעֲלִין אֶת הַמְּדֻמָּע בְּאֶחָד וּמֵאָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: נוֹתֵן עֵינָיו בְּאֶחָד מֵהֶן וְאוֹכֵל אֶת הַשְּׁאָר.

ט. שִׁבְרֵי עֲרֵבָה - לְכַסּוֹת בָּהֶן אֶת פִּי הֶחָבִיּוֹת. שִׁבְרֵי זְכוּכִית - לְכַסּוֹת בָּהֶן אֶת פִּי הַפַּךְ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: וּבִלְבַד שֶׁיְּהוּ עוֹשִׂין מֵעַיִן מִלְּאכְתָּן. שִׁבְרֵי עֲרֵבָה - לְצֹק בְּתוֹכָן מִקְפָּה, שִׁבְרֵי זְכוּכִית - לְצֹק לְתוֹכָן שֶׁמֶן

[2] כִּפָּא שֶׁמַּנִּיחִים עָלָיו סְפָרִים וְהוּא שֶׁל עֵץ וְעָגֹל וּמִתְקַפֵּל וְנִטְּנֵר וּמִתְפַּשֵּׁט וְנִפְתָּח, וְיֵשׁ שֶׁעוֹשִׂין מִמֶּנּוּ שֻׁלְחָן.

[3] מַזָּלֵג.

תּוֹסֶפְתָּא

לְתִינוֹק. חָבִית שֶׁנִּתְגַּלָּה, וַאֲבָטִיחַ שֶׁנִּקַּר - נוֹטְלָן וּמַנִּיחָן בְּמָקוֹם הַמָּצְנָע.

י. מְטַלְטְלִין אֶת הֶחָצָב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכָל צְבָיִים. וְאֶת הַחַרְדָּל, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכָל יוֹנִים. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מְטַלְטְלִין שִׁבְרֵי זְכוּכִית מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכַל נַעֲמִיוֹת. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: אִם כֵּן, יְטַלְטְלוּ חֲבִילֵי זְמוֹרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכָל פִּילִין? זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁהוּא מִן הַמּוּכָן - מְטַלְטְלִין אוֹתָן, וְכָל שֶׁאֵינוֹ מִן הַמּוּכָן - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. מַיִם שֶׁנִּתְגַּלּוּ - מְטַלְטְלִין אוֹתָן, מִפְּנֵי שֶׁהֵן רְאוּיִן לַבְּהֵמָה - דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל עַצְמָן אָסוּר לְקַיְּמָן מִפְּנֵי סַכָּנַת נְפָשׁוֹת.

יא. חֲבִילֵי קַשׁ וַחֲבִילֵי עֵצִים וַחֲבִילֵי זְרָדִין, אִם הִתְקִינָן לְמַאֲכָל בְּהֵמָה - מְטַלְטְלִין אוֹתָן. וְאִם לָאו - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם נְטָלִין בְּאַחַת יָד - מְטַלְטְלִין אוֹתָן, וְאִם לָאו - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן.

יב. חֲבִילֵי אֲזוֹב, הַסֹּאָה, וְהַקּוֹרָנִית - שֶׁהִכְנִיסָן לָעֲצִים - אֵין אוֹכֵל מֵהֶן בַּשַּׁבָּת. לְמַאֲכַל בְּהֵמָה - אוֹכֵל מֵהֶן. קוֹטֵם וְאוֹכֵל, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקְטֹם בִּכְלִי. מוֹלֵל וְאוֹכֵל - וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִמְלוֹל בִּכְלִי הַרְבֵּה - דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מוֹלֵל בָּרָאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו וְאוֹכֵל, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִמְלוֹל בַּיָּדַיִם הַרְבֵּה כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה בַּחוֹל. וְכֵן בַּחֲמִיתָה[4], וְכֵן בַּפַּגִּים[5], וְכֵן בִּשְׁאָרֵי כָּל הַתַּבְלִין.

יג. שַׁחֲלִים שֶׁטָּרְפָן מֵעֶרֶב שַׁבָּת - נוֹתֵן לְתוֹכָן חֹמֶץ וְשֶׁמֶן. וְאֵין טוֹרְפָן אֶלָּא מֵעֶרֶב, וּמַמְשִׁיךְ אֶת הַחֲמִיתָה, וְנוֹתֵן לְתוֹכָן. חַרְדָּל שֶׁשָּׁחָקוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת - מֵבִיא דְּבַשׁ וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ, וְאֵין טוֹרֵף אֶלָּא מֵעֶרֶב. שׁוּם שֶׁרְסָקוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת - מֵבִיא גְּרִיסִין וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ, וְאֵין טוֹרֵף אֶלָּא מֵעֶרֶב. אֵין כּוֹתְשִׁין אֶת הַמֶּלַח בְּמִדּוֹךְ שֶׁל עֵץ, אֲבָל מְרַסְקָן הוּא בְּיַד שֶׁל סַכִּין וּבְעֵץ הַפָּרוּר וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. אֵין מְרַסְקִין דְּבֶלָה וּגְרוֹגָרוֹת וְחָרוּבִין לִפְנֵי זְקֵנִים בַּשַּׁבָּת. אֲבָל מְרַסֵּק הוּא בְּיַד שֶׁל סַכִּין וּבְעֵץ הַפָּרוּר, וְאֵין חוֹשֵׁשׁ.

יד. הַמּוֹלֵל מְלִילוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת - מְנַפֵּחַ עַל יָד עַל יָד וְאוֹכֵל, אֲבָל לֹא בַּקָּנוֹן וְלֹא בַּתַּמְחוּי. הַמּוֹלֵל מְלִילוֹת מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב - מְנַפֵּחַ בַּקָּנוֹן וּבַתַּמְחוּי, אֲבָל לֹא בַּטַּבְלָא וְלֹא בַּנָּפָה, וְלֹא בַּכְּבָרָה, כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה בַּחוֹל. רַבִּי דּוֹסְתַּאי בֶּן רַבִּי יַנַּאי אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מוֹלְלִין אֶת הַמָּלוּל וּמְצִיעִין אֶת הַמּוּצָע, וְאוֹפִין אֶת הָאָפוּי, וּמְבַשְּׁלִים אֶת הַמְבֻשָּׁל.

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק שִׁשָּׁה עָשָׂר

א. אֵין עוֹקְרִין בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מֵרְשׁוּת הָרַבִּים. אֲבָל דּוֹחִין בָּהֶן עַד שֶׁיִּכְּנְסוּ כֻּלָּן. כּוֹפִין אֶת הַסֶּל בִּפְנֵי הָאֶפְרוֹחִים שֶׁיִּעֲלוּ וְשֶׁיֵּרְדוּ עָלֶיהָ, וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ.

ב. כֵּיצַד מְסַיְּעִין אֶת הַבְּהֵמָה בְּיוֹם-טוֹב? נוֹפְחִין בְּחוֹטְמוֹ, וְנוֹתְנִין דַּד לְתוֹךְ פִּיו, וְאוֹחֵז בְּוֶלֶד שֶׁלֹּא יִפּוֹל. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מְרַחֲמִין הָיְינוּ עַל בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּיוֹם-טוֹב. קוֹשְׁרִין אֶת הַטְּבוּר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: נוֹהֲגִין הָיְינוּ, אַף חוֹתְכִין. טוֹמְנִין אֶת הַשִּׁלְיָא כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּצַן הַוָּלָד, כְּגוֹן בְּסֶפֶל שֶׁל שֶׁמֶן וּבִכְסוּת, וּבְקֻקְפָּה שֶׁל תֶּבֶן, וּמְהַלְקְטִין לְמִילָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם לֹא הִלְקִיט - חַיָּב מִיתָה. וְכוֹרֵךְ עָלֶיהָ חוּטֵי צֶמֶר וְחוּטֵי פִּשְׁתָּן, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקְשֹׁר. וּמְזַלֵּף עָלֶיהָ אֶת הַחַמִּין. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאָדָם מְזַלֵּף אֶת הַחַמִּין עַל גַּבֵּי מַכָּתוֹ.

ג. כָּל זְמַן שֶׁעוֹסֵק בְּמִילָה - חוֹזֵר אַף עַל צִיצִין שֶׁאֵין מְעַכְּבִין אֶת הַמִּילָה, פֵּרַשׁ, אֵין חוֹזֵר אֶלָּא עַל צִיצִין הַמְעַכְּבִין בִּלְבַד.

ד. בֶּן שִׁבְעָה - דּוֹחִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת. בֶּן שְׁמֹנָה - אֵין דּוֹחִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת. סָפֵק בֶּן

---

[4] בַּגְּמָרָא: 'אֲמִיתָה', וְהוּא שֵׁם שֶׁל צֶמַח בּוֹשְׂמִי.

[5] הַגְּרַ"א גָּרַס: בְּפִגִּים.

תּוֹסֶפְתָּא

שִׁבְעָה, סָפֵק בֶּן שְׁמֹנָה - אֵין דּוֹחִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת. בֶּן שְׁמֹנָה - הֲרֵי הוּא כְּאֶבֶן, וְאֵין מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ. אֲבָל אִמּוֹ שׂוֹחָה עָלָיו וּמְנִיקָתוֹ. אֵין גּוֹדֵר טָמְאָה מִן הַמֵּת, לֹא בָּאָדָם וְלֹא בִּכְלִים. אֵין מְטַמֵּא לֹא בְּזִיבָה וְלֹא בְּצָרַעַת, אֵין זוֹקֵק לְיִבּוּם וְאֵינוֹ פּוֹטֵר מִן הַיִּבּוּם. וְאֵינוֹ מַאֲכִיל בַּתְּרוּמָה, וְאֵין פּוֹסֵל מִתְּרוּמָה, וְאֵינוֹ נוֹחֵל וְאֵינוֹ מַנְחִיל. פֵּרַשׁ מִמֶּנּוּ אֲבֶר - הֲרֵי הוּא כְּאֶבֶר מִן הַחַי. וּבָשָׂר - הֲרֵי הוּא כְּבָשָׂר מִן הֶחָי. זֶה הַכְּלָל: כָּל זְמַן שֶׁהוּא חַי - אֵינוֹ לֹא כְּחַי וְלֹא כְּמֵת. מֵת - הֲרֵי הוּא כְּמֵת לְכָל דָּבָר. וְאֵיזֶהוּ בֶּן שְׁמֹנָה? כָּל שֶׁלֹּא כָּלוּ לוֹ חֳדָשָׁיו. רַבִּי אוֹמֵר: סִימָנָיו נִקָּרִין בּוֹ, צִפָּרְנָיו וְשַׂעָרוֹ שֶׁלֹּא גָּמְרוּ. וּכְדֶרֶךְ שֶׁבֶּן שְׁמֹנָה בָּאָדָם נֵפֶל, כָּךְ בֶּן שְׁמֹנָה בִּבְהֵמָה גַּסָּה נֵפֶל. וְכֵן אַרְבָּעָה בְּדַקָּה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל שֶׁשָּׁהָה שְׁלֹשִׁים יוֹם בָּאָדָם - אֵינוֹ נֵפֶל, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר יח, טז): "וּפְדוּיָו מִבֶּן חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה". וְכָל שֶׁשָּׁהָה שְׁמֹנָה יָמִים בַּבְּהֵמָה - אֵינוֹ נֵפֶל, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא כב, כז): "וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה" וְגוֹ'.

ה. נֹסֶת לָרִאשׁוֹן וָמֵת, לַשֵּׁנִי וָמֵת, לַשְּׁלִישִׁי - לֹא תִנָּשֵׂא; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לַשְּׁלִישִׁי תִּנָּשֵׂא, לִרְבִיעִי לֹא תִנָּשֵׂא. הָיְתָה יוֹלֶדֶת זְכָרִים וְהֵן נִמּוֹלִים וּמֵתִים. מָלָה רִאשׁוֹן וָמֵת, שֵׁנִי וָמֵת, שְׁלִישִׁי לֹא תָמוּל; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שְׁלִישִׁי תָּמוּל, רְבִיעִי לֹא תָמוּל. מַעֲשֶׂה בְּאַרְבַּע אֲחָיוֹת בְּצִפּוֹרִי, שֶׁמָּלָה רִאשׁוֹנָה וָמֵת, שֵׁנִיָּה וָמֵת, שְׁלִישִׁית וָמֵת, וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, וְאָמַר, רְבִיעִית לֹא תָמוּל. אָמַר רַבִּי נָתָן: כְּשֶׁהָיִיתִי בַּמְּדִינָה שֶׁל קַפּוֹטְקָיָא - הָיְתָה שָׁם אִשָּׁה אַחַת שֶׁהָיְתָה יוֹלֶדֶת זְכָרִים וְהֵן נִמּוֹלִין וּמֵתִים. מָלָה רִאשׁוֹן וָמֵת, שֵׁנִי וָמֵת, שְׁלִישִׁי הֵבִיאָתוֹ לְפָנַי, רְאִיתִיו שֶׁהָיָה יָרוֹק. נִסְתַּכַּלְתִּי בּוֹ וְלֹא מָצָאתִי בּוֹ דַּם בְּרִית. אָמְרוּ לִי: מַה אָנוּ לְמוּלוֹ? אָמַרְתִּי לָהֶם: הַמְתִינוּ לוֹ עַד שֶׁיִּכָּנֵס בּוֹ דָּם. הַמְתִינוּ לוֹ וּמָלוּהוּ, וְחָיָה. וְהָיוּ קוֹרִין אוֹתוֹ 'נָתָן הַבַּבְלִי' עַל שְׁמִי.

ו. הַמְּשׁוּחַ - צָרִיךְ שֶׁיִּמּוֹל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מָשׁוּחַ לֹא יִמּוֹל מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְסָכָּן. אָמְרוּ לוֹ: הַרְבֵּה מָלוּ בִּימֵי בֶן כּוֹזִיבָא, וְהָיוּ לָהֶם בָּנִים וְלֹא מֵתוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית יז, יג): "הִמּוֹל יִמּוֹל" - 'אֲפִלּוּ מֵאָה פְּעָמִים'. וְאוֹמֵר (שָׁם יז, יד): "אֶת בְּרִיתִי הֵפַר" - 'לְרַבּוֹת אֶת הַמָּשׁוּחַ'.

ז. מִי שֶׁנּוֹלַד מָהוּל, וְגֵר שֶׁנִּתְגַּיֵּר מָהוּל, וְתִינוֹק שֶׁעָבַר זְמַנּוֹ, וּשְׁאָר כָּל הַנִּמּוֹלִין - אֵין מָלִין אוֹתָן אֶלָּא בַּיּוֹם. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בִּזְמַנּוֹ אֵין מָלִין אוֹתוֹ אֶלָּא בַּיּוֹם. עָבַר זְמַנּוֹ - מָלִין אוֹתוֹ בֵּין בַּיּוֹם בֵּין בַּלַּיְלָה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם הָיָה מְסֻרְבָּל בְּבָשָׂר - רוֹאִין אוֹתוֹ בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְקַשֶּׁה, אִם נִרְאָה עָרֵל - מָלִין אוֹתוֹ, וְאִם לָאו - אֵין מָלִין אוֹתוֹ.

ח. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מִנַּיִן לְמִילָה שֶׁהִיא בְּמָקוֹם פְּרִי? שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יט, כג): "וַעֲרַלְתֶּם עָרְלָתוֹ אֶת פִּרְיוֹ"; וְאוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית יז, יד): "וְעָרֵל זָכָר אֲשֶׁר לֹא יִמּוֹל אֶת בְּשַׂר עָרְלָתוֹ" - 'מִמָּקוֹם שֶׁהַוָּלָד נִכָּר אִם זָכָר אִם נְקֵבָה, מִשָּׁם מָלִין אוֹתוֹ'. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל מִי שֶׁנּוֹלַד מָהוּל - שֶׁצָּרִיךְ לְהַטִּיף מִמֶּנּוּ דַּם בְּרִית, מִפְּנֵי שֶׁהִיא עֲרָלָה כְּבוּשָׁה, עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר כְּשֶׁהוּא מָהוּל, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: צָרִיךְ לְהַטִּיף מִמֶּנּוּ דַּם בְּרִית; וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵין צָרִיךְ.

ט. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, עַל מִי שֶׁהָיָה לוֹ לִמּוֹל אַחַר שַׁבָּת וּמָלוֹ בְּשַׁבָּת - שֶׁהוּא חַיָּב, עַל מָה נֶּחְלְקוּ? עַל מִי שֶׁהָיָה לוֹ לִמּוֹל בְּעֶרֶב שַׁבָּת וּמָלוֹ בְּשַׁבָּת, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב חַטָּאת וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אִי אַתָּה מוֹדֶה בְּמִי שֶׁהָיָה לוֹ לִמּוֹל אַחַר שַׁבָּת וּמָלוֹ בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא חַיָּב, שֶׁהֶחְלִיף אֶת זְמַנּוֹ? ! אַף מִי שֶׁהָיָה לוֹ לִמּוֹל בְּעֶרֶב שַׁבָּת וּמָל בְּשַׁבָּת יְהֵא חַיָּב שֶׁכֵּן הֶחֱלִיף אֶת זְמַנּוֹ!

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּמִי שֶׁהָיָה לוֹ לְמוֹל אֶחָר שַׁבָּת וּמָלוֹ בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא חַיָּב, שֶׁאֵינוֹ בְּ׳קוּם מוֹל׳, תֹּאמַר בְּמִי שֶׁהָיָה לוֹ לְמוֹל עֶרֶב שַׁבָּת, וּמָלוֹ בְּשַׁבָּת, יְהֵא חַיָּב, שֶׁכֵּן בְּ׳קוּם מוֹל׳?! אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: נוֹתָר יוֹכִיחַ! שֶׁמֵּאֵמֶשׁ בְּ׳קוּם אֱכוֹל׳, וְאִם אָכְלוֹ לְמָחָר - הֲרֵי זֶה חַיָּב! אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא! אִם אָמַרְתִּי בְּנוֹתָר שֶׁכֵּן אֵינוֹ בְּ׳קוּם אֱכוֹל בּוֹ בַּיּוֹם׳, תֹּאמַר בַּמִּילָה, שֶׁכָּל יוֹם בְּ׳קוּם מוֹל׳?

י. מְפַקְּחִין עַל סָפֵק נְפָשׁוֹת בְּשַׁבָּת, וְהַזָּרִיז - הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח! וְאֵין צָרִיךְ לְטוֹל רְשׁוּת מִבֵּית דִּין. כֵּיצַד? נָפַל לַיָּם וְאֵין יָכוֹל לַעֲלוֹת, טָבְעָה סְפִינָתוֹ בַּיָּם וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲלוֹת - יוֹרְדִין וּמַעֲלִין אוֹתוֹ מִשָּׁם, וְאֵין צָרִיךְ לְטוֹל רְשׁוּת מִבֵּית דִּין. נָפַל לַבּוֹר וְאֵין יָכוֹל לַעֲלוֹת - עוֹקְרִין לוֹ חוּלְיָא וְיוֹרְדִין וּמַעֲלִין אוֹתוֹ מִשָּׁם, וְאֵין צָרִיךְ לְטוֹל רְשׁוּת מִבֵּית דִּין. תִּינוֹק שֶׁנִּכְנַס לַבַּיִת וְאֵין יָכוֹל לָצֵאת - שׁוֹבְרִין דַּלְתוֹת הַבַּיִת, וַאֲפִילּוּ הָיוּ שֶׁל אֶבֶן, וּמוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִשָּׁם, וְאֵין צָרִיךְ לְטוֹל רְשׁוּת מִבֵּית דִּין. מְכַבִּין וּמַפְסִיקִין לְדַלֵּקָה בְּשַׁבָּת. וְהַזָּרִיז - הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח, וְאֵין צָרִיךְ לְטוֹל רְשׁוּת מִבֵּית דִּין.

יא. מִי שֶׁנִּשְׁכּוֹ נָחָשׁ - קוֹרִין לוֹ רוֹפֵא מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וְשׁוֹחֲטִין לוֹ תַּרְנְגֹלֶת, וְגוֹזְזִין לוֹ כַּרְשִׁינִין. אוֹכֵל וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְעַשֵּׂר; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: צָרִיךְ לְעַשֵּׂר.

יב. מְחַמִּין חַמִּין לַחוֹלֶה בַּשַּׁבָּת, בֵּין לְהַשְׁקוֹתוֹ וּבֵין לְרַפְּאוֹתוֹ, וְאֵין אוֹמְרִין: ׳הַמְתִּינוּ לוֹ שֶׁמָּא יִחְיֶה׳, אֶלָּא סָפֵק סְפֵקוֹ דּוֹחֶה שַׁבָּת, וְלֹא סָפֵק שַׁבָּת זוֹ, אֶלָּא סָפֵק שַׁבָּת אַחֶרֶת. וְאֵין אוֹמְרִים שֶׁיֵּעָשׂוּ דְּבָרִים בְּנָכְרִים וּבְקַטָּנִים, אֶלָּא בְּגְדוֹלִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל. אֵין אוֹמְרִים: ׳יֵעָשׂוּ דְּבָרִים הַלָּלוּ עַל פִּי נָשִׁים, עַל פִּי נָכְרִים׳; אֶלָּא מִצְטָרְפִין דַּעַת יִשְׂרָאֵל עִמָּהֶן.

יג. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מִנַּיִן לְפִקּוּחַ נֶפֶשׁ שֶׁדּוֹחָה שַׁבָּת? שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לא, יג): "אֶת

הַשָּׁלֵם

שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ"; יָכוֹל בְּמִילָה וַעֲבוֹדָה וּפִקּוּחַ נֶפֶשׁ? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אַךְ" - חֵלֶק; פְּעָמִים שֶׁאַתָּה שׁוֹבֵת, פְּעָמִים שֶׁאִי אַתָּה שׁוֹבֵת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִילָה דּוֹחִין אֶת עָלֶיהָ הַשַּׁבָּת. מִפְּנֵי מָה? מִפְּנֵי שֶׁחַיָּבִין עָלֶיהָ כָּרֵת לְאַחַר זְמַן! וַהֲרֵי דְּבָרִים קַל וָחֹמֶר, וּמַה אִם עַל אֶבֶר אֶחָד מִמְּנוּ - דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, דִּין הוּא שֶׁיִּדְחֶה הַשַּׁבָּת עַל כֻּלּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: מִמָּקוֹם שֶׁבָּאתָ, מַה לְהַלָּן וַדַּאי וְלֹא סָפֵק, אַף כָּאן וַדַּאי וְלֹא סָפֵק. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: וְכִי בְּמַה הֻחֱמְירָה תּוֹרָה, בָּעֲבוֹדָה אוֹ בְּשַׁבָּת? הֻחֱמְירָה בָּעֲבוֹדָה יֶתֶר מִשַּׁבָּת, שֶׁהָעֲבוֹדָה דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת וְאֵין שַׁבָּת דּוֹחָה אוֹתָהּ. וַהֲרֵי דְּבָרִים קַל וָחֹמֶר, וּמַה עֲבוֹדָה שֶׁדּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת - סָפֵק נְפָשׁוֹת דּוֹחָה אוֹתָהּ, שַׁבָּת שֶׁעֲבוֹדָה דּוֹחָה אוֹתָהּ - אֵינוֹ דִין שֶׁסָּפֵק נְפָשׁוֹת דּוֹחֶה אוֹתָהּ? הָא לָמַדְתָּ, שֶׁסָּפֵק נְפָשׁוֹת דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת.

יד. רַבִּי אַחָא אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (שמות כב, א): "אִם בַּמַּחְתֶּרֶת יִמָּצֵא הַגַּנָּב" וְגוֹ׳, בְּעַל הַבַּיִת מַהוּ? וַדַּאי אוֹ סָפֵק? הֱוֵי אוֹמֵר: סָפֵק. אִם הוֹרְגִין נֶפֶשׁ לְהַחֲיוֹת נֶפֶשׁ בְּסָפֵק, דִּין הוּא שֶׁיִּדְחוּ אֶת הַשַּׁבָּת לְהַחֲיוֹת נֶפֶשׁ בְּסָפֵק, הָא לֹא נִתְּנוּ מִצְוֹת לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא לְחָיוֹת בָּהֶן, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יח, ה): "אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם" - ׳וָחַי בָּהֶן וְלֹא שֶׁיָּמוּת בָּהֶן׳; אֵין לְךָ דָּבָר עוֹמֵד בִּפְנֵי פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ, חוּץ מֵעֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַגְּזֵרָה, אֲבָל בְּשָׁעַת הַגְּזֵרָה, אֲפִילּוּ מִצְוָה קַלָּה שֶׁבַּקַּלּוֹת - אָדָם נוֹתֵן נַפְשׁוֹ עָלֶיהָ, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב, לב): "וְלֹא תְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי אֲנִי ה׳ מְקַדִּשְׁכֶם". וְאוֹמֵר (משלי טז, ד): "כֹּל פָּעַל ה׳ לַמַּעֲנֵהוּ".

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק שִׁבְעָה עָשָׂר

א. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֵימָתַי אָמְרוּ נוֹתְנִין לְתִלְוִיָּה בְּיוֹם-טוֹב? בִּזְמַן שֶׁנָּתַן לְתוֹכָהּ מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב. לֹא נָתַן לְתוֹכָהּ מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב - לֹא יִתֵּן לְתוֹכָהּ בְּיוֹם-טוֹב. רַבָּן

תּוֹסֶפְתָּא

שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: טוֹרַח אָדָם חֲבִית יֵינָהּ בִּשְׁמָרֶיהָ, וְנוֹתֵן לְתוֹלְוֶיהָ בְּיוֹם-טוֹב. מְסַנְנִין אֶת הַבֵּיצָה בְּסוּדְרִין וּבִכְפִיפָה מִצְרִית. נוֹטֵל בַּכְּבָרָה וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הָאֲבוּס. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: מְעָרִין לִכְבָרָה בְּשַׁבָּת.

ב. אֵין שׁוֹרִין אֶת הַחִלְתִּית בַּשַּׁבָּת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בְּצוֹנֵן - מָתָר, בְּחַמִּין - אָסוּר. אֵין מְזַלְחִין אֶת הַבַּיִת בְּכָל מִינֵי זְלָחִין, אֲבָל מְמַלֵּא חֲבִית מַיִם, וְשׁוֹפֵךְ וְשׁוֹנֶה, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. גּוֹרְפִין מִלְּפָנֵי הַפֶּטֶם וּמְסַלְּקִין לַצְּדָדִין מִפָּנֵי הָרְעִי - דִּבְרֵי רַבִּי דּוֹסָא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּאן וְכָאן מְסַלְּקִין לַצְּדָדִין.

ג. הַקֵּשׁ שֶׁיָּשַׁן עָלָיו מֵעֶרֶב שַׁבָּת - מְנַעְנְעוֹ בַּשַּׁבָּת. לֹא יָשַׁן עָלָיו מֵעֶרֶב שַׁבָּת - לֹא יְנַעְנְעוֹ בְּיָדוֹ בַּשַּׁבָּת. מַכְבֵּשׁ שֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים שֶׁהִתִּירוּ נוֹטֵל הֵימֶנּוּ אֶת הַכֵּלִים - נוֹטֵל אֶת הַמַּקֵּל וְאֶת הַלְּוּחוֹת וּמַחְזִירָן לַשִּׁדָּה, מִפָּנֵי שֶׁהֵן כֵּלִים. כָּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דְּבָרִים הַנִּטָּלִין וּדְבָרִים שֶׁאֵין נִטָּלִין - נוֹטְלוֹ וְנוֹטְלִין הֵימֶנּוּ, וּמַחֲזִירוֹ לִמְקוֹמוֹ.

ד. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: מַגְבִּיהִין מֵעַל הַשֻּׁלְחָן עֲצָמוֹת וּקְלִפִּין. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מְסַלֵּק אֶת הַטַּבְלָא כֻּלָּהּ וּמְנַעֲרָהּ. זְכַרְיָה בֶּן אַבְקִילוֹס לֹא הָיָה נוֹהֵג, לֹא כְּדִבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי, וְלֹא כְּדִבְרֵי בֵּית הִלֵּל, אֶלָּא נוֹטֵל וּמַשְׁלִיךְ לְאַחַר הַמִּטָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: עַנְוָתָנוּתוֹ שֶׁל רַבִּי זְכַרְיָה בֶּן אַבְקִילוֹס שָׂרְפָה אֶת הַהֵיכָל.

ה. מְקַנְחִין בְּזָנָב הַסּוּס, וּבְזָנָב הַפָּרָה, וּבְזָנָב שׁוּעָל, וּבַמַּפָּה שֶׁל קוֹצִין, וּבְשֶׁעָר שֶׁל שׁוּעָל, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְקַנַּח בְּיָדוֹ וּבַמַּפָּה כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה בַּחוֹל.

ו. פֵּרוֹת שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ - מְלַקֵּט אֶחָד אֶחָד וְאוֹכֵל. נִתְעָרְבוּ לוֹ פֵּרוֹת בְּפֵרוֹת - בּוֹרֵר וְאוֹכֵל בּוֹרֵר וּמַנִּיחַ עַל הַשֻּׁלְחָן; בּוֹרֵר וּמַשְׁלִיךְ לִפְנֵי בְּהֶמְתּוֹ. בְּדַק אֵלּוּ בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְאֵלּוּ בִּפְנֵי עַצְמָן, אוֹ שֶׁלִּקֵּט מִתּוֹכָן עָפָר וּצְרוֹרוֹת - הֲרֵי זֶה חַיָּב.

ז. פַּגָּה שֶׁטָּמְנָה בְּתֶבֶן, וְכֵן חֲרָרָה שֶׁטָּמְנָה בְּגֶחָלִים, אִם מְגַלֶּה מִקְצָתָהּ - נוֹטֵל. וְאִם לָאו - אֵינוֹ נוֹטֵל. אֶלְעָזָר בֶּן תְּדַאי אוֹמֵר: תּוֹחֲבָן בְּשִׁפּוּד אוֹ בְּסַכִּין וְנוֹטְלָן בְּשַׁבָּת.

ח. אֵין מַטְבִּילִין אֶת הַכְּלִי עַל גַּבֵּי מֵימָיו לְטַהֲרוֹ בְּיוֹם-טוֹב, וְאֵין מַשִּׁיקִין אֶת הַמַּיִם בִּכְלִי אֶבֶן לְטַהֲרָן בְּשַׁבָּת - דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מַטְבִּילִין אֶת הַמַּיִם בְּיוֹם-טוֹב, וּמַשִּׁיקִין אֶת הַמַּיִם בִּכְלִי אֶבֶן לְטַהֲרָן, אֲבָל לֹא לְהַטְבִּילָן. כֵּלִים שֶׁנִּטְמְאוּ בְּאַב הַטֻּמְאָה - אֵין מַטְבִּילִין אוֹתָן בְּיוֹם-טוֹב, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת. אֲבָל מְמַלֵּא הוּא כּוֹס אוֹ דְּלִי אוֹ קְתוֹן לִשְׁתּוֹת, וּמְחַשֵּׁב עֲלֵיהֶן וּמַטְבִּילָן, טוֹבֵל כְּדַרְכּוֹ מִטֻּמְאָה חֲמוּרָה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מִטֻּמְאָה קַלָּה.

ט. קוֹרֵעַ אָדָם אֶת הָעוֹר שֶׁעַל פִּי הֶחָבִית שֶׁל יַיִן וְשֶׁל מוּרְיָס, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת זְנוּק. אֵין פּוֹתְחִין לְפָסִין סְתוּמוֹת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מַתִּיר.

י אֵין סָכִין אֶת הַכֵּלִים בְּשִׁבִּיל לְיַפּוֹתָן. אִם לָנְאוֹתָן לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן - מָתָר. לֹא יִתֵּן אָדָם שֶׁמֶן עַל גַּבֵּי טַבְלָא שֶׁל שַׁיִשׁ לְהִתְעַגֵּל עָלֶיהָ, לְפִי שֶׁאֵין סָכִין, וְאֵין נוֹפְחִין, וְאֵין מַדִּיחִין אֶת הַקַּרְקַע בְּיוֹם-טוֹב, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת.

יא. הָרוֹחֵץ בַּמַּעֲרָה וּבְמֵי טְבֶרְיָא, וְנִסְתַּפֵּג אֲפִלּוּ בְּעֶשֶׂר אַלּוּנְטִיאוֹת לֹא יְבִיאֵם בְּיָדוֹ. וְכֵן עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם בַּמִּדָּה הַזֹּאת, וְאִם צָרִיךְ לָהֶם - מַמְתִּין לָהֶם עַד שֶׁיִּנָּגֵב וְנוֹטְלָן וּבָא לוֹ. לֹא יִתֵּן אָדָם שֶׁמֶן עַל גַּבֵּי רֹאשׁוֹ וְיֵלֵךְ לַמֶּרְחָץ, אֲבָל סָךְ כָּל גּוּפוֹ וּמְקַנַּח כָּל גּוּפוֹ אֲבָר אֲבָר. מוֹלִיךְ אָדָם שֶׁמֶן הַרְבֵּה בְּאַלּוּנְטִיּוֹת הַרְבֵּה לַמֶּרְחָץ, וְסָךְ כָּל גּוּפוֹ אֲבָר אֲבָר וּמְקַנֵּחַ כָּל גּוּפוֹ אֲבָר אֲבָר, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: טַרְקְלִין שֶׁהִסִּיק מֵעֶרֶב שַׁבָּת מִטַּיֵּל בְּיוֹם

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

שַׁבָּת, לֹא הִסִּיקוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, לֹא יְטַיֵּל בָּהּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

יב. אֵין מְגָרְדִין בְּמִגֵּרֶדֶת בְּיוֹם-טוֹב, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מַתִּיר. וְכֵן הָיָה רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שֶׁאִם הָיוּ יָדָיו מְלֻכְלָכוֹת בְּטִיט וּבְצוֹאָה - מְגָרְדָן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטַּנְפוּ אֶת כֵּלָיו.

יג. הָרוֹחֵץ בְּחַמֵּי טְבֶרְיָא, לֹא יִזָּלְפוּ עָלָיו אֲחֵרִים, אֲבָל מְזַלֵּף הוּא עַל יְדֵי עַצְמוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף לֹא יְזַלֵּף הוּא עַל יְדֵי עַצְמוֹ, מִפְּנֵי שֶׁמַּרְבֶּה הֶבֶל וּמְכַבֶּה אֶת הַקְּרָקַע, אֲבָל רוֹחֵץ כְּדַרְכּוֹ וְעוֹלֶה.

יד. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין הוֹרְגִין אֶת הַמַּאֲכֶלֶת בְּשַׁבָּת, וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין פּוֹסְקִין צְדָקָה לַעֲנִיִּים בְּשַׁבָּת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אֲפִלּוּ לְהַשִּׂיא יָתוֹם וְיִתּוֹמָה, וְאֵין מְשַׁדְּכִין בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, וְאֵין מִתְפַּלְּלִין עַל הַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת; וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין.

טו. הַמַּפָּלֶה אֶת כֵּלָיו - חֲרֵי זֶה מוֹלֵל וְזוֹרֵק, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַהֲרֹג. אֲבָא שָׁאוּל אוֹמֵר: נוֹטֵל וְזוֹרֵק וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִמְלוֹל. לֹא יַפָּלֶה אָדָם אֶת כֵּלָיו בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מִפְּנֵי הַכָּבוֹד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף בַּחוֹל אֵין עוֹשִׂין אַפְקְטוּזִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מִפְּנֵי הַכָּבוֹד.

טז. לֹא יַשְׁטִיחַ אָדָם אֶת כֵּלָיו בִּרְשׁוּת הָרַבִּים לְנַגְּבָן אֲפִלּוּ מִן הַזָּעָה. אֵין רָצִים בְּשַׁבָּת כְּדֵי לְהִתְעַמֵּל, אֲבָל מְטַיֵּל כְּדַרְכּוֹ אֲפִלּוּ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. בְּהֵמָה שֶׁאָכְלָה פֵּרוֹת הָרַבָּה - מְטַיְּלִין אוֹתָהּ בֶּחָצֵר בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תָּמוּת.

יז. אֵין מְבַקְּרִין אֶת הַמּוּמִין בְּיוֹם-טוֹב, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת. אִם לִבּוֹ בַּיּוֹם - מְבַקְּרִין אֶת הַמּוּמִין בְּשַׁבָּת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם-טוֹב.

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק שְׁמוֹנָה עָשָׂר

הַשָּׁלֵם

א. כְּתָב הַמְהַלֵּךְ תַּחַת הַצּוֹרוֹת וְתַחַת הַדְּיוּקָנָאוֹת - אֵין מִסְתַּכְּלִין בּוֹ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אַף בַּחוֹל אֵין מִסְתַּכְּלִין בִּדְיוּקָנָאוֹת, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יט, ד): "אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים" וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: אִם רָאִיתָ צַדִּיק שֶׁיָּצָא לַדֶּרֶךְ וְאַתָּה מְבַקֵּשׁ לָצֵאת לְאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ - הַקְדֵּם עַל יָדוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים אוֹ אַחַר עַל יָדוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים, כְּדֵי שֶׁתֵּצֵא עִמּוֹ בַּדֶּרֶךְ, מִפְּנֵי שֶׁמַּלְאֲכֵי שָׁלוֹם מְלַוִּין אוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים צא, יא): "כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ" וְגוֹ'. וְאִם רָאִיתָ רָשָׁע שֶׁיָּצָא לַדֶּרֶךְ וְאַתָּה מְבַקֵּשׁ לָצֵאת לְאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ - הַקְדֵּם עָלָיו שְׁלֹשָׁה יָמִים אוֹ אַחַר עָלָיו שְׁלֹשָׁה יָמִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא תֵּצֵא עִמּוֹ לַדֶּרֶךְ, מִפְּנֵי שֶׁמַּלְאֲכֵי שָׁטָן מְלַוִּין אוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קט, ו): "הַפְקֵד עָלָיו רָשָׁע" וְגוֹ'.

ב. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הַשּׁוֹשְׁבִינִין וְכָל בְּנֵי חֲפָּה מְפִיסִין עַל מָנוֹתֵיהֶן, שֶׁאִם הוֹתִירוּ - מַחֲזִירִין לַשִּׂדֶה. מֵפִיס אָדָם אֶת אוֹרְחָיו וְאוֹרְחָיו מְפִיסִין זֶה עִם זֶה, כְּדֵי שֶׁיִּטּוֹל חֶלְקוֹ תְּחִלָּה, לֹא שֶׁיִּטּוֹל שְׁלוֹ וְשֶׁל חֲבֵרוֹ. מוֹנֶה אָדָם אֶת אוֹרְחָיו כַּמָּה בְּפָנִים כַּמָּה בַּחוּץ, וְכַמָּה מָנוֹת צָרִיךְ שֶׁיְּתַקֵּן לָהֶם - מִן הַכָּתֵב שֶׁעַל גַּבֵּי הַכֹּתֶל, אֲבָל לֹא מִן הַטַּבְלָא, וְלֹא מִן הַפִּנְקָס, כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּחוֹל.

ג. מְחַשֵּׁב אָדָם יְצִיאוֹתָיו כַּמָּה הוֹצִיא בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְכַמָּה הוֹצִיא לַפּוֹעֲלִין, וְכַמָּה הוֹצִיא לְאוֹרְחִין, מִן הַכֹּתֶל שֶׁהוּא לְשֶׁעָבַר, אֲבָל לֹא מִן הַכֹּתֶל שֶׁהוּא לֶעָתִיד לָבֹא. מוֹצִיא אָדָם מִמַּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְנוֹתֵן לִפְנֵי הָאוֹרְחִין, כְּגוֹן אֱגוֹזִים תְּמָרִים וּקְלָיוֹת. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אוֹ חֶסֶר אוֹ יֶתֶר.

ד. הַמְכָתְּבִין שֶׁבַּכְּרַכִּים - אֵין קוֹרִין בָּהֶן, אִם הָיָה דָּבָר שֶׁהוּא צָרִךְ מִדִּינָה - מֻתָּר. כָּל חֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁהוּא צָרִיךְ לָהֶן, בֵּין שֶׁעָבְרוּ וּבֵין לֶעָתִיד לָבֹא - אֵין מְחַשְּׁבִין אוֹתָן בְּשַׁבָּת. חֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁאֵין אֶלָּא מַה בְּכָךְ - מְחַשְּׁבִין אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת.

תּוֹסֶפְתָּא

ה. לֹא יִטַּיֵּל אָדָם עַל שְׂפַת שֶׁל מְדִינָה כְּדֵי שֶׁתֶּחֱשַׁךְ וְיִכָּנֵס וְיִרְחוֹץ, וְלֹא עַל הַתְּחוּם כְּדֵי שֶׁתֶּחֱשַׁךְ וְיָבִיא פֵּרוֹת, אֲבָל מַחְשִׁיךְ הוּא לִשְׁמוֹר וּמֵבִיא פֵּרוֹת בְּיָדוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

ו. לֹא יֹאמַר אָדָם לַחֲבֵרוֹ: ׳הַנִּרְאֶה שֶׁתַּעֲמֹד עִמִּי לָעֶרֶב׳? רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר: אוֹמֵר אָדָם לַחֲבֵרוֹ: ׳הַנִּרְאֶה שֶׁתַּעֲמֹד עִמִּי לָעֶרֶב׳? אֵין מַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם לְהָבִיא אֶת הַבְּהֵמָה, אִם הָיְתָה חוּץ לַתְּחוּם - קוֹרֵא לָהּ וְהִיא בָּאָה.

ז. מַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם לְפַקֵּחַ עַל עִסְקֵי כַלָּה וְעַל עִסְקֵי מֵת. זֶה הַכְּלָל אָמַר אַבָּא שָׁאוּל: כָּל שֶׁאֲנִי זַכַּאי בַּאֲמִירָתוֹ רַשַּׁאי אֲנִי לְהַחְשִׁיךְ עָלָיו. וְעַל עִסְקֵי הַמֵּת לְהָבִיא לוֹ אָרוֹן וְתַכְרִיכִים, וְאוֹמֵר לוֹ: ׳אִם לֹא מָצָאתָ בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי - הָבֵא מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי׳; ׳אִם לֹא מָצָאתָ בְּמָנֶה - הָבֵא בְּמָאתַיִם׳; רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ סְכוּם מֻקָּח.

ח. נָכְרִי שֶׁהֵבִיא חֲלִילִין בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת - לֹא יִסְפּוֹד בָּהֶן אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל יִשְׂרָאֵל אַחֵר - מֻתָּר. עָשׂוּ לוֹ אָרוֹן וְחָפְרוּ לוֹ קֶבֶר - לֹא יִקְבֹּר בּוֹ אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל יִשְׂרָאֵל אַחֵר - מֻתָּר.

ט. פֵּרוֹת שֶׁיָּצְאוּ חוּץ לַתְּחוּם וְחָזְרוּ בְּשׁוֹגֵג - יֹאכְלוּ. בְּמֵזִיד - לֹא יֹאכְלוּ. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: חָזְרוּ לִמְקוֹמָן - יֹאכְלוּ. לִמְקוֹם אַחֵר - לֹא יֹאכְלוּ. הֶחְזִירָן חֵרֵשׂ שׁוֹטֶה וְקָטָן, בֵּין לִמְקוֹמָן בֵּין לְמָקוֹם אַחֵר - הֲרֵי אֵלּוּ יֹאכְלוּ.

י. כֵּלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בָּעִיר, וְכֵן כֵּלִים שֶׁל אֲחֵרִים שֶׁשָּׁבְתוּ בְּתוֹךְ הָעִיר - הֲרֵי אֵלּוּ כְּאַנְשֵׁי הָעִיר וְיֵשׁ לָהֶם אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ, מַה שֶּׁהֵבִיא נָכְרִי מִחוּץ לַתְּחוּם - לֹא יְזִיזֵם מִמְּקוֹמָן.

יא. נוֹתְנִין כְּלֵי מִיקָר[6] וּכְלֵי מַתָּכוֹת עַל גַּבֵּי כִּרְסוֹ שֶׁל מֵת. וּפוֹקְקִין לוֹ אֶת נְקָבָיו, וְעָלָיו

הַשָּׁלֵם

אָמַר שְׁלֹמֹה (קֹהֶלֶת יב, ו): ״עַד אֲשֶׁר לֹא יֵרָתֵק״ וְגוֹ׳. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הָרוֹצֶה לְאַמֵּץ אֶת עֵינֵי הַמֵּת בְּשַׁבָּת - נוֹפֵחַ יַיִן בְּחוֹטְמוֹ וְנוֹתֵן שָׁם בִּשְׁנֵי רֵיסֵי עֵינָיו, וְהֵן מִתְאַמְּצִין מֵאֲלֵיהֶן. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֲפִלּוּ קָטָן בֶּן יוֹמוֹ חַי מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת, וַאֲפִלּוּ דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מֵת אֵין מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאָדָם חַי - עוֹסֵק בְּמִצְוֹת, לְפִיכָךְ מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת, מֵת - בָּטֵל מִן הַמִּצְוֹת, לְפִיכָךְ אֵין מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֲפִלּוּ קָטָן בֶּן יוֹמוֹ חַי - אֵין מְשַׁמְּרִין אוֹתוֹ, לֹא מִן הַחַלְדָּה וְלֹא מִן הָעַכְבָּרִים, שֶׁהַכֶּלֶב רוֹאֶה אוֹתוֹ וּבוֹרֵחַ. וַאֲפִלּוּ עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן מֵת מְשַׁמְּרִים אוֹתוֹ מִן הַחַלְדָּה וּמִן עַכְבָּרִים, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאָדָם חַי מוֹרְאוֹ מָטֵל עַל הַבְּרִיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ט, ב): ״וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה״ וְגוֹ׳. מֵת - בָּטֵל מוֹרְאוֹ מִן הַבְּרִיּוֹת.

יב. מִי שֶׁהֶחְשִׁיךְ בַּדֶּרֶךְ - נוֹתֵן כִּיסוֹ לַנָּכְרִי. וְאִם אֵין עִמּוֹ נָכְרִי - מַנִּיחוֹ עַל הַחֲמוֹר. הִגִּיעַ לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה - נוֹטֵל אֶת הַכֵּלִים הַנִּטָּלִים בַּשַּׁבָּת. וְשֶׁאֵינָם נִטָּלִין, מַתִּיר אֶת הַחֲבָלִים וְהַשַּׁקִּים נוֹפְלִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם הָיָה עָלָיו שָׁלִיף[7] מְלֵא - נִכְנָס תַּחְתָּיו וּמְפָרְקוֹ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּנָכְרֵי הַמַּכִּירוֹ, אֲבָל בְּנָכְרֵי שֶׁאֵין מַכִּירוֹ - מְהַלֵּךְ אַחֲרָיו עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְבֵיתוֹ.

יג. אֵיזוֹ הִיא הַמְּרָאָה? כָּל שֶׁמַּרְבִּיצוֹ וְעוֹקֵם אֶת צַוָּארוֹ וְנוֹתֵן מַיִם וְכַרְשִׁינִין כְּאֶחָד. אֵיזֶהוּ הוּא הַלְעָטָה? כָּל שֶׁמַּאֲכִילָהּ מְעַמֶּד, וְנוֹתֵן מַיִם בִּפְנֵי עַצְמָן וְכַרְשִׁינִין בִּפְנֵי עַצְמָן. מְהַלְקְטִין אֲזוֹבִין וְתַרְנְגוֹלִין וְיוֹנֵי הַרְדְּסִיאוֹת, נוֹתְנִין לִפְנֵיהֶן מַיִם, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁמְּהַלְקְטִין. אֵין מְהַלְקְטִין לְיוֹנֵי שׁוֹבָךְ וּלְיוֹנֵי עֲלִיָּה. וְלַצִּפָּרִין שֶׁקִּנְּנוּ בַּטְּפִיחַ

---

[6] כֵּלִים שֶׁמְּבִיאִים קְרִירוּת, כְּגוֹן כְּלֵי זְכוּכִית.

[7] שַׂק

וּבַבִּימָה. וְאֵין נוֹתְנִין לִפְנֵיהֶן מַיִם. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁאֵין מְהַלְקְטִין.

יד. נִדְרֵי שַׁבָּת - מְפִירִין אוֹתָן בְּשַׁבָּת. מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ נִדְרֵי שַׁבָּת מְפִירִין אוֹתָן בְּשַׁבָּת? שֶׁאִם חָשְׁכָה וְלֹא הֵפֵר - אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר.

טו. הַמְשַׁמֵּר זְרָעִים מִפְּנֵי עוֹפוֹת, וּמְקַשֶּׁאוֹת מִפְּנֵי חַיּוֹת - מְשַׁמֵּר כְּדַרְכּוֹ בְּשַׁבָּת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְסַפֵּק, וְלֹא יִרְקֹד, וְלֹא יַטְפִּיחַ, כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה בְּחוֹל.

טז. הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לִשְׁמוֹר לוֹ אֶת הַפָּרָה וְלִשְׁמוֹר לוֹ אֶת הַתִּינוֹק - לֹא יִתֵּן לוֹ שְׂכָרוֹ שֶׁל שַׁבָּת, לְפִיכָךְ אֵין אַחֲרָיוּתוֹ עָלָיו בְּשַׁבָּת. אִם הָיָה שְׂכִיר שַׁבָּת, שְׂכִיר חֹדֶשׁ, שְׂכִיר שָׁנָה, שְׂכִיר שָׁבוּעַ - נוֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ שֶׁל שַׁבָּת, לְפִיכָךְ אַחֲרָיוּתוֹ עָלָיו בְּשַׁבָּת. לֹא יֹאמַר לוֹ: ׳תֵּן לִי שְׂכָרִי שֶׁל שַׁבָּת׳, אֶלָּא אוֹמֵר לוֹ: ׳תֵּן לִי שְׂכָרִי שֶׁל עֲשָׂרָה יָמִים׳.

יז. לֹא עוֹלִין בָּאֵילָן, וְלֹא רוֹכְבִין עַל גַּבֵּי בְהֵמָה, וְלֹא שָׁטִין עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְלֹא מְסַפְּקִין, וְלֹא מְטַפְּחִין, וְלֹא מְרַקְּדִין בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים.

מַסֶּכֶת עֵרוּבִין פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. מָבוֹי שֶׁגָּבוֹהַּ מֵעֶשְׂרִים אַמָּה יוֹתֵר מִפִּתְחוֹ שֶׁל הֵיכָל - יְמַעֵט, כֵּיצַד עוֹשֶׂה? מַנִּיחַ קוֹרָה מִשָּׁפָּת עֶשְׂרִים וּלְמַטָּה. וְהָרָחָב מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת מִפִּתְחוֹ שֶׁל הֵיכָל - הֲרֵי זֶה צָרִיךְ לְמַעֵט. כֵּיצַד מְמַעֲטוֹ? עוֹשֶׂה לוֹ פֶּס וּמְמַעֲטוֹ עַד עֶשְׂרִים אַמָּה. מָבוֹי שֶׁיֵּשׁ לוֹ צוּרַת הַפֶּתַח, אַף עַל פִּי שֶׁרָחָב מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת - הֲרֵי זֶה אֵין צָרִיךְ לְמַעֵט.

ב. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הֻכְשַׁר מָבוֹי בַּלְּחָיַיִם. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁהָלַךְ אֵצֶל רַבִּי יוֹסֵי בֶּן פְּרִידָה לְאוּבְלִין, וּמָצָא שֶׁיּוֹשֵׁב בְּמָבוֹי שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא לֶחִי אֶחָד. אָמַר לוֹ: בְּנִי! עֲשֵׂה לֶחִי אַחֵר. אָמַר לוֹ: וְכִי לְסוֹתְמוֹ אֲנִי צָרִיךְ? אָמַר לוֹ: יִסָּתֵם, וּמַה רְאָיָה לַשַּׁבָּת בְּכָךְ?

ג. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל מָבוֹי שֶׁהוּא פָּחוֹת מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת, שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ כְּלוּם. עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל רָחָב מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעֶשֶׂר אַמּוֹת, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: לֶחִי וְקוֹרָה. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: לֶחִי אוֹ קוֹרָה. קוֹרָה הַיּוֹצֵאת מִכֹּתֶל זֶה וְאֵינָהּ נוֹגַעַת בְּכֹתֶל זֶה. וְכֵן שְׁתֵּי קוֹרוֹת, אַחַת יוֹצְאָה מִכֹּתֶל זֶה וְאַחַת יוֹצְאָה מִכֹּתֶל זֶה, וְאֵינָן נוֹגְעוֹת זוֹ בְּזוֹ, פְּחוֹת מִשְּׁלוֹשָׁה - אֵין צָרִיךְ לְהָבִיא קוֹרָה אַחֶרֶת, שְׁלֹשָׁה - צָרִיךְ לְהָבִיא קוֹרָה אַחֶרֶת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: פְּחוֹת מֵאַרְבָּעָה אֵין צָרִיךְ לְהָבִיא קוֹרָה אַחֶרֶת. אַרְבָּעָה צָרִיךְ לְהָבִיא קוֹרָה אַחֶרֶת. וְכֵן שְׁתֵּי קוֹרוֹת הַמַּתְאִימוֹת, לֹא בְזוֹ כְּדֵי לְקַבֵּל אֲרִיחַ וְלֹא בְזוֹ כְּדֵי לְקַבֵּל אֲרִיחַ, אִם מְקַבְּלוֹת אֲרִיחַ לְרָחְבּוֹ טֶפַח - אֵין צָרִיךְ לְהָבִיא קוֹרָה אַחֶרֶת. וְאִם לָאו - צָרִיךְ לְהָבִיא קוֹרָה אַחֶרֶת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם מְקַבְּלוֹת אֲרִיחַ לְאָרְכּוֹ שְׁלֹשָׁה - אֵין צָרִיךְ לְהָבִיא קוֹרָה אַחֶרֶת, וְאִם לָאו - צָרִיךְ לְהָבִיא קוֹרָה אַחֶרֶת.

ד. הָיוּ שְׁתֵּי קוֹרוֹת קְטַנּוֹת יוֹצְאוֹת מִן הַכֹּתֶל, מְבַדְּלוֹת זוֹ מִזּוֹ, וּמְקַבְּלוֹת אֲרִיחַ לְרָחְבּוֹ טֶפַח; רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יוֹשֵׁב לְאָרְכּוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים.

ה. הָיָה אַחַת לְמַעְלָה וְאַחַת לְמַטָּה; רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: רוֹאִין אֶת הָעֶלְיוֹנָה כְּאִלּוּ הִיא לְמַטָּה, וְאֶת הַתַּחְתּוֹנָה כְּאִלּוּ הִיא לְמַעְלָה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא תְּהֵא הָעֶלְיוֹנָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה, וְהַתַּחְתּוֹנָה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים.

ו. הָיְתָה זוֹ יוֹצֵאת מִכֹּתֶל זֶה, וְזוֹ יוֹצְאָה מִכֹּתֶל זֶה, אוֹ שֶׁהָיְתָה יוֹצֵאת מִכֹּתֶל זֶה וְאֵין מַגַּעַת בְּכֹתֶל אַחֵר, אוֹ שֶׁהָיְתָה רְחָבָה מֵרֹאשָׁהּ אֶחָד וְקָצָרָה מֵרֹאשָׁהּ אֶחָד, אִם יֵשׁ שָׁם שְׁלֹשָׁה טְפָחִים - הֲרֵי זֶה צָרִיךְ לְמַעֵט. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַרְבָּעָה. הָיְתָה יוֹצְאָה מִכֹּתֶל זֶה וּמַגַּעַת בְּכֹתֶל אַחֵר,

תּוֹסֶפְתָּא

אִם גְּבוֹהָה הֵימֶנּוּ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים - הֲרֵי זֶה צָרִיךְ לְמַעֵט. עָשׂוּיָה מִדְּרוֹן וּמִקַּבֶּלֶת אֲרִיחַ בָּנוּי, אִם יוֹשֵׁב כְּדַרְכּוֹ עָלֶיהָ - אֵין צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ צַד הַשֵּׁנִי, וְאִם לָאו - צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ צַד הַשֵּׁנִי.

ז. הָעוֹשֶׂה לְחָיַיִם לְמָבוֹי גְּבוֹהִים מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אוֹ מְשׂוּכִים מִן הַכֹּתֶל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים - הֲרֵי זֶה צָרִיךְ לְמַעֵט. מָבוֹי הַמְקֹרֶה מֵרוּחַ אַחַת, וְהִדְלָה עָלָיו אֶת הַגֶּפֶן, וְאֶת הַדְּלַעַת, וְאֶת הַקִּסּוֹם, מֵרוּחַ אַחֶרֶת - אֵין צָרִיךְ כְּלוּם. עָשָׂה לְחָיַיִם לְמָבוֹי גְּבוֹהִין מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, אוֹ מְשׂוּכִין מִן הַכֹּתֶל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים - הֲרֵי זֶה צָרִיךְ לְמַעֵט. אַבְנֵי בִנְיָן הָיוּ יוֹצְאוֹת מִן הַכֹּתֶל, וּבֵין זוֹ לְזוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים - אֵין צָרִיךְ לֶחִי וְקוֹרָה אוֹתוֹ מָקוֹם. אַבְנֵי גְּדֵר הַיּוֹצְאוֹת מִן הַגָּדֵר מַבְדִּלוֹת זוֹ מִזּוֹ פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה - אֵין צָרִיךְ לֶחִי אֶחָד. שְׁלֹשָׁה - צָרִיךְ לֶחִי אֶחָד.

ח. כֹּתֶל שֶׁצִּדּוֹ אֶחָד כָּנוּס מֵחֲבֵרוֹ, בֵּין שֶׁנִּרְאֶה מִבַּחוּץ וְשָׁוֶה מִבִּפְנִים, וּבֵין שֶׁנִּרְאֶה מִבִּפְנִים וְשָׁוֶה מִבַּחוּץ - נִדּוֹן מִשּׁוּם לֶחִי. הָיְתָה קֶרֶן זָוִית זוֹ יוֹצְאָה מִכֹּתֶל זֶה, וְקֶרֶן זָוִית יוֹצְאָה מִכֹּתֶל זֶה - נִדּוֹנִית כִּלְחָיַיִם. עָשָׂה לֶחִי לְמָבוֹי - אֵין לוֹ אֶלָּא חֲצִי מָבוֹי.

ט. עוֹשִׂין פַּסִּין לַבּוֹרִיוֹת, אַרְבָּעָה דְּיוֹמְדִין נִרְאִין כְּשִׁמּוֹנָה, הָיְתָה שָׁם אֶבֶן אַחַת מְרֻבַּעַת - רוֹאִין כְּאִלּוּ שֶׁהֻחְלַק, וְיֵשׁ בָּהּ אַמָּה לְכָאן וְאַמָּה לְכָאן - נִדּוֹן מִשּׁוּם דְּיוֹמֶד, וְאִם לָאו - אֵין נִדּוֹן מִשּׁוּם דְּיוֹמֶד. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: הָיְתָה עֲגֻלָּה, רוֹאִין אוֹתָהּ, שֶׁאִם תֶּחְקֹק, וְיֵשׁ בָּהּ שִׁשָּׁה טְפָחִים מִצַּד זֶה, וְשִׁשָּׁה טְפָחִים מִצַּד זֶה, כְּדִיּוֹמְדִין - נִדּוֹנִית כְּפַסִּין.

י. וְכַמָּה יְהֵא בֵּינֵיהֶן? כְּמִלְא שְׁתֵּי רְבָקוֹת שֶׁל שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ בָּקָר. כַּמָּה רֹאשָׁהּ וְרֻבָּהּ שֶׁל פָּרָה? שְׁתֵּי אַמּוֹת. עָבְיָהּ שֶׁל פָּרָה - אַמָּה וּשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי אַמָּה, שֶׁהֵן כְּעֶשֶׂר אַמּוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה אַמָּה. כַּמָּה הֵן מְקֹרְבִין? כְּדֵי רֹאשָׁהּ וְרֻבָּהּ שֶׁל פָּרָה, וְכַמָּה הֵן מְרֻחָקִין? אֲפִלּוּ כּוֹר

הַשָּׁלֵם

אֲפִלּוּ כּוֹרִים - מָתָר, וּבִלְבַד שֶׁיְּרֻבֶּה בַּפַּסִּין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בֵּית סָאתַיִם - מָתָר. יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם - אָסוּר. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: אִי אַתָּה מוֹדֶה בַּדִּיר, וְסַהַר, וּמְקֻצֶּה, וְחָצֵר, אֲפִלּוּ בֵּית חֲמֶשֶׁת כּוֹרִים וּבֵית עֲשָׂרָה כּוֹרִים שֶׁהוּא מָתָר? אָמַר לָהֶם: זוֹ מְחִיצָה, וְאֵלּוּ פַּסִּין. אַף זוֹ, רָצָה לַעֲשׂוֹת מְחִיצָה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים - עוֹשֶׂה. וְאִם רָצָה לְרַבּוֹת - יְרַבֶּה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בּוֹר שֶׁהוּא בֵּית סָאתַיִם עַל בֵּית סָאתַיִם - אֵינוֹ מָתָר. וְלֹא אָמְרוּ לְהַרְחִיב, אֶלָּא כְּדֵי רֹאשָׁהּ וְרֻבָּהּ שֶׁל פָּרָה בִּלְבַד.

יא. הָיְתָה גְּבוֹהָה מִשְּׁלֹשׁ רוּחוֹתֶיהָ וּנְמוּכָה מֵרוּחַ אַחַת - רוֹאִין אֶת הַנָּמוּךְ כְּאִלּוּ הוּא פָּתוּחַ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא הַנָּמוּךְ יֶתֶר עַל הַגָּבוֹהָה. הָיְתָה נְמוּכָה מִשְּׁלֹשׁ רוּחוֹתֶיהָ וּגְבוֹהָה מֵרוּחַ אַחַת - אֵין צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מְחִיצָה, אֶלָּא לַגָּבוֹהַּ בִּלְבַד. הָיָה שָׁם אִילָן אוֹ גֶּדֶר אוֹ מְחִיצַת הַקָּנִים - נִדּוֹנִין כְּפַסִּין.

יב. הָיְתָה חָצֵר פְּתוּחָה לְבֵינֵיהֶם, שֶׁרֹּאשָׁהּ אֶחָד נִכְנָס לְבֵין הַפַּסִּין, מְתוֹכָהּ לְבֵין הַפַּסִּין וּמִבֵּין הַפַּסִּין לְתוֹכָהּ - מָתָר לְטַלְטֵל, אֲבָל שְׁתַּיִם - אָסוּר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁלֹּא עֵרְבוּ, אֲבָל עֵרְבוּ - מָתָר. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא אוֹמֵר: אֵין עוֹשִׂין פַּסִּין אֶלָּא לְבֹאֵר הָרַבִּים בִּלְבַד. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: לַכֹּל עוֹשִׂין פַּסִּין חוּץ מִבּוֹר הַיָּחִיד בִּלְבַד.

מַסֶּכֶת עֵרוּבִין פֶּרֶק שֵׁנִי

א. שַׁיָּרָה שֶׁחָנְתָה בִּבְקָעָה וְהִקִּיפוּהָ בְּאַכְפִּין, בַּעֲבִיטִין, בִּשְׁלִיפוֹת, וּבַקָּנִין, וּבְקוֹלְחוֹת, אֲפִלּוּ שְׁלֹשָׁה חֲבָלִים, זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה - מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא בֵּין גָּמָל לְגָמָל כִּמְלֹא גָּמָל, וּבֵין עָבִיט לְעָבִיט כְּמִלְא עָבִיט, וּבֵין אִיכּוּף לְאִיכּוּף כְּמִלְא אִיכּוּף. מַקִּיפִין בַּקָּנִים, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא בֵּין קָנֶה לַחֲבֵרוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס הַגְּדִי.

ב. נִמְצֵאתָ אַתָּה אוֹמֵר, שָׁלֹשׁ מִדּוֹת בַּמְּחִצּוֹת: כָּל שֶׁהוּא פְּחוֹת מִשְּׁלוֹשָׁה - צָרִיךְ

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁלֹּא יְהֵא בֵּין זֶה לָזֶה שְׁלֹשָׁה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְזַדַּקֵּר הַגְּדִי בְּבֵת רֹאשׁ. כָּל שֶׁהוּא שְׁלֹשָׁה, וּמִשְׁלֹשָׁה וְעַד אַרְבָּעָה - צָרִיךְ שֶׁלֹּא יְהֵא בֵּין זֶה לָזֶה כְּמִלּוֹאוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא פָּרוּץ כָּעוֹמֵד. וְאִם הָיָה הַפָּרוּץ מְרֻבֶּה עַל הָעוֹמֵד - אַף כְּנֶגֶד הָעוֹמֵד אָסוּר. כָּל שֶׁהוּא אַרְבָּעָה, וּמֵאַרְבָּעָה עַד עֶשֶׂר אֲמוֹת - צָרִיךְ שֶׁלֹּא יְהֵא בֵּין זֶה לָזֶה כְּמִלּוֹאוֹ, שֶׁיְּהֵא פָּרוּץ כָּעוֹמֵד. וְאִם הָיָה פָּרוּץ כָּעוֹמֵד, כְּנֶגֶד הָעוֹמֵד - מֻתָּר. כְּנֶגֶד הַפָּרוּץ - אָסוּר. וְאִם הָיָה הָעוֹמֵד מְרֻבֶּה עַל הַפָּרוּץ, כְּנֶגֶד הַפָּרוּץ - מֻתָּר. נִפְרְצָה בְּיוֹתֵר מֵעֶשֶׂר - אָסוּר. הָיָה שָׁם קָנִים דּוֹקְרָנִים וְעָשָׂה לָהֶם פֵּאָה מִלְמַעְלָה, אֲפִלּוּ בְּיוֹתֵר מֵעֶשֶׂר - מֻתָּר.

ג. שַׂיָּרָה שֶׁשָּׁרְתָה בְּתַל גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, וּבְנָקַע עָמֹק עֲשָׂרָה טְפָחִים, וּבְגִנָּה מְקֻפֶּת גֶּדֶר גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים - מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ, וּבִלְבַד שֶׁיְּמַלְּאוּ אֶת כֻּלָּהּ, וְלֹא שִׁירוּ בָּהּ בֵּית סָאתַיִם פָּנוּי. אִם אֵין בְּכֻלָּהּ בֵּית סָאתַיִם - מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יְמַלְּאוּ אֶת כֻּלָּהּ. הָיְתָה גְּבוֹהָה מִשְּׁלֹשׁ רוּחוֹתֶיהָ, וּנְמוּכָה מֵרוּחַ אַחַת - רוֹאִין אֶת הַנָּמוּךְ כְּאִלּוּ הוּא פָּתַח, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא נָמוּךְ יוֹתֵר עַל הַגְּבוֹהָה. הָיְתָה נְמוּכָה מִשְּׁלֹשׁ רוּחוֹתֶיהָ, וְגְבוֹהַּ מֵרוּחַ אַחַת - אֵין צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מְחִיצָה אֶלָּא לַגְּבוֹהָה בִּלְבַד.

ד. אֶחָד שַׂיָּרָה וְאֶחָד יָחִיד לַחֲבָלִים, וּמַה בֵּין יָחִיד לַשַּׂיָּרָה? יָחִיד - נוֹתְנִים לוֹ בֵּית סָאתַיִם. שְׁנַיִם - נוֹתְנִים לָהֶם בֵּית סָאתַיִם. שְׁלֹשָׁה - נַעֲשׂוּ שַׂיָּרָה; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן רַבִּי יוֹסֵי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֶחָד יָחִיד וְאֶחָד שַׂיָּרָה - נוֹתְנִין לָהֶם כָּל צָרְכָּן, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא בֵּית סָאתַיִם פָּנוּי. אֶחָד שַׂיָּרָה וְאֶחָד מַחֲנֶה, מַה בֵּין מַחֲנֶה לַשַּׂיָּרָה? אֶלָּא אֹהָלִים שֶׁבַּשַּׂיָּרָה - חַיָּבִין בְּעֵרוּב. שֶׁבַּמַּחֲנֶה - פְּטוּרִין מִן הָעֵרוּב. וְשֶׁאֵין לָהֶם אֹהָלִים הֲרֵי הֵן כִּשְׁרוּיִן בֶּחָצֵר. מַחֲנֶה הַיּוֹצֵא לְמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת - מָתָרִין בְּגֶזֶל עֲצִים יְבֵשִׁין. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא אוֹמֵר: אַף חוּנִין בְּכָל מָקוֹם, וּבְמָקוֹם שֶׁנֶּהֱרְגוּ - שָׁם נִקְבָּרִין.

הַשָּׁלֵם

ה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַגִּנָּה וְהַקֶּרְפֵּף שֶׁהֵם שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם עַל שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם, הַמַּקֶּפֶת גֶּדֶר גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, וְכֵן אִם הָיְתָה אָרְכָּהּ יֶתֶר עַל רָחְבָּהּ פִּי שְׁנַיִם, אֲפִלּוּ אַמָּה אַחַת - אֵין מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ בַּשַּׁבָּת. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: קֶרְפֵּף הַסָּמוּךְ לָעִיר, וְיֵשׁ בְּאָרְכּוֹ שִׁבְעִים וְשִׁירַיִם - אֵין מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ בַּשַּׁבָּת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִלּוּ עֶשֶׂר קְרֻפֵּיוֹת זֶה לִפְנִים מִזֶּה, וְהָיְתָה אַחַת מֵהֶן בֵּית דִּירָה, אוֹ שֶׁהָיְתָה אַחַת מֵהֶן סָמוּךְ לָעִיר - מְטַלְטְלִין בְּכֻלָּן.

ו. בְּרֻגְנִין שֶׁבִּשְׁדֵה בֵּית סָאתַיִם - מֻתָּר. יֶתֶר עַל בֵּית סָאתַיִם - אָסוּר. אֲבָל דִּיר וְסַהַר אוֹ מַקֵּצָה אוֹ חָצֵר, אֲפִלּוּ יֶתֶר מִבֵּית סָאתַיִם - מֻתָּר. אֲפִלּוּ בֵּית עֲשָׂרָה כּוֹרִין - מֻתָּר. כְּלָל אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: כָּל אֲוִיר שֶׁתַּשְׁמִישׁוֹ לְבֵית דִּירָה, כְּגוֹן דִּיר, וְסַהַר, וּמַקֵּצָה, וְחָצֵר, אֲפִלּוּ בֵּית חֲמֵשֶׁת כּוֹרִין, אֲפִלּוּ בֵּית עֲשָׂרָה כּוֹרִין - מֻתָּר. וְכָל בֵּית דִּירָה, שֶׁהוּא תַּשְׁמִישׁ לָאֲוִיר, כְּגוֹן בְּרֻגְנִין שֶׁבִּשְׁדוֹת בֵּית סָאתַיִם - מֻתָּר. יֶתֶר מִבֵּית סָאתַיִם - אָסוּר.

ז. מְעָרְבִין בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם, וְלֹא בַּגְּבוּלִין, הַנּוֹדֵר מִן הַכִּכָּר - מְעָרְבִין לוֹ בָּהּ. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁאָמַר: 'שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֶטְעַמֶּנָּה'; וְאִם הִקְדִּישָׁהּ - הֲרֵי זֶה אָסוּר, שֶׁאֵין מְעָרְבִין בַּהֶקְדֵּשׁ.

ח. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: לֹא נִמְנְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְּשַׁלֵּחַ עֵירוּבֵיהֶן בְּיַד בְּנֵיהֶם וּבְיַד בְּנוֹתֵיהֶם הַקְּטַנִּים - כְּדֵי לְחַנְּכָן בְּמִצְוֹת. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: מִשָּׁם רְאָיָה? בְּאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: 'קַבֵּל הֵימֶנּוּ', נָתְנוּ לַקּוֹף וְהוֹלִיכוֹ, לַפִּיל וְהוֹלִיכוֹ - אֵין זֶה עֵרוּב. וְאִם אָמַר לְאַחֵר לְקַבֵּל הֵימֶנּוּ - הֲרֵי זֶה עֵרוּב.

ט. נָתְנוּ עַל גַּבֵּי קוֹרָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהִיא גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים - עֵרוּבוֹ עֵרוּב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה רָחְבּוֹ אַרְבָּעָה - עֵרוּבוֹ עֵרוּב. וְאִם לָאו - אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב. נָתְנוּ בְּאֵילָן, לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים - אֵין

תּוֹסֶפְתָּא

עֵרוּבוֹ עֵרוּב. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים - עֵרוּבוֹ עֵרוּב, וְאָסוּר לְטָלוֹ. בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה - מֻתָּר לְטָלוֹ. נָתְנוּ בַּכַּלְכָּלָה וּתְלָאָהּ בָּאִילָן, לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים - אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים - עֵרוּבוֹ עֵרוּב, וְאָסוּר לְטָלוֹ; דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל שֶׁאָסוּר לְטָלוֹ - אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב, אֶחָד הָעֵרוּב וְאֶחָד כָּל הַכֵּלִים.

י. שָׁרְשֵׁי אִילָן שֶׁגִּבּוּהִין מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, אוֹ שֶׁיֵּשׁ חֶלֶל תַּחְתֵּיהֶן שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, אַף עַל פִּי שֶׁצִּדּוּ אֶחָד שָׁוֶה לָאָרֶץ - הֲרֵי זֶה יֵשֵׁב עֲלֵיהֶן. וְלֹא יִסְמֹךְ עֲלֵיהֶן, לְפִי שֶׁאֵין עוֹלִין בְּאִילָן, וְאֵין נִתְלִין בְּאִילָן, וְאֵין נִשְׁעָנִים בָּאִילָן. וְלֹא יַעֲלֶה בְּאִילָן מִבְּעוֹד יוֹם כְּדֵי שֶׁתֶּחֱשַׁךְ, וְיֵשֵׁב שָׁם כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. אֶחָד אִילָן וְאֶחָד כָּל בְּהֵמָה. אֲבָל בּוֹר, שִׂיחַ, וּמְעָרָה, וְגָדֵר - מְטַפֵּס וְעוֹלֶה מִטַּפֵּס וְיוֹרֵד, וַאֲפִלּוּ הֵן מֵאָה אַמָּה.

יא. נָתְנוּ בַּמִּגְדָּל וְנָעַל בְּפָנָיו וְאָבַד הַמַּפְתֵּחַ - הֲרֵי זֶה עֵרוּב. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּיוֹם-טוֹב, אֲבָל בְּשַׁבָּת - אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב. נִמְצָא הַמַּפְתֵּחַ, בֵּין בָּעִיר בֵּין בַּשָּׂדֶה - אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם בָּעִיר אָבַד - עֵרוּבוֹ עֵרוּב. אִם בְּשָׂדֶה אָבַד - אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב. מוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בִּבְנֵי חָצֵר וּבְנֵי מִרְפֶּסֶת, שֶׁגָּבוּ אֶת עֵירוּבֵיהֶן וְנָתְנוּהוּ בַּבַּיִת, אַף עַל פִּי שֶׁיָּדוּעַ שֶׁאֵין הַמַּפְתֵּחַ בִּמְקוֹמוֹ - עֵרוּבוֹ עֵרוּב. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אַבְטוֹלְמוֹס הֵעִיד עַל סְפָק עֵרוּב שֶׁכָּשֵׁר. אֵיזֶהוּ סְפֵק עֵרוּב שֶׁהוּא כָּשֵׁר? עֵרֶב בַּתְּרוּמָה, סְפֵק מִבְּעוֹד יוֹם נִטְמֵאת סְפֵק מִשֶּׁחֲשֵׁכָה נִטְמֵאת, עֵרֶב בַּפְּרוֹת, סְפֵק מִבְּעוֹד יוֹם נִתְקְנוּ סְפֵק מִשֶּׁחֲשֵׁכָה נִתְקְנוּ - עֵרוּבוֹ עֵרוּב. אֲבָל עֵרֶב בַּתְּרוּמָה, סְפֵק טְהוֹרָה סְפֵק טְמֵאָה, וְכֵן בַּפְּרוֹת, סְפֵק נִתְקְנוּ סְפֵק לֹא נִתְקְנוּ - אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב.

מַסֶּכֶת עֵרוּבִין פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין אָדָם מַתְנֶה עַל שְׁנֵי דְּבָרִים כְּאֶחָד. אֶלָּא אִם בָּא חָכָם לַמִּזְרָח - עֵרוּבוֹ לַמִּזְרָח. וְאִם בָּא חָכָם לַמַּעֲרָב - עֵרוּבוֹ לַמַּעֲרָב. אֲבָל בָּא לְכָאן וּלְכָאן, לֹא בָּא לְכָאן וּלְכָאן - הֲרֵינִי כִבְנֵי עִירִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה אֶחָד מֵהֶן רַבּוֹ - יֵלֵךְ אֵצֶל רַבּוֹ. שְׁנֵיהֶם רַבּוֹתָיו - יֵלֵךְ אֵצֶל הָרָגִיל אֶצְלוֹ. אִם הָיָה רָגִיל אֵצֶל שְׁנֵיהֶם - יֵלֵךְ לְאֵיזֶה מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה.

ב. מַתְנֶה אָדָם עַל עֵרוּבוֹ, וְאוֹמֵר: ׳עֵרוּבִי לְשַׁבָּת זוֹ וְלֹא לְשַׁבָּת אַחֶרֶת׳ - ׳לְשַׁבָּת אַחֶרֶת וְלֹא לְשַׁבָּת זוֹ׳ - ׳עֵרוּבִי לְשַׁבָּתוֹת וְלֹא לְיָמִים טוֹבִים׳ - ׳לְיָמִים טוֹבִים וְלֹא לְשַׁבָּתוֹת׳ - ׳לְשַׁבָּת וְלֹא לְיוֹם הַכִּפּוּרִים׳ - ׳לְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְלֹא לְשַׁבָּת׳.

ג. הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: ׳עֵרֶב לִי בַּתְּמָרִים׳, וְעֵרַב לוֹ בִּגְרוֹגָרוֹת. ׳בִּגְרוֹגָרוֹת׳ וְעֵרַב לוֹ בַּתְּמָרִים. ׳בַּמִּגְדָּל׳ וְעֵרַב לוֹ בַּשּׁוּבָךְ. ׳בַּשּׁוּבָךְ׳ וְעֵרַב לוֹ בַּמִּגְדָּל. ׳בַּבַּיִת׳ וְעֵרַב לוֹ בָּעֲלִיָּה. ׳בָּעֲלִיָּה׳ וְעֵרַב לוֹ בַּבַּיִת - אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב. אֲבָל אָמַר לוֹ סְתָם: ׳עֵרַב לִי׳ וְעֵרַב לוֹ, בֵּין בַּתְּמָרִים, בֵּין בִּגְרוֹגָרוֹת, בֵּין בַּמִּגְדָּל, בֵּין בַּשּׁוּבָךְ, בֵּין בַּבַּיִת, בֵּין בָּעֲלִיָּה - עֵרוּבוֹ עֵרוּב.

ד. עֵרְבוּ זֶה לַצָּפוֹן וְזֶה לַדָּרוֹם - זֶה מְהַלֵּךְ לַצָּפוֹן בְּעֵרוּבוֹ שֶׁל זֶה בַּדָּרוֹם, וּבַדָּרוֹם בְּעֵרוּבוֹ שֶׁל זֶה בַּצָּפוֹן. אִם מְצָאוּ אֶת הַתָּחוּם - אַל יָזוּז מִמְּקוֹמוֹ. עֵרֶב לַצָּפוֹן וְחָזַר וְעֵרַב לַדָּרוֹם - בִּטֵּל הָאַחֲרוֹן אֶת הָרִאשׁוֹן. טָעָה וְעֵרַב לִשְׁתֵּי רוּחוֹת, כְּמִדָּמֶה הוּא שֶׁמְּעָרְבִין לִשְׁתֵּי רוּחוֹת, אוֹ שֶׁאָמַר לַעֲבָדָיו: ׳צְאוּ וְעִרְבוּ לִי׳, אֶחָד עֵרֶב עָלָיו לַצָּפוֹן וְאֶחָד עֵרֶב עָלָיו לַדָּרוֹם - מְהַלֵּךְ בַּצָּפוֹן בְּעֵרוּבוֹ לַדָּרוֹם, וּמְהַלֵּךְ לַדָּרוֹם בְּעֵרוּבוֹ לַצָּפוֹן. וְאִם מְצָאוּ עָלָיו אֶת הַתָּחוּם - לֹא יָזוּז מִמְּקוֹמוֹ.

ה. נָכְרִים שֶׁצָּרוּ עַל עֲיָרוֹת יִשְׂרָאֵל - אֵין יוֹצְאִין עֲלֵיהֶן בִּכְלֵי זֵינָם, וְאֵין מְחַלְּלִין עֲלֵיהֶן אֶת הַשַּׁבָּת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? כְּשֶׁבָּאוּ עַל עִסְקֵי מָמוֹן, אֲבָל אִם בָּאוּ עַל עִסְקֵי נְפָשׁוֹת - יוֹצְאִין עֲלֵיהֶם בִּכְלֵי זֵינָם וּמְחַלְּלִין עֲלֵיהֶן אֶת הַשַּׁבָּת. וּבְעִיר הַסְּמוּכָה לַסָּפָר, אֲפִלּוּ לֹא בָּאוּ עַל עִסְקֵי נְפָשׁוֹת, אֶלָּא

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

עַל עִסְקֵי תֵּבֵן וְקַשׁ - יוֹצְאִין עֲלֵיהֶן בִּכְלֵי זֵינָם וּמְחַלְּלִין עֲלֵיהֶן אֶת הַשַּׁבָּת. בְּרֹאשׁוֹנָה הָיוּ מַנִּיחִין כְּלֵי זֵינָם בַּבַּיִת הַסָּמוּךְ לַחוֹמָה. פַּעַם אַחַת, הִכִּירוּ בָּהֶם אוֹיְבִים וְרָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם וְנִכְנְסוּ לְטוֹל כְּלֵי זֵינָם, וְנִכְנְסוּ אוֹיְבִים אַחֲרֵיהֶם, וְדָחֲקוּ זֶה אֶת זֶה, וְהָרְגוּ זֶה אֶת זֶה יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָרְגוּ אוֹיְבִים. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְקִינוּ - שֶׁיִּהוּ חוֹזְרִין לִמְקוֹמָם בִּכְלֵי זֵינָם.

ו. מַחֲנֶה הַיּוֹצְאִים לְמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת - אֵין צָרִין עַל עָיְרוֹת שֶׁל נָכְרִים פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם לַשַּׁבָּת. וְאִם הִתְחִילוּ - אֵין מַפְסִיקִין וַאֲפִלּוּ בַּשַּׁבָּת. וְכֵן הָיָה שִׁמְאִי הַזָּקֵן דּוֹרֵשׁ (דְּבָרִים כ, כ): "עַד רִדְתָּהּ" - וַאֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת.

ז. עִיר שֶׁהִקִּיפוּהָ נָכְרִים אוֹ נָהָר, וְכֵן סְפִינָה הַמִּטָּרֶפֶת בַּיָּם, וְכֵן יָחִיד שֶׁהָיָה נִרְדָּף מִפְּנֵי הַנָּכְרִים, וּמִפְּנֵי הַלִּסְטִים, וּמִפְּנֵי רוּחַ רָעָה - הֲרֵי אֵלּוּ מְחַלְּלִין אֶת הַשַּׁבָּת, וּמַצִּילִין אֶת עַצְמָן.

ח. הָרוֹעִים, וְהַקַּיָּצִין, וְהַבּוֹרְגָנִין, וְשׁוֹמְרֵי פֵּרוֹת, בִּזְמַן שֶׁדַּרְכָּן לָלוּן בָּעִיר, אַף עַל פִּי שֶׁחָשְׁכוּ חוּץ לַתְּחוּם - הֲרֵי אֵלּוּ כְּאַנְשֵׁי הָעִיר, וְיֵשׁ לָהֶם אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. וּבִזְמַן שֶׁדַּרְכָּן לָלוּן בַּשָּׂדֶה - אֵין לָהֶם אֶלָּא אַלְפַּיִם אַמָּה בִּלְבַד.

ט. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי בָתִּים, וּבֵינֵיהֶם שְׁנֵי תְחוּמֵי שַׁבָּת, כֵּיוָן שֶׁהֶחֱזִיק בְּדֶרֶךְ - קָנָה עָרוּב; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. יֶתֶר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה: אֲפִלּוּ מְצָאוֹ חֲבֵרוֹ בְּדֶרֶךְ, וְאָמַר: 'לִין בְּפֹה, עֵת חַמָּה, עֵת צִנָּה הוּא', לָמָּחָר מַשְׂכִּים וְהוֹלֵךְ. הֶחֱזִירוֹ מִן הָעִיר - הֲרֵי הוּא כְּאַנְשֵׁי הָעִיר.

י. רְשׁוּת שַׁבָּת כָּךְ הוּא: עוֹמֵד אָדָם בִּמְקוֹמוֹ וְאוֹמֵר: 'שְׁבִיתָתִי בִּמְקוֹמִי', שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת טז): "שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו"; כַּמָּה תַּחְתָּיו? מְלֹא קוֹמָתוֹ וּפְשׁוּט יָדָיו, גּוּפוֹ שְׁתֵּי אַמּוֹת, וְאַמָּה כְּדֵי לִפְשֹׁט יָדָיו וְרַגְלָיו; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: גּוּפוֹ שָׁלוֹשׁ

הַשָּׁלֵם

אַמּוֹת וְאַמָּה כְּדֵי לִטּוֹל חֵפֶץ מִתַּחַת מַרְגְּלוֹתָיו, וּמְנִיחַ יָדָיו תַּחַת מְרַאֲשׁוֹתָיו - זָכָה לוֹ מְקוֹמוֹ לְכָל רוּחַ, מְרֻבָּעוֹת לֹא עֲגֻלּוֹת. רַבִּי חֲנִינָא בֶּן אַנְטִיגְנוֹס אוֹמֵר: עֲגֻלּוֹת וְלֹא מְרֻבָּעוֹת.

יא. הַשּׁוֹבֶת בְּתֵל גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, וּבְנָקַע עָמֹק עֲשָׂרָה טְפָחִים, וּבַגִּנָּה מָקֹף גָּדֵר גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים - מְהַלֵּךְ אֶת כָּלָּהּ וְחוּצָה לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. הַשּׁוֹבֶת בָּעִיר, אֲפִלּוּ גְּדוֹלָה כְּאַנְטוֹכְיָא - מְהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ וְחוּצָה לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. עַל גַּבֵּהּ - אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת בִּלְבַד.

יב. הַנּוֹתֵן אֶת עֵרוּבוֹ בְּתוֹךְ עִבּוּרָהּ שֶׁל עִיר - לֹא עָשָׂה וְלֹא כְלוּם. נְתָנָהּ חוּץ לְעִבּוּרָהּ שֶׁל עִיר, אֲפִלּוּ אַמָּה אַחַת - מְשֻׁתָּכֵר אוֹתָהּ אַמָּה וּמַפְסִיד אֶת כָּל הָעִיר, מִפְּנֵי שֶׁמִּדַּת הָעִיר עוֹלָה כְּלָהּ לְמִדַּת הַתְּחוּם. הָאוֹמֵר: 'שְׁבִיתָתִי עַל גַּבֵּי אִילָן', 'עַל גַּבֵּי הַגִּנָּה' - לֹא יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם. פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים - לֹא יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. וּבַנָּקַע עָמֹק מֵעֲשָׂרָה - וְלֹא יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם. פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים - לֹא יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. וּבַגִּנָּה, מָקֹף גָּדֵר גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים - וְלֹא יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם. פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים - וְלֹא יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. וּמוֹדֵד עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְאוֹתוֹ מָקוֹם. בָּא לְאוֹתוֹ מָקוֹם - מְהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ, וְחוּצָה לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁהָיָה בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁלּוֹ. לֹא הָיָה בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁלּוֹ - אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת בִּלְבַד.

יג. הָאוֹמֵר: 'שְׁבִיתָתִי בְּצַד אִילָן, בְּצַד חָרוּב, בְּצַד גִּנָּה' - לֹא אָמַר כְּלוּם, עַד שֶׁיְּקַנֶּה לְצִפּוּנוֹ אוֹ לְדָרוֹמוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת. נָעֲקַר הָאִילָן, אוֹ נֶעֱקַר הֶחָרוּב, אוֹ נֶעֱקַר הַגִּנָּה, אִם מַכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. וְאִם לָאו - הֲרֵי זֶה אָסוּר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אִם הָיוּ שְׁנַיִם, אֶחָד מַכִּיר וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר, שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר - מוֹסֵר שְׁבִיתָתוֹ לְמַכִּיר. זֶה שֶׁמַּכִּיר - אוֹמֵר: 'תְּהֵא שְׁבִיתָתֵנוּ בִּמְקוֹם פְּלוֹנִי'.

יד. הָאוֹמֵר: ׳שְׁבִיתָתִי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, בְּשָׁדֶה פְּלוֹנִי, בְּמָקוֹם שֶׁאֲזָכֶה בּוֹ מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ׳ - לֹא אָמַר כְּלוּם; שֶׁאֵין מְעָרְבִין מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ, זוֹ הִיא שֶׁאָמְרוּ: הֶעָנִי מְעָרֵב בְּרַגְלָיו. אֶחָד עָנִי וְאֶחָד עָשִׁיר מְעָרְבִין בְּפַת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ לַתְּחוּם, וְיֹאמַר: ׳שְׁבִיתָתִי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי׳, שֶׁלֹּא אָמְרוּ ׳מְעָרְבִין בְּרַגְלֵ׳ אֶלָּא לְמִי שֶׁבָּא בַּדֶּרֶךְ וְחָשְׁכָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֶחָד עָנִי וְאֶחָד עָשִׁיר מְעָרְבִין בָּרַגֶל, לֹא יֵצֵא עָשִׁיר חוּץ לַתְּחוּם וְיֹאמַר: ׳שְׁבִיתָתִי בִּמְקוֹמִי׳; וְזֶה הוּא עִקָּרוֹ שֶׁל עֵרוּב.

טו. וְהִתִּירוּ חֲכָמִים לְבַעַל הַבַּיִת לְשַׁלֵּחַ אֶת עֵרוּבוֹ בְּיַד בְּנוֹ, בְּיַד עַבְדּוֹ, בְּיַד שְׁלוּחוֹ - בְּשְׁבִיל לְהָקֵל עָלָיו. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּאַנְשֵׁי בֵּית מָמְלִי וּבְאַנְשֵׁי בֵּית גּוּרְיוֹן בְּאַרוּמָא, שֶׁהָיוּ מְחַלְּקִין גְּרוֹגָרוֹת וְצִמּוּקִין לָעֲנִיִּים בִּשְׁנֵי בַצָּרֹת, וּבָאִין עֲנִיֵּי כְּפַר שִׁיחִין וּכְפַר חֲנַנְיָא וּמַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם, וּלְמָחָר מַשְׁכִּימִין וּבָאִין.

שמואל ב פרק טו

א וַיְהִי מֵאַחֲרֵי כֵּן וַיַּעַשׂ לוֹ אַבְשָׁלוֹם מֶרְכָּבָה
וְסוּסִים וַחֲמִשִּׁים אִישׁ רָצִים לְפָנָיו: **ב** וְהִשְׁכִּים
אַבְשָׁלוֹם וְעָמַד עַל־יַד דֶּרֶךְ הַשָּׁעַר וַיְהִי כָּל־הָאִישׁ
אֲשֶׁר־יִהְיֶה־לוֹ־רִיב לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לַמִּשְׁפָּט
וַיִּקְרָא אַבְשָׁלוֹם אֵלָיו וַיֹּאמֶר אֵי־מִזֶּה עִיר אַתָּה
וַיֹּאמֶר מֵאַחַד שִׁבְטֵי־יִשְׂרָאֵל עַבְדֶּךָ: **ג** וַיֹּאמֶר
אֵלָיו אַבְשָׁלוֹם רְאֵה דְבָרֶיךָ טוֹבִים וּנְכֹחִים וְשֹׁמֵעַ
אֵין־לְךָ מֵאֵת הַמֶּלֶךְ: **ד** וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם מִי־
יְשִׂמֵנִי שֹׁפֵט בָּאָרֶץ וְעָלַי יָבוֹא כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־
יִהְיֶה־לוֹ־רִיב וּמִשְׁפָּט וְהִצְדַּקְתִּיו: **ה** וְהָיָה בְּקָרְבַ־
אִישׁ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לוֹ וְשָׁלַח אֶת־יָדוֹ וְהֶחֱזִיק לוֹ
וְנָשַׁק לוֹ: **ו** וַיַּעַשׂ אַבְשָׁלוֹם כַּדָּבָר הַזֶּה לְכָל־
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־יָבְאוּ לַמִּשְׁפָּט אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיְגַנֵּב
אַבְשָׁלוֹם אֶת־לֵב אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל: {פ}
ז וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל־
הַמֶּלֶךְ אֵלְכָה נָּא וַאֲשַׁלֵּם אֶת־נִדְרִי אֲשֶׁר־נָדַרְתִּי
לַיהוָה בְּחֶבְרוֹן: **ח** כִּי־נֵדֶר נָדַר עַבְדְּךָ בְּשִׁבְתִּי
בִגְשׁוּר בַּאֲרָם לֵאמֹר אִם־יָשׁוֹב יְשִׁיבֵנִי
יְהוָה יְרוּשָׁלַם וְעָבַדְתִּי אֶת־יְהוָה: **ט** וַיֹּאמֶר־לוֹ
הַמֶּלֶךְ לֵךְ בְּשָׁלוֹם וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ חֶבְרוֹנָה: {פ}
י וַיִּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם מְרַגְּלִים בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר כִּשְׁמֹעֲכֶם אֶת־קוֹל הַשֹּׁפָר וַאֲמַרְתֶּם מָלַךְ
אַבְשָׁלוֹם בְּחֶבְרוֹן: **יא** וְאֶת־אַבְשָׁלוֹם הָלְכוּ
מָאתַיִם אִישׁ מִירוּשָׁלַם קְרֻאִים וְהֹלְכִים לְתֻמָּם
וְלֹא יָדְעוּ כָּל־דָּבָר: **יב** וַיִּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם אֶת־
אֲחִיתֹפֶל הַגִּילֹנִי יוֹעֵץ דָּוִד מֵעִירוֹ מִגִּלֹה בְּזָבְחוֹ
אֶת־הַזְּבָחִים וַיְהִי הַקֶּשֶׁר אַמִּץ וְהָעָם הוֹלֵךְ וָרָב
אֶת־אַבְשָׁלוֹם: **יג** וַיָּבֹא הַמַּגִּיד אֶל־דָּוִד לֵאמֹר

הָיָה לֵב־אִישׁ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם: **יד** וַיֹּאמֶר
דָּוִד לְכָל־עֲבָדָיו אֲשֶׁר־אִתּוֹ בִּירוּשָׁלַם קוּמוּ
וְנִבְרָחָה כִּי לֹא־תִהְיֶה־לָּנוּ פְלֵיטָה מִפְּנֵי אַבְשָׁלֹם
מַהֲרוּ לָלֶכֶת פֶּן־יְמַהֵר וְהִשִּׂגָנוּ וְהִדַּיַח עָלֵינוּ אֶת־
הָרָעָה וְהִכָּה הָעִיר לְפִי־חָרֶב: **טו** וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי־
הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמֶּלֶךְ כְּכֹל אֲשֶׁר־יִבְחַר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
הִנֵּה עֲבָדֶיךָ: **טז** וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ וְכָל־בֵּיתוֹ בְּרַגְלָיו
וַיַּעֲזֹב הַמֶּלֶךְ אֵת עֶשֶׂר נָשִׁים פִּלַגְשִׁים לִשְׁמֹר
הַבָּיִת: **יז** וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ וְכָל־הָעָם בְּרַגְלָיו וַיַּעַמְדוּ
בֵּית הַמֶּרְחָק: **יח** וְכָל־עֲבָדָיו עֹבְרִים עַל־יָדוֹ וְכָל־
הַכְּרֵתִי וְכָל־הַפְּלֵתִי וְכָל־הַגִּתִּים שֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ
אֲשֶׁר־בָּאוּ בְרַגְלוֹ מִגַּת עֹבְרִים עַל־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ:
{ס} **יט** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־אִתַּי הַגִּתִּי לָמָּה תֵלֵךְ
גַּם־אַתָּה אִתָּנוּ שׁוּב וְשֵׁב עִם־הַמֶּלֶךְ כִּי־נָכְרִי
אַתָּה וְגַם־גֹּלֶה אַתָּה לִמְקוֹמֶךָ: **כ** תְּמוֹל | בּוֹאֲךָ
וְהַיּוֹם אֲנוֹעֲדְךָ אֲנִיעֲךָ עִמָּנוּ לָלֶכֶת וַאֲנִי הוֹלֵךְ עַל
אֲשֶׁר־אֲנִי הוֹלֵךְ שׁוּב וְהָשֵׁב אֶת־אַחֶיךָ עִמָּךְ חֶסֶד
וֶאֱמֶת: **כא** וַיַּעַן אִתַּי אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמַר חַי־יְהוָה
וְחֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי אִם בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה־
שָׁם | אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אִם־לְמָוֶת אִם־לְחַיִּים כִּי־שָׁם
יִהְיֶה עַבְדֶּךָ: **כב** וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אִתַּי לֵךְ וַעֲבֹר
וַיַּעֲבֹר אִתַּי הַגִּתִּי וְכָל־אֲנָשָׁיו וְכָל־הַטַּף אֲשֶׁר
אִתּוֹ: **כג** וְכָל־הָאָרֶץ בּוֹכִים קוֹל גָּדוֹל וְכָל־הָעָם
עֹבְרִים וְהַמֶּלֶךְ עֹבֵר בְּנַחַל קִדְרוֹן וְכָל־הָעָם
עֹבְרִים עַל־פְּנֵי־דֶרֶךְ אֶת־הַמִּדְבָּר: **כד** וְהִנֵּה גַם־
צָדוֹק וְכָל־הַלְוִיִּם אִתּוֹ נֹשְׂאִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית
הָאֱלֹהִים וַיַּצִּקוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיַּעַל אֶבְיָתָר
עַד־תֹּם כָּל־הָעָם לַעֲבוֹר מִן־הָעִיר:
{ס} **כה** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצָדוֹק הָשֵׁב אֶת־אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים הָעִיר אִם־אֶמְצָא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה

וֶהְשַׁבַּנִי וְהִרְאַנִי אֹתוֹ וְאֶת־נָוֵהוּ: **כו** וְאִם כֹּה
יֹאמַר לֹא חָפַצְתִּי בָּךְ הִנְנִי יַעֲשֶׂה־לִּי כַּאֲשֶׁר טוֹב
בְּעֵינָיו: {ס} **כז** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־צָדוֹק הַכֹּהֵן
הֲרוֹאֶה אַתָּה שֻׁבָה הָעִיר בְּשָׁלוֹם וַאֲחִימַעַץ בִּנְךָ
וְיהוֹנָתָן בֶּן־אֶבְיָתָר שְׁנֵי בְנֵיכֶם אִתְּכֶם: **כח** רְאוּ
אָנֹכִי מִתְמַהְמֵהַ בְּעַרְבוֹת הַמִּדְבָּר עַד
בּוֹא דָבָר מֵעִמָּכֶם לְהַגִּיד לִי: **כט** וַיָּשֶׁב צָדוֹק
וְאֶבְיָתָר אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים יְרוּשָׁלִָם וַיֵּשְׁבוּ
שָׁם: **ל** וְדָוִד עֹלֶה בְמַעֲלֵה הַזֵּיתִים עָלֶה | וּבוֹכֶה
וְרֹאשׁ לוֹ חָפוּי וְהוּא הֹלֵךְ יָחֵף וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־
אִתּוֹ חָפוּ אִישׁ רֹאשׁוֹ וְעָלוּ עָלֹה וּבָכֹה: **לא** וְדָוִד
הִגִּיד לֵאמֹר אֲחִיתֹפֶל בַּקֹּשְׁרִים עִם־אַבְשָׁלוֹם
וַיֹּאמֶר דָּוִד סַכֶּל־נָא אֶת־עֲצַת אֲחִיתֹפֶל
יְהוָה: **לב** וַיְהִי דָוִד בָּא עַד־הָרֹאשׁ אֲשֶׁר־יִשְׁתַּחֲוֶה
שָׁם לֵאלֹהִים וְהִנֵּה לִקְרָאתוֹ חוּשַׁי הָאַרְכִּי קָרוּעַ
כֻּתָּנְתּוֹ וַאֲדָמָה עַל־רֹאשׁוֹ: **לג** וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד אִם
עָבַרְתָּ אִתִּי וְהָיִתָ עָלַי לְמַשָּׂא: **לד** וְאִם־הָעִיר
תָּשׁוּב וְאָמַרְתָּ לְאַבְשָׁלוֹם עַבְדְּךָ אֲנִי הַמֶּלֶךְ אֶהְיֶה
עֶבֶד אָבִיךָ וַאֲנִי מֵאָז וְעַתָּה וַאֲנִי עַבְדֶּךָ וְהֵפַרְתָּה
לִּי אֶת עֲצַת אֲחִיתֹפֶל: **לה** וַהֲלוֹא עִמְּךָ שָׁם צָדוֹק
וְאֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים וְהָיָה כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר תִּשְׁמַע
מִבֵּית הַמֶּלֶךְ תַּגִּיד לְצָדוֹק וּלְאֶבְיָתָר
הַכֹּהֲנִים: **לו** הִנֵּה־שָׁם עִמָּם שְׁנֵי בְנֵיהֶם אֲחִימַעַץ
לְצָדוֹק וְיהוֹנָתָן לְאֶבְיָתָר וּשְׁלַחְתֶּם בְּיָדָם אֵלַי כָּל־
דָּבָר אֲשֶׁר תִּשְׁמָעוּ: **לז** וַיָּבֹא חוּשַׁי רֵעֶה דָוִד
הָעִיר וְאַבְשָׁלוֹם יָבוֹא יְרוּשָׁלִָם: {ס}

שמואל ב פרק טז

א וְדָוִד עָבַר מְעַט מֵהָרֹאשׁ וְהִנֵּה צִיבָא נַעַר
מְפִיבֹשֶׁת לִקְרָאתוֹ וְצֶמֶד חֲמֹרִים חֲבֻשִׁים וַעֲלֵיהֶם
מָאתַיִם לֶחֶם וּמֵאָה צִמּוּקִים וּמֵאָה קַיִץ וְנֵבֶל
יָיִן: **ב** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־צִיבָא מָה־אֵלֶּה לָךְ
וַיֹּאמֶר צִיבָא הַחֲמֹרִים לְבֵית־הַמֶּלֶךְ לִרְכֹּב
וְהַלֶּחֶם וְהַקַּיִץ לֶאֱכֹל הַנְּעָרִים וְהַיַּיִן
לִשְׁתּוֹת הַיָּעֵף בַּמִּדְבָּר: **ג** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ וְאַיֵּה בֶן־
אֲדֹנֶיךָ וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־הַמֶּלֶךְ הִנֵּה יוֹשֵׁב
בִּירוּשָׁלִַם כִּי אָמַר הַיּוֹם יָשִׁיבוּ לִי בֵּית יִשְׂרָאֵל אֵת
מַמְלְכוּת אָבִי: **ד** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצִבָא הִנֵּה לְךָ כָּל
אֲשֶׁר לְמְפִיבֹשֶׁת וַיֹּאמֶר צִיבָא הִשְׁתַּחֲוֵיתִי
אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ: **ה** וּבָא הַמֶּלֶךְ דָּוִד
עַד־בַּחוּרִים וְהִנֵּה מִשָּׁם אִישׁ יוֹצֵא מִמִּשְׁפַּחַת
בֵּית־שָׁאוּל וּשְׁמוֹ שִׁמְעִי בֶן־גֵּרָא יֹצֵא יָצוֹא
וּמְקַלֵּל: **ו** וַיְסַקֵּל בָּאֲבָנִים אֶת־דָּוִד וְאֶת־כָּל־עַבְדֵי
הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְכָל־הָעָם וְכָל־הַגִּבֹּרִים מִימִינוֹ
וּמִשְּׂמֹאלוֹ: **ז** וְכֹה־אָמַר שִׁמְעִי בְּקַלְלוֹ צֵא צֵא
אִישׁ הַדָּמִים וְאִישׁ הַבְּלִיָּעַל: **ח** הֵשִׁיב עָלֶיךָ יְהוָה
כָּל | דְּמֵי בֵית־שָׁאוּל אֲשֶׁר מָלַכְתָּ תַּחְתָּו וַיִּתֵּן
יְהוָה אֶת־הַמְלוּכָה בְּיַד אַבְשָׁלוֹם בְּנֶךָ וְהִנְּךָ
בְּרָעָתֶךָ כִּי אִישׁ דָּמִים אָתָּה: **ט** וַיֹּאמֶר אֲבִישַׁי
בֶּן־צְרוּיָה אֶל־הַמֶּלֶךְ לָמָּה יְקַלֵּל הַכֶּלֶב הַמֵּת הַזֶּה
אֶת־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶעְבְּרָה־נָּא וְאָסִירָה אֶת־רֹאשׁוֹ:
{ס} **י** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה
כִּי כֹה יְקַלֵּל וְכִי יְהוָה אָמַר לוֹ קַלֵּל אֶת־דָּוִד
וּמִי יֹאמַר מַדּוּעַ עָשִׂיתָה כֵּן: {ס} **יא** וַיֹּאמֶר דָּוִד
אֶל־אֲבִישַׁי וְאֶל־כָּל־עֲבָדָיו הִנֵּה בְנִי אֲשֶׁר־יָצָא
מִמֵּעַי מְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשִׁי וְאַף כִּי־עַתָּה בֶּן־הַיְמִינִי
הַנִּחוּ לוֹ וִיקַלֵּל כִּי אָמַר־לוֹ יְהוָה: **יב** אוּלַי יִרְאֶה
יְהוָה בְּעוֹנִי בְּעֵינָי וְהֵשִׁיב יְהוָה לִי טוֹבָה תַּחַת
קִלְלָתוֹ הַיּוֹם הַזֶּה: **יג** וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַאֲנָשָׁיו בַּדָּרֶךְ {ס}
וְשִׁמְעִי הֹלֵךְ בְּצַלַע הָהָר לְעֻמָּתוֹ הָלוֹךְ וַיְקַלֵּל

וַיְסַקֵּל בָּאֲבָנִים לְעֻמָּתוֹ וְעִפַּר בָּעָפָר: {פ}
יד וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ עֲיֵפִים וַיִּנָּפֶשׁ
שָׁם: **טו** וְאַבְשָׁלוֹם וְכָל־הָעָם אִישׁ יִשְׂרָאֵל בָּאוּ
יְרוּשָׁלִָם וַאֲחִיתֹפֶל אִתּוֹ: **טז** וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־בָּא
חוּשַׁי הָאַרְכִּי רֵעֶה דָּוִד אֶל־אַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר חוּשַׁי
אֶל־אַבְשָׁלוֹם יְחִי הַמֶּלֶךְ יְחִי הַמֶּלֶךְ: **יז** וַיֹּאמֶר
אַבְשָׁלוֹם אֶל־חוּשַׁי זֶה חַסְדְּךָ אֶת־רֵעֶךָ לָמָּה לֹא־
הָלַכְתָּ אֶת־רֵעֶךָ: **יח** וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם
לֹא כִּי אֲשֶׁר בָּחַר יְהוָה וְהָעָם הַזֶּה וְכָל־אִישׁ
יִשְׂרָאֵל לוֹ אֶהְיֶה וְאִתּוֹ אֵשֵׁב: **יט** וְהַשֵּׁנִית
לְמִי אֲנִי אֵעֱבֹד הֲלוֹא לִפְנֵי בְנוֹ כַּאֲשֶׁר עָבַדְתִּי
לְפָנֶיךָ אָבִיךָ כֵּן אֶהְיֶה לְפָנֶיךָ: {פ}
כ וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל־אֲחִיתֹפֶל הָבוּ לָכֶם עֵצָה
מַה־נַּעֲשֶׂה: **כא** וַיֹּאמֶר אֲחִיתֹפֶל אֶל־אַבְשָׁלוֹם
בֹּוא אֶל־פִּלַגְשֵׁי אָבִיךָ אֲשֶׁר הִנִּיחַ לִשְׁמֹר הַבָּיִת
וְשָׁמַע כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי־נִבְאַשְׁתָּ אֶת־אָבִיךָ וְחָזְקוּ
יְדֵי כָּל־אֲשֶׁר אִתָּךְ: **כב** וַיִּטּוּ לְאַבְשָׁלוֹם הָאֹהֶל
עַל־הַגָּג וַיָּבֹא אַבְשָׁלוֹם אֶל־פִּלַגְשֵׁי אָבִיו לְעֵינֵי
כָּל־יִשְׂרָאֵל: **כג** וַעֲצַת אֲחִיתֹפֶל אֲשֶׁר יָעַץ בַּיָּמִים
הָהֵם כַּאֲשֶׁר יִשְׁאַל־ אִישׁ בִּדְבַר הָאֱלֹהִים כֵּן
כָּל־עֲצַת אֲחִיתֹפֶל גַּם־לְדָוִד גַּם לְאַבְשָׁלֹם: {ס}

שמואל ב פרק יז

א וַיֹּאמֶר אֲחִיתֹפֶל אֶל־אַבְשָׁלוֹם אֶבְחֲרָה נָּא
שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ וְאָקוּמָה וְאֶרְדְּפָה אַחֲרֵי־
דָוִד הַלָּיְלָה: **ב** וְאָבוֹא עָלָיו וְהוּא יָגֵעַ וּרְפֵה יָדַיִם
וְהַחֲרַדְתִּי אֹתוֹ וְנָס כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וְהִכֵּיתִי
אֶת־הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ: **ג** וְאָשִׁיבָה כָל־הָעָם אֵלֶיךָ
כְּשׁוּב הַכֹּל הָאִישׁ אֲשֶׁר אַתָּה מְבַקֵּשׁ כָּל־הָעָם
יִהְיֶה שָׁלוֹם: **ד** וַיִּישַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי אַבְשָׁלֹם
וּבְעֵינֵי כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: {ס} **ה** וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם
קִרְאוּ נָא גַּם לְחוּשַׁי הָאַרְכִּי וְנִשְׁמְעָה מַה־בְּפִיו
גַּם־הוּא: **ו** וַיָּבֹא חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר
אַבְשָׁלוֹם אֵלָיו לֵאמֹר כַּדָּבָר הַזֶּה דִּבֶּר אֲחִיתֹפֶל
הֲנַעֲשֶׂה אֶת־דְּבָרוֹ אִם־אַיִן אַתָּה דַבֵּר:
{ס} **ז** וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם לֹא־טוֹבָה
הָעֵצָה אֲשֶׁר־יָעַץ אֲחִיתֹפֶל בַּפַּעַם
הַזֹּאת: **ח** וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־אָבִיךָ
וְאֶת־אֲנָשָׁיו כִּי גִבֹּרִים הֵמָּה וּמָרֵי נֶפֶשׁ הֵמָּה כְּדֹב
שַׁכּוּל בַּשָּׂדֶה וְאָבִיךָ אִישׁ מִלְחָמָה וְלֹא יָלִין אֶת־
הָעָם: **ט** הִנֵּה עַתָּה הוּא־נֶחְבָּא בְּאַחַת הַפְּחָתִים
אוֹ בְּאַחַד הַמְּקוֹמֹת וְהָיָה כִנְפֹל בָּהֶם בַּתְּחִלָּה
וְשָׁמַע הַשֹּׁמֵעַ וְאָמַר הָיְתָה מַגֵּפָה בָּעָם אֲשֶׁר
אַחֲרֵי אַבְשָׁלֹם: **י** וְהוּא גַם־בֶּן־חַיִל אֲשֶׁר לִבּוֹ כְּלֵב
הָאַרְיֵה הִמֵּס יִמֵּס כִּי־יֹדֵעַ כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי־גִבּוֹר
אָבִיךָ וּבְנֵי־חַיִל אֲשֶׁר אִתּוֹ: **יא** כִּי יָעַצְתִּי הֶאָסֹף
יֵאָסֵף עָלֶיךָ כָּל־יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע כַּחוֹל
אֲשֶׁר־עַל־הַיָּם לָרֹב וּפָנֶיךָ הֹלְכִים
בַּקְּרָב: **יב** וּבָאנוּ אֵלָיו באחת בְּאַחַד הַמְּקוֹמֹת
אֲשֶׁר נִמְצָא שָׁם וְנָחְנוּ עָלָיו כַּאֲשֶׁר יִפֹּל הַטַּל עַל־
הָאֲדָמָה וְלֹא־נוֹתַר בּוֹ וּבְכָל־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ
גַּם־אֶחָד: **יג** וְאִם־אֶל־עִיר יֵאָסֵף וְהֹשִׁיאוּ כָל־
יִשְׂרָאֵל אֶל־הָעִיר הַהִיא חֲבָלִים וְסָחַבְנוּ אֹתוֹ עַד־
הַנַּחַל עַד אֲשֶׁר־לֹא־נִמְצָא שָׁם גַּם־צְרוֹר: {פ}
יד וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל טוֹבָה עֲצַת
חוּשַׁי הָאַרְכִּי מֵעֲצַת אֲחִיתֹפֶל {ס} וַיהוָה צִוָּה
לְהָפֵר אֶת־עֲצַת אֲחִיתֹפֶל הַטּוֹבָה לְבַעֲבוּר הָבִיא
יְהוָה אֶל־אַבְשָׁלוֹם אֶת־הָרָעָה: {ס} **טו** וַיֹּאמֶר
חוּשַׁי אֶל־צָדוֹק וְאֶל־אֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים כָּזֹאת
וְכָזֹאת יָעַץ אֲחִיתֹפֶל אֶת־אַבְשָׁלֹם וְאֶת זִקְנֵי

יִשְׂרָאֵל וְכָזֹאת וְכָזֹאת יָעָצְתִּי אֵנִי: **טז** וְעַתָּה
שִׁלְחוּ מְהֵרָה וְהַגִּידוּ לְדָוִד לֵאמֹר אַל־תָּלֶן הַלַּיְלָה
בְּעַרְבוֹת הַמִּדְבָּר וְגַם עָבוֹר תַּעֲבֹר פֶּן יִבָּלַע
לַמֶּלֶךְ וּלְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ: **יז** וִיהוֹנָתָן
וַאֲחִימַעַץ עֹמְדִים בְּעֵין־רֹגֵל וְהֻלְכָה הַשִּׁפְחָה
וְהִגִּידָה לָהֶם וְהֵם יֵלְכוּ וְהִגִּידוּ לַמֶּלֶךְ דָּוִד כִּי לֹא
יוּכְלוּ לְהֵרָאוֹת לָבוֹא הָעִירָה: **יח** וַיִּרְא אֹתָם נַעַר
וַיַּגֶּד לְאַבְשָׁלֹם וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם מְהֵרָה וַיָּבֹאוּ | אֶל־
בֵּית־אִישׁ בְּבַחוּרִים וְלוֹ בְאֵר בַּחֲצֵרוֹ וַיֵּרְדוּ
שָׁם: **יט** וַתִּקַּח הָאִשָּׁה וַתִּפְרֹשׂ אֶת־הַמָּסָךְ עַל־
פְּנֵי הַבְּאֵר וַתִּשְׁטַח עָלָיו הָרִפֹּות וְלֹא נוֹדַע
דָּבָר: **כ** וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי אַבְשָׁלוֹם אֶל־הָאִשָּׁה הַבַּיְתָה
וַיֹּאמְרוּ אַיֵּה אֲחִימַעַץ וִיהוֹנָתָן וַתֹּאמֶר לָהֶם
הָאִשָּׁה עָבְרוּ מִיכַל הַמָּיִם וַיְבַקְשׁוּ וְלֹא מָצְאוּ
וַיָּשֻׁבוּ יְרוּשָׁלִָם: {ס} **כא** וַיְהִי | אַחֲרֵי לֶכְתָּם
וַיַּעֲלוּ מֵהַבְּאֵר וַיֵּלְכוּ וַיַּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֹּאמְרוּ אֶל־
דָּוִד קוּמוּ וְעִבְרוּ מְהֵרָה אֶת־הַמַּיִם כִּי־כָכָה יָעַץ
עֲלֵיכֶם אֲחִיתֹפֶל: **כב** וַיָּקָם דָּוִד וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר
אִתּוֹ וַיַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן עַד־אוֹר הַבֹּקֶר עַד־אַחַד
לֹא נֶעְדָּר אֲשֶׁר לֹא־עָבַר אֶת־
הַיַּרְדֵּן: **כג** וַאֲחִיתֹפֶל רָאָה כִּי לֹא נֶעֱשְׂתָה עֲצָתוֹ
וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־הַחֲמוֹר וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־בֵּיתוֹ אֶל־עִירוֹ
וַיְצַו אֶל־בֵּיתוֹ וַיֶּחֱנַק וַיָּמָת וַיִּקָּבֵר בְּקֶבֶר אָבִיו:
{ס} **כד** וְדָוִד בָּא מַחֲנָיְמָה וְאַבְשָׁלֹם עָבַר אֶת־
הַיַּרְדֵּן הוּא וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ: **כה** וְאֶת־
עֲמָשָׂא שָׂם אַבְשָׁלֹם תַּחַת יוֹאָב עַל־הַצָּבָא
וַעֲמָשָׂא בֶן־אִישׁ וּשְׁמוֹ יִתְרָא הַיִּשְׂרְאֵלִי אֲשֶׁר־בָּא
אֶל־אֲבִיגַל בַּת־נָחָשׁ אֲחוֹת צְרוּיָה אֵם
יוֹאָב: **כו** וַיִּחַן יִשְׂרָאֵל וְאַבְשָׁלֹם אֶרֶץ הַגִּלְעָד:
{ס} **כז** וַיְהִי כְּבוֹא דָוִד מַחֲנָיְמָה וְשֹׁבִי בֶן־נָחָשׁ
מֵרַבַּת בְּנֵי־עַמּוֹן וּמָכִיר בֶּן־עַמִּיאֵל מִלֹּא דְבָר
וּבַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי מֵרֹגְלִים: **כח** מִשְׁכָּב וְסַפּוֹת וּכְלֵי
יוֹצֵר וְחִטִּים וּשְׂעֹרִים וְקֶמַח וְקָלִי וּפוֹל וַעֲדָשִׁים
וְקָלִי: **כט** וּדְבַשׁ וְחֶמְאָה וְצֹאן וּשְׁפוֹת בָּקָר הִגִּישׁוּ
לְדָוִד וְלָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ לֶאֱכֹל כִּי אָמְרוּ הָעָם רָעֵב
וְעָיֵף וְצָמֵא בַּמִּדְבָּר: {ס}

שמואל ב פרק יח

א וַיִּפְקֹד דָּוִד אֶת־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּשֶׂם עֲלֵיהֶם
שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת: **ב** וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־הָעָם
הַשְּׁלִשִׁית בְּיַד־יוֹאָב וְהַשְּׁלִשִׁית בְּיַד אֲבִישַׁי בֶּן־
צְרוּיָה אֲחִי יוֹאָב וְהַשְּׁלִשִׁת בְּיַד אִתַּי הַגִּתִּי {ס}
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעָם יָצֹא אֵצֵא גַּם־אָנִי
עִמָּכֶם: **ג** וַיֹּאמֶר הָעָם לֹא תֵצֵא כִּי אִם־נֹס נָנוּס
לֹא־יָשִׂימוּ אֵלֵינוּ לֵב וְאִם־יָמֻתוּ חֶצְיֵנוּ לֹא־יָשִׂימוּ
אֵלֵינוּ לֵב כִּי־עַתָּה כָּמֹנוּ עֲשָׂרָה אֲלָפִים וְעַתָּה
טוֹב כִּי־תִהְיֶה־לָּנוּ מֵעִיר לעזר לַעְזוֹר:
{ס} **ד** וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־יִיטַב בְּעֵינֵיכֶם
אֶעֱשֶׂה וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הַשַּׁעַר וְכָל־הָעָם
יָצְאוּ לְמֵאוֹת וְלַאֲלָפִים: **ה** וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־יוֹאָב
וְאֶת־אֲבִישַׁי וְאֶת־אִתַּי לֵאמֹר לְאַט־לִי לַנַּעַר
לְאַבְשָׁלוֹם וְכָל־הָעָם שֹׁמְעִו בְּצֵוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־
הַשָּׂרִים עַל־דְּבַר אַבְשָׁלוֹם: **ו** וַיֵּצֵא הָעָם הַשָּׂדֶה
לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה בְּיַעַר
אֶפְרָיִם: **ז** וַיִּנָּגְפוּ שָׁם עַם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד
וַתְּהִי־שָׁם הַמַּגֵּפָה גְּדוֹלָה בַּיּוֹם הַהוּא עֶשְׂרִים
אָלֶף: **ח** וַתְּהִי־שָׁם הַמִּלְחָמָה נפצות נְפוּצֹת עַל־
פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וְיֶרֶב הַיַּעַר לֶאֱכָל בָּעָם מֵאֲשֶׁר
אָכְלָה הַחֶרֶב בַּיּוֹם הַהוּא: **ט** וַיִּקָּרֵא אַבְשָׁלוֹם
לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד וְאַבְשָׁלוֹם רֹכֵב עַל־הַפֶּרֶד וַיָּבֹא

הַפֶּרֶד תַּחַת שׁוֹבֶךָ הָאֵלָה הַגְּדוֹלָה וַיֶּחֱזַק רֹאשׁוֹ
בָּאֵלָה וַיֵּתֶן בֵּין הַשָּׁמַיִם וּבֵין הָאָרֶץ וְהַפֶּרֶד אֲשֶׁר־
תַּחְתָּיו עָבָר׃ י וַיַּרְא אִישׁ אֶחָד וַיַּגֶּד לְיוֹאָב וַיֹּאמֶר
הִנֵּה רָאֵיתִי אֶת־אַבְשָׁלֹם תָּלוּי בָּאֵלָה׃ **יא** וַיֹּאמֶר
יוֹאָב לָאִישׁ הַמַּגִּיד לוֹ וְהִנֵּה רָאִיתָ וּמַדּוּעַ לֹא־
הִכִּיתוֹ שָׁם אָרְצָה וְעָלַי לָתֶת לְךָ עֲשָׂרָה כֶסֶף
וַחֲגֹרָה אֶחָת׃ **יב** וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֶל־יוֹאָב
ולא וְלוּא אָנֹכִי שֹׁקֵל עַל־כַּפַּי אֶלֶף כֶּסֶף לֹא־
אֶשְׁלַח יָדִי אֶל־בֶּן־הַמֶּלֶךְ כִּי בְאָזְנֵינוּ צִוָּה הַמֶּלֶךְ
אֶתְךָ וְאֶת־אֲבִישַׁי וְאֶת־אִתַּי לֵאמֹר שִׁמְרוּ־מִי
בַּנַּעַר בְּאַבְשָׁלוֹם׃ **יג** אוֹ־עָשִׂיתִי
בנפשו בְנַפְשִׁי שֶׁקֶר וְכָל־דָּבָר לֹא־יִכָּחֵד מִן־
הַמֶּלֶךְ וְאַתָּה תִּתְיַצֵּב מִנֶּגֶד׃ **יד** וַיֹּאמֶר יוֹאָב לֹא־
כֵן אוֹחִילָה לְפָנֶיךָ וַיִּקַּח שְׁלֹשָׁה שִׁבָּטִים בְּכַפּוֹ
וַיִּתְקָעֵם בְּלֵב אַבְשָׁלוֹם עוֹדֶנּוּ חַי בְּלֵב
הָאֵלָה׃ **טו** וַיָּסֹבּוּ עֲשָׂרָה נְעָרִים נֹשְׂאֵי כְּלֵי יוֹאָב
וַיַּכּוּ אֶת־אַבְשָׁלוֹם וַיְמִתֻהוּ׃ **טז** וַיִּתְקַע יוֹאָב
בַּשּׁוֹפָר וַיָּשָׁב הָעָם מִרְדֹּף אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל כִּי־חָשַׂךְ
יוֹאָב אֶת־הָעָם׃ **יז** וַיִּקְחוּ אֶת־אַבְשָׁלוֹם וַיַּשְׁלִכוּ
אֹתוֹ בַּיַּעַר אֶל־הַפַּחַת הַגְּדוֹל וַיַּצֵּבוּ עָלָיו גַּל־
אֲבָנִים גָּדוֹל מְאֹד וְכָל־יִשְׂרָאֵל נָסוּ אִישׁ
לְאָהָלָו׃ **יח** וְאַבְשָׁלֹם לָקַח וַיַּצֶּב־לוֹ בְחַיָּו אֶת־
מַצֶּבֶת אֲשֶׁר בְּעֵמֶק־הַמֶּלֶךְ כִּי אָמַר אֵין־לִי בֵּן
בַּעֲבוּר הַזְכִּיר שְׁמִי וַיִּקְרָא לַמַּצֶּבֶת עַל־שְׁמוֹ
וַיִּקָּרֵא לָהּ יַד אַבְשָׁלוֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
{ס} **יט** וַאֲחִימַעַץ בֶּן־צָדוֹק אָמַר אָרוּצָה נָּא
וַאֲבַשְּׂרָה אֶת־הַמֶּלֶךְ כִּי־שְׁפָטוֹ יְהוָה מִיַּד
אֹיְבָיו׃ **כ** וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹאָב לֹא אִישׁ בְּשֹׂרָה אַתָּה
הַיּוֹם הַזֶּה וּבִשַּׂרְתָּ בְיוֹם אַחֵר וְהַיּוֹם הַזֶּה לֹא
תְבַשֵּׂר כִּי־עַל־כֵּן בֶּן־הַמֶּלֶךְ מֵת׃ **כא** וַיֹּאמֶר
יוֹאָב לַכּוּשִׁי לֵךְ הַגֵּד לַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר רָאִיתָה וַיִּשְׁתַּחוּ
כוּשִׁי לְיוֹאָב וַיָּרֹץ׃ **כב** וַיֹּסֶף עוֹד אֲחִימַעַץ בֶּן־
צָדוֹק וַיֹּאמֶר אֶל־יוֹאָב וְיִהִי מָה אָרֻצָה־נָּא גַּם־אֲנִי
אַחֲרֵי הַכּוּשִׁי וַיֹּאמֶר יוֹאָב לָמָּה־זֶּה אַתָּה רָץ בְּנִי
וּלְכָה אֵין־בְּשׂוֹרָה מֻצֵאת׃ **כג** וְיִהִי־מָה אָרוּץ
וַיֹּאמֶר לוֹ רוּץ וַיָּרָץ אֲחִימַעַץ דֶּרֶךְ הַכִּכָּר וַיַּעֲבֹר
אֶת־הַכּוּשִׁי׃ **כד** וְדָוִד יוֹשֵׁב בֵּין־שְׁנֵי הַשְּׁעָרִים
וַיֵּלֶךְ הַצֹּפֶה אֶל־גַּג הַשַּׁעַר אֶל־הַחוֹמָה וַיִּשָּׂא אֶת־
עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה־אִישׁ רָץ לְבַדּוֹ׃ **כה** וַיִּקְרָא
הַצֹּפֶה וַיַּגֶּד לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִם־לְבַדּוֹ
בְּשׂוֹרָה בְּפִיו וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְקָרֵב׃ **כו** וַיַּרְא הַצֹּפֶה
אִישׁ־אַחֵר רָץ וַיִּקְרָא הַצֹּפֶה אֶל־הַשּׁוֹעֵר וַיֹּאמֶר
הִנֵּה־אִישׁ רָץ לְבַדּוֹ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גַּם־זֶה
מְבַשֵּׂר׃ **כז** וַיֹּאמֶר הַצֹּפֶה אֲנִי רֹאֶה אֶת־מְרוּצַת
הָרִאשׁוֹן כִּמְרֻצַת אֲחִימַעַץ בֶּן־צָדוֹק וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
אִישׁ־טוֹב זֶה וְאֶל־בְּשׂוֹרָה טוֹבָה יָבוֹא׃ **כח** וַיִּקְרָא
אֲחִימַעַץ וַיֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ שָׁלוֹם וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ
לְאַפָּיו אָרְצָה {ס} וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר
סִגַּר אֶת־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־נָשְׂאוּ אֶת־יָדָם בַּאדֹנִי
הַמֶּלֶךְ׃ {ס} **כט** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שָׁלוֹם לַנַּעַר
לְאַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר אֲחִימַעַץ רָאִיתִי הֶהָמוֹן הַגָּדוֹל
לִשְׁלֹחַ אֶת־עֶבֶד הַמֶּלֶךְ יוֹאָב וְאֶת־עַבְדֶּךָ וְלֹא
יָדַעְתִּי מָה׃ **ל** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ סֹב הִתְיַצֵּב כֹּה וַיָּסֹב
וַיַּעֲמֹד׃ **לא** וְהִנֵּה הַכּוּשִׁי בָּא וַיֹּאמֶר הַכּוּשִׁי
יִתְבַּשֵּׂר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי־שְׁפָטְךָ יְהוָה הַיּוֹם מִיַּד
כָּל־הַקָּמִים עָלֶיךָ׃ {ס} **לב** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־
הַכּוּשִׁי הֲשָׁלוֹם לַנַּעַר לְאַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר הַכּוּשִׁי
יִהְיוּ כַּנַּעַר אֹיְבֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וְכֹל אֲשֶׁר־קָמוּ עָלֶיךָ
לְרָעָה׃

שמואל ב פרק יט

א וַיִּרְגַּז הַמֶּלֶךְ וַיַּעַל עַל־עֲלִיַּת הַשַּׁעַר וַיֵּבְךְּ וְכֹה | אָמַר בְּלֶכְתּוֹ בְנִי אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי אַבְשָׁלוֹם מִי־ יִתֵּן מוּתִי אֲנִי תַחְתֶּיךָ אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי: **ב** וַיַּגֶּד לְיוֹאָב הִנֵּה הַמֶּלֶךְ בֹּכֶה וַיִּתְאַבֵּל עַל־ אַבְשָׁלוֹם: **ג** וַתְּהִי הַתְּשׁוּעָה בַּיּוֹם הַהוּא לְאֵבֶל לְכָל־הָעָם כִּי־שָׁמַע הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר נֶעֱצַב הַמֶּלֶךְ עַל־בְּנוֹ: **ד** וַיִּתְגַּנֵּב הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לָבוֹא הָעִיר כַּאֲשֶׁר יִתְגַּנֵּב הָעָם הַנִּכְלָמִים בְּנוּסָם בַּמִּלְחָמָה: **ה** וְהַמֶּלֶךְ לָאַט אֶת־פָּנָיו וַיִּזְעַק הַמֶּלֶךְ קוֹל גָּדוֹל בְּנִי אַבְשָׁלוֹם אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי: {ס} **ו** וַיָּבֹא יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ הַבָּיִת וַיֹּאמֶר הֹבַשְׁתָּ הַיּוֹם אֶת־פְּנֵי כָל־עֲבָדֶיךָ הַמְמַלְּטִים אֶת־נַפְשְׁךָ הַיּוֹם וְאֵת נֶפֶשׁ בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ וְנֶפֶשׁ נָשֶׁיךָ וְנֶפֶשׁ פִּלַגְשֶׁיךָ: **ז** לְאַהֲבָה אֶת־שֹׂנְאֶיךָ וְלִשְׂנֹא אֶת־ אֹהֲבֶיךָ כִּי | הִגַּדְתָּ הַיּוֹם כִּי אֵין לְךָ שָׂרִים וַעֲבָדִים כִּי | יָדַעְתִּי הַיּוֹם כִּי לֹא לוּא אַבְשָׁלוֹם חַי וְכֻלָּנוּ הַיּוֹם מֵתִים כִּי־אָז יָשָׁר בְּעֵינֶיךָ: **ח** וְעַתָּה קוּם צֵא וְדַבֵּר עַל־לֵב עֲבָדֶיךָ {ס} כִּי בַיהוָה נִשְׁבַּעְתִּי כִּי־ אֵינְךָ יוֹצֵא אִם־לָיִן אִישׁ אִתְּךָ הַלַּיְלָה וְרָעָה לְךָ זֹאת מִכָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־בָּאָה עָלֶיךָ מִנְּעֻרֶיךָ עַד־ עָתָּה: {ס} **ט** וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב בַּשָּׁעַר וְלְכָל־ הָעָם הִגִּידוּ לֵאמֹר הִנֵּה הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בַּשַּׁעַר וַיָּבֹא כָּל־הָעָם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְיִשְׂרָאֵל נָס אִישׁ לְאָהָלָיו: {ס} **י** וַיְהִי כָל־הָעָם נָדוֹן בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמֶּלֶךְ הִצִּילָנוּ | מִכַּף אֹיְבֵינוּ וְהוּא מִלְּטָנוּ מִכַּף פְּלִשְׁתִּים וְעַתָּה בָּרַח מִן־הָאָרֶץ מֵעַל אַבְשָׁלוֹם: **יא** וְאַבְשָׁלוֹם אֲשֶׁר מָשַׁחְנוּ עָלֵינוּ מֵת בַּמִּלְחָמָה וְעַתָּה לָמָּה אַתֶּם מַחֲרִישִׁים לְהָשִׁיב אֶת־הַמֶּלֶךְ: {ס} **יב** וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד שָׁלַח אֶל־צָדוֹק וְאֶל־אֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר דַּבְּרוּ אֶל־זִקְנֵי יְהוּדָה לֵאמֹר לָמָּה תִהְיוּ אַחֲרֹנִים לְהָשִׁיב אֶת־ הַמֶּלֶךְ אֶל־בֵּיתוֹ וּדְבַר כָּל־יִשְׂרָאֵל בָּא אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־בֵּיתוֹ: **יג** אַחַי אַתֶּם עַצְמִי וּבְשָׂרִי אַתֶּם וְלָמָּה תִהְיוּ אַחֲרֹנִים לְהָשִׁיב אֶת־הַמֶּלֶךְ: **יד** וְלַעֲמָשָׂא תֹּמְרוּ הֲלוֹא עַצְמִי וּבְשָׂרִי אָתָּה כֹּה יַעֲשֶׂה־לִּי אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִיף אִם־לֹא שַׂר־צָבָא תִּהְיֶה לְפָנַי כָּל־הַיָּמִים תַּחַת יוֹאָב: **טו** וַיֵּט אֶת־לְבַב כָּל־אִישׁ־ יְהוּדָה כְּאִישׁ אֶחָד וַיִּשְׁלְחוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שׁוּב אַתָּה וְכָל־עֲבָדֶיךָ: **טז** וַיָּשָׁב הַמֶּלֶךְ וַיָּבֹא עַד־הַיַּרְדֵּן וִיהוּדָה בָּא הַגִּלְגָּלָה לָלֶכֶת לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ לְהַעֲבִיר אֶת־הַמֶּלֶךְ אֶת־הַיַּרְדֵּן: **יז** וַיְמַהֵר שִׁמְעִי בֶּן־גֵּרָא בֶּן־הַיְמִינִי אֲשֶׁר מִבַּחוּרִים וַיֵּרֶד עִם־אִישׁ יְהוּדָה לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ דָּוִד: **יח** וְאֶלֶף אִישׁ עִמּוֹ מִבִּנְיָמִן וְצִיבָא נַעַר בֵּית שָׁאוּל וַחֲמִשֶּׁת עָשָׂר בָּנָיו וְעֶשְׂרִים עֲבָדָיו אִתּוֹ וְצָלְחוּ הַיַּרְדֵּן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: **יט** וְעֶבְרָה הֶעָבָרָה לַעֲבִיר אֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְלַעֲשׂוֹת הַטּוֹב בְּעֵינָיו וְשִׁמְעִי בֶּן־גֵּרָא נָפַל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּעָבְרוֹ בַּיַּרְדֵּן: **כ** וַיֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ אַל־יַחֲשָׁב־לִי אֲדֹנִי עָוֹן וְאַל־תִּזְכֹּר אֵת אֲשֶׁר הֵעֲוָה עַבְדְּךָ בַּיּוֹם אֲשֶׁר־יָצָא אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ מִירוּשָׁלִָם לָשׂוּם הַמֶּלֶךְ אֶל־לִבּוֹ: **כא** כִּי יָדַע עַבְדְּךָ כִּי אָנֹכִי חָטָאתִי וְהִנֵּה־בָאתִי הַיּוֹם רִאשׁוֹן לְכָל־בֵּית יוֹסֵף לָרֶדֶת לִקְרַאת אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ: {ס} **כב** וַיַּעַן אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָהּ וַיֹּאמֶר הֲתַחַת זֹאת לֹא יוּמַת שִׁמְעִי כִּי קִלֵּל אֶת־מְשִׁיחַ יְהוָה: {ס} **כג** וַיֹּאמֶר דָּוִד מַה־לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה כִּי־ תִהְיוּ־לִי הַיּוֹם לְשָׂטָן הַיּוֹם יוּמַת אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל כִּי הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי הַיּוֹם אֲנִי־מֶלֶךְ עַל־

יִשְׂרָאֵל: **כד** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־שִׁמְעִי לֹא תָמוּת
וַיִּשָּׁבַע לוֹ הַמֶּלֶךְ: {ס} **כה** וּמְפִבֹשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל
יָרַד לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ וְלֹא־עָשָׂה רַגְלָיו וְלֹא־עָשָׂה
שִׂפְמוֹ וְאֶת־בְּגָדָיו לֹא כִבֵּס לְמִן־הַיּוֹם לֶכֶת הַמֶּלֶךְ
עַד־הַיּוֹם אֲשֶׁר־בָּא בְשָׁלוֹם: **כו** וַיְהִי כִּי־בָא
יְרוּשָׁלַם לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה
לֹא־הָלַכְתָּ עִמִּי מְפִיבֹשֶׁת: **כז** וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
עַבְדִּי רִמָּנִי כִּי־אָמַר עַבְדְּךָ אֶחְבְּשָׁה־לִּי הֲחֲמוֹר
וְאֶרְכַּב עָלָיְהוּ וְאֵלֵךְ אֶת־הַמֶּלֶךְ כִּי פִסֵּחַ
עַבְדֶּךָּ: **כח** וַיִּרְגֶּל בְּעַבְדְּךָ אֶל־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַאדֹנִי
הַמֶּלֶךְ כְּמַלְאַךְ הָאֱלֹהִים וַעֲשֵׂה הַטּוֹב
בְּעֵינֶיךָ: **כט** כִּי לֹא הָיָה כָּל־בֵּית אָבִי כִּי אִם־
אַנְשֵׁי־מָוֶת לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַתָּשֶׁת אֶת־עַבְדְּךָ
בְּאֹכְלֵי שֻׁלְחָנֶךָ וּמַה־יֶּשׁ־לִי עוֹד צְדָקָה וְלִזְעֹק עוֹד
אֶל־הַמֶּלֶךְ: {פ} **ל** וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה תְדַבֵּר
עוֹד דְּבָרֶיךָ אָמַרְתִּי אַתָּה וְצִיבָא תַּחְלְקוּ אֶת־
הַשָּׂדֶה: **לא** וַיֹּאמֶר מְפִיבֹשֶׁת אֶל־הַמֶּלֶךְ גַּם אֶת־
הַכֹּל יִקָּח אָחֲרֵי אֲשֶׁר־בָּא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ בְּשָׁלוֹם
אֶל־בֵּיתוֹ: {ס} **לב** וּבַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי יָרַד מֵרֹגְלִים
וַיַּעֲבֶר אֶת־הַמֶּלֶךְ הַיַּרְדֵּן לְשַׁלְּחוֹ אֶת־
בירדן הַיַּרְדֵּן: **לג** וּבַרְזִלַּי זָקֵן מְאֹד בֶּן־שְׁמֹנִים
שָׁנָה וְהוּא־כִלְכֵּל אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּשִׁבְתּוֹ בְמַחֲנַיִם
כִּי־אִישׁ גָּדוֹל הוּא מְאֹד: **לד** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־
בַּרְזִלַּי אַתָּה עֲבֹר אִתִּי וְכִלְכַּלְתִּי אִתְּךָ עִמָּדִי
בִּירוּשָׁלִָם: **לה** וַיֹּאמֶר בַּרְזִלַּי אֶל־הַמֶּלֶךְ כַּמָּה יְמֵי
שְׁנֵי חַיַּי כִּי־אֶעֱלֶה אֶת־הַמֶּלֶךְ יְרוּשָׁלִָם: **לו** בֶּן־
שְׁמֹנִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם הַאֵדַע | בֵּין־טוֹב לְרָע
אִם־יִטְעַם עַבְדְּךָ אֶת־אֲשֶׁר אֹכַל וְאֶת־אֲשֶׁר
אֶשְׁתֶּה אִם־אֶשְׁמַע עוֹד בְּקוֹל שָׁרִים וְשָׁרוֹת
וְלָמָּה יִהְיֶה עַבְדְּךָ עוֹד לְמַשָּׂא אֶל־אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ: **לז** כִּמְעַט יַעֲבָר עַבְדְּךָ אֶת־הַיַּרְדֵּן אֵת־
הַמֶּלֶךְ וְלָמָּה יִגְמְלֵנִי הַמֶּלֶךְ הַגְּמוּלָה
הַזֹּאת: **לח** יָשָׁב־נָא עַבְדְּךָ וְאָמֻת בְּעִירִי עִם קֶבֶר
אָבִי וְאִמִּי וְהִנֵּה | עַבְדְּךָ כִמְהָם יַעֲבֹר עִם־אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ וַעֲשֵׂה־לוֹ אֵת אֲשֶׁר־טוֹב בְּעֵינֶיךָ:
{ס} **לט** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִתִּי יַעֲבֹר כִּמְהָם וַאֲנִי
אֶעֱשֶׂה־לּוֹ אֵת־הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ וְכֹל אֲשֶׁר־תִּבְחַר
עָלַי אֶעֱשֶׂה־לָּךְ: **מ** וַיַּעֲבֹר כָּל־הָעָם אֶת־הַיַּרְדֵּן
וְהַמֶּלֶךְ עָבָר וַיִּשַּׁק הַמֶּלֶךְ לִבַרְזִלַּי וַיְבָרְכֵהוּ וַיָּשָׁב
לִמְקֹמוֹ: {ס} **מא** וַיַּעֲבֹר הַמֶּלֶךְ הַגִּלְגָּלָה וְכִמְהָן
עָבַר עִמּוֹ וְכָל־עַם יְהוּדָה ויעברו וְגַם־חֲצִי עַם יִשְׂרָאֵל: **מב** וְהִנֵּה כָּל־אִישׁ
יִשְׂרָאֵל בָּאִים אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ מַדּוּעַ
גְּנָבוּךָ אַחֵינוּ אַנְשֵׁי יְהוּדָה וַיַּעַבְרוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־
בֵּיתוֹ אֶת־הַיַּרְדֵּן וְכָל־אַנְשֵׁי דָוִד עִמּוֹ: {ס} **מג** וַיַּעַן
כָּל־אִישׁ יְהוּדָה עַל־אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל כִּי־קָרוֹב הַמֶּלֶךְ
אֵלַי וְלָמָּה זֶּה חָרָה לְךָ עַל־הַדָּבָר הַזֶּה הֲאָכוֹל
אָכַלְנוּ מִן־הַמֶּלֶךְ אִם־נִשֵּׂאת נָשָׂא לָנוּ:
{ס} **מד** וַיַּעַן אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶת־אִישׁ יְהוּדָה
וַיֹּאמֶר עֶשֶׂר־יָדוֹת לִי בַמֶּלֶךְ וְגַם־בְּדָוִד אֲנִי מִמְּךָ
וּמַדּוּעַ הֻקַלְתַּנִי וְלֹא־הָיָה דְבָרִי רִאשׁוֹן לִי לְהָשִׁיב
אֶת־מַלְכִּי וַיִּקְשׁ דְּבַר־אִישׁ יְהוּדָה מִדְּבַר אִישׁ
יִשְׂרָאֵל: {ס}

שמואל ב פרק כ

א וְשָׁם נִקְרָא אִישׁ בְּלִיַּעַל וּשְׁמוֹ שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי
אִישׁ יְמִינִי וַיִּתְקַע בַּשּׁוֹפָר וַיֹּאמֶר אֵין־לָנוּ חֵלֶק
בְּדָוִד וְלֹא נַחֲלָה־לָנוּ בְּבֶן־יִשַׁי אִישׁ לְאָהָלָיו
יִשְׂרָאֵל: **ב** וַיַּעַל כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרֵי דָּוִד
אַחֲרֵי שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי וְאִישׁ יְהוּדָה דָּבְקוּ בְמַלְכָּם

מִן־הַיַּרְדֵּן וְעַד־יְרוּשָׁלִָם: **ג** וַיָּבֹא דָוִד אֶל־בֵּיתוֹ
יְרוּשָׁלִַם וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת עֶשֶׂר־נָשִׁים | פִּלַגְשִׁים
אֲשֶׁר הִנִּיחַ לִשְׁמֹר הַבַּיִת וַיִּתְּנֵם בֵּית־מִשְׁמֶרֶת
וַיְכַלְכְּלֵם וַאֲלֵיהֶם לֹא־בָא וַתִּהְיֶינָה צְרֻרוֹת עַד־
יוֹם מֻתָן אַלְמְנוּת חַיּוּת: {ס} **ד** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־
עֲמָשָׂא הַזְעֶק־לִי אֶת־אִישׁ־יְהוּדָה שְׁלֹשֶׁת יָמִים
וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד: **ה** וַיֵּלֶךְ עֲמָשָׂא לְהַזְעִיק אֶת־
יְהוּדָה וייחר [וַיֹּאחַר] מִן־הַמּוֹעֵד אֲשֶׁר יְעָדוֹ:
{ס} **ו** וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲבִישַׁי עַתָּה יָרַע לָנוּ שֶׁבַע
בֶּן־בִּכְרִי מִן־אַבְשָׁלוֹם אַתָּה קַח אֶת־עַבְדֵי אֲדֹנֶיךָ
וּרְדֹף אַחֲרָיו פֶּן־מָצָא לוֹ עָרִים בְּצֻרוֹת וְהִצִּיל
עֵינֵנוּ: **ז** וַיֵּצְאוּ אַחֲרָיו אַנְשֵׁי יוֹאָב וְהַכְּרֵתִי
וְהַפְּלֵתִי וְכָל־הַגִּבֹּרִים וַיֵּצְאוּ מִירוּשָׁלִַם לִרְדֹּף
אַחֲרֵי שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי: **ח** הֵם עִם־הָאֶבֶן הַגְּדוֹלָה
אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן וַעֲמָשָׂא בָּא לִפְנֵיהֶם וְיוֹאָב חָגוּר |
מְדֵּוֹ לְבֻשׁוֹ וְעָלָו חֲגוֹר חֶרֶב מְצֻמֶּדֶת עַל־מָתְנָיו
בְּתַעְרָה וְהוּא יָצָא וַתִּפֹּל: {ס} **ט** וַיֹּאמֶר יוֹאָב
לַעֲמָשָׂא הֲשָׁלוֹם אַתָּה אָחִי וַתֹּחֶז יַד־יְמִין יוֹאָב
בִּזְקַן עֲמָשָׂא לִנְשָׁק־לוֹ: **י** וַעֲמָשָׂא לֹא־נִשְׁמַר
בַּחֶרֶב | אֲשֶׁר בְּיַד־יוֹאָב וַיַּכֵּהוּ בָהּ אֶל־הַחֹמֶשׁ
וַיִּשְׁפֹּךְ מֵעָיו אַרְצָה וְלֹא־שָׁנָה לוֹ וַיָּמָת וְיוֹאָב
וַאֲבִישַׁי אָחִיו רָדַף אַחֲרֵי שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי: **יא** וְאִישׁ
עָמַד עָלָיו מִנַּעֲרֵי יוֹאָב וַיֹּאמֶר מִי אֲשֶׁר חָפֵץ
בְּיוֹאָב וּמִי אֲשֶׁר־לְדָוִד אַחֲרֵי יוֹאָב: **יב** וַעֲמָשָׂא
מִתְגֹּלֵל בַּדָּם בְּתוֹךְ הַמְּסִלָּה וַיַּרְא הָאִישׁ כִּי־עָמַד
כָּל־הָעָם וַיָּסֵבּ אֶת־עֲמָשָׂא מִן־הַמְּסִלָּה הַשָּׂדֶה
וַיַּשְׁלֵךְ עָלָיו בֶּגֶד כַּאֲשֶׁר רָאָה כָּל־הַבָּא עָלָיו
וְעָמֹד: **יג** כַּאֲשֶׁר הֹגָה מִן־הַמְּסִלָּה עָבַר כָּל־אִישׁ
אַחֲרֵי יוֹאָב לִרְדֹּף אַחֲרֵי שֶׁבַע בֶּן־
בִּכְרִי: **יד** וַיַּעֲבֹר בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָבֵלָה וּבֵית
מַעֲכָה וְכָל־הַבֵּרִים {ס} ויקלהו וַיִּקָּהֲלוּ וַיָּבֹאוּ
אַף־אַחֲרָיו: **טו** וַיָּבֹאוּ וַיָּצֻרוּ עָלָיו בְּאָבֵלָה בֵּית
הַמַּעֲכָה וַיִּשְׁפְּכוּ סֹלְלָה אֶל־הָעִיר וַתַּעֲמֹד בַּחֵל
וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אֶת־יוֹאָב מַשְׁחִיתִם לְהַפִּיל
הַחוֹמָה: **טז** וַתִּקְרָא אִשָּׁה חֲכָמָה מִן־הָעִיר שִׁמְעוּ
שִׁמְעוּ אִמְרוּ־נָא אֶל־יוֹאָב קְרַב עַד־הֵנָּה וַאֲדַבְּרָה
אֵלֶיךָ: **יז** וַיִּקְרַב אֵלֶיהָ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַאַתָּה
יוֹאָב וַיֹּאמֶר אָנִי וַתֹּאמֶר לוֹ שְׁמַע דִּבְרֵי אֲמָתֶךָ
וַיֹּאמֶר שֹׁמֵעַ אָנֹכִי: **יח** וַתֹּאמֶר לֵאמֹר דַּבֵּר יָדַבְּרוּ
בָרִאשֹׁנָה לֵאמֹר שָׁאוֹל יִשְׁאֲלוּ בְּאָבֵל וְכֵן
הֵתַמּוּ: **יט** אָנֹכִי שְׁלֻמֵי אֱמוּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה
מְבַקֵּשׁ לְהָמִית עִיר וְאֵם בְּיִשְׂרָאֵל לָמָּה תְבַלַּע
נַחֲלַת יְהוָה: {פ} **כ** וַיַּעַן יוֹאָב וַיֹּאמֶר חָלִילָה
חָלִילָה לִי אִם־אֲבַלַּע וְאִם־אַשְׁחִית: **כא** לֹא־כֵן
הַדָּבָר כִּי אִישׁ מֵהַר אֶפְרַיִם שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי שְׁמוֹ
נָשָׂא יָדוֹ בַּמֶּלֶךְ בְּדָוִד תְּנוּ־אֹתוֹ לְבַדּוֹ וְאֵלְכָה מֵעַל
הָעִיר וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־יוֹאָב הִנֵּה רֹאשׁוֹ מֻשְׁלָךְ
אֵלֶיךָ בְּעַד הַחוֹמָה: **כב** וַתָּבוֹא הָאִשָּׁה אֶל־כָּל־
הָעָם בְּחָכְמָתָהּ וַיִּכְרְתוּ אֶת־רֹאשׁ שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי
וַיַּשְׁלִכוּ אֶל־יוֹאָב וַיִּתְקַע בַּשּׁוֹפָר וַיָּפֻצוּ מֵעַל־הָעִיר
אִישׁ לְאָהָלָיו וְיוֹאָב שָׁב יְרוּשָׁלִַם אֶל־הַמֶּלֶךְ:
{ס} **כג** וְיוֹאָב אֶל כָּל־הַצָּבָא יִשְׂרָאֵל וּבְנָיָהוּ בֶּן־
יְהוֹיָדָע עַל־הַכְּרִי הַכְּרֵתִי וְעַל־
הַפְּלֵתִי: **כד** וַאֲדֹרָם עַל־הַמַּס וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־
אֲחִילוּד הַמַּזְכִּיר: **כה** ושיא וּשְׁוָא סֹפֵר וְצָדוֹק
וְאֶבְיָתָר כֹּהֲנִים: **כו** וְגַם עִירָא הַיָּאִרִי הָיָה כֹהֵן
לְדָוִד: {ס}

שמואל ב פרק כא

א וַיְהִי רָעָבוֹן בִּימֵי דָוִד שָׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה אַחֲרֵי

שָׁנָה וַיְבַקֵּשׁ דָּוִד אֶת־פְּנֵי יְהוָה {ס} וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל־שָׁאוּל וְאֶל־בֵּית הַדָּמִּים עַל אֲשֶׁר־הֵמִית אֶת־
הַגִּבְעֹנִים: **ב** וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ לַגִּבְעֹנִים וַיֹּאמֶר
אֲלֵיהֶם וְהַגִּבְעֹנִים לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה כִּי אִם־
מִיֶּתֶר הָאֱמֹרִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִשְׁבְּעוּ לָהֶם וַיְבַקֵּשׁ
שָׁאוּל לְהַכֹּתָם בְּקִנְאָתוֹ לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל
וִיהוּדָה: **ג** וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַגִּבְעֹנִים מָה אֶעֱשֶׂה
לָכֶם וּבַמָּה אֲכַפֵּר וּבֵרְכוּ אֶת־נַחֲלַת
יְהוָה: **ד** וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַגִּבְעֹנִים אֵין־לִי לָנוּ כֶּסֶף
וְזָהָב עִם־שָׁאוּל וְעִם־בֵּיתוֹ וְאֵין־לָנוּ אִישׁ לְהָמִית
בְּיִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר מָה־אַתֶּם אֹמְרִים אֶעֱשֶׂה
לָכֶם: **ה** וַיֹּאמְרוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ הָאִישׁ אֲשֶׁר כִּלָּנוּ
וַאֲשֶׁר דִּמָּה־לָּנוּ נִשְׁמַדְנוּ מֵהִתְיַצֵּב בִּכְלֹ־גְּבֻל
יִשְׂרָאֵל: **ו** יִנָּתֶן־לָנוּ שִׁבְעָה אֲנָשִׁים מִבָּנָיו
וְהוֹקַעֲנוּם לַיהוָה בְּגִבְעַת שָׁאוּל בְּחִיר יְהוָה {פ}
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲנִי אֶתֵּן: **ז** וַיַּחְמֹל הַמֶּלֶךְ עַל־
מְפִיבֹשֶׁת בֶּן־יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל עַל־שְׁבֻעַת יְהוָה
אֲשֶׁר בֵּינֹתָם בֵּין דָּוִד וּבֵין יְהוֹנָתָן בֶּן־
שָׁאוּל: **ח** וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת־שְׁנֵי בְנֵי רִצְפָּה בַת־
אַיָּה אֲשֶׁר יָלְדָה לְשָׁאוּל אֶת־אַרְמֹנִי וְאֶת־
מְפִבֹשֶׁת וְאֶת־חֲמִשֶּׁת בְּנֵי מִיכַל בַּת־שָׁאוּל אֲשֶׁר
יָלְדָה לְעַדְרִיאֵל בֶּן־בַּרְזִלַּי הַמְּחֹלָתִי: **ט** וַיִּתְּנֵם
בְּיַד הַגִּבְעֹנִים וַיֹּקִיעֵם בָּהָר לִפְנֵי יְהוָה וַיִּפְּלוּ
שבעתים שִׁבְעָתָם יָחַד והם וְהֵמָּה הֻמְתוּ בִּימֵי
קָצִיר בָּרִאשֹׁנִים תחלת בִּתְחִלַּת קְצִיר
שְׂעֹרִים: **י** וַתִּקַּח רִצְפָּה בַת־אַיָּה אֶת־הַשַּׂק
וַתַּטֵּהוּ לָהּ אֶל־הַצּוּר מִתְּחִלַּת קְצִיר עַד נִתַּךְ־מַיִם
עֲלֵיהֶם מִן־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־נָתְנָה עוֹף הַשָּׁמַיִם לָנוּחַ
עֲלֵיהֶם יוֹמָם וְאֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה לָיְלָה: **יא** וַיֻּגַּד
לְדָוִד אֵת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה רִצְפָּה בַת־אַיָּה פִּלֶגֶשׁ
שָׁאוּל: **יב** וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיִּקַּח אֶת־עַצְמוֹת שָׁאוּל
וְאֶת־עַצְמוֹת יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מֵאֵת בַּעֲלֵי יָבֵישׁ גִּלְעָד
אֲשֶׁר גָּנְבוּ אֹתָם מֵרְחֹב בֵּית־שַׁן אֲשֶׁר
תלום תְּלָאוּם שם הפלשתים שָׁמָּה
פְּלִשְׁתִּים בְּיוֹם הַכּוֹת פְּלִשְׁתִּים אֶת־שָׁאוּל
בַּגִּלְבֹּעַ: **יג** וַיַּעַל מִשָּׁם אֶת־עַצְמוֹת שָׁאוּל וְאֶת־
עַצְמוֹת יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וַיַּאַסְפוּ אֶת־עַצְמוֹת
הַמּוּקָעִים: **יד** וַיִּקְבְּרוּ אֶת־עַצְמוֹת־שָׁאוּל
וִיהוֹנָתָן־בְּנוֹ בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִן בְּצֵלַע בְּקֶבֶר קִישׁ אָבִיו
וַיַּעֲשׂוּ כֹּל אֲשֶׁר־צִוָּה הַמֶּלֶךְ וַיֵּעָתֶר אֱלֹהִים לָאָרֶץ
אַחֲרֵי־כֵן: {פ} **טו** וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה לַפְּלִשְׁתִּים
אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיֵּרֶד דָּוִד וַעֲבָדָיו עִמּוֹ וַיִּלָּחֲמוּ אֶת־
פְּלִשְׁתִּים וַיָּעַף דָּוִד: **טז** וישבו וְיִשְׁבִּי בְנֹב אֲשֶׁר |
בִּילִידֵי הָרָפָה וּמִשְׁקַל קֵינוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת מִשְׁקָל
נְחֹשֶׁת וְהוּא חָגוּר חֲדָשָׁה וַיֹּאמֶר לְהַכּוֹת אֶת־
דָּוִד: **יז** וַיַּעְזָר־לוֹ אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה וַיַּךְ אֶת־
הַפְּלִשְׁתִּי וַיְמִתֵהוּ אָז נִשְׁבְּעוּ אַנְשֵׁי־דָוִד לוֹ לֵאמֹר
לֹא־תֵצֵא עוֹד אִתָּנוּ לַמִּלְחָמָה וְלֹא תְכַבֶּה אֶת־נֵר
יִשְׂרָאֵל: {פ} **יח** וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַתְּהִי־עוֹד
הַמִּלְחָמָה בְּגֹוב עִם־פְּלִשְׁתִּים אָז הִכָּה סִבְּכַי
הַחֻשָׁתִי אֶת־סַּף אֲשֶׁר בִּילִדֵי הָרָפָה:
{ס} **יט** וַתְּהִי־עוֹד הַמִּלְחָמָה בְּגֹוב עִם־פְּלִשְׁתִּים
וַיַּךְ אֶלְחָנָן בֶּן־יַעְרֵי אֹרְגִים בֵּית הַלַּחְמִי אֶת גָּלְיָת
הַגִּתִּי וְעֵץ חֲנִיתוֹ כִּמְנוֹר אֹרְגִים: {ס} **כ** וַתְּהִי־עוֹד
מִלְחָמָה בְּגַת וַיְהִי | אִישׁ מדין מָדוֹן וְאֶצְבְּעֹת יָדָיו
וְאֶצְבְּעֹת רַגְלָיו שֵׁשׁ וָשֵׁשׁ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִסְפָּר
וְגַם־הוּא יֻלַּד לְהָרָפָה: **כא** וַיְחָרֵף אֶת־יִשְׂרָאֵל
וַיַּכֵּהוּ יְהוֹנָתָן בֶּן־שִׁמְעָה אֲחִי
דָּוִד: **כב** אֶת־אַרְבַּעַת אֵלֶּה יֻלְּדוּ לְהָרָפָה בְּגַת
וַיִּפְּלוּ בְיַד־דָּוִד וּבְיַד עֲבָדָיו: {ש}

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת בשלח

יום **ראשון** 2	ד	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין מ"ז **ירושלמי:** מגילה ט"ז **תוספתא:** שבת טו **נ"ך:** שמואל ב טו **משניות:** בבא מציעא ב **זהר:** חלק ב עמ' לז-לח	**עלות השחר** (72 דק) ... 5:17 | **סו"ז תפילה** ..... 10:05 **נץ החמה** ..... 6:32 | **חצות היום** ..... 11:52 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:26 | **שקיעה** ..... 5:11 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:12 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 6:24
יום **שני** 3	ה	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין מ"ח **ירושלמי:** מגילה י"ז **תוספתא:** שבת טז **נ"ך:** שמואל ב טז **משניות:** בבא מציעא ג **זהר:** חלק ב עמ' לט-מ	**עלות השחר** (72 דק) ... 5:17 | **סו"ז תפילה** ..... 10:05 **נץ החמה** ..... 6:31 | **חצות היום** ..... 11:52 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:25 | **שקיעה** ..... 5:12 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:12 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 6:25
יום **שלישי** 4	ו	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין מ"ט **ירושלמי:** מגילה י"ח **תוספתא:** שבת יז **נ"ך:** שמואל ב יז **משניות:** בבא מציעא ד **זהר:** חלק ב עמ' מא-מב	**עלות השחר** (72 דק) ... 5:16 | **סו"ז תפילה** ..... 10:05 **נץ החמה** ..... 6:31 | **חצות היום** ..... 11:52 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:25 | **שקיעה** ..... 5:13 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:11 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 6:26
יום **רביעי** 5	ז	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין נ' **ירושלמי:** מגילה י"ט **תוספתא:** שבת יח **נ"ך:** שמואל ב יח **משניות:** בבא מציעא ה **זהר:** חלק ב עמ' מג-מד	**עלות השחר** (72 דק) ... 5:16 | **סו"ז תפילה** ..... 10:05 **נץ החמה** ..... 6:30 | **חצות היום** ..... 11:52 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:25 | **שקיעה** ..... 5:14 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:11 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 6:27
יום **חמישי** 6	ח	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין נ"א **ירושלמי:** מגילה כ' **תוספתא:** עירובין א **נ"ך:** שמואל ב יט **משניות:** בבא מציעא ו **זהר:** חלק ב עמ' מה-מו	**עלות השחר** (72 דק) ... 5:15 | **סו"ז תפילה** ..... 10:05 **נץ החמה** ..... 6:29 | **חצות היום** ..... 11:52 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:25 | **שקיעה** ..... 5:14 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:11 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 6:27
יום **שישי** 7	ט	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין נ"ב **ירושלמי:** מגילה כ"א **תוספתא:** עירובין ב **נ"ך:** שמואל ב כ **משניות:** בבא מציעא ז **זהר:** חלק ב עמ' מז-מח	**עלות השחר** (72 דק) ... 5:14 | **סו"ז תפילה** ..... 10:04 **נץ החמה** ..... 6:28 | **חצות היום** ..... 11:52 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:24 | **שקיעה** ..... 5:15 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:10 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 6:28 **הדלקת נרות** (40 דק): **4:35** (20 דק): **4:55**
שב"ק 8	י	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין נ"ג **ירושלמי:** מגילה כ"ב **תוספתא:** עירובין ג **נ"ך:** שמואל ב כא **משניות:** בבא מציעא ח **זהר:** חלק ב עמ' מט-נ **מוצש"ק לשיטת ר"ת: 6:29**	**שבת קודש פרשת בשלח, שבת שירה** **עלות השחר** (72 דק) ... 5:13 | **סו"ז תפילה** ..... 10:04 **נץ החמה** ..... 6:27 | **חצות היום** ..... 11:52 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:24 | **שקיעה** ..... 5:16 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:10 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 6:29

יֵשׁ הַחוֹשְׁבִים שֶׁצְּרִיכִים לִרְפּוֹאָה כָּל מִינֵי סִגְלוֹת שׁוֹנוֹת וּמְשֻׁנּוֹת, סִגֻּלָה נִפְלָאָה שֶׁיֵּשְׁנָה כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים בְּיוֹם : לְהַגִּיד בִּרְכַת "אֲשֶׁר יָצַר" בְּכַוָּנָה ! כַּמָּה נִפְלָא שֶׁאָדָם מַקְדִּישׁ אֶת הַזְּמַן הַמּוּעָט הַזֶּה כְּדֵי לָתֵת תּוֹדָה לְהׁ' יִתְבָּרַךְ עַל הַפְּלָאוֹת שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ !

(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)